

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

OKOLJSKO POROČILO ZA PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI IN PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV

Izvajalec:

Ljubljana, marec 2022

Naslov projekta: **Okoljsko poročilo za Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov**

Št. pogodbe: **2550-22-340004**

Skrbnik pogodbe: **Polonca Ojsteršek Zorčič**

Datum izdelave: **januar 2022, marec 2022**

Št. naloge: **1472-22 OP**

Naročnik: **Republika Slovenija
Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana**

Izvajalec: **AQUARIUS d.o.o. Ljubljana
Cesta Andreja Bitenca 68
1000 Ljubljana**

Direktor: **mag. Martin Žerdin**

Odgovorna nosilca: **mag. Martin Žerdin, univ. dipl. biol.
mag. Lea Pačnik, univ. dipl. biol.**

Sodelavci: **Barbara Jerman, univ. dipl. geog. in prof. zgod.
dr. Maja Sopotnik, univ. dipl. biol.
Tilen Erjavec, mag. inž. gozd.
Maja Sevšek, mag. geog.
Kristina Rovšek, mag. inž. kraj. arh.**

Podizvajalec: **SIPPO, svetovanje in projektiranje na področju okolja, d.o.o.
Vegova ulica 8
1000 Ljubljana**

mag. Radovan Tavzes, univ. dipl. inž. fiz.

Two handwritten signatures in blue ink. The first signature is above the second one, both appearing to be in cursive script.

Odgovornost po poglavjih:

Poglavje:	Naravni viri
Izdelali:	mag. Radovan Tavzes, univ. dipl. inž. fiz. mag. Lea Pačnik, univ. dipl. biol. Tilen Erjavec, mag. inž. gozd.
Poglavja:	Zdravje ljudi, Podnebni dejavniki, Zrak
Izdelali:	mag. Radovan Tavzes, univ. dipl. inž. fiz. Maja Sevšek, mag. geog.
Poglavje:	Voda
Izdelali:	mag. Radovan Tavzes, univ. dipl. inž. fiz. Maja Sevšek, mag. geog.
Poglavje:	Narava
Izdelali:	mag. Martin Žerdin, univ. dipl. biol. mag. Lea Pačnik, univ. dipl. biol. dr. Maja Sopotnik, univ. dipl. biol.
Poglavje:	Kulturna dediščina in krajina
Izdelali:	Barbara Jerman, univ. dipl. geog. in prof. zgod. Kristina Rovšek, mag. inž. kraj. arh.
Poglavje:	Prebivalstvo in materialne dobrine
Izdelali:	mag. Radovan Tavzes, univ. dipl. inž. fiz. Barbara Jerman, univ. dipl. geog. in prof. zgod.

KAZALO VSEBINE

1. NETEHNİČNI POVZETEK	1
1.1 Splošno	1
1.2 Kratek opis Programa	1
1.3 Obrazložitev poteka izdelave okoljskega poročila	2
1.4 Metoda ocenjevanja	3
1.5 Cilji varstva okolja	4
1.6 Ocena skladnosti ciljev	5
1.7 Podatki o izhodiščnem stanju okolja in razvoj brez izvedbe Programa	5
1.8 Vplivi	9
1.8.1 Ocene vplivov Programa na okoljske cilje in omilitveni ukrepi	9
1.8.2 Ugotavljanje kumulativnih vplivov, čezmejnih vplivov in presoja alternativ	16
1.9 Monitoring	16
1.10 Sklepna ocena	17
2. UVOD	18
2.1 Splošno	18
2.2 Opis poteka celovite presoje vplivov na okolje	18
3. PREDSTAVITEV PROGRAMA	20
3.1 Ključna dejstva o programu	21
3.2 Cilji Programa	21
3.2.1 Cilji Programa ravnanja z odpadki	21
3.2.2 Cilji Programa preprečevanja odpadkov	22
4. ZAKONSKA IZHODIŠČA ZA CELOVITO PRESOJO VPLIVOV NA OKOLJE	23
4.1 Zakonodajne podlage	23
4.2 Presoja vplivov na varovana območja	26
5. PODATKI O STANJU OKOLJA V SLOVENIJI	27
5.1 Podatki o izhodiščnem stanju okolja	27
5.1.1 Narava	27
5.1.2 Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast	33
5.1.3 Zdravje ljudi	34
5.1.4 Raba zemljišč in raba tal	38
5.1.5 Vode	41
5.1.6 Zrak	44
5.1.7 Podnebni dejavniki	44
5.1.8 Poplavna ogroženost	47
5.1.9 Odpadki in naravni viri	49
5.1.10 Kulturna dediščina	51
5.1.11 Krajina	53
5.2 Prikaz varstvenih, varovanih, zavarovanih, degradiranih in drugih območij ter povzetek veljavnih pravnih režimov	54
6. IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO OKOLJSKEGA POROČILA	65
6.1 Določitev okoljskih ciljev Programa	65
6.1.1 Identifikacija okoljskih vplivov, ki jih lahko povzroči izvedba Programa	66
6.1.2 Prevzete obveznosti določene v ratificiranih mednarodnih pogodbah in predpisih Evropske unije in strateških dokumentov Republike Slovenije in zakonodajnih aktov	73
6.2 Metoda presoje	97
7. OCENA SKLADNOSTI CILJEV	107
7.1 Splošni cilji, posebni cilji in podcilji obravnavanih programov	107
7.2 Ocena skladnosti ciljev obravnavanih programov in okoljskih ciljev	108
7.3 Notranja skladnost splošnih ciljev, posebnih ciljev in podciljev Programa	112
7.4 Notranja skladnost okoljskih ciljev	112
8. PRESOJA VPLIVOV IZVEDBE PROGRAMA NA OKOLJSKE CILJE	116
8.1 Presoja vplivov po posameznih področjih okolja	116
8.1.1 Narava	116

8.1.2	Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast.....	123
8.1.3	Zdravje ljudi	126
8.1.4	Raba zemljišč in raba tal.....	133
8.1.5	Vode	136
8.1.6	Zrak	139
8.1.7	Podnebni dejavniki	140
8.1.8	Poplavna ogroženost.....	145
8.1.9	Odpadki in naravni viri.....	147
8.1.10	Kulturna dediščina.....	150
8.1.11	Krajina.....	152
8.1.12	Ocene vplivov.....	156
8.2	Kumulativni vplivi	159
8.3	Čezmejni vplivi	160
9.	PRESOJA ALTERNATIV	161
9.1	Narava	162
9.2	Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast	163
9.3	Zdravje ljudi	163
9.4	Raba zemljišč in raba tal.....	164
9.5	Vode	164
9.6	Zrak	164
9.7	Podnebni dejavniki	165
9.8	Poplavna ogroženost.....	166
9.9	Odpadki in naravni viri.....	167
9.10	Kulturna dediščina.....	167
9.11	Krajina.....	167
9.12	Zaključek.....	168
10.	OMILITVENI UKREPI	169
10.1	Narava – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskih ciljev 1 in 2.....	169
10.2	Zdravje ljudi – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskih ciljev 4 in 5	169
10.3	Raba tal – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskega cilja 7.....	170
10.4	Podzemne vode – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskega cilja 9	170
10.5	Podnebni dejavniki – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskega cilja 12	170
10.6	Poplavna ogroženost – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskega cilja 13	170
10.7	Kulturna dediščina.....	170
10.8	Krajina.....	171
11.	MONITORING	172
11.1	Narava	172
11.2	Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast	172
11.3	Zdravje ljudi	172
11.4	Raba zemljišč in raba tal.....	172
11.5	Vode	172
11.6	Zrak	173
11.7	Podnebni dejavniki	173
11.8	Poplavna ogroženost.....	173
11.9	Odpadki in naravni viri.....	173
11.10	Kulturna dediščina.....	173
11.11	Krajina.....	173
12.	OPOZORILA O POTEKU IZDELAVE OKOLJSKEGA POROČILA	174
13.	ZAKLJUČEK OKOLJSKEGA POROČILA.....	175
14.	VIRI.....	176

KAZALO TABEL

Tabela 1: Ključna dejstva o presojanem Programu	1
Tabela 2: Okoljski cilji	4
Tabela 3: Zbirna tabela ocen vplivov Programa ravnanja z odpadki in Programa preprečevanja odpadkov na okolje	10
Tabela 4: Ugotovitve glede možnosti nastanka pomembnih negativnih vplivov na okoljske cilje (povzetek presoje vplivov) in omilitveni ukrepi	12
Tabela 5: Ključna dejstva o presojanem Programu	21
Tabela 6: Število odlagališč, ki so na vodovarstvenih območjih, določenih na podlagi predpisa Vlade RS (DRSV, 2021 (stanje podatkov na dan: 5. 1. 2021))	35
Tabela 7: Število odlagališč, ki so na vodovarstvenih območjih, določenih na podlagi občinskih odlokov (DRSV, 2021 (stanje podatkov na dan: 22. 7. 2021))	36
Tabela 8: Število obstoječih odlagališč, ki so na za vode ranljivih območjih	43
Tabela 9: Nacionalna obveznost zmanjšanja emisij za Slovenijo glede na Direktivo (EU) 2016/2284	44
Tabela 10: Število odlagališč na poplavnih območjih (vir: DRSV, 2020 (stanje podatkov na dan: 12. 11. 2021 in 16. 12. 2021))	49
Tabela 11: Število odlagališč, ki z območjem fizično posegajo v enote kulturne dediščine	52
Tabela 12: Število odlagališč, ki z območjem fizično posegajo v enote kulturne dediščine razdeljene glede na tip	52
Tabela 13: Ravni onesnaževal v zunanjem zraku na posameznem območju in aglomeraciji glede na spodnji in zgornji ocenjevalni prag (vir: Odredba o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka)	59
Tabela 14: Možni vplivi izvedbe Programa	66
Tabela 15: Prikaz možnih pomembnih vplivov na okolje zaradi izvajanja Programa	71
Tabela 16: Povezava področij okolja in okoljskih ciljev z okoljskimi plani, programi in politikami (vir: Izhodišča za izdelavo..., marec 2016)	73
Tabela 17: Lestvica vrednotenje za stopnje skladnosti med cilji	108
Tabela 18: Vrednotenje skladnosti splošnih in posebnih ciljev Programa ravnanja z odpadki ter podciljev Programa preprečevanja odpadkov z okoljskimi cilji.	109
Tabela 19: Vrednotenje notranje skladnosti splošnih in posebnih ciljev Programa ravnanja z odpadki.	113
Tabela 20: Vrednotenje notranje skladnosti okoljskih ciljev.	114
Tabela 21: Območja odlagališč (komunalna in industrijska) v oddaljenosti do 500 m od območij z naravovarstvenimi režimi	120
Tabela 22: Zbirna tabela ocen vplivov Programa ravnanja z odpadki in Programa preprečevanja odpadkov na okolje	156

Tabela 23: Kazalniki za vrednotenje doseganja okoljskih ciljev v zvezi z ravnanjem s komunalnimi odpadki (vir: ARSO, obdelava SURS-KO-Z , ODP-Z, ODP-P in MOP-model OP).....	162
Tabela 24: Primerjava dveh scenarijev ravnanja s komunalnimi odpadki glede na skladnost z okoljskimi cilji.....	168

KAZALO SLIK

Slika 1: EPO Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri (vir podlage: Geoportal ARSO, 2020).....	30
Slika 2: Prikaz odlagališč in območij Natura 2000 v Sloveniji (vir podlage: Geoportal ARSO, 2020)	31
Slika 3: Prikaz odlagališč in zavarovanih območij v Sloveniji (vir podlage: Geoportal ARSO, 2020)	31
Slika 4: Prikaz odlagališč in naravnih vrednot v Sloveniji (vir podlage: Geoportal ARSO, 2020)	32
Slika 5: Prikaz odlagališč in ekološko pomembnih območij (EPO) v Sloveniji (vir podlage: Geoportal ARSO, 2020).....	33
Slika 6: Gostota prebivalcev po občinah v letu 2021 (vir: SURS, 2022a)	34
Slika 7: Prikaz odlagališč in vodovarstvenih območij, določenih na podlagi predpisa Vlade RS (vir: DRSV, 2021 (stanje podatkov na dan: 5. 1. 2021)).....	35
Slika 8: Prikaz odlagališč in vodovarstvenih območij, določenih na podlagi občinskih odlokov (vir: DRSV, 2021 (stanje podatkov na dan: 22. 7. 2021)).....	36
Slika 9: Prikaz deležev dejanske rabe na ozemlju Slovenije (vir podatkov: MKGP, 2021)	39
Slika 10: Talno število na območju Slovenije po razredih (vir: GURS, 2015)	40
Slika 11: Hidrografska mreža, porečja in povodja Slovenije (vir: MOP, 2021)	41
Slika 12: Lokacije odlagališč in značilnosti vodonosnikov (vir podatkov: ARSO, 2020; izdelal: Aquarius d.o.o. Ljubljana).....	43
Slika 13: Izpusti toplogrednih plinov izven trgovanja EU ETS, po sektorjih, Slovenija, 2013-2020 (vir: ARSO, 2022)	47
Slika 14: Posodobljena Predhodna ocena poplavne ogroženosti - 2019 (MOP, 2019).....	48
Slika 15: Poplavna ogroženost obstoječih odlagališč (vir: DRSV, 2020 (stanje podatkov na dan: 12. 11. 2021 in 16. 12. 2021))	49
Slika 16: Nastajanje odpadkov v Sloveniji v obdobju 2002 – 2020 (vir: SURS, Portal SiStat; 2020) .	50
Slika 17: Prikaz lokacij komunalnih in industrijskih odlagališč na območju Slovenije (izdelal: Aquarius d.o.o. Ljubljana, 2022).....	51
Slika 18: Enote kulturne dediščine glede na režim varstva kulturne dediščine na območju Slovenije (vir podatka: Register nepremične kulturne dediščine (eVRD), MK (stanje podatkov na dan 14. 6. 2021)).....	52
Slika 19: Objekti za ravnanje z odpadki na območjih enot KD (GURS, 2018; MK, 2021).....	53
Slika 20: Objekti za ravnanje z odpadki na območjih izjemnih krajin in krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni (GURS, 2018; SPRS, 2004)	54

Slika 21: Prikaz območij Natura 2000 (vir podatka: Geoportal ARSO, 2020)	55
Slika 22: Prikaz zavarovanih območij (vir podatka: Geoportal ARSO, 2020).....	56
Slika 23: Prikaz naravnih vrednot (vir podatka: Geoportal ARSO, 2020)	56
Slika 24: Prikaz pričakovanih naravnih vrednot (vir podatka: ARSO, 2006)	57
Slika 25: Prikaz ekološko pomembnih območij (vir podatka: Geoportal ARSO, 2020).....	57
Slika 26: Varovalni gozdovi in gozdni rezervati na območju Slovenije (vir: ZGS, 2020)	58
Slika 27: Karta območij in aglomeracij glede obremenjenosti zraka zaradi onesnaženosti s PM ₁₀ (vir: Odlok o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka, priloga 2).....	59
Slika 28: Integralna karta razredov poplavne nevarnosti (DRSV, 2021a)	60
Slika 29: Opozorilna karta poplav (vir: Geoportal ARSO, 2020a)	61
Slika 30: Prikaz vodovarstvenih območij (vir: DRSV, 2021b)	62
Slika 31: Prikaz območij kopalnih voda (vir: DRSV, 2020b).....	63
Slika 32: Enote kulturne dediščine glede na režim varstva kulturne dediščine na območju Slovenije (vir podatka: Register nepremične kulturne dediščine (eVRD), MK (stanje podatkov na dan 14. 6. 2021).....	64
Slika 33: Območja izjemnih krajin (obarvana rdeče) in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni (obarvana oranžno) (vir: SPRS, 2004)	64
Slika 34: Ocena letnih emisij TGP po scenariju najmanjšega obsega (scenarij I).	165
Slika 35: Ocena letnih emisij TGP po scenariju izvedljivega obsega (scenarij II).....	166

KAZALO PRILOG

Priloga 1:	Seznam ukrepov iz Programa preprečevanja odpadkov
Priloga 2:	Dodatek za presojo sprejemljivosti na varovana območja

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
CERO	center ravnanja z odpadki
CPVO	celovita presoja vplivov na okolje
EIONET	Evropsko okoljsko informacijsko in opazovalno omrežje
EPO	ekološko pomembno območje
ES	Evropski svet
EU	Evropska unija
EU-ETS	sistem EU trgovanja z emisijami
GeoZS	Geološki zavod Slovenije
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
HT	habitatni tip
KD	kulturna dediščina
MBO	mehansko biološka obdelava
MK	Ministrstvo za kulturo
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MPVT	močno preoblikovano vodno telo
NUV	Načrt upravljanja voda
NVO	nevladne organizacije
OEEO	odpadna električna in elektronska oprema
POO	posebna ohranitvena območja
POV	posebno območje varstva
pPOO	potencialna posebna ohranitvena območja
PVO	poročilo o vplivih na okolje
ReNPVO	Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja
RKD	register kulturne dediščine
RS	Republika Slovenija
SOBR	Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TGP	toplogredni plin
UVT	umetno vodno telo
VO	vodno območje
VOC	hlapni ogljikovodiki
VT	vodna telesa
VTPodV	vodno telo podzemne vode
VTPV	vodno telo površinske vode
WHO	Svetovna zdravstvena organizacija
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije
ZRSVN	Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
ZVKDS	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

1. NETEHNIČNI POVZETEK

1.1 Splošno

Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov (v nadaljevanju poimenovana tudi kot Program) sta bila kot skupen dokument pripravljena na Ministrstvu za okolje in prostor. V Okoljskem poročilu je presojana različica Programa V9.5, 10. 3. 2022.

Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov (v nadaljevanju Program) se uvrščata med programe, ki lahko imajo pomemben vpliv na okolje, zato je bilo treba zanj izvesti postopek celovite presoje vplivov na okolje (v nadaljevanju CPVO). V okviru postopka je izvedena tudi presoja sprejemljivosti vplivov na varovana območja - območja Natura 2000 in zavarovana območja narave.

1.2 Kratek opis Programa

Program je strateški dokument, katerega cilj je na podlagi prikaza obstoječega stanja v Republiki Sloveniji na področju ravnanja z odpadki in analiz stanja ter ob upoštevanju ciljev evropske zakonodaje nakazati potrebne ukrepe za doseg nacionalnih ciljev na področju ravnanja z odpadki. *Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov* kot sestavna dela Programa predstavljata izhodišča za ravnanje z odpadki s postavitvijo prioritet in utemeljitvami ukrepov. Osnovni poudarek v Programu je na ravnanju z odpadki v skladu z določeno hierarhijo. Hierarhija določa kot prvo prioriteto preprečevanje nastajanja odpadkov, nato čim večji delež priprave za ponovno uporabo in recikliranje odpadkov.

Tabela 1: Ključna dejstva o presojanem Programu

Odgovornost:	Ministrstvo za okolje in prostor
Ime programa:	Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov Republike Slovenije
Datum izdelave:	V9.5, 10. 3. 2022
Cilji Programa:	<i>Program ravnanja z odpadki:</i> na podlagi analize trenutnega stanja na področju ravnanja z odpadki na ozemlju RS določiti ukrepe za izboljšanje okoljsko sprejemljive priprave za ponovno uporabo, recikliranja, predelave in odstranjevanja odpadkov, ter podati oceno, kako bo Program v pomoč pri izvajanju ciljev in določb Direktive 2008/98/ES. <i>Program preprečevanja odpadkov:</i> na podlagi ocene o uporabnosti ukrepov iz Direktive 2008/98/ES in drugih primernih ukrepov določiti cilje in ukrepe preprečevanja nastajanja odpadkov z namenom, da se prekine povezava med gospodarsko rastjo in vplivi na okolje, povezanimi z nastajanjem odpadkov.
Razlog za pripravo:	Izpolnjevanje obveznosti držav članic, da oblikujejo načrte ravnanja z odpadki in programe preprečevanja nastajanja odpadkov v skladu z Direktivo 2008/98/ES
Predmet:	Izvajanje ukrepov evropske politike preprečevanja nastajanja in ravnanja z odpadki
Obdobje načrtovanja:	2035
Območje:	Republika Slovenija

Splošni cilji politike, ki jo opredeljuje *Program ravnanja z odpadki*, so:

- **1. splošni cilj:** preprečiti ali zmanjšati škodljive vplive nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi,
- **2. splošni cilj:** za uresničitev družbe recikliranja z visoko stopnjo učinkovitosti uporabe naravnih virov zagotoviti, da se za ravnanje z odpadki uporablja prednostni vrstni red preprečevanja odpadkov in ravnanja z njimi v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki,
- **3. splošni cilj:** zagotoviti samozadostnost Slovenije pri predelavi in odstranjevanju odpadkov ob upoštevanju možnosti sodelovanja z drugimi državami članicami zaradi potreb po specializiranih napravah za obdelavo nekaterih vrst odpadkov.

Posebni cilji politike, ki jo opredeljuje *Program ravnanja z odpadki*, so:

- 1. posebni cilj:** zagotoviti za komunalne odpadke izpolnjevanje količinskih ciljev zbiranja, ponovne uporabe, predelave in odstranjevanja komunalnih odpadkov, določenih z zakonodajo Skupnosti,
- 2. posebni cilj:** zagotoviti samozadostnost predelave komunalnih odpadkov in predvsem samozadostnost-termične predelave ostankov obdelave nerekiclabilnih komunalnih odpadkov,
- 3. posebni cilj:** pri ravnanju z gradbenimi odpadki slediti ciljem krožnega gospodarstva tako, da se bo od leta 2020 najmanj 70 % njihove količine pripravilo za ponovno uporabo, recikliranje in snovno predelavo, za zemeljske izkope pa zagotoviti višjo stopnjo uporabnosti s predpisanimi merili za preglednejšo razvrščanje zemeljskega izkopa glede na vsebnost onesnaževal in vsebnost onesnaževal v izlužku,
- 4. posebni cilj:** zagotoviti ravnanje z rudarskimi odpadki v skladu z zakonodajo Skupnosti in pripraviti sanacijske ukrepe za odpravo škodljivih vplivov rudarjenja na območju Mežiške doline,
- 5. posebni cilj:** z urejenim in transparentnim ravnanjem z odpadki, ki vsebujejo azbest, zagotoviti, da se do konca leta 2030 varno odstrani večina odpadkov, ki vsebujejo azbest,
- 6. posebni cilj:** za uporabo komposta v kmetijstvu zagotoviti enake pogoje, kot so v drugih državah članicah, in s tem zagotoviti večjo stopnjo recikliranja biološko razgradljivih odpadkov,
- 7. posebni cilj:** zagotoviti večjo učinkovitost in transparentnost izvajanja sistemov proizvajalčeve razširjene odgovornosti,
- 8. posebni cilj:** urediti ukrepanje pri sanaciji onesnaženih območij in način sanacijskega ukrepanja.

Namen Programa preprečevanja odpadkov je sprejetje učinkovitih ukrepov, ki bodo zmanjšali nastajanje odpadkov s tem pa tudi porabo naravnih virov in onesnaževanje okolja. Splošni cilji Programa preprečevanja odpadkov je »zmanjšanje nastajanje odpadkov in s tem porabe naravnih virov ter onesnaževanja okolja«.

Podcilji Programa preprečevanja odpadkov pa so:

- 1. podcilj:** Preprečevanje nastajanja odpadkov v gospodinjstvih
- 2. podcilj:** Preprečevanje odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke
- 3. podcilj:** Preprečevanje odpadkov – »odpadna hrana«
- 4. podcilj:** Ponovna uporaba – ukrepi za preprečevanje OEEO
- 5. podcilj:** Preprečevanje nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in preprečevanje smetenja – pogledati tudi v poglavju
- 6. podcilj:** Preprečevanje kosovnih odpadkov
- 7. podcilj:** Preprečevanje tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil
- 8. podcilj:** Preprečevanje odpadkov v javnem sektorju (MOP)

1.3 Obrazložitev poteka izdelave okoljskega poročila

Ob pripravi Programa je bilo treba, v skladu z Zakonom o varstvu okolja, izpeljati postopek celovite presoje vplivov na okolje, v okviru tega pa na podlagi Zakona o ohranjanju narave še postopek presoje sprejemljivosti vplivov na varovana območja.

Izhodišča (»vsebinjenje«) okoljskega poročila niso izdelana kot ločen dokument, pač pa predstavljajo sledeča poglavja tega dokumenta:

6. Izhodišča za pripravo okoljskega poročila

6.1 Določitev okoljskih ciljev Programa

6.1.1 Identifikacija okoljskih vplivov, ki jih lahko povzroči izvedba Programa

6.2 Metoda presoje (merila, kazalniki in metodologija)

V okoljskem poročilu so za relevantna področja okolja na podlagi stanja okolja in meril vrednotenja za doseganje okoljskih ciljev:

- opisani in ovrednoteni vplivi izvedbe Programa ravnanja z odpadki in Programa preprečevanja odpadkov na okolje (naravne vire, zrak, vode, podnebne dejavnike), ohranjanje narave, kulturno dediščino, krajino, zdravje ljudi ter prebivalstvo in materialne dobrine;
- določeni omilitveni ukrepi, na podlagi katerih se dopolni Program in
- pripravljen predlog monitoringa uspešnosti doseganja okoljskih ciljev v času izvajanja Programa.

Kot ločen dokument je okoljskemu poročilu priložen Dodatek za presojo sprejemljivosti na varovana območja (priloga 2).

1.4 Metoda ocenjevanja

Za prikaz izhodiščnega stanja je bil opravljen pregled vseh razpoložljivih informacij za opredelitev stanja okolja. Opisi pomembnih značilnosti obstoječega stanja okolja so osredotočeni na tiste značilnosti okolja, ki so pomembne za strateško raven načrtovanja in na relevantna merila vrednotenja in kazalnike za spremljanje stanja.

Pomembni okoljski cilji so opredeljeni na podlagi:

- možnih okoljskih vplivov, ki jih lahko povzroči izvedba Programa,
- obstoječega stanja okolja,
- prevzetih obveznostih, določenih v ratificiranih mednarodnih pogodbah in predpisih Evropske unije in
- strateških dokumentov Republike Slovenije in zakonodajnih aktov.

V Okoljskem poročilu je preverjena skladnost ciljev Programa z okoljskimi cilji, ki so v tem okoljskem poročilu opredeljeni za namen ocenjevanja vplivov na okolje.

Ocenjevanje posledic izvedbe Programa na posamezna področja okolja in okoljske cilje je izvedeno v skladu z *Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05)*. Ocene so podane v naslednjih velikostnih razredih:

- razred A: ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv,
- razred B: vpliv je nebitven,
- razred C: vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov,
- razred D: vpliv je bistven,
- razred E: vpliv je uničujoč,
- razred X: ugotavljanje vpliva ni možno.

V Programu sta za ponovno uporabo in recikliranje komunalnih odpadkov predvidena dva scenarija, ki sta presojana kot alternativni.

Na podlagi celovite presoje so podani omilitveni ukrepi, ki jih je potrebno upoštevati pri dopolnitvi in izvajanju Programa. Doseganje pomembnih okoljskih ciljev Programa je opredeljeno s kazalniki. Predlagani so predvsem kazalniki, s katerimi se že meri stanje okolja v Sloveniji v sklopu omrežja EIONET-SI, ki je bilo vzpostavljeno zaradi poročevalskih obveznosti Slovenije do Evropske okoljske agencije.

1.5 Cilji varstva okolja

V Okoljskem poročilu je izvedena presoja vplivov Programa za sledeče vidike okolja in pripadajoče okoljske cilje:

Tabela 2: Okoljski cilji

Narava (biotska raznovrstnost, območja z naravovarstvenim statusom)	
Okoljski cilj 1	Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti.
Okoljski cilj 2	Ohranitev celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana.
Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast	
Okoljski cilj 3	Zagotoviti močno, raznoliko in rastoče gospodarstvo z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo virov in količine odpadkov.
Zdravje ljudi	
Okoljski cilj 4	Preprečiti negative vplive na kakovost pitne vode in kopalnih voda.
Okoljski cilj 5	Preprečiti vpliv na zunanji zrak na območjih čezmerne onesnaženosti zunanjega zraka.
Okoljski cilj 6	Preprečiti škodljive vplive na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom.
Raba zemljišč in raba tal	
Okoljski cilj 7	Ohraniti in izboljšati kakovost tal ter prispevati k trajnostni rabi zemljišč in ohraniti kmetijskih in gozdnih zemljišč.
Vode	
Okoljski cilj 8	Ohranjanje oz. zagotavljanje dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda.
Okoljski cilj 9	Ohranjanje oz. zagotavljanje dobro kemijsko stanje podzemne vode.
Zrak	
Okoljski cilj 10	Zagotoviti doseganje dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak.
Podnebni dejavniki (omilitev vplivov in prilagajanje podnebnim spremembam)	
Okoljski cilj 11	Zmanjšati emisije TGP.
Okoljski cilj 12	Zagotoviti odpornost na vse posledice podnebnih sprememb.
Poplavna ogroženost	
Okoljski cilj 13	Ohranjanje razlivne površine visokih voda ter zmanjšati tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb.
Odpadki in naravni viri	
Okoljski cilj 14	Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin.
Kulturna dediščina	
Okoljski cilj 15	Zagotoviti celostno ohranjanje kulturne dediščine.
Krajina	
Okoljski cilj 16	Zagotoviti ohranjanje izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter kakovostne krajinske slike.

1.6 Ocena skladnosti ciljev

Z oceno skladnosti se ugotovijo nasprotja ali medsebojna sodelovanja, ki obstajajo med različnimi cilji, kakor tudi izraziti konflikti interesov zastavljenih ciljev. Rezultati ocenjevanja skladnosti ciljev Programa z okoljskimi cilji kažejo, da nobeden od ciljev Programa ni neskladen z okoljskimi cilji.

1.7 Podatki o izhodiščnem stanju okolja in razvoj brez izvedbe Programa

V nadaljevanju so povzeti podatki o izhodiščnem stanju okolja. Do razvoja okolja brez izvedbe Programa se nismo opredeljevali, saj mora Republika Slovenija skladno z določbami Direktive 2008/98/ES zagotoviti, da se operativni programi varstva okolja s področja odpadkov periodično revidirajo in ocenjujejo.

Narava

Slovenija ima kljub majhni površini izredno visoko vrstno pestrost, z velikim številom vrst na majhnem prostoru. V svetovnem merilu se lahko ponaša z eno najvišjih podzemeljskih biotskih pestrosti in je z 58 % površinsko zastopanostjo z gozdovi ena najbolj gozdnatih evropskih držav.

V Sloveniji je določenih je 355 območij, od tega jih je 324 določenih na podlagi direktive o habitatih in 31 na podlagi direktive o pticah. Skupna površina v območjih Nature 2000 je 7684 km², od tega 7.678 km² na kopnem in 6 km² na morju. V Sloveniji je zavarovanih 268.662 ha, kar je 13,3 % površine Slovenije. V Sloveniji so 3 območja uvrščena med Ramsarska mokrišča: Cerčniško jezero z okolico, Sečoveljske soline in Škocjanske jame. Obstoječa odlagališča odpadkov so umeščena tudi na območja z naravovarstvenimi režimi. Na Natura 2000 območjih je 6 odlagališč na posebnih ohranitvenih območjih (POO). Od teh odlagališč sta trenutno 2 komunalni in 1 industrijsko odlagališče v fazi odlaganja. 2 odlagališči sta na posebnih območjih varstva (POV). Gre za industrijski odlagališči, ki sta že zaprti. Na zavarovanih območjih je 5 odlagališč (3 komunalna in 2 industrijski odlagališči). Vseh 5 je že zaprtih.

Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast

Za Slovenijo je značilna razpršena in redka poselitev. Prebivalstvo je zgoščeno v večjih urbanih središčih, reliefno razgibana območja s slabšimi naravno-geografskimi pogoji in prometno težje dostopna območja pa so redkeje poseljena. V letu 2021 je v Sloveniji na kvadratnem kilometru površine živelo 103,9 prebivalcev.

Zdravje ljudi

Oskrba s pitno vodo

Za vodne vire v javni porabi so v Sloveniji sprejeta ali predlagana vodovarstvena območja, ki so leta 2021 obsegala približno 3.532 km², kar je približno 17,4 % kopne površine Slovenije. Velika razpršenost obremenitev in vse večji pritiski na zelo ranljivih območjih povzročajo onesnaženje vode in poslabšujejo njeno stanje. Od vseh odlagališč na ozemlju Slovenije je 11 odlagališč umeščenih na vodovarstvena območja. Na vplivnem območju kopalnih voda je 1 odlagališče. Na prispevnem območju kopalnih voda je 16 odlagališč.

Kopalne vode

Na rekah in jezerih je določenih 27 odsekov - kopalnih voda, na morju pa 21 odsekov – kopalnih voda, ki ustrezajo zakonsko določenim kriterijem. Glede na način upravljanja, slovenske kopalne vode delimo na naravna kopališča in na kopalna območja. Na celinskih vodah so 4 naravna kopališča, kopalnih območij je 23. Naravnih kopališč je na morju 14, kopalnih območij pa 7. Na splošno je kakovost kopalnih voda na celinskih vodah dobra, saj je vsako leto večina kopalnih voda razvrščenih v razred odlično, redke kopalne vode so dobre ali zadostne. Kakovost kopalnih voda na morju je zelo dobra, saj je vsako leto večina kopalnih voda razvrščenih v razred odlično oz. je vsebnost bakterij v vodi minimalna, kar nas med državami Evropske unije uvršča v sam vrh.

Kakovost zraka

V Sloveniji predstavlja največji problem onesnaženje zraka z delci (PM_{10}) ter ozonom v poletnem času. Onesnaženost zraka z delci PM_{10} je bila v letu 2020 nižja kot leta poprej in prvič od začetka meritev na nobenem merilnem mestu vsota prekoračitev mejne dnevne vrednosti za delce PM_{10} ($50 \mu g/m^3$) ni presegla števila 35, ki je dovoljeno za celo leto, ob upoštevanju preseganja zaradi naravnega vira. Ravnanje z odpadki ne šteje za vir, ki bi pomembno prispeval k onesnaženosti zunanjega zraka z delci PM_{10} . Večje emisije prahu je pričakovati le pri obdelavi odpadkov s sortiranjem ali drugo mehansko obdelavo, vendar je mogoče te emisije omejiti in zmanjšati na sprejemljivi nivo z zajemanjem in čiščenjem odpadnega zraka in drugimi ukrepi za preprečevanje emisije prahu.

Hrup

Najpomembnejši povzročitelj okoljskega hrupa je cestni promet, obremenjenost okolja je povečana tudi ob železniškem omrežju, v manjši meri ob letališčih. Ravnanje z odpadki je pomemben vir hrupa bolj ali manj zaradi transporta odpadkov ter ravnanja z njimi ob prevzemu in njihovem natovarjanju oziroma raztovarjanju iz transportnih sredstev. Zaradi uporabe strojev (kompaktorji odpadkov, nakladalniki, smetarska vozila, ipd.) se izvajajo ukrepi za omilitev emisije hrupa, kot so omejevanje obratovanja strojev v nočnem času in postavitve protihrupnih ograj na območjih obdelave odpadkov. Poleg prometa so pomemben vir obremenjevanja okolja s hrupom tudi naprave, ki zaradi izvajanja proizvodne ali storitvene dejavnosti, povzročajo stalen ali občasen hrup v okolju, med katere se uvrščajo tudi naprave za obdelavo odpadkov. Ob preseganju mejnih vrednosti kazalcev hrupa v okolju je povzročitelj obremenitve, torej upravljavec vira hrupa, v skladu s predpisi dolžan izvesti ukrepe varstva pred hrupom.

Raba zemljišč in raba tal

Glede na dejansko rabo (MKGP, 2021) je v Sloveniji prevladujoča raba tal gozd (59,01 %). Slovenija je po gozdnatosti na tretjem mestu v Evropski uniji, za Švedsko in Finsko. Gozdovi so neenakomerno oz. razpršeno razporejeni po ozemlju Slovenije. Največji sklenjeni gozdovi v Sloveniji so na dinarsko-kraških planotah južne in jugozahodne Slovenije ter na pobočju Alp na severu in severozahodu države. Poleg gozdov v Sloveniji tradicionalno prevladuje kmetijska raba tal. Po dejanski rabi je v Sloveniji okrog 33,08 % vseh zemljišč opredeljenih kot kmetijska zemljišča. Med njimi prevladujejo trajni travniki (17,03 %) in njive (8,81 %). Največ travnikov in njiv v Sloveniji je na prodnatih in ilovantih ravninah v vzhodni in severovzhodni Sloveniji. V Sloveniji ima 88,4 % površin nizek oz. zelo nizek pridelovalni potencial oz. boniteto tal (talno število do 50). 11,6 % površin ima srednji, visok ali zelo visok pridelovalni potencial (talno število od 51 do 100). Po zadnjih podatkih (ARSO; 2020) je bilo v Sloveniji evidentiranih 979 ha degradiranih območij ter 3695,3 ha funkcionalno razvrednotenih območij.

Vode

Slovenija ima dve vodni območji: vodno območje Jadranskega morja in vodno območje Donave. Ti dve enoti delimo naprej na porečja večjih rek: Mura (Pomurje), Drava (Podravje), Sava (Posavje) s Kolpo (Pokolpje) ter povodje Soče (Posočje) in povodje jadranskih rek. Po zadnjih podatkih (Osnutek načrta upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2022–2027, Osnutek načrta upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2022–2027, ARSO, 2021) dobro ekološko stanje v Sloveniji dosega 49 % vodnih teles površinskih voda, preostalih 51 % je v zmernem, slabem ali zelo slabem ekološkem stanju. Dobro kemijsko stanje ima 98,7 % površinskih voda. Podzemne vode so z nitrati in pesticidi najbolj obremenjene na tistih vodnih telesih, pri katerih prevladujejo vodonosniki z medzrnsko poroznostjo, boljša kakovost pa je opazna pri vodnih telesih, ki imajo razpoklinsko ali kraško poroznost. Najbolj obremenjena vodna telesa podzemne vode so v severozahodnem delu Slovenije in so posledica intenzivne človeške dejavnosti. Količina podzemne vode je bila v letu 2017 ocenjena s skupno oceno dobro.

Zrak

V Sloveniji predstavlja največji problem onesnaženje zraka z delci (PM₁₀) ter ozonom v poletnem času. Meritve PM₁₀ kažejo občasna preseganja mejnih vrednosti na celotnem ozemlju Slovenije, še posebej pa na območju večjih aglomeracij v notranjosti države, kjer v zimskem obdobju nastajajo dolgotrajne temperaturne inverzije. Sektor ravnanja z odpadki ne prispeva bistveno k emisijam PM₁₀. Slovenija relativno dobro ureja emisije onesnaževal, za katera ima na podlagi Direktive (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatera onesnaževala zraka obveznost zmanjšanja emisij za žveplov dioksid (SO₂), dušikove okside (NO_x), nemetanske hlapne organske spojine (NMVOC), amoniak (NH₃) in drobne delce (PM_{2,5}).

Podnebni dejavniki

Zaradi sprememb podnebnih razmer vse pogostejše prihaja do naravnih katastrof, kot so na primer poplave in suše ali pojav žleda. Rezultati simulacij za prihodnost napovedujejo znaten dvig letne povprečne temperature zraka do konca 21. stoletja na celotnem območju Slovenije v vseh letnih časih. Dvig temperature bo močno povečal toplotno obremenitev poleti, skladno z njim se bo daljšala rastna doba. Do konca 21. stoletja je v Sloveniji predvideno opazno povečanje padavin pozimi. Povečala se bosta tako jakost kot pogostost izjemnih padavin. Letno napajanje podzemne vode in veliki pretoki se bodo povečali najbolj izrazito na vzhodu države. Potek podnebnih sprememb v prihodnosti je odvisen zlasti od izpustov toplogrednih plinov. V skupnem deležu izpustov TGP ima v Sloveniji največji prispevek CO₂. Sledi metan, ki večinoma izvira iz odpadkov in kmetijstva, ter didušikov oksid.

Poplavna ogroženost

Na poplavnih območjih, ki zajema približno 15 % ozemlja države, živi petina prebivalstva. Več kot polovica poplavnih območij je v porečju Save (58 % ozemlja Slovenije), 42 % v porečju Drave in 4 % v Posočju. Ogrožene so predvsem hudourniške grape, dolinska dna in marsikje pozidane aluvialne ravnice. Manj obsežne so poplave, ki nastanejo zaradi plimovanja morja, ter kraške poplave. Največji delež prebivalcev na območjih poplavljanja je v Savinjski (13 %), Koroški (12 %), Zasavski, (10 %) in Osrednjeslovenski (9 %) statistični regiji, največje število prebivalcev pa v Osrednjeslovenski in Savinjski regiji. V skladu s poplavno Direktivo 2007/60/ES so bila v Sloveniji opredeljena in določena območja pomembnega vpliva poplav. Posodobljen nabor v okviru Predhodne ocene poplavne ogroženosti iz leta 2019 vključuje 86 območij pomembnega vpliva poplav, ki so najbolj poplavno ogrožena v Sloveniji.

Odpadki in naravni viri

Preprečevanje nastajanja odpadkov in ustrezno ravnanje z njimi pripomore k trajnostni rabi naravnih virov. Letna količina nastalih odpadkov v Sloveniji je dosegla svoje največje vrednosti v obdobju 2004-2008, v letu 2013 pa se je glede na to obdobje zmanjšala za okoli 30 odstotkov in je znašala okoli 4,633 milijona t. V letu 2014 je delež ločeno zbranih komunalnih odpadkov znašal 64,7 %, delež odloženih komunalnih odpadkov pa je znašal 23,3 %.

Kulturna dediščina

V Registru kulturne dediščine Ministrstva za kulturo (MK, 2021) je bilo junija 2021 (stanje na dan 14. 6. 2021) zavedenih 32.469 enot dediščine. Glede na režim varstva gre večinoma za dediščino, sledijo ji kulturni spomeniki in arheološka najdišča ter vplivna območja dediščine in dediščina priporočilno, najmanj enot pa je vplivnih območij spomenikov. Po tipih enot kulturne dediščine prevladujeta profana stavbna dediščina in sakralna stavbna dediščina, sledi memorialna dediščina in arheološka dediščina ter naselbinska dediščina, najmanj pa je kulturne in zgodovinske krajine.

Število registriranih enot kulturne dediščine se v zadnjih letih povečuje, predvsem število arheoloških najdišč. Slabše je stanje drugih tipov kulturne dediščine, predvsem enot profane stavbne dediščine, naselbinske dediščine ter sakralno – profane kulturne dediščine. Delež uničenja teh enot se giblje med

1 in 6 % (MK, 2018). Trije kulturni spomeniki (Plečnikove Žale, Partizanska bolnišnica Franja, Spominska cerkev sv. Duha na Javorci) imajo znak evropske dediščine, še dva (prazgodovinska kolišča na Igu na Ljubljanskem barju, dediščina živega srebra v Idriji) sta vpisana na Unescov seznam svetovne dediščine v kategoriji kulturne dediščine (MK, 2018).

Na enotah KD je lociranih 11 odlagališč odpadkov. Vsa so že zaprta, razen enega.

Krajina

V Sloveniji razlikujemo pet osnovnih krajinskih območij, ki jih opredeljuje predvsem podnebje: alpske krajine, krajine predalpskega sveta, krajine panonskega sveta, krajine kraškega sveta notranje Slovenije ter primorski svet (Marušič, 1998). Poseben status imajo izjemne krajine in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni. Na območju Slovenije je opredeljenih 93 območij izjemnih krajin in 60 krajinskih območij prepoznavnih značilnosti, ki jih določa Strategija prostorskega razvoja Slovenije. Na krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni sta locirani dve zaprti komunalni odlagališči in eno zaprto industrijsko odlagališče. Komunalnih in industrijskih odlagališč v zapiranju in odlagališč v fazi odlaganja na krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ni. Na območju izjemnih krajin je locirano eno zaprto komunalno odlagališče. Komunalnih odlagališč v zapiranju in komunalnih odlagališč v fazi odlaganja na krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ni. Industrijska odlagališča se ne nahajajo na območjih izjemnih krajin.

1.8 Vplivi

1.8.1 Ocene vplivov Programa na okoljske cilje in omilitveni ukrepi

Zaradi preglednosti ocenjevanja vplivov so vplivi ukrepov za doseganje ciljev *Programa ravnanja z odpadki* presojeni glede na snovne tokove odpadkov, in sicer po področjih okolja ločeno za vsak posamezen okoljski cilj posebej.

V presoji po snovnih tokovih je bil opravljen pregled *Programa ravnanja z odpadki*, na podlagi katerega je bila možna identifikacija pomanjkljivosti ukrepov za doseganje ciljev tega programa. V presoji ukrepov za doseganje ciljev *Programa ravnanja z odpadki* so bili nato izpostavljeni ukrepi obravnavanega programa, ki jih je potrebno dopolniti oz. je bila izražena potreba po dodatnih ukrepih.

Posebej so bili presojeni tudi ukrepi za doseganje podciljev *Programa preprečevanja odpadkov*.

Program ravnanja z odpadki

Zaradi izvajanja ukrepov za doseganje posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki* so pričakovani pozitivni vplivi na doseganje okoljskih ciljev za vsa obravnavana področja okolja. Kot je razvidno iz spodnje tabele, se na podlagi celovite presoje vplivov v Okoljskem poročilu izkazuje, da je nekatere skupine ukrepov za doseganje posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki* potrebno dopolniti z omilitvenimi ukrepi tako, da doseganje okoljskih ciljev ni ogroženo. Skupine ukrepov za doseganje posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki*, ki so potrebne dopolnitve z omilitvenimi ukrepi, so označene s črko C.

V skladu s predpisano metodologijo *Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje* pomeni, da je vpliv ukrepov za doseganje posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki*, ki je ocenjen s C, nebitven vpliv na okolje pod pogoji.

V Okoljskem poročilu so za vplive ukrepov za doseganje posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki*, ki so ocenjeni s C, podani omilitveni ukrepi, ki predstavljajo predlog za dopolnitev ukrepov za doseganje teh posebnih ciljev. Za upoštevanje navedenih omilitvenih ukrepov je odgovoren pripravljavec *Programa ravnanja z odpadki*, ki na njihovi podlagi dopolni ukrepe za doseganje posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki*.

V nadaljevanju so povzete ključne ugotovitve glede možnosti nastanka pomembnih negativnih vplivov na doseganje okoljskih ciljev za posamezna področja okolja in glede omilitvenih ukrepov. Izpostavljene so samo skupine ukrepov/ukrepi za doseganje posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki*, ki imajo za enega ali več okoljskih ciljev podano oceno C (nebitven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov). Skupine ukrepov, ki imajo pozitiven vpliv ali nimajo vpliva na doseganje okoljskega cilja (ocena A) oziroma so ti vplivi nebitveni (ocena B), kar je razvidno iz tabele zgoraj, v spodnji tabeli niso navedeni.

Tabela 3: Zbirna tabela ocen vplivov Programa ravnanja z odpadki in Programa preprečevanja odpadkov na okolje

	Narava		Prebivalstvo	Zdravje ljudi			Raba zemljišč in raba tal	Vode		Zrak	Podnebni dejavniki		Poplavna ogroženost	Odpadki in naravni viri	Kulturna dediščina	Krajina
Program /okoljski cilji	OC 1	OC 2	OC3	OC4	OC5	OC6	OC7	OC8	OC9	OC10	OC11	OC12	OC13	OC14	OC15	OC16
PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI																
Ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki za doseganje 1. in 2. posebnega cilja	C	C	A	C	C	B	A	A	C	B	A	A	A	A	C	C
Ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki za doseganje 3. posebnega cilja	B	A	A	A	A	B	A	A	A	B	A	A	A	A	C	C
Ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki za doseganje 4. posebnega cilja	B	B	A	A	A	B	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A
Ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki za doseganje 5. posebnega cilja	A	A	A	A	A	B	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A
Ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov za doseganje 6. posebnega cilja	A	A	A	A	C	B	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A

Ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti za doseganje 7. posebnega cilja	A	A	A	A	A	B	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A
Ukrepi, povezani s sanacijo tal za doseganje 8. posebnega cilja	A	C	A	C	A	B	C	A	C	B	B	C	C	B	A	C
PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV																
program preprečevanja odpadkov	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A

Legenda:

A – skupina ukrepov za doseganje ciljev Programa nima vpliva na presojo okoljski cilj oz. je njegov vpliv pozitiven, B – vpliv skupine ukrepov za doseganje ciljev Programa je nebiten, C – vpliv skupine ukrepov za doseganje ciljev Programa je nebiten zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov.

OC – okoljski cilj:

- OC 1: Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti.
- OC 2: Ohranitev celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana.
- OC 3: Zagotoviti močno, raznoliko in rastoče gospodarstvo z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov.
- OC 4: Preprečiti negative vplive na kakovost pitne vode in kopalnih voda.
- OC 5: Preprečiti izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku.
- OC 6: Preprečiti škodljive vplive na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom.
- OC 7: Ohraniti in izboljšati kakovost tal ter prispevati k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč.
- OC 8: Ohranjati oz. zagotavljati dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda.
- OC 9: Ohranjati oz. zagotavljati dobro kemijsko stanje podzemne vode.
- OC 10: Zagotoviti doseganje dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak.
- OC 11: Zmanjšati emisije TGP.
- OC 12: Zagotoviti odpornost na vse posledice podnebnih sprememb.
- OC 13: Ohranjati razlívne površine visokih voda ter zmanjšati tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb.
- OC 14: Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin.
- OC 15: Zagotoviti celostno ohranjanje kulturne dediščine.
- OC 16: Zagotoviti ohranjanje izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter kakovostne krajinske slike.

Tabela 4: Ugotovitve glede možnosti nastanka pomembnih negativnih vplivov na okoljske cilje (povzetek presoje vplivov) in omilitveni ukrepi

Skupina ukrepov, za katero je bilo v postopku CPVO ugotovljeno, da potrebuje dopolnitve	Področje okolja in okoljski cilj, za katerega je bila ugotovljena možnost nastanka pomembnih negativnih vplivov, ki so ob upoštevanju omilitvenih ukrepov nebitveni (ocena C)	Razlaga o vplivih na okoljske cilje	Omilitveni ukrep
Ukrepi za doseganje 1. in 2. posebnega cilja <i>Programa ravnanja z odpadki</i>	Narava – okoljska cilja 1 in 2 (OC 1, OC 2)	V primeru umeščanja naprav za termično obdelavo odpadkov na naravno ohranjena območja so možni negativni vplivi na biotsko pestrost (izgube habitatov vrst, izgube površin habitatnih tipov, možnost negativnih vplivov na kvaliteto zraka in posrednih vplivov na biotsko raznovrstnost) in lastnosti območij z naravovarstvenim statusom.	V kolikor se izkaže potreba po dodatnem umeščanju naprav za energetske predelavo odpadkov v prostor, je za te naprave potrebna presoja vplivov na okolje na projektni ravni. Objekte naj se prednostno umešča izven varovanih območij in naravnih vrednot.
	Kulturna dediščina – okoljski cilj 15 (OC 15)	V primeru umeščanja naprav in objektov za predelavo in odstranjevanje odpadkov na območja kulturne dediščine in arheološke ostaline so možni negativni (celo destruktivni) vplivi na kulturno dediščino.	- Objekte in naprave za predelavo in odstranjevanje odpadkov naj se prednostno umešča izven območij kulturne dediščine. - Pri umeščanju objektov in naprav za predelavo in odstranjevanje odpadkov je treba varovati celovitost in lastnosti enot kulturne dediščine, predvsem kulturnih krajin, vplivnih območij naselbinske dediščine, stavbne dediščine ter arheoloških najdišč. - Poseg v prostor predstavlja s stališča ohranjanja arheoloških ostalin destruktiven akt (npr. izkopavanje). Potrebno je izvesti predhodne arheološke raziskave ter pri umeščanju objektov in naprav za predelavo in odstranjevanje odpadkov upoštevati njihove rezultate ter izvesti ukrepe za varstvo arheoloških ostalin.
	Krajina – okoljski cilj 16 (OC 16)	V primeru umeščanja naprav za termično obdelavo odpadkov na območja izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni so možni vplivi zaradi vizualne degradacije prostora in kakovostne krajinske slike ter sprememba krajinskih značilnosti in vedut.	Pri umeščanju naprav za termično obdelavo odpadkov v prostor je potrebna presoja vplivov na okolje na projektni ravni. Naprave za termično obdelavo komunalnih odpadkov naj se prednostno umeščajo izven izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni oz. območij izjemnih krajinskih prvin.

Ukrepi za doseganje 3. posebnega cilja <i>Programa ravnanja z odpadki</i>	Krajina - okoljski cilj (OC 16)	V primeru umeščanja lokacij vnosa zemeljskega izkopa na območja izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni so možni vplivi zaradi vizualne degradacije prostora in kakovostne krajinske slike ter sprememba krajinskih značilnosti in vedut.	V kolikor viškov zemeljskih izkopov ni možno uporabiti za gradnjo na kraju njihovega nastanka ali drugače predelati in ostane samo še možnost vnosa teh odpadkov v tla, naj se lokacije vnosa prednostno umeščajo izven izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalnem nivoju oz. območij izjemnih krajinskih prvin.
Ukrepi za doseganje 1. in 4. posebnega cilja <i>Programa ravnanja z odpadki</i>	Narava – okoljski cilj 2 (OC 2)	Z identifikacijo onesnaženih območij in izdelavo načrtov sanacije ter njene izvedbe bo vpliv na doseganje okoljskega cilja pozitiven, saj so v Programu kot prioriteta območja za sanacijo uvrščena tudi varovana območja in naravne vrednote. Posebno pozornost pa je treba posvetiti sanaciji na območju Mežiške doline, kjer je na erodiranih, s težkimi kovinami bogatih tleh pobočij nekdanjega območja rudnika svinca in cinka, opredeljeno Natura 2000 območje Žerjav – Dolina smrti. V takih razmerah so se razvila travišča na s težkimi kovinami bogatih tleh, kar je na območju Slovenije fenomen.	Sanacijski načrt za odpravo škodljivih vplivov na okolje in zdravje ljudi na območju zaprtih rudniških prostorov na območju Mežiške doline mora biti usklajen z mnenjem Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave.
	Krajina – okoljski cilj 16 (OC 16)	S sanacijo onesnaženih območij ter revitalizacijo določenih območij odlagališč odpadkov, bo vpliv na okoljski cilj 16 pozitiven, kljub temu pa je smiselna dopolnitev ukrepov Programa za določitev prioriteten območij sanacije, ki vključujejo tudi lokacije na območju izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni.	Kot eno izmed meril za določitev prednostnih območij za sanacijo onesnaženih območij ter revitalizacijo določenih območij odlagališč odpadkov, naj bodo tudi izjemne krajine in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni.

Ukrepi za doseganje 1. posebnega cilja <i>Programa ravnanja z odpadki</i>	Zagotavljanje pitne vode – okoljski cilj 4 (OC 4) Dobro stanje podzemne vode – okoljski cilj 9 (OC 9)	Obdelava mešanih komunalnih odpadkov in odlaganje ostankov obdelave mešanih komunalnih in drugih odpadkov lahko povzročata pomembne vplive na površinske in podzemne vode ter na vodno okolje vezane vrste in habitatne tipe (odvajanja onesnažene padavinske vode iz utrjenih površin na območju objektov za obdelavo ali objektov za obdelavo mešanih komunalnih odpadkov in objektov za odlaganje ostankov obdelave odpadkov, odvajanja izcedne vode iz telesa odlagališča ali iz skladiščenih odpadkov na območju njihove obdelave in pronicanje izcedne vode iz telesa odlagališča skozi dno odlagališča).	Dodati je treba ukrep o pripravi zakonodajne podlage za zaprtje obstoječega odlagališča komunalnih odpadkov takoj, ko se ugotovi: - na podlagi rezultatov obratovalnega monitoringa, da pronicanje izcedne vode iz telesa odlagališča pomeni tveganje za nedoseganje dobrega kemijskega stanja podzemne ali površinske vode; ali - tveganje za onesnaževanje površinskih voda, kjer so odlagališča umeščena na območju poplavne ali erozijske ogroženosti.
Ukrepi za doseganje 1. posebnega cilja <i>Programa ravnanja z odpadki</i>			Dodati je treba ukrep o pripravi slovenskega predpisa, ki ureja izvajanje določb Uredbe EU o pošiljkah odpadkov, na podlagi katerega se bo zagotavljala javna objava informacij o priglasitvah pošiljk, za katere je pristojni organ izdal soglasja ali jim je ugovarjal, in o pošiljkah odpadkov, za katere veljajo splošne zahteve glede informacij, predvsem pa tistih pošiljk slovenskih odpadkov, pri katerih namembna država ni članica Unije ali ni OECD država.
Ukrepi za doseganje 2. posebnega cilja <i>Programa ravnanja z odpadki</i>	Zdravje ljudi – izpostavljenost prebivalstva onesnaženemu zraku – okoljski cilj 5 (OC 5)	Iz Programa je razvidna potreba po umeščanju do največ 3 novih naprav za termično predelavo ostankov obdelave komunalnih odpadkov v prostor. V kolikor se bo potreba po zagotavljanju zmogljivosti termične predelave ostankov obdelave komunalnih odpadkov izvedla, je potrebno upoštevati omilitveni ukrep.	Dodati je treba ukrep o uskladitvi slovenskih predpisov, ki urejajo emisije snovi v zrak in vode iz naprav za termično obdelavo odpadkov, z emisijskimi standardi za sežig odpadkov iz Izvedbenega sklepa Komisije o (EU) 2019/2010.
Ukrepi za doseganje 6. posebnega cilja <i>Programa ravnanja z odpadki</i>	Zdravje ljudi – izpostavljenost prebivalstva onesnaženemu zraku – okoljski cilj 5 (OC 5)		Dodati je treba ukrep o pripravi slovenskih predpisov, ki urejajo emisijo vonjav iz naprav za biološko obdelavo tekočih in trdnih odpadkov.

Ukrepi za doseganje 8. posebnega cilja <i>Programa ravnanja z odpadki</i>	Zagotavljanje pitne vode – okoljski cilj 4 (OC 4) Raba tal – okoljski cilj 7 (OC 7) Stanje podzemne vode – okoljski cilj 9 (OC 9) Podnebni dejavniki – okoljski cilj 12 (OC 12) Poplavna ogroženost – okoljski cilj 13 (OC 13)	Program predvideva več ukrepov za sanacijo v preteklosti onesnaženih območij zaradi odlaganja odpadkov. Ukrepi v prvi vrsti obsegajo identifikacijo teh območij, izdelavo metodologije za izdelavo načrtov sanacije do izvedbe in evalvacije samih ukrepov.	Dodati je treba ukrep o pripravi zakonodajne podlage za: (i) opredelitev onesnaženih območij, (ii) vzpostavitev evidence in registra teh območij ter (iii) izvedbo sanacije onesnaženih območij, ki pomenijo veliko nevarnost za zdravje ljudi in okolje.
--	---	--	--

Program preprečevanja odpadkov

Zaradi izvajanja Programa preprečevanja odpadkov so pričakovani pozitivni vplivi na doseganje okoljskih ciljev za vsa obravnavana področja okolja. Omilitveni ukrepi niso potrebni, vpliv *Programa preprečevanja odpadkov* je ocenjen z oceno A.

1.8.2 Ugotavljanje kumulativnih vplivov, čezmejnih vplivov in presoja alternativ

Kumulativni vplivi na okolje so v tem Okoljskem poročilu opredeljeni kot:

- kombinacija vplivov izvedbe ukrepov Programa na različne vidike okolja/okoljske cilje,
- kombinacija vplivov na okolje, ki jih povzroča izvedba ukrepov Programa skupaj z izvajanjem drugih programskih dokumentov RS.

Zaradi izvajanja Programa pričakujemo pozitivne vplive na doseganje okoljskih ciljev. Pozitivni učinki ukrepov Programa se seštevajo, kumulativni vpliv je zato pozitiven. Programski dokumenti RS so pripravljeni tako, da so v skladu z obstoječimi pravno veljavnimi dokumenti oziroma zakonskimi akti, obenem pa morajo biti usklajeni med seboj. Ocenjujemo, da so lahko kumulativni vplivi izvajanja strateških dokumentov RS kvečjemu pozitivni, morebitni negativni vplivi pa se lahko izrazijo v nadaljnjih fazah na planskih oziroma izvedbenih ravneh.

Direktiva 2001/42/ES o celoviti presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje od držav članic zahteva, da opredelijo in se posvetujejo o čezmejnih učinkih načrtovanja tistih planov in programov, ki utegnejo vplivati na druge evropske države. Izvedba Programa ne bo imela negativnih čezmejnih učinkov.

V Programu sta za ponovno uporabo in recikliranja komunalnih odpadkov predvidena dva scenarija, ki sta presojana kot alternativni. Po obeh scenarijih se delež predelanih in recikliranih odpadkov večja, zmanjšuje pa se delež odloženih komunalnih odpadkov:

- **scenarij I (scenarij najmanjšega obsega priprave za ponovno uporabo in recikliranja komunalnih odpadkov)** prikazuje mejno ravnanje s komunalnimi odpadki, po katerem bi Slovenija še zagotovila doseganje ciljev recikliranja (več komunalnih odpadkov je usmerjenih v sežig) in
- **scenarij II (scenarij izvedljivega obsega priprave za ponovno uporabo in recikliranja komunalnih odpadkov)** je ciljni scenarij za Slovenijo in na podlagi podatkov izhodiščnega leta 2019 realno izvedljiv, s poudarkom na potencialu možnega recikliranja komunalnih odpadkov in določeno maksimalno količino sežiganja komunalnih odpadkov.

Ugotovljeno je, da sta oba scenarija skladna z okoljskimi cilji.

1.9 Monitoring

Okoljski kazalniki za spremljanje vpliva Programa na okolje so predlagani na podlagi izsledkov celovite okoljske presoje. Prednostno so opredeljeni kazalniki, ki so merljivi in je hkrati v Sloveniji že vzpostavljeno spremljanje njihovega stanja.

Za spremljanje vplivov Programa na okolje z vidika doseganja okoljskega cilja 14 (OC 14) se uporabljajo podatki za spremljanje stanja na področju ravnanja z odpadki v obliki, ki je z izvedbenimi akti Komisije določena za poročanje držav članic o ravnanju z odpadki v skladu z določbami 37. člena Direktive 2008/98/ES.

1.10 Sklepna ocena

V okoljskem poročilu so skladno z *Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje* opredeljeni, opisani in ovrednoteni vplivi izvedbe Programa na okolje (naravni viri, zrak, vodo, podnebne dejavnike, naravo, kulturno dediščino, krajino, zdravje ljudi ter prebivalstvo in materialne dobrine). V Okoljskem poročilu so vsi ukrepi iz Programa ocenjeni kot sprejemljivi:

- Na podlagi v Okoljskem poročilu podanih ocen se izkazuje, da je nekatere skupine ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* potrebno dopolniti, s čimer bo doseganje okoljskih ciljev uspešnejše. V Okoljskem poročilu so zato podani omilitveni ukrepi, ki jih je treba upoštevati pri dopolnitvi *Programa ravnanja z odpadki*.
- Zaradi izvajanja *Programa preprečevanja odpadkov* so pričakovani pozitivni vplivi na doseganje okoljskih ciljev za vsa obravnavana področja okolja.

Izdelovalci okoljskega poročila ugotavljamo, da je *Program ravnanja z odpadki* sprejemljiv ob upoštevanju omilitvenih ukrepov. *Program preprečevanja odpadkov* predstavlja pozitivne vplive na doseganje okoljskih ciljev, omilitveni ukrepi niso potrebni.

2. UVOD

2.1 Splošno

V Okoljskem poročilu so ocenjeni vplivi *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* na okolje. Programa so kot skupen dokument pripravili na Ministrstvu za okolje in prostor (marec 2022).

Program ravnanja z odpadki in *Program preprečevanja odpadkov* sta pripravljena kot operativni program varstva okolja s področja odpadkov, ki ga Vlada Republike Slovenije sprejema za izpolnitev ukrepov preprečevanja nastajanja odpadkov, zagotavljanje predpisanega ravnanja z odpadki in doseg ciljev ravnanja z odpadki za obdobje do leta 2035 in glede na nove okoljske zahteve predstavlja novelacijo obstoječega operativnega programa varstva okolja s področja odpadkov, sprejetega v letu 2016.

V skladu z določbami Direktive 2008/98/ES morajo namreč države članice zagotoviti, da se operativni programi varstva okolja s področja odpadkov ocenijo vsaj vsakih šest let, in po potrebi revidirajo (člen 30 navedene direktive) in da ti operativni programi vsebujejo analizo trenutnega stanja na področju ravnanja z odpadki v zadevni državi, kakor tudi ukrepe, ki naj se sprejmejo za izboljšanje za okolje varne priprave za ponovno uporabo, recikliranja, predelave in odstranjevanja odpadkov, ter oceno, kako bo načrt v pomoč pri izvajanju ciljev in določb Direktive 2008/98/ES (člen 28 navedene direktive).

Za operativni program varstva okolja s področja odpadkov je treba izvesti celovito presojo vplivov na okolje skladno z določbami drugega odstavka 51. člena ZVO-1 ker se bodo z njim načrtovali posegi v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje, ter da se preveri skladnost tega programa z vsemi horizontalnimi vsebinami varstva okolja in se cilji varstva okolja (v nadaljnjem besedilu: okoljski cilji) primerno vključijo v ukrepe tega operativnega programa varstva okolja s področja odpadkov.

Program ravnanja z odpadki in *Program preprečevanja odpadkov*, ki sestavljata operativni program varstva okolja s področja odpadkov, se uvrščata med programe, ki imajo pomemben vpliv na okolje, zato je treba v skladu z Direktivo 2001/42/ES o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje, pred njunim sprejemom, v postopku celovite presoje vplivov na okolje presoditi posledice vplivov in se opredeliti do tistih, ki so zaradi vplivov na okolje ter neskladnosti z okoljskimi cilji nesprejemljivi. Direktiva 2001/42/ES od držav članic zahteva, da se opredelijo in posvetujejo tudi o čezmejnih učinkih načrtovanja planov in programov.

2.2 Opis poteka celovite presoje vplivov na okolje

Za *Program ravnanja z odpadki* in *Program preprečevanja odpadkov* je treba izvesti postopek celovite presoje vplivov na okolje. V okviru postopka je treba izvesti tudi presojo sprejemljivosti po predpisih o ohranjanju narave (v nadaljevanju: *Dodatek za varovana območja*).

Namen obeh presoj je preprečiti oziroma vsaj bistveno zmanjšati aktivnosti, ki imajo lahko bistvene škodljive vplive oziroma posledice na okolje in varovana območja, s čimer se uresničujejo načela trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive. V postopku celovite presoje vplivov na okolje se vplivi ugotavljajo na podlagi okoljskega poročila, ki ga mora zagotoviti pripravljavec programa, torej Ministrstvo za okolje in prostor. Postopek vodi ministrstvo, pristojno za okolje. V njem je zagotovljeno tudi sodelovanje vseh resorno pristojnih državnih organov in organizacij ter obveščanje in sodelovanje javnosti.

V okoljskem poročilu je definirano stanje okolja, opredeljeni so relevantni okoljski cilji, merila vrednotenja in kazalniki ter način upoštevanja omilitvenih ukrepov pri pripravi programa. Osnovo za opredelitev relevantnih okoljskih ciljev so predstavljali nacionalni in evropski strateški dokumenti.

V tem Okoljskem poročilu so skladno z *Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje* opredeljeni, opisani in ovrednoteni vplivi izvedbe *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* na okolje (naravne vire, zrak, vode, podnebne

dejavnike), ohranjanje narave, kulturno dediščino, krajino, zdravje ljudi ter prebivalstvo in materialne dobrine.

V *Programu ravnanja z odpadki* sta za ponovno uporabo in recikliranja komunalnih odpadkov predvidena dva scenarija, ki sta presojana kot alternativni. Za ostale snovne tokove odpadkov ni predvidenih alternativ. V Okoljskem poročilu ničelna varianta ni obravnavana kot alternativa, saj mora Republika Slovenija skladno z določbami Direktive 2008/98/ES zagotoviti, da se operativni programi varstva okolja s področja odpadkov periodično revidirajo in ocenjujejo.

Pri ugotavljanju kumulativnosti so upoštevani programi na državni ravni in kumulativni vplivi med različnimi vidiki okolja, kumulativnost s plani in posegi pa se bo presojala na hierarhično nižjih nivojih planiranja.

3. PREDSTAVITEV PROGRAMA

Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov, ki sestavljata operativni program varstva okolja s področja odpadkov v Sloveniji, sta strateška dokumenta, katerih cilj je na podlagi prikaza obstoječega stanja v Republiki Sloveniji na področju ravnanja z odpadki in analiz stanja ter ob upoštevanju ciljev evropske zakonodaje nakazati potrebne ukrepe za doseg nacionalnih ciljev na področju ravnanja z odpadki.

Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov predstavlja izhodišča za ravnanje z odpadki s postavitvijo prioritet in utemeljitvami ukrepov. V skladu z Direktivo 2008/98/ES vsebina obeh programov sledi minimalni obvezni vsebini načrta ravnanja z odpadki iz navedene direktive, ki mora biti usklajen tudi z zahtevami iz Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži ter Direktive 1999/31/ES o odlagališčih odpadkov. V njem so določeni cilji in ukrepi za njihovo doseganje, kvalitativna in kvantitativna referenčna merila ter cilji in kazalniki spremljanja izvajanja ukrepov in ocenjevanja napredka pri preprečevanju odpadkov za obdobje do leta 2020–2035.

Osnovni poudarek v predmetnem programu je na ravnanju odpadkov v skladu z določeno hierarhijo. Hierarhija določa kot prvo prioriteto preprečevanje nastajanja odpadkov, čim večjem deležu ponovne uporabe in recikliranjem odpadkov.

Izhodišča za načrtovanje ukrepov ravnanja z odpadki iz tega programa so usmerjena k:

- preprečevanju škodljivih učinkov na ljudi, živali in rastline, njihovo življenjsko okolje in na naravno okolje v celoti, ter k zmanjšanju negativnih učinkov na materialne dobrine,
- zadrževanju emisije onesnaževal v zrak in emisije toplogrednih plinov podnebja na čim nižji ravni,
- ohranjanju naravnih virov (rudnin, vode, energije, krajine in neonesnaženih tal),
- zagotavljanju, da predelani materiali, pridobljeni s predelavo odpadkov, ne pomenijo večjega tveganja kot je njihova proizvodnja iz primerljivih primarnih surovin, in
- zagotavljanju, da se pri predelavi odpadkov nastali ostanki lahko odlagajo brez nevarnosti za prihodnje generacije.

3.1 Ključna dejstva o programu

Ministrstvo za okolje in prostor je marca 2022 kot skupen dokument pripravilo *Program ravnanja z odpadki* in *Program preprečevanja odpadkov*.

Tabela 5: Ključna dejstva o presojanem Programu

Odgovornost:	Ministrstvo za okolje in prostor
Ime programa:	Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov Republike Slovenije
Datum izdelave:	V9.5, 10. 3. 2022
Cilji Programa:	<i>Program ravnanja z odpadki:</i> na podlagi analize trenutnega stanja na področju ravnanja z odpadki na ozemlju RS določiti ukrepe za izboljšanje okoljsko sprejemljive priprave za ponovno uporabo, recikliranja, predelave in odstranjevanja odpadkov, ter podati oceno, kako bo Program v pomoč pri izvajanju ciljev in določb Direktive 2008/98/ES. <i>Program preprečevanja odpadkov:</i> na podlagi ocene o uporabnosti ukrepov iz Direktive 2008/98/ES in drugih primernih ukrepov določiti cilje in ukrepe preprečevanja nastajanja odpadkov z namenom, da se prekine povezava med gospodarsko rastjo in vplivi na okolje, povezanimi z nastajanjem odpadkov.
Razlog za pripravo:	Izpolnjevanje obveznosti držav članic, da oblikujejo načrte ravnanja z odpadki in programe preprečevanja nastajanja odpadkov v skladu z Direktivo 2008/98/ES
Predmet:	Izvajanje ukrepov evropske politike preprečevanja nastajanja in ravnanja z odpadki
Obdobje načrtovanja:	2035
Območje:	Republika Slovenija

3.2 Cilji Programa

3.2.1 Cilji Programa ravnanja z odpadki

Splošni cilji politike, ki jo opredeljuje Program ravnanja z odpadki, so:

- **1. splošni cilj:** preprečiti ali zmanjšati škodljive vplive nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi,
- **2. splošni cilj:** za uresničitev družbe recikliranja z visoko stopnjo učinkovitosti uporabe naravnih virov zagotoviti, da se za ravnanje z odpadki uporablja prednostni vrstni red preprečevanja odpadkov in ravnanja z njimi v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki,
- **3. splošni cilj:** zagotoviti samozadostnost Slovenije pri predelavi in odstranjevanju odpadkov ob upoštevanju možnosti sodelovanja z drugimi državami članicami zaradi potreb po specializiranih napravah za obdelavo nekaterih vrst odpadkov.

Posebni cilji politike, ki jo opredeljuje Program ravnanja z odpadki, so:

- 1. posebni cilj:** zagotoviti za komunalne odpadke izpolnjevanje količinskih ciljev zbiranja, ponovne uporabe, predelave in odstranjevanja komunalnih odpadkov, določenih z zakonodajo Skupnosti,
- 2. posebni cilj:** zagotoviti samozadostnost predelave komunalnih odpadkov in predvsem samozadostnost termične predelave ostankov obdelave nerekiclabilnih komunalnih odpadkov,
- 3. posebni cilj:** pri ravnanju z gradbenimi odpadki slediti ciljem krožnega gospodarstva tako, da se bo od leta 2020 najmanj 70 % njihove količine pripravilo za ponovno uporabo, recikliranje in snovno predelavo, za zemeljske izkope pa zagotoviti višjo stopnjo uporabnosti s predpisanimi merili za preglednejšo razvrščanje zemeljskega izkopa glede na vsebnost onesnaževal in vsebnost onesnaževal v izlužku,

- 4. posebni cilj:** zagotoviti ravnanje z rudarskimi odpadki v skladu z zakonodajo Skupnosti in pripraviti sanacijske ukrepe za odpravo škodljivih vplivov rudarjenja na območju Mežiške doline,
- 5. posebni cilj:** z urejenim in transparentnim ravnanjem z odpadki, ki vsebujejo azbest, zagotoviti, da se do konca leta 2030 varno odstrani večina odpadkov, ki vsebujejo azbest,
- 6. posebni cilj:** za uporabo komposta v kmetijstvu zagotoviti enake pogoje, kot so v drugih državah članicah, in s tem zagotoviti večjo stopnjo recikliranja biološko razgradljivih odpadkov,
- 7. posebni cilj:** zagotoviti večjo učinkovitost in transparentnost izvajanja sistemov proizvajalčeve razširjene odgovornosti,
- 8. posebni cilj:** urediti ukrepanje pri sanaciji onesnaženih območij in način sanacijskega ukrepanja.

3.2.2 Cilji Programa preprečevanja odpadkov

Namen Programa preprečevanja odpadkov je sprejetje učinkovitih ukrepov, ki bodo zmanjšali nastajanje odpadkov s tem pa tudi porabo naravnih virov in onesnaževanje okolja. Splošni cilji Programa preprečevanja odpadkov je »Zmanjšanje nastajanja odpadkov in s tem porabe naravnih virov ter onesnaževanja okolja«.

Podcilji Programa preprečevanja odpadkov pa so:

- 1. podcilj:** Preprečevanje nastajanja odpadkov v gospodinjstvih
- 2. podcilj:** Preprečevanje odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke
- 3. podcilj:** Preprečevanje odpadkov – »odpadna hrana«
- 4. podcilj:** Ponovna uporaba – ukrepi za preprečevanje OEEO
- 5. podcilj:** Preprečevanje nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in preprečevanje smetenja – pogledati tudi v poglavju
- 6. podcilj:** Preprečevanje kosovnih odpadkov
- 7. podcilj:** Preprečevanje tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil
- 8. podcilj:** Preprečevanje odpadkov v javnem sektorju (MOP)

4. ZAKONSKA IZHODIŠČA ZA CELOVITO PRESOJO VPLIVOV NA OKOLJE

Celovita presoja vplivov na okolje se za plane in načrte v vseh članicah Evropske unije izvaja v skladu z Direktivo 2001/42/ES evropskega parlamenta in sveta. Direktiva je v slovenski pravni red implementirana z *Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje* (Uradni list RS, št. 73/05).

Pri pripravi tega okoljskega poročila je upoštevana veljavna okoljska zakonodaja in strateški dokumenti, tako nacionalni kot tudi dokumenti Evropske unije. Nekateri za Okoljsko poročilo pomembni nacionalni strateški dokumenti so v pripravi, upoštevali smo tako te kot tudi predhodno veljavne.

4.1 Zakonodajne podlage

Splošno

- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg, 84/18 – ZIURKOE in 158/20)
- Zakon o ratifikaciji protokola o strateški presoji vplivov na okolje h konvenciji o presoji čezmejnih vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 11/10)
- VIII. okoljski akcijski program Unije do leta 2030, sklep Sveta Evropske unije 4. 10. 2019
- Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05)
- Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in sveta o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje
- Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04, 33/07 – ZPNačrt, 61/17 – ZUreP-2 in 199/21 – ZUreP-3)
- Strategija prostorskega razvoja Slovenije - v pripravi
- Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030, Ministrstvo za infrastrukturo, junij 2017
- Uredba o sežigalnicah odpadkov in napravah za sosežig odpadkov (Uradni list RS, št. 8/16, 116/21)
- Uredba o odpadkih (Uradni list RS, št. 37/15, 69/15, 129/20)
- Uredba o odpadni električni in elektronski opreми (Uradni list RS, št. 55/15, 47/16, 72/18, 84/18 – ZIURKOE in 108/20)
- Uredba o predelavi nenevarnih odpadkov v trdno gorivo in njegovi uporabi (Uradni list RS, št. 96/14)
- Uredba o odlagališčih odpadkov (Uradni list RS, št. 10/14, 54/15, 36/16, 37/18 in 13/21)
- Uredba o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata (Uradni list RS, št. 99/13, 56/15, 56/18)
- Uredba o odpadnih oljih (Uradni list RS, št. 24/12)
- Pravilnik o skladiščenju izrabljenih gum (Uradni list RS, št. 37/11)
- Uredba o izrabljenih vozilih (Uradni list RS, št. 32/11, 45/11 – popr., 26/12, 84/18 – ZIURKOE in 101/20)
- Uredba o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom (Uradni list RS, št. 39/10)
- Uredba o ravnanju z baterijami in akumulatorji ter odpadnimi baterijami in akumulatorji (Uradni list RS, št. 3/10, 64/12, 93/12, 103/15, 84/18 – ZIURKOE in 101/20)
- Uredba o ravnanju z izrabljenimi gumami (Uradni list RS, št. 63/09 in 84/18 – ZIURKOE)
- Uredba o ravnanju z odpadnimi zdravili (Uradni list RS, št. 105/08 in 84/18 – ZIURKOE)
- Uredba o emisiji snovi pri odvajanju izcedne vode iz odlagališč odpadkov (Uradni list RS, št. 62/08)
- Uredba o uporabi blata iz komunalnih čistilnih naprav v kmetijstvu (Uradni list RS, št. 62/08)
- Uredba o ravnanju z odpadki, ki vsebujejo azbest (Uradni list RS, št. 34/08)
- Uredba o ravnanju z odpadki, ki nastanejo pri gradbenih delih (Uradni list RS, št. 34/08)
- Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov (Uradni list RS, št. 34/08, 61/11)
- Uredba o obdelavi odpadkov v premičnih napravah (Uradni list RS, št. 34/08)

- Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o pošiljkah odpadkov (Uradni list RS, št. 78/16 in 94/21)
- Uredba o ravnanju z odpadnimi fitofarmacevtskimi sredstvi, ki vsebujejo nevarne snovi (Uradni list RS, št. 119/06 in 84/18 – ZIURKOE)
- Uredba o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (Uradni list RS, št. 84/06, 106/06, 110/07, 67/11, 68/11 – popr., 18/14, 57/15, 103/15, 2/16 – popr., 35/17, 60/18, 68/18, 84/18 – ZIURKOE in 54/21)

Naravni viri

- Energetski zakon (Uradni list RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE in 172/21 – ZOEE)
- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US in 123/21)
- Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16)
- Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 88/05, 56/07, 29/09, 91/10, 1/13, 39/15 in 191/20)
- Resolucija o nacionalnem gozdnem programu (ReNGP) (Uradni list RS, št. 111/07)

Zrak

- Uredba o nacionalnih zgornjih mejah emisij onesnaževal zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 48/18)
- Direktiva 2001/81/ES o nacionalnih zgornjih mejah emisij za nekatera onesnaževala zraka
- Pravilnik o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 55/11, 6/15 in 5/17)
- Odredba o razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 38/17, 3/20 in 152/20)
- Sprememba besedila Protokola o zmanjševanju zakisljevanja, eutrofikacije in prizemnega ozona iz leta 1999 ter prilog od II do IX k protokolu ter vstavitev novih prilog X in XI (COM (2013) 917 končni)
- Program „Čist zrak za Evropo“ (COM(2013) 918 končni)

Vode

- Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdrI-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20)
- Uredba o stanju površinskih voda (Uradni list RS, 14/09, 98/10, 96/13, 24/16)
- Uredba o stanju podzemnih voda (Uradni list RS, št. 25/09, 68/12, 66/16)
- Uredba o pogojih in omejitvah za izvajanje dejavnosti in posegov v prostor na območjih, ogroženih zaradi poplav in z njimi povezane erozije celinskih voda in morja (Uradni list RS, št. 89/08, 49/20)
- Načrt upravljanja z vodami – NUV (Uredba o načrtu upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja (Uradni list RS, št. 61/11, 49/12 in 67/16)
- Osnutek Načrta upravljanja voda za vodno območje Donave za obdobje 2022 – 2027, osnutek Načrta upravljanja voda za vodno območje Jadranskega morja za obdobje 2022 – 2027 ter osnutek dopolnitve Programa ukrepov (javno objavljen 16. 12. 2021)
- Evropska komisija, Generalni direktorat za okolje, Okvirna direktiva EU o vodah, Urad za publikacije, 2014
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (Direktiva o vodah) (UL L št. 327 z dne 22. 12. 2000)
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2006/7/ES z dne 15. februarja 2006 o upravljanju kakovosti kopalnih voda in razveljavitvi Direktive 76/160/EGS
- Direktiva (EU) 2020/2184 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi (prenovitve) (UL L 435, 23. 12. 2020)
- Direktiva 2006/118/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o varstvu podzemne vode pred onesnaževanjem in poslabšanjem (UL L 372, 27. 12. 2006)
- Direktiva 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti (Besedilo velja za EGP) (UL L 288, 6.11.2007)
- Zakon o rudarstvu (ZRud-1) (Uradni list RS, št. 14/14, 61/17 – GZ)
- Pravilnik o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15, 51/17)

- Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Uradni list RS, št. 64/04, 5/06, 58/11, 15/16)

Narava in biotska pestrost

- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in 82/20)
- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16 in 47/18)
- Uredba o habitatnih tipih (Uradni list RS, št. 112/03, 36/09, 33/13)
- Uredba o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 47/18)
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/2004, 53/06, 38/10, 3/11)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 109/04, 84/05, 115/07, Odločba US 13.03.2008, 96/08, 36/09, 102/11, 15/14, 64/16 in 62/19)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/04, 110/04, 115/07, 36/09, 15/14)
- Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic
- Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
- Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/02, 42/10)
- Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15, 7/19)
- Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 (2020)
- Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji (2002)
- Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja 2020–2030 (ReNPVO20-30) (Uradni list RS, št. 31/20)
- Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (UNESCO, 1972)
- Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015–2020 (MOP, april 2015, dop. maj 2015 in marec 2016)

Podnebni dejavniki

- Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020, 2014
- Odločba št. 406/2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov
- Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam (COM(2021) končni)

Kulturna dediščina

- Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg)
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini /MEKK/ (Uradni list RS, št. 19/03)
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o varstvu arheološke dediščine /MEKVAD/ (Uradni list RS, št. 7/99)
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017 (ReNPK 14-17) (Ur.l. RS, št. 99/13)
- Konvencija o varstvu svetovne in kulturne dediščine (UNESCO, 1972)

Krajina

- Evropska konvencija o krajini (European landscape convention, European Treaty series No. 176, Council of Europe, 2000; Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini (MEKK), Uradni list RS, št. 74/03)
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini /MEKK/ (Uradni list RS, št. 19/03)
- Zakon o prostorskem načrtovanju /ZPNačrt/ (Uradni list RS, št. 33/07, 70/08 – ZVO-1B, 108/09, 80/10 – ZUPUDPP, 43/11 – ZKZ-C, 57/12, 57/12 – ZUPUDPP-A, 109/12, 76/14 – odl. US, 14/15 – ZUUJFO, 61/17 – ZUreP-2 in 199/21 – ZUreP-3)

Obremenitev s hrupom

- Direktiva 2002/49/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2002 o ocenjevanju in upravljanju okoljskega hrupa (UL L 189, 18. 7. 2002)
- Uredba o ocenjevanju in urejanju hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 121/04 in 59/19)
- Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 43/18 in 59/19)

Prebivalstvo in materialne dobrine

- Evropa 2020 – strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, COM(2010) 2020.

4.2 Presoja vplivov na varovana območja

Presojo sprejemljivosti na varovana območja je treba izdelati za vsak načrt ali program, ki ima sam ali v kombinaciji z drugimi načrti ali programi škodljive vplive na celovitost in funkcionalnost območij Natura 2000 ali zavarovanih območij.

V skladu s predpisi, ki urejajo ohranjanje narave (*Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja* (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11), je izdelana presoja sprejemljivosti vplivov Programa na varovana območja (priloga 2).

Območja Natura 2000 vključujejo:

- posebna ohranitvena območja, določena v skladu z Direktivo 92/43/EGS o habitatih,
- posebna varstvena območja, določena v skladu z Direktivo 79/409/EGS o pticah.

Zavarovana območja narave so ukrep države za ohranjanje naravnih vrednot in biotske raznovrstnosti. Razlikujemo širša (narodni, regijski, krajinski park) in ožja (strogi naravni rezervat, naravni rezervat in naravni spomenik) zavarovana območja, na območju katerih veljajo predpisani varstveni režimi.

Po Pravilniku o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11) se ukrepi Programa uvrščajo v poglavje X. Območja okoljske infrastrukture, priloge 2 Pravilnika.

Dodatek za varovana območja je izdelan v skladu s 25.a členom *Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja* (Uradni list RS, št. 130/04, 53/06, 38/10, 3/11), ki se glasi: »Za operativne programe in druge plane ali njihove dele, ki niso plani s področja prostorskega načrtovanja in se iz njihovega opisa tudi s sklepanjem ne da ugotoviti vseh načrtovanih posegov, ker v opisih ni konkretnih lokacij posegov oziroma iz njih ni razvidna dovolj podrobna vrsta posegov, se pri presoji sprejemljivosti matrika iz Priloge 6 tega pravilnika ne izpolni. V tem primeru se za posamezne vsebine iz tega Pravilnika podajo strokovne ocene za ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatnih tipov v skladu z določbo prejšnjega člena. Matrika iz Priloge 6 tega pravilnika se mora v takih primerih izpolniti pri presoji sprejemljivosti na ravni podrobnejšega plana ali posega.«.

Za morebitne aktivnosti v okviru ukrepov ravnanja z odpadki, ki bi lahko imele pomembne vplive na varovana območja narave, bo treba v kasnejših fazah priprave dokumentacije, na ravni podrobnejšega plana ali posega, opraviti celovito presoj o sprejemljivosti na varovana območja.

5. PODATKI O STANJU OKOLJA V SLOVENIJI

5.1 Podatki o izhodiščnem stanju okolja

Za prikaz izhodiščnega stanja je opravljen pregled vseh razpoložljivih informacij za opredelitev stanja okolja. Opisi pomembnih značilnosti obstoječega stanja okolja so osredotočeni na tiste značilnosti okolja, ki so pomembne za strateško raven načrtovanja politike ravnanja z odpadki, kar obsega splošne značilnosti obravnavanega območja in značilnosti okolja, ki so pomembne na mednarodni in državni ravni. V obstoječe stanje so vključeni podatki o relevantnih merilih vrednotenja in kazalnikih za spremljanje stanja. V poročilu so uporabljeni vsi relevantni podatki iz evidenc informacijskega sistema okolja ter evidenc in drugih baz, vzpostavljenih pri državnih organih.

Za vsako področje je v nadaljevanju opisana obstoječa obremenjenost okolja na podlagi javno dostopnih podatkov in prikazano stanje okolja z izbranim kazalnikom. Opisi kazalnikov so povzeti predvsem iz spletne strani ARSO: Kazalniki okolja v Sloveniji (vir: <http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind>), v nasprotnem primeru je na to posebej opozorjeno.

5.1.1 Narava

Biotska raznovrstnost

Za Slovenijo sta značilni izjemno veliki biotska raznovrstnost, tako na vrstni kot na ekosistemski in genski ravni. Na našem ozemlju se stikajo štiri biogeografska območja: Alpe, Dinarsko gorstvo, Panonska nižina, Sredozemlje. Temu primerna je tudi raznolikost v podnebju in tipih tal. Velika biotska raznovrstnost je tako predvsem posledica konvergence različnih vrst podnebja, geološke strukture ter velikih višinskih razlik, v veliki meri pa je povezana tudi s tradicionalno kmetijsko rabo. Tu bivajo vrste z zelo različnimi areali (vzhodnoevropske, evrazijske, zahodnoevropske, mediteranske in številne endemne vrste zahodnih Dinaridov). Zelo številčno je vrstno bogastvo med nevretenčarskimi skupinami, med vretenčarskimi pa je na tem območju prisoten pomemben (vitalen) del populacij nekaterih evropsko oz. svetovno ogroženih karizmatičnih vrst.

Ocenjuje se, da je okrog 60 % okolja naravnega ali polnaravnega, vključno s krajinami in površinami, s katerimi se je v preteklosti gospodarilo tradicionalno in kjer so bile dejavnosti že dolgo opuščene (MOP, 2010). Sorazmerno dobro so ohranjeni naravni in polnaravni ekosistemi, značilni pa so tudi precej veliki sklenjeni in dobro ohranjeni gozdni sestoji z vitalnimi populacijami velikih sesalcev (rjavi medved, volk, ris). V svetovnem merilu se lahko Slovenija ponaša z eno najvišjih podzemeljskih biotskih pestrosti in je z 59 % površinsko zastopanostjo z gozdovi (MKGP, 2021) (ki so vrstno zelo dobro ohranjeni) ena najbolj gozdnatih evropskih držav (MOP, 2010). Klimaksno vegetacijo na več kot 90 % ozemlja Slovenije bi predstavljali gozdovi, vendar je človekova aktivnost močno vplivala na oblikovanje primarne krajine. Zaradi sekanja gozdov, rabe tal za kmetijske namene, izsuševanja mokrišč, urbanizacije in drugih aktivnosti je površina naravnih ekosistemov močno zmanjšana na račun novih ekosistemov, vezanih predvsem na kmetijsko krajino, in s temi povezanih habitatnih tipov (Hlad in Skoberne, 2001). V Sloveniji je bilo evidentiranih 514 naravnih in antropogenih habitatnih tipov, glede na tretji nivo palearktične klasifikacije (Jogan in sod., 2004).

Na ozemlju države živi okoli 26 tisoč vrst živih bitij, številčne ocene vseh potencialnih vrst se gibljejo med 45 tisoč in 120 tisoč vrst. Od tega je 800 živalskih in 66 rastlinskih vrst endemičnih.

Za Slovenijo je opisanih 3.266 različnih domorodnih taksonov praprotnic in semenk, osnovni značaj pa jim dajejo alpski in srednjeevropski floristični elementi ter panonske, dinarske in sredozemske vrste. Vrstno bogastvo je povezano predvsem s pestrostjo habitatnih tipov, ta pa je pogojena z različnimi dejavniki, od naravnogeografskih (razpon nadmorskih višin, obsevanost s soncem, geološka zgradba) preko florogenetskih do čisto antropoloških (intenzivnost vpliva na naravo, urbanizacija, ekstenzivnost kmetovanja...). Znatno večjo pestrost kot v osrednjem in vzhodnem delu Slovenije kažejo predeli zahodne Slovenije (večji del Alp in slovenski submediteran s Krasom in delom Istre), kjer je na približno 140 km², kolikor obsegajo 4 kvadranti, ki skupaj tvorijo osnovno polje, v glavnem 800 ali več taksonov (MOP,

2010). Pojavljajo se številne endemične rastline (66 taksonov, 22 je značilnih samo za območje Slovenije), ki rastejo na zelo majhnem območju in nikjer drugje po svetu. Za več kot 25 rastlinskih vrst ne moremo več potrditi njihovega uspevanja pri nas, zato veljajo v Sloveniji za izumrle. Trend izumiranja ogroženih vrst je opazen v slovenski Istri, na skrajnem vzhodu Slovenije v poplavnem območju Mure, na skrajnem vzhodnem delu slovenskega porečja Save (Prilipe, Jovsi, Dobrava), pa tudi v zahodnih Karavankah in v severnih odrastkih dinarskega sveta. Rahla koncentracija izumiranja ogrožene flore je opazna tudi na območju Pohorja in Slovenskih Goric. Po drugi strani so kvadranti z navidezno izboljšanim stanjem bolj razpršeni po Sloveniji z nekaj neizrazitimi zgoštevami v zgornjem Posočju, vzhodnih Kamniških Alpah in v Beli Krajini (Jogan, 2007).

Stanje ohranjenosti vrst in habitatnih tipov

Slovenija mora poročati Evropski komisiji o stanju ohranjenosti vrst in habitatnih tipov po 17. členu Direktive o habitatih. Zadnje poročilo o stanju ohranjenosti vrst in habitatnih tipov je bilo izdelano leta 2019 in obsega ocene za 204 vrste in 89 habitatnih tipov v dveh biogeografskih regijah (alpski in celinski) ter v morski mediteranski regiji. Od tega je v alpski regiji 45 habitatnih tipov in 150 vrst, v celinski regiji 39 habitatnih tipov in 182 vrst, v mediteranski regiji pa 5 habitatnih tipov in 4 vrste.

Končno stanje ohranjenosti za habitatne tipe (v nadaljevanju HT) (ZRSVN, 2020):

- 38 % vseh HT ima ugodno stanje ohranjenosti
- 32 % vseh HT je v neugodnem stanju ohranjenosti
- 30 % vseh HT je v slabem stanju ohranjenosti
- pri nobenem HT stanja ni bilo možno oceniti.

V Sloveniji je najboljše stanje ohranjenosti opredeljeno za habitatne tipe grmišč in resav, morske obalne in priobalne habitatne tipe ter habitatne tipe goličav, na katere je tudi najmanj pritiska s strani človeka. Glede na to, da je pritisk na območje obale in morja dokaj velik, se zdi ugodna ocena morskih, obalnih in priobalnih habitatnih tipov protislovna. Vendar te ocene temeljijo na dejstvu, da je večina območij s temi habitatnimi tipi zavarovanih in je njihovo dobro stanje dolgoročno zagotovljeno. Habitatni tipi iz skupin sladkih voda, barij in močvirij so zaradi njihove razmeroma majhne površine zelo ranljivi, kar se kaže tudi v njihovi oceni stanja ohranjenosti. Neprimerno urejanje vodotokov, spreminjanje vodnega režima, onesnaževanje, neprimerna raba vode, struge vodotokov in drugih elementov vodnih teles, urbanizacija in naseljevanje invazivnih vrst so glavni dejavniki, ki vplivajo na slabo stanje ohranjenosti habitatnih tipov sladkih voda, barij in močvirij. Druga skupina habitatnih tipov, ki ima prav tako slabo oceno stanja ohranjenosti so habitatni tipi travišč. Intenzifikacija kmetijstva na eni in opuščanje kmetijske rabe na drugi strani sta glavna dejavnika, ki vplivata na stanje ohranjenosti traviščnih habitatnih tipov. Slabo stanje povečujejo še posegi v prostor – urbanizacija, spreminjanje vodnega režima ter invazivne vrste. Stanje ohranjenosti habitatnih tipov sladkih voda se je poslabšalo tudi v zadnjem poročevalskem obdobju – že 83 % teh habitatnih tipov ima najslabše ocenjeno stanje. Poslabšalo se je tudi stanje habitatnih tipov barij in močvirij, slabo stanje travišč pa se je ohranilo na nivoju izpred šestih let (ARSO, 2020o).

Končno stanje ohranjenosti za vrste (ZRSVN, 2020):

- 30 % vseh vrst ima ugodno stanje ohranjenosti
- 38 % vseh vrst je v neugodnem stanju ohranjenosti
- 14 % vseh vrst je v slabem stanju ohranjenosti
- pri 18 % vseh vrst stanja ni bilo možno oceniti.

Stanje ohranjenosti večine evropsko pomembnih vrst je v Sloveniji ocenjeno kot neugodno. Glede na leto 2008 se je delež najslabše ocenjenih vrst povečal za 5 %. Glavni vzrok neugodnega stanja ohranjenosti vrst v Sloveniji je izginjanje njihovih habitatov, ki ga z netrajnostnim gospodarjenjem in posegi v prostor povzroča človek. Zaradi neprimerne kmetijske rabe in antropogenega urejanja vodnih ekosistemov je stanje ohranjenosti najslabše pri vrstah iz skupin členonožcev (rakov, metuljev, hroščev in kačjih pastirjev) in dvoživk. Tudi trend za te vrste ni ugoden. Ugodno stanje ohranjenosti imajo predvsem vrste iz skupine praprotnice in semenke (>50 %) (ARSO, 2020p).

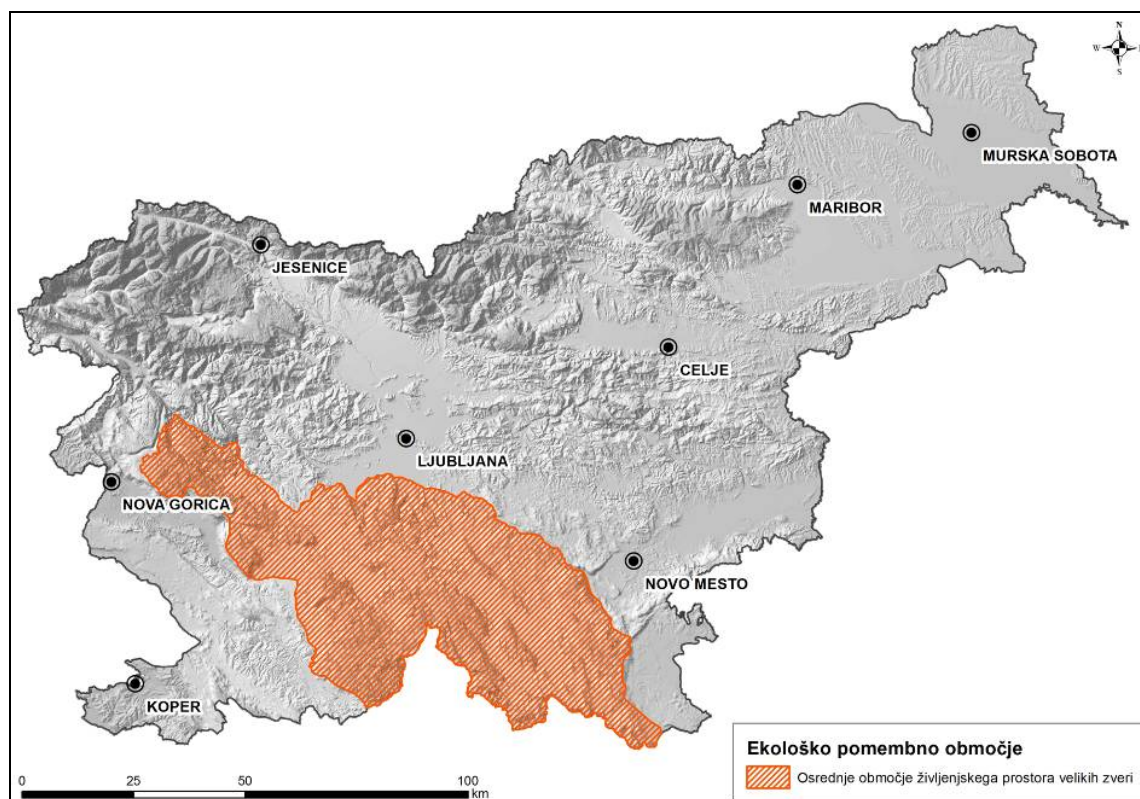
Slovenija mora poročati Evropski komisiji tudi o stanju ohranjenosti ptic po 12. členu Direktive o pticah. Ohranitveno stanje je bilo v osnutku poročila z leta 2019 ocenjeno za 271 vrst ptic, od tega je bilo za 19 vrst ptic izdelana ocena za obdobja gnezdenja in prezimovanja. Stanje ohranjenosti populacij vrst ptic (ZRSVN, 2020a):

- stanje 18 % populacij vrst se izboljšuje
- stanje 22 % populacij vrst se slabša
- stanje 20 % populacij vrst je stabilno
- stanje 10 % populacij vrst je nestabilno
- stanje 30 % populacij vrst je neznano.

Ugotovljeno je bilo, da se stanje pri 18 % populacij vrst izboljšuje in da je pri 20 % populacij vrst stanje stabilno, medtem ko se pri 20 % populacij vrst stanje slabša, pri 10 % populacijah vrst pa je bilo stanje ocenjeno kot nestabilno.

Najbolj zaskrbljujoče je stanje nekaterih ptic kmetijske krajine zaradi intenzifikacije kmetijstva, v nekaterih primerih pa tudi opuščanja rabe. Najbolj problematična je intenzifikacija kmetijstva, še zlasti zgodnja košnja, pretirano gnojenje, zmanjševanje deleža travnikov in mokrišč, s čimer se krčita obseg in kakovost habitatov. To se npr. odraža na upadajočih populacijskih trendih kosca in repaljščice. Negativen trend pri populacijah ptic je zabeležen tudi zaradi siromašnega mozaične kulturne krajine (npr. izginjanje mejic, grmišč) in izginjanje travniških sadovnjakov. Problematično je tudi zaraščanje oziroma opuščanje rabe suhih travnikov, s čimer se zmanjšuje habitat kotorne, rjave cipe in vrtnega strnada. Med gozdnimi vrstami ptic izstopa problematika gozdnih kur (gozdni jereb, divji petelin) ter belohrbtega in triprstega detla. Ključen vzrok upadanja populacij v primeru navedenih vrst je krčenje in fragmentacija habitata. Populacije gozdnih kur upadajo zaradi zaraščanje košenic, planin, gozdnih robov, krčenja in degradacije značilnega habitata, neusklajenosti z lovskimi upravljaljskimi načrti in motenj, ki jih povzročata množični turizem in rekreacija. Upadanje populacij belohrbtega in triprstega detla je posledica krčenja habitata, ki ga predstavljajo gozdovi z velikim deležem odmrle lesne mase. Neugodno ohranitveno stanje je bilo zabeleženo tudi pri več vrstah, vezanih na sladkovodne habitate in mokrišča. Najbolj zaznaven vpliv oziroma posledice so pustile regulacije nižinskih rečnih odsekov in njihovih pritokov. Z regulacijo brežin se so se zmanjšale gnezdilne možnosti breguljke in vodomca, s spremembo rečne dinamike navadne čigre, rečnega galeba in vodomca, z degradacijo prodišč pa malega deževnika in malega martinca. Zaraščanje mrtvic in izsuševanje mokrišč je neugodno vplivalo na vrste trstič.

Strnjeni gozdni sestoji so izjemnega pomena za velike zveri. V Sloveniji poznamo dva tipa življenjskih območij velikih zveri (volk, ris in medved), in sicer Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri, ki je opredeljeno kot ekološko pomembno območje (EPO), in življenjska območja rjavega medveda (osrednje, robno, prehodno in območje brez prisotnosti rjavega medveda), ki jih opredeljuje strategija za rjavega medveda. EPO se prekriva z osrednjim življenjskim območjem rjavega medveda. Za volka in risa v strategijah niso opredeljena življenjska območja na način, kot so v strategiji za rjavega medveda.

Slika 1: EPO Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri (vir podlage: Geoportal ARSO, 2020)

Varovana območja

Slovenija ima 355 območij Natura 2000, od tega je 324 območij določenih na podlagi direktive o habitatih; 31 območij pa na podlagi direktive o pticah. Območja so določena z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, 110/04, 59/07, 43/08, 8/12, 33/13, 35/13 – popr., 39/13 – odl. US, 3/14, 21/16, 47/18). Območja zajemajo 37,16 odstotkov površine Slovenije. Območja se pretežno prekrivajo, saj je več kot polovica površin, predlaganih na podlagi direktive o habitatih, znotraj predlaganih posebnih varstvenih območij pa po direktivi o pticah. Gozdovi pokrivajo 70 % površine območij Natura 2000, s 13 % sledijo različni trajni travniki, kmetijskih zemljišč, poraslih z gozdnim drevjem, in kmetijskih zemljišč v zaraščanju ter neobdelanih kmetijskih zemljišč je skupno 2,6 %, vode je 1 %, pozidanega pa je 1,7 % površine (Petkovšek, 2017).

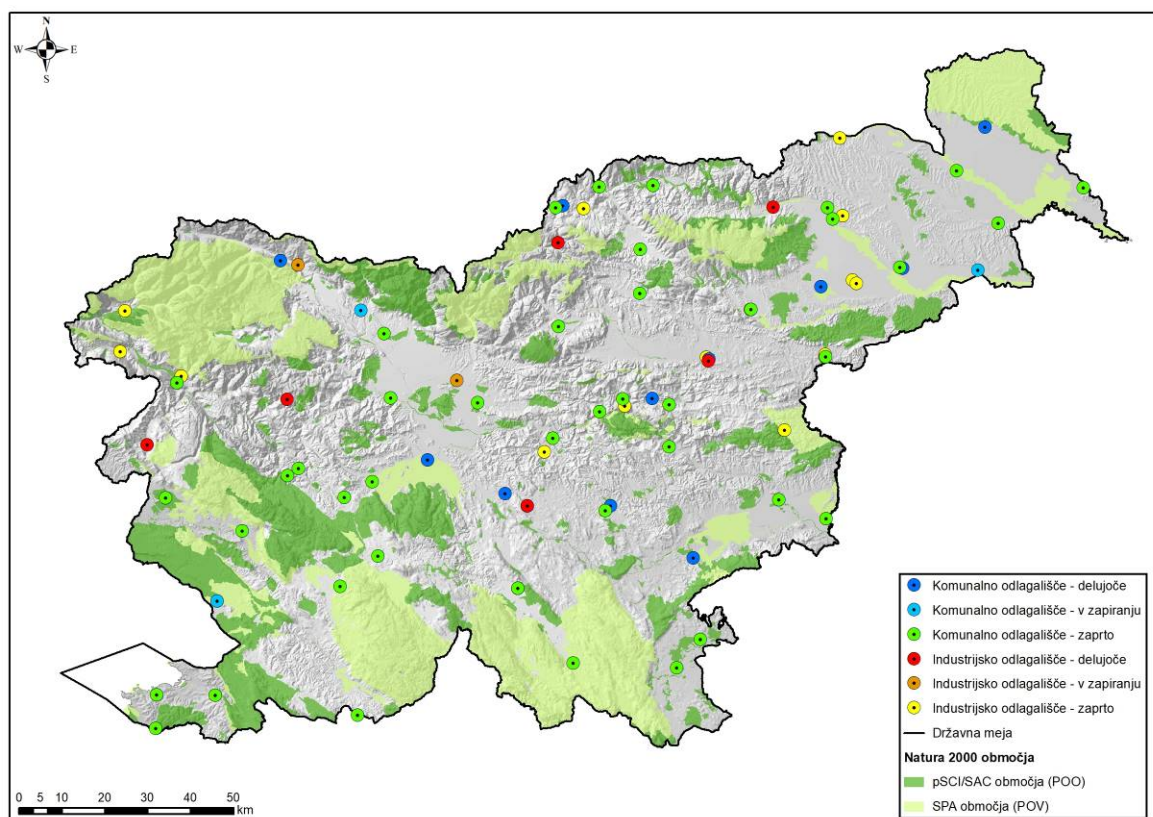
Trenutno imamo v Sloveniji: 1 narodni park, 3 regijske parke, 46 krajinskih parkov, 1 strogi naravni rezervat, 56 naravnih rezervatov in 1164 naravnih spomenikov. Zavarovanih je 270184 ha, kar je 13,33 % površine Slovenije (stanje junij 2019) (ARSO, 2020s).

Območja v Sloveniji, uvrščena med Ramsarska mokrišča so: Cerkniško jezero z okolico (ID 1600), Sečoveljske soline (ID 586) in Škocjanske jame (ID 991). Glavni cilj Ramsarske konvencije je zagotoviti ohranjanje mokrišč, predvsem tistih mednarodnega pomena, s smotno rabo, mednarodnim sodelovanjem in zavarovanjem.

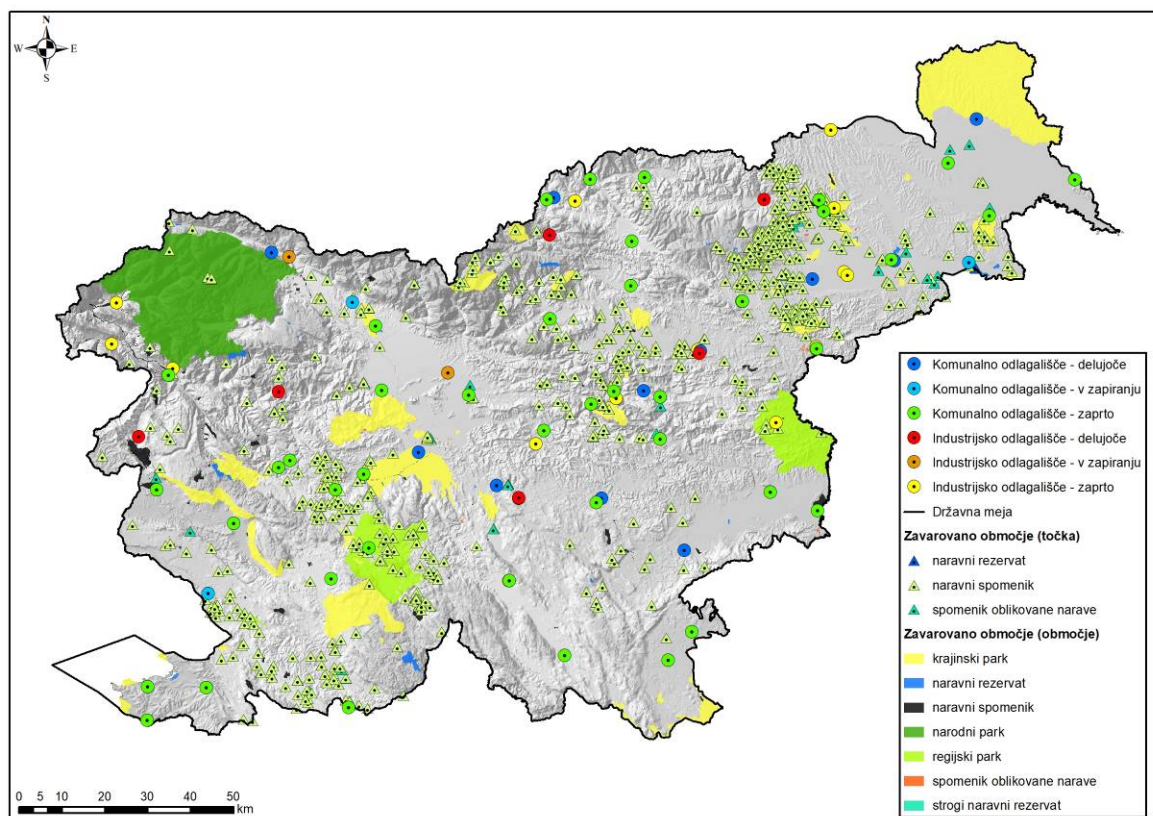
Škocjanske jame so bile zaradi svojega izjemnega pomena za naravno svetovno dediščino 1986 leta vpisane na Unescov seznam svetovne kulturne in naravne dediščine (referenčna številka 390). So edinstven naravni spomenik na območju matičnega Krasa, kjer je reka Reka na stiku fliša z apnencem v zemeljski zgodovini izoblikovala izjemen splet jam, udornic, ponorov in enega največjih podzemnih kanjonov v Evropi (Ramsar, 2020). Tak status (Unesco) imajo po novem še Starodavni in prvinski bukovi gozdovi Karpatov in drugih regij Evrope (gozdna rezervata Pragozd Krokar in Snežnik-Ždrocle) (MIZŠ, 2020).

Na Natura 2000 območjih je 6 odlagališč na posebnih ohranitvenih območjih (POO). Od teh odlagališč sta trenutno 2 komunalni in 1 industrijsko odlagališče v fazi odlaganja. 2 odlagališči sta na posebnih območjih varstva (POV). Gre za industrijski odlagališči, ki sta že zaprti.

Na zavarovanih območjih je 5 odlagališč (3 komunalna in 2 industrijski odlagališči). Vseh 5 je že zaprtih.

Slika 2: Prikaz odlagališč in območij Natura 2000 v Sloveniji (vir podlage: Geoportal ARSO, 2020)

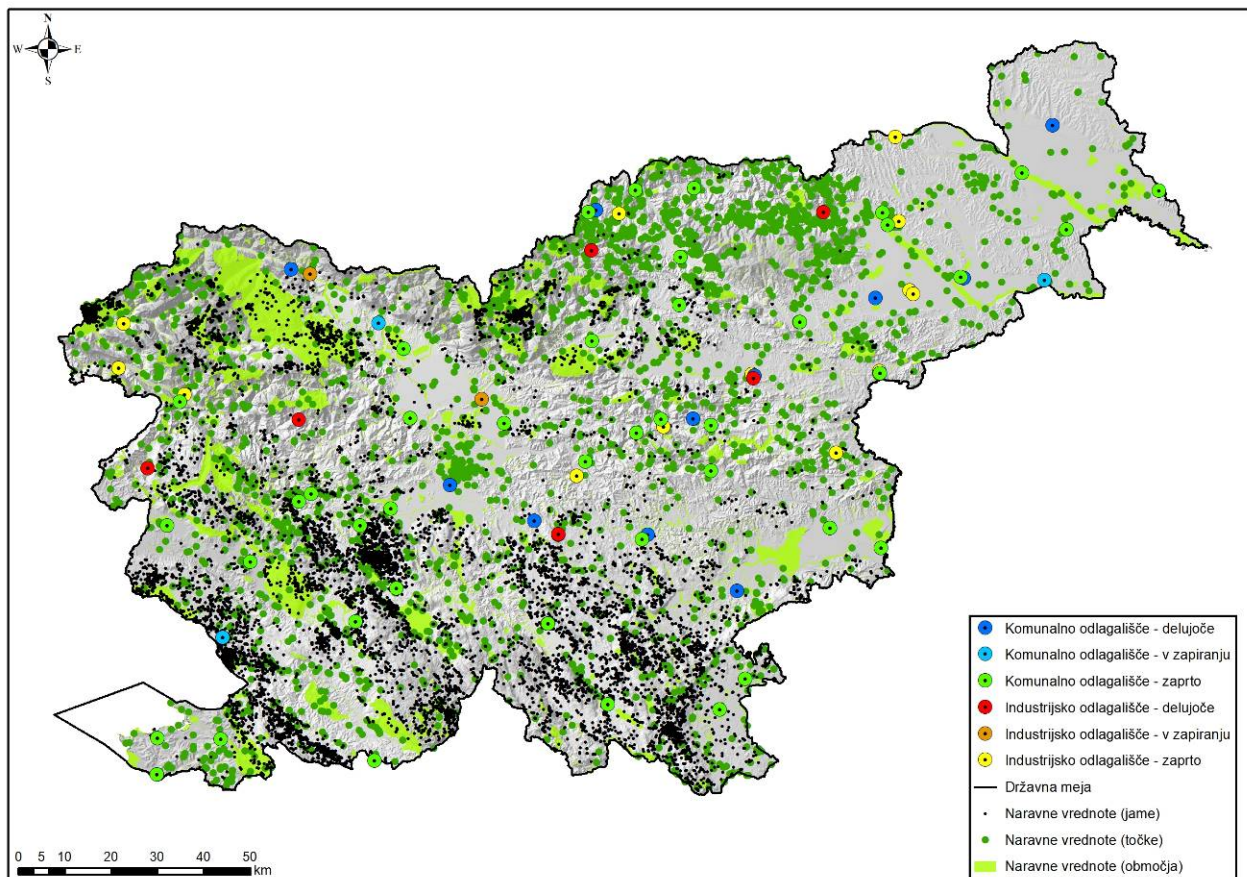

Slika 3: Prikaz odlagališč in zavarovanih območij v Sloveniji (vir podlage: Geoportal ARSO, 2020)

Naravne vrednote

Trenutno imamo v Sloveniji 17470 naravnih vrednot, od teh je 5321 naravnih vrednot geomorfološke, geološke, hidrološke, ekosistemske, botanične, zoološke in drevesne zvrsti ter 12148 podzemnih jam (MOP, 2020). Skupna površina vseh poligonov znaša 2471,78 km² kar znaša 12,19 % površine države. Površinsko največji sta geomorfološki naravni vrednoti planota Pokljuka in planota Jelovica, sledijo pa narivna struktura Nanos in Kraški rob (ARSO, 2019).

Na območjih naravnih vrednot so 4 odlagališča, vendar imajo vsa status zaprtega odlagališča.

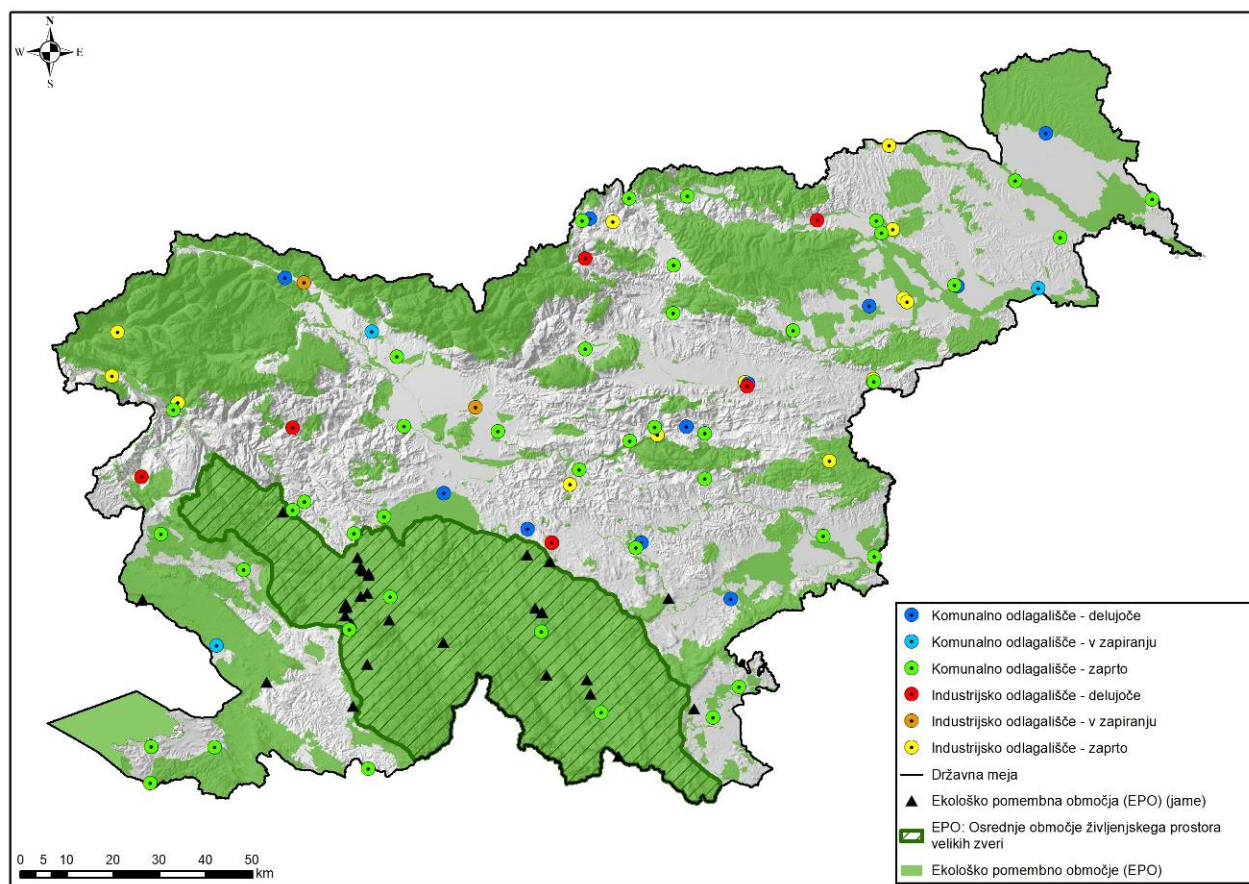

Slika 4: Prikaz odlagališč in naravnih vrednot v Sloveniji (vir podlage: Geoportal ARSO, 2020)

Ekološko pomembna območja

V Sloveniji je določenih 305 ekološko pomembnih območij in 32 jam, ki so razglašena kot ekološko pomembna območja. Ekološko pomembna območja imajo skupno površino 1336022,9 ha, kar znaša 65,9 % površine Slovenije. Največjo površino obsegajo EPO Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri, Julijske Alpe in Kočevsko.

Na EPO je 18 odlagališč (od tega sta 2 odlagališči v fazi odlaganja).

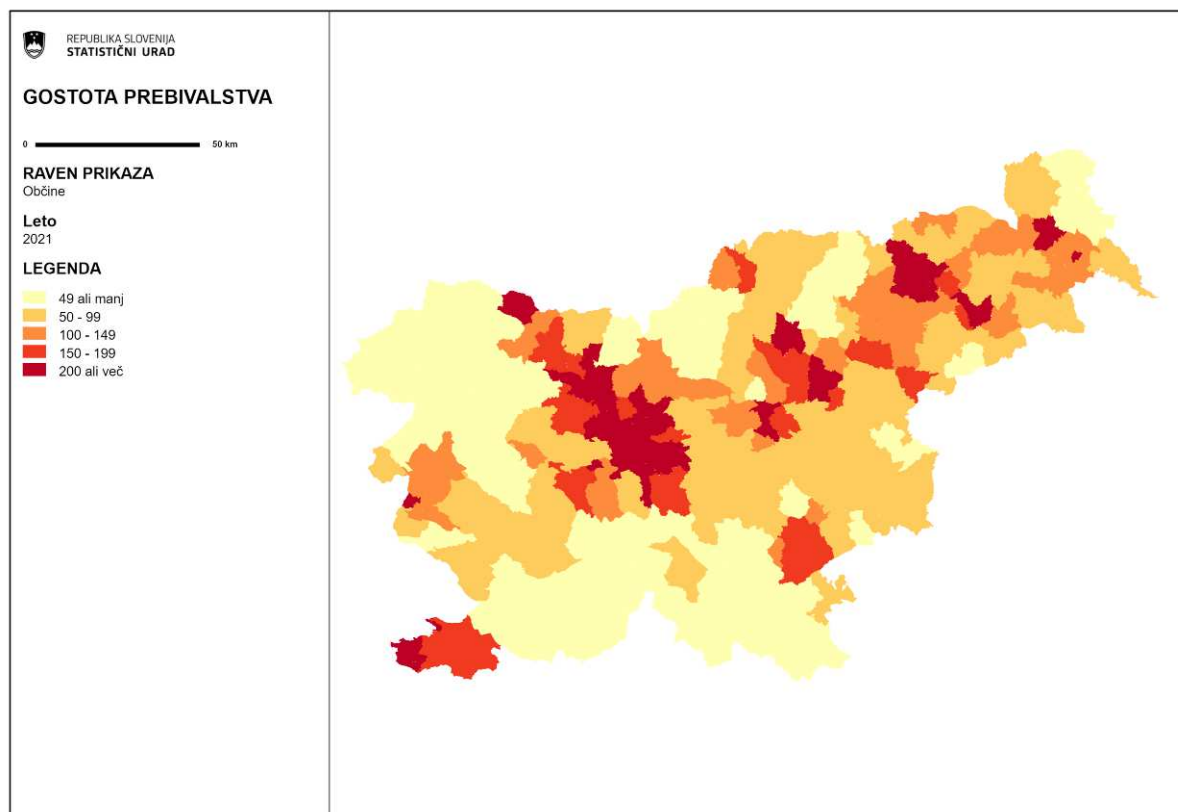

Slika 5: Prikaz odlagališč in ekološko pomembnih območij (EPO) v Sloveniji (vir podlage: Geoportal ARSO, 2020)

5.1.2 Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast

Za Slovenijo je značilna razpršena in redka poselitev. Prebivalstvo je zgoščeno v večjih urbanih središčih, reliefno razgibana območja s slabšimi naravno-geografskimi pogoji in prometno težje dostopna območja pa so redkeje poseljena (SURS, 2022a). Projekcija prebivalstva EUROPOP2019 kaže, da naj bi se število prebivalcev Slovenije do leta 2024 še povečevalo (in se povečalo na okrog 2.116.000), nato pa bo začelo upadati. 1. januarja 2100 naj bi imela Slovenija 1.888.000 prebivalcev, kar je 10 % manj kot v začetnem letu teh projekcij, tj. v 2019 (SURS, 2020).

V letu 2021 je v Sloveniji na kvadratnem kilometru površine živel 103,9 prebivalcev (SURS, 2022b). Med občinami so razlike v poselitvi zelo velike, saj so občine po površini in tudi po številu prebivalcev zelo različne. Leta 2019 je bila najgostejše naseljena občina Ljubljana, kjer je na površini enega kvadratnega kilometra živel povprečno nekaj več kot 1.000 (1.070) prebivalcev. Sledili sta ji občini Maribor in Izola. Najredkeje naseljena občina je bila občina Solčava s komaj 5 prebivalci na km² površine. Med statističnimi regijami je bila najredkeje naseljena primorsko-notranjska regija; v tej regiji je na kvadratnem kilometru površine živel povprečno 36 prebivalcev (SURS, 2022a).

Slika 6: Gostota prebivalcev po občinah v letu 2021 (vir: SURS, 2022a)

5.1.3 Zdravje ljudi

Oskrba s pitno vodo

Glavni vir pitne vode v Sloveniji je podzemna voda, ki zagotavlja večino potrebnih količin. Viri podzemne vode kažejo veliko prostorsko in časovno spremenljivost. V zadnjem času je izražena tendenca vse pogostejših in bolj izrazitih ekstremov, kar kaže na možnost krize pri oskrbi s pitno vodo v prihodnosti (ARSO, 2021a).

Za vodne vire v javni porabi so v Sloveniji sprejeta ali predlagana vodovarstvena območja, ki so leta 2021 obsegala približno 3.532 km², kar je približno 17,4 % kopne površine Slovenije (ARSO, 2021b). Velika razpršenost obremenitev in vse večji pritiski na zelo ranljivih območjih povzročajo onesnaženje vode in poslabšujejo njeno stanje. Velika in srednja oskrbovalna območja (po >1.000 prebivalcev), ki oskrbujejo s pitno vodo skupaj 85 % prebivalcev Slovenije, imajo praviloma ustrezno kakovost pitne vode. Skoraj četrtina prebivalcev se oskrbuje s pitno vodo, za katero priprava vode ni potrebna (23 % oz. 478.285 prebivalcev) na 22 oskrbovalnih območjih z več kot 1.000 prebivalcev, ki imajo podzemni vir vode brez vpliva površine ali površinske vode. Javnozdravstveni problem predstavljajo predvsem najmanjša oskrbovalna območja, ki oskrbujejo po 50-500 prebivalcev, zlasti zaradi mikrobiološke oziroma fekalne onesnaženosti (ARSO, 2020).

Pri posegih na vodovarstvena območja se upošteva veljavne občinske odloke ali državne uredbe in tudi Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Uradni list RS, št. 64/04, 5/06, 58/11, 15/16), v katerih so opredeljeni tudi varstveni režimi.

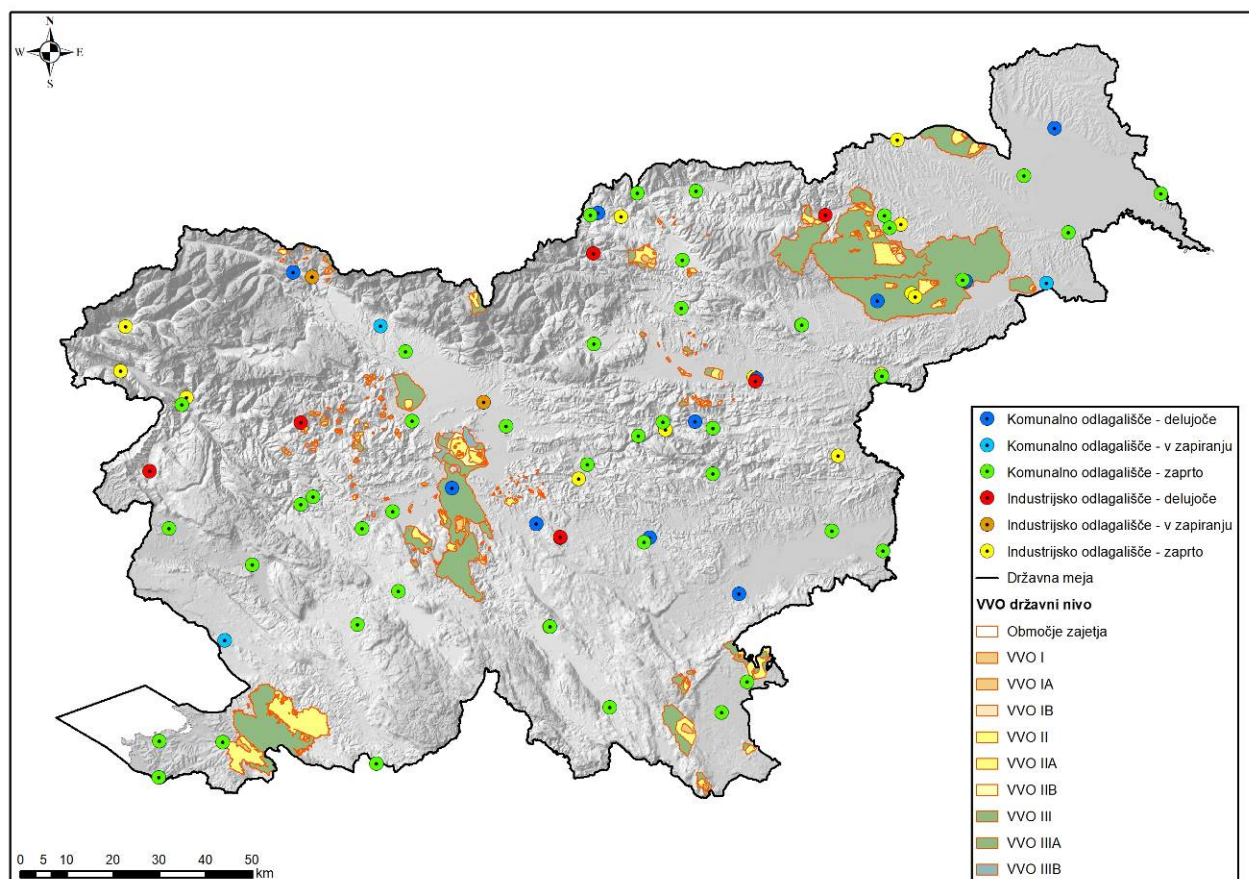
Od vseh odlagališč na ozemlju Slovenije so na vodovarstvenih območjih, določenih na podlagi predpisa Vlade RS (DRSV, 2021 (stanje podatkov na dan: 5. 1. 2021)):

- 3 delujoča komunalna odlagališča,
- 2 zaprti komunalni odlagališči,
- 2 zaprti industrijski odlagališči.

Vsa omenjena odlagališča se nahajajo na VVO III. Število odlagališč, ki so na vodovarstvenih območjih, določenih na podlagi predpisa Vlade RS, je razvidno iz tabele in slik v nadaljevanju.

Tabela 6: Število odlagališč, ki so na vodovarstvenih območjih, določenih na podlagi predpisa Vlade RS (DRSV, 2021 (stanje podatkov na dan: 5. 1. 2021))

VVO, določena na podlagi predpisa Vlade RS (režim)	Komunalno odlagališče - delujoče	Komunalno odlagališče v fazi zapiranja	Komunalno odlagališče - zaprto	Industrijsko odlagališče - delujoče	Industrijsko odlagališče v fazi zapiranja	Industrijsko odlagališče - zaprto
VVO III	3	-	1	-	-	2

Slika 7: Prikaz odlagališč in vodovarstvenih območij, določenih na podlagi predpisa Vlade RS (vir: DRSV, 2021 (stanje podatkov na dan: 5. 1. 2021))

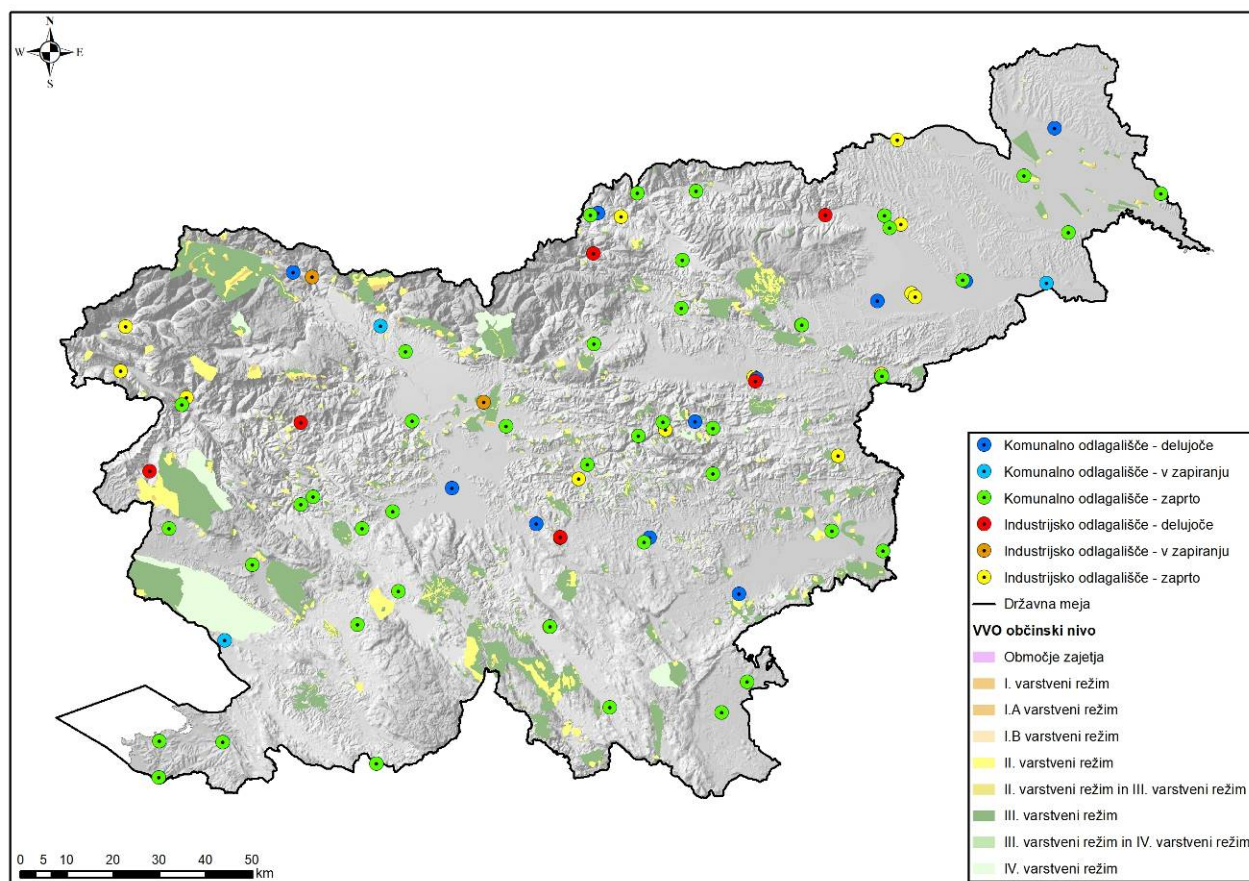
Od vseh odlagališč na ozemlju Slovenije je na vodovarstvenih območjih, določenih na podlagi občinskih odlokov (DRSV, 2021 (stanje podatkov na dan: 22. 7. 2021)) na VVO II 1 zaprto industrijsko odlagališče, na VVO III pa so:

- 1 zaprto komunalno odlagališče,
- 1 delujoče industrijsko odlagališče,
- 1 industrijsko odlagališče v fazi zapiranja,
- 1 zaprto industrijsko odlagališče.

Število odlagališč, ki so na vodovarstvenih območjih, določenih na podlagi občinskih odlokov, je razvidno iz tabele in slik v nadaljevanju.

Tabela 7: Število odlagališč, ki so na vodovarstvenih območjih, določenih na podlagi občinskih odlokov (DRSV, 2021 (stanje podatkov na dan: 22. 7. 2021))

VVO, določena na podlagi občinskih odlokov (režim)	Komunalno odlagališče - delujoče	Komunalno odlagališče v fazi zapiranja	Komunalno odlagališče - zaprto	Industrijsko odlagališče - delujoče	Industrijsko odlagališče v fazi zapiranja	Industrijsko odlagališče - zaprto
VVO III	-	-	1	1	1	1

Slika 8: Prikaz odlagališč in vodovarstvenih območij, določenih na podlagi občinskih odlokov (vir: DRSV, 2021 (stanje podatkov na dan: 22. 7. 2021))

Kopalne vode

S prenosom evropskih kopalnih direktiv v nacionalni pravni red je na rekah in jezerih določenih 27 odsekov - kopalnih voda (ARSO, 2021a), na morju pa 21 odsekov – kopalnih voda, ki ustrezajo zakonsko določenim kriterijem (ARSO, 2021b).

Glede na način upravljanja, slovenske kopalne vode delimo na naravna kopališča in na kopalna območja. Na celinskih vodah so 4 naravna kopališča, kopalnih območij je 23 (ARSO, 2021a). Naravnih kopališč je na morju 14, kopalnih območij pa 7 (ARSO, 2021b). Kopališča imajo upravljavca, ki je zadolžen za varnost in urejenost kopališča. Prisotni so reševalci iz vode, kopališče je označeno, akvatorij, namenjen kopanju, je omejen, urejenost letno preverjajo ustrezne inšpekcijske službe. Na kopalnih območjih je kopanje v naravnem okolju, do katerega je urejen dostop po javni poti. Tu ni upravljavca, za varnost ni poskrbljeno, zato je tu kopanje na lastno odgovornost.

Na kopalnih vodah se redno spremlja kakovost vode. Vzorčenje kopalne vode in preskušanja na 14 dni od konca maja in začetka junija do konca avgusta na celinskih vodah ter od konca maja do sredine septembra na morju izvaja Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (NLZOH). V odvzetih vzorcih vode se ugotavlja prisotnost dveh mikrobioloških parametrov, ki sta pokazatelja morebitnega fekalnega onesnaženja (*Escherichia coli*, intestinalni enterokoki). Na splošno je kakovost kopalnih voda na celinskih

vodah dobra, saj je vsako leto večina kopalnih voda razvrščenih v razred odlično, redke kopalne vode so dobre ali zadostne. V primerjavi z Evropskimi državami je kakovost zelo dobra, saj imajo nekatere države velik delež kopalnih voda slabe mikrobiološke kakovosti (ARSO, 2021a). Kakovost kopalnih voda na morju je zelo dobra, saj je vsako leto večina kopalnih voda razvrščenih v razred odlično oz. je vsebnost bakterij v vodi minimalna, kar nas med državami Evropske unije uvršča v sam vrh (ARSO, 2021b).

Kakovost zraka

V Sloveniji predstavlja največji problem onesnaženje zraka z delci (PM_{10}) ter ozonom v poletnem času. Poleg tega se na degradiranem območju Mežiške doline občasno pojavljajo povišane koncentracije svinca. Meritve PM_{10} kažejo občasna preseganja mejnih vrednosti na celotnem ozemlju Slovenije, še posebej pa v notranjosti, kjer v zimskem obdobju nastajajo dolgotrajne temperaturne inverzije. Analiza virov PM_{10} kaže, da je vzrok onesnaženja z delci večinoma cestni promet, predvsem v prometno bolj obremenjenih urbanih središčih (Ljubljanska kotlina), v slabo prevetrenih kotlinah pa so vzrok onesnaženja tudi izpusti iz kurilnih naprav ter industrijskih virov (Zasavska in Celjska kotlina). K onesnaženju zaradi ozona, ki je izrazitejša na Primorskem, bistveno prispeva daljinski transport iz Padske nižine v Italiji (ARSO SOER, 2022).

Raven onesnaženosti zraka z ozonom je v zadnjih letih nad ciljno vrednostjo za varovanje zdravja ljudi na merilnih mestih mestnega in podeželskega ozadja, dolgoročni cilji pa so preseženi skoraj na vseh merilnih mestih. Opozorilna vrednost je zaradi manj sončnih in vročih poletij največkrat presežena le na Primorskem in v višjih legah - Otlica. Nekaj preseganj pa je zabeleženih tudi na merilnih mestih, ki niso direktno izpostavljena prometu. Na območju Primorske beležimo najvišje ravni ozona zaradi ugodnejšega vremena in prenosa ozona in njegovih predhodnikov iz severne Italije (ARSO, 2021a).

Onesnaženost zraka z delci PM_{10} je bila v letu 2020 nižja kot leta poprej in prvič od začetka meritev na nobenem merilnem mestu vsota prekoračitev mejne dnevne vrednosti za delce PM_{10} ($50 \mu g/m^3$) ni presegla števila 35, ki je dovoljeno za celo leto, ob upoštevanju preseganja zaradi naravnega vira. Do večine vseh zabeleženih preseganj v letu 2020 je prišlo v januarju, ko so bili pogosti temperaturni obrati, ki onemogočajo razredčevanje izpustov iz malih kurilnih naprav in prometa, ki sta največja vira delcev PM_{10} . Največje število preseganj 36 je bilo zabeleženih na prometnem merilnem mestu v Celju na Mariborski, kjer sta bili dve od šestintridesetih preseganj posledica puščavskega prahu, ki se v skladu z zakonodajo šteje med naravne vire in se ne upošteva pri skladnosti s predpisanimi standardi kakovosti, zato je celotno število preseganj v letu 2020 za ugotavljanje skladnosti nižje od 35. Tudi letna mejna vrednost za delce PM_{10} v letu 2020 ni bila presežena na nobenem merilnem mestu. Kljub temu da je v zadnjih letih opazen trend zmanjševanja onesnaženosti zraka z delci pa občasno, predvsem ob neugodnih vremenskih razmerah, še vedno izmerimo ravni, ki so zdravju škodljive (ARSO, 2021b).

Na območjih onesnaženosti zraka, kjer so prekoračene dnevne mejne vrednosti ravni PM_{10} v zraku, je Vlada RS sprejela sledeče odloke, ki opredeljujejo ukrepe učinkovite rabe in obnovljivih virov energije ter trajnostne mobilnosti:

- Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju MO Celje (Uradni list RS, št. 57/17, 160/20 in 161/20 – popr.)
- Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Zasavja (Uradni list RS, št. 73/17, 2/20 in 191/20)
- Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju MO Murska Sobota (Uradni list RS, št. 49/17 in 160/20)
- Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju MO Ljubljana (Uradni list RS, št. 77/17)

V skladu z odloki so za problematična območja izdelani Podrobnejši programi ukrepov zmanjševanja onesnaženosti z delci PM_{10} . V programe ukrepov zmanjševanja onesnaženosti zaradi emisije prahu dejavnosti ravnanja z odpadki niso zajete. Ravnanje z odpadki ne šteje za vir, ki bi pomembno prispeval k onesnaženosti zunanjega zraka z delci PM_{10} . Večje emisije prahu je pričakovati le pri obdelavi odpadkov s sortiranjem ali drugo mehansko obdelavo, vendar je mogoče te emisije omejiti in zmanjšati na sprejemljivi nivo z zajemanjem in čiščenjem odpadnega zraka in drugimi ukrepi za preprečevanje emisije prahu.

Hrup

Obremenjenost življenjskega okolja s hrupom je pomemben dejavnik, ki vpliva na kakovost življenja. V okolju, kjer so prebivalci trajno izpostavljeni visokim ravnam hrupa, je lahko ogroženo njihovo zdravje,

povečana obremenjenost pa lahko predstavlja resno motnjo. Posebno pomembna so v zvezi z ravnanjem z odpadki urbana območja, ki so že preobremenjena s hrupom in kjer oprema za ravnanje z odpadki lahko povzroči dodatno izpostavljenost povečanim ravnom hrupa.

Obremenjenost s hrupom je pomembno okoljsko vprašanje, saj je na razpolago vedno več informacij o škodljivih posledicah dolgotrajne izpostavljenosti povečanim ravnom hrupa na zdravje in počutje ljudi. Izpostavljenost hrupu lahko povzroča razdraženost, moti spanec, vpliva na kognitivne funkcije šoloobveznih otrok, sproža fiziološke odzive na stres in povzroča kardiovaskularna obolenja pri osebah, kronično izpostavljenih hrupu. Stres lahko sproži nastajanje nekaterih hormonov, ki imajo lahko številne posredne učinke, vključno s povišanim krvnim tlakom. Zaradi teh učinkov se lahko ob dolgotrajni izpostavljenosti še poveča tveganje za kardiovaskularne bolezni in duševne motnje (NIJZ, 2021).

Obremenjenost urbanega okolja s hrupom narašča, kar je predvsem posledica naraščanja prometa na prometnih koridorjih ter v urbanih središčih, pri čemer je v splošnem obremenjenost v urbanih okoljih večja kot v podeželskem okolju. Najpomembnejši povzročitelj okoljskega hrupa je cestni promet, obremenjenost okolja je povečana tudi ob železniškem omrežju, v manjši meri ob letališčih. Število prebivalcev v urbanih območjih, ki so v obdobju celega dne izpostavljeni višjim ravnom hrupa cestnega prometa, je ocenjeno na 64.000. V obdobju noči, ob najbolj prometnih cestah v urbanih območjih, se je število hrupu izpostavljenih prebivalcev povečalo in sicer je preobremenjenih približno 78.000 prebivalcev. Znotraj urbanih območij je za obdobje noči opaziti zmanjšanje števila izpostavljenih prebivalcev hrupu železniškega prometa, vendar je bilo leta 2017 višjim ravnom nočnega hrupa kljub temu izpostavljenih okoli 8.800 prebivalcev (ARSO, 2021).

Ravnanje z odpadki je pomemben vir hrupa bolj ali manj zaradi transporta odpadkov ter ravnanja z njimi ob prevzemu in njihovem natovarjanju oziroma raztovarjanju iz transportnih sredstev. Obremenitev urbanega okolja zaradi ravnanja z odpadki je zaznavna in moteča predvsem zaradi uporabe transportnih sredstev za zbiranje komunalnih odpadkov in to izraziteje v mestnih središčih, če se te aktivnosti izvajajo v nočnem času ali zgodnjih jutranjih urah. Emisijo hrupa, ki ga povzroča oprema za obdelavo, transport in zbiranje odpadkov, ureja Pravilnik o emisiji hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem (Uradni list RS, št. 106/02, 50/05, 49/06 in 17/11 – ZTZPUS-1). S tem predpisom so za stroje, ki se uporabljajo na prostem, določene največje zvočne moči. Med temi stroji je tudi naslednja oprema za ravnanje z odpadki: kompaktorji odpadkov na odlagališčih, bagri – nakladalniki, nakladalniki, transportni trakovi, kontejnerji za zbiranje odpadnega stekla, premični kontejnerji za odpadke, smetarska vozila in podobna strojna oprema. Ker sama skladnost strojev ali opreme za ravnanje z odpadki z določbami Pravilnika ne jamči, da uporaba strojev pri ravnanju z odpadki ne povzroča prekomerne izpostavljenosti hrupu, se zaradi uporabe teh strojev izvajajo tudi ukrepi za omilitev emisije hrupa, kot so omejevanje obratovanja strojev v nočnem času in postavitev protihrupnih ograj na območjih obdelave odpadkov.

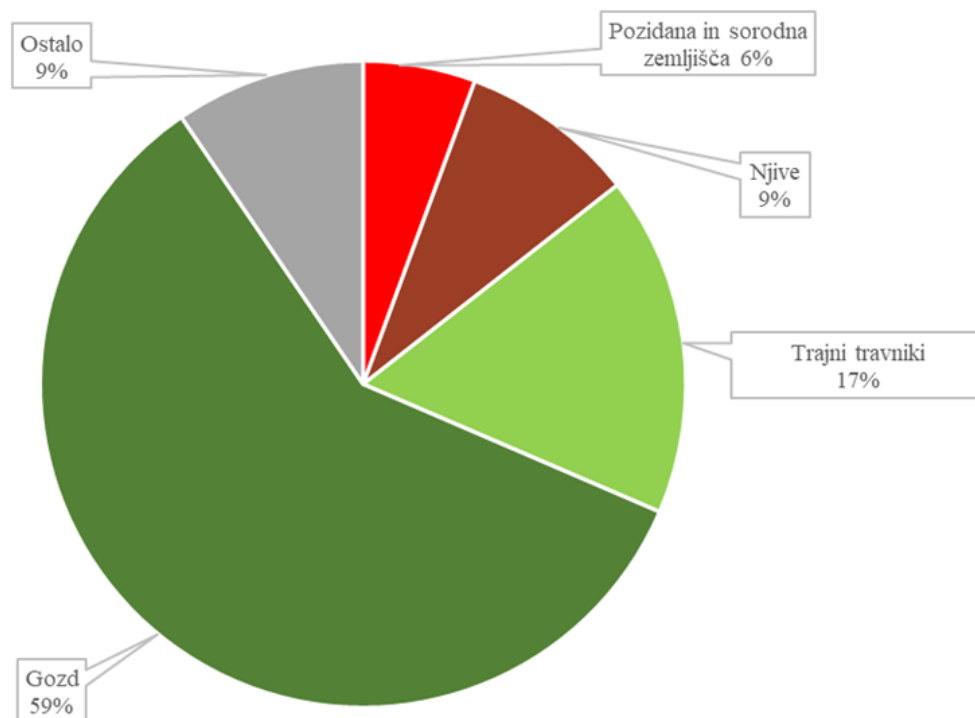
Poleg prometa so pomemben vir obremenjevanja okolja s hrupom tudi naprave, ki zaradi izvajanja proizvodne ali storitvene dejavnosti, povzročajo stalen ali občasen hrup v okolju, med katere se uvrščajo tudi naprave za obdelavo odpadkov. Povzročitelj obremenitve, torej upravljavec vira hrupa, je v skladu s predpisi dolžan zagotoviti obratovalni monitoring vplivov svojega delovanja na okolje enkrat v obdobju treh let. Ob preseganju mejnih vrednosti, določenih v Uredbi o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (Uradni list RS, št. 43/18 in 59/19), pa je dolžan izvesti ukrepe varstva pred hrupom (MOP, 2022).

5.1.4 Raba zemljišč in raba tal

Gozdovi in kmetijska zemljišča

Gozdovi so prevladujoča kategorija dejanske rabe tal (59,01 %), a niso enakomerno razporejeni po vsem ozemlju. Največja sklenjena območja gozda pokrivajo dinarsko-kraške planote južne in jugozahodne Slovenije ter pobočja Alp na severu in zahodu.

Po dejanski rabi tal gozdovom sledijo trajni travniki z 17,03 % površine Slovenije, njivam pripada 8,81 % pozidanim in sorodnim zemljiščem pa dobrih 5,63 % površine države.

Slika 9: Prikaz deležev dejanske rabe na ozemlju Slovenije (vir podatkov: MKGP, 2021)

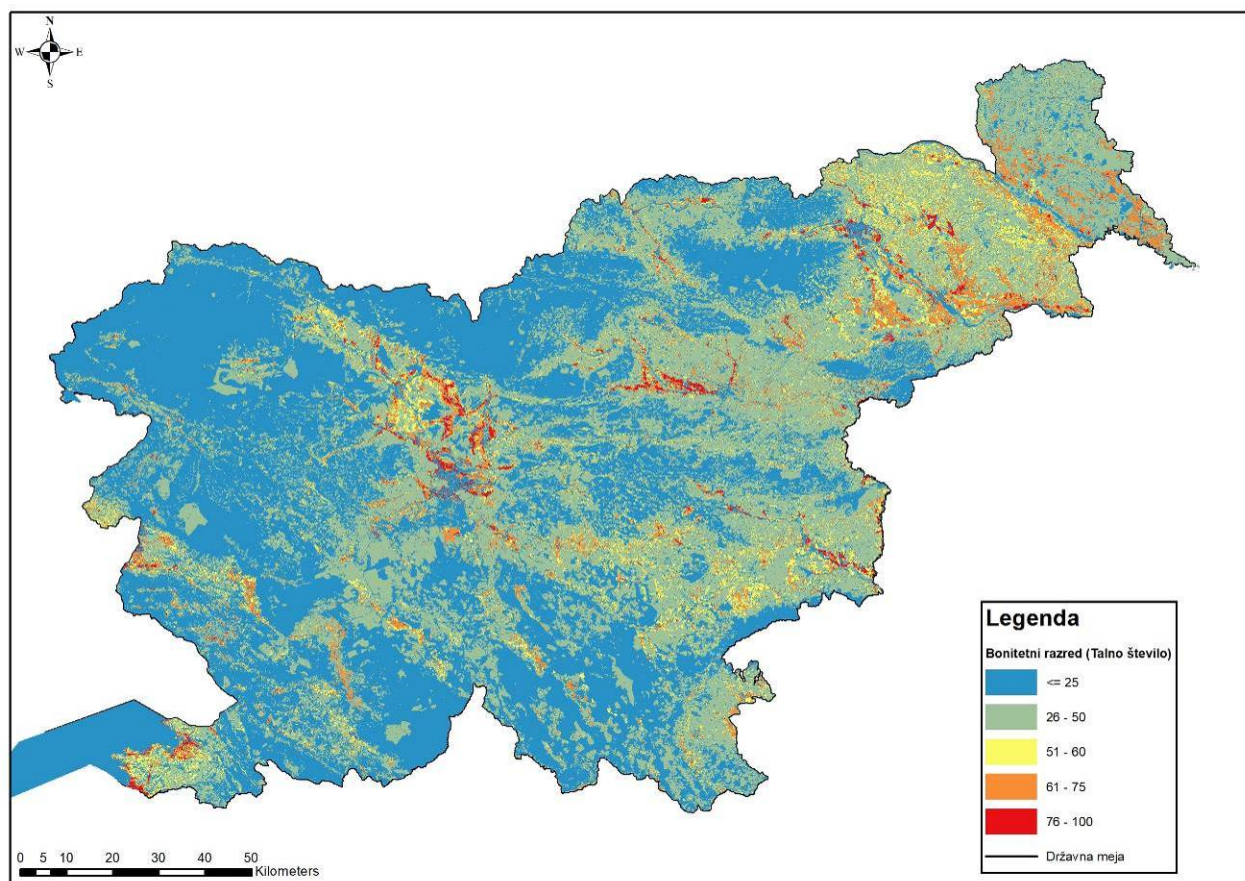
Konec leta 2021 so kmetijska zemljišča v Sloveniji po dejanski rabi zavzemala okoli 33,08 % površine Slovenije. Prevladujejo trajni travniki (17,03 %) in njive (8,81 %). Največ njiv je na prodnatih in ilovnatih ravninah v vzhodni in severovzhodni Sloveniji, kar velja tudi za trajne travnike. Vinogradi so nadpovprečno zastopani na Primorskem in na panonskem gričevnatem obrobju ravninskega sveta. Sadovnjaki so najbolj zastopani v gričevjih panonske Slovenije, precej pa jih je še v Ljubljanski in Celjski kotlini.

Tla

Talno število

Osnovna informacija o lastnostih tal je digitalna karta talnega števila oziroma bonitete tal. Boniteta zemljišč zajema parcele ali dele parcel, ki imajo enako proizvodno sposobnost glede na lastnost tal, klime, reliefa in posebnih vplivov. Točke talnega števila so odraz vrednotenja bistvenih in univerzalnih kazalcev kakovosti tal. Dobro opredeljujejo ne samo rodovitnost pač pa tudi sposobnost tal za izvajanje bistvenih okoljskih funkcij. Večje število pomeni tla z boljšimi talnimi lastnostmi oziroma tla z večjim pridelovalnim potencialom.

Na območju Slovenije je 983.812,6 ha oz. 47,57 % površin z zelo nizkim pridelovalnim potencialom (talno število do 25), 844.956,4 ha oz. 40,86 % površin z nizkim pridelovalnim potencialom, 120.606,1 ha oz. 5,83 % zemljišč z srednjim pridelovalnim potencialom, 98.636,4 ha oz. 4,77 % površin z visokim pridelovalnim potencialom in 199.49,5 ha oz. 0,96 % zemljišč ima zelo visok pridelovalni potencial (GURS, 2015)

Slika 10: Talno število na območju Slovenije po razredih (vir: GURS, 2015)

Kakovost tal

Kakovosti tal ne merimo neposredno, temveč jo določamo s posameznimi kazalci. Vsebnost organske snovi v tleh je primarni kazalec tako kmetijske kot tudi okoljske kakovosti tal in neposredno vpliva na rodovitnost tal, saj izboljšuje zračnost, poroznost, vpliva na sposobnost tal za zadrževanje vode (poplavna varnost), vezavo hranil ter omogoča izvajanje okoljskih funkcij tal: vezava/razgradnja nevarnih snovi v tleh, povečuje strukturno trdnost tal/zmanjšuje erozijo in predstavlja ponor atmosferekega CO₂. Podatek o količini in vrsti organske snovi v kmetijskih tleh uvrščamo med osrednje kazalce trajnostnega kmetijstva in okolja. Na organsko snov lahko vplivamo z načinom obdelave in ustreznim vračanjem organskih snovi v tla – žetveni ostanki, gnojenje z organskimi gnojili. Obdelava pospešuje mineralizacijo t. j. zmanjševanje OS v tleh, vračanje pa vsaj delno ohranja vsebnosti organskih snovi na enakem nivoju ali jih izjemoma tudi povečuje.

Degradirana/funkcionalno razvrednotena območja

V degradirana območja v Sloveniji so vključena tista območja, ki so degradirana zaradi industrijske dejavnosti, vojaške dejavnosti, rudarjenja (površinska degradacija) in območja transportnih in infrastrukturnih objektov. Ne vključujejo stanovanjskih območij. V letu 2011 je bilo v Sloveniji evidentiranih 194 degradiranih območij v skupni površini 979 ha (ARSO, 2020a).

Funkcionalno razvrednoteno območje je opuščeno ali nezadostno izkoriščeno območje z vidnim vplivom predhodne rabe in zmanjšano uporabno vrednostjo. Razvrednoteno območje lahko po funkcionalnih, fizičnih, okoljskih, socialnih idr. merilih izkazuje različne vrste in stopnje razvrednotenja. V letu 2020 v Sloveniji beležimo rahel porast števila in skupne površine funkcionalno razvrednotenih območij (FDO): evidentirali smo 1132 FDO v skupni površini 3695,3 ha. Glede na stanje leta 2017 se je njihovo število povečalo za 51, skupna površina za 272,5 ha (ARSO, 2020b).

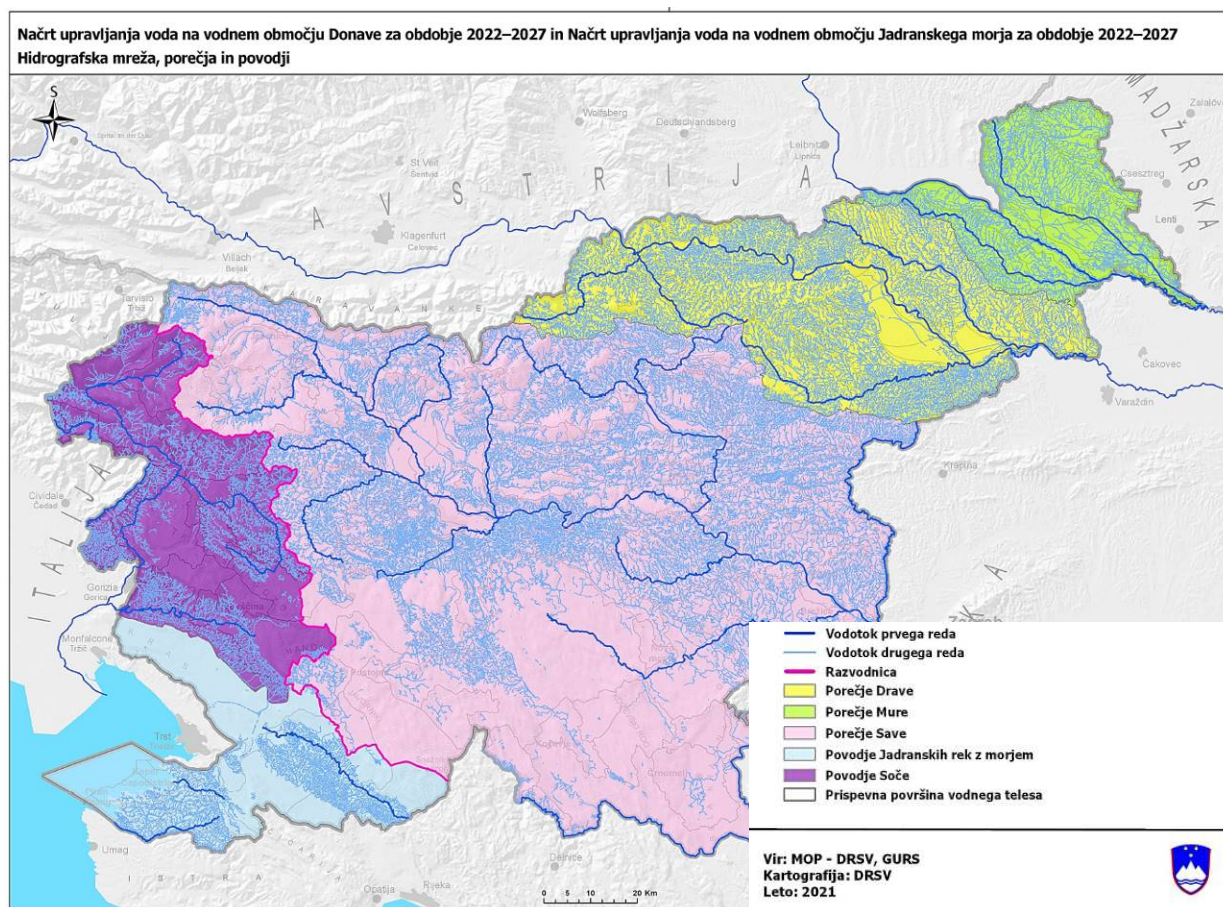
5.1.5 Vode

Na ozemlju Slovenije se srečujejo štiri pokrajine: Alpe, Dinarsko gorstvo, Panonska nižina in Sredozemlje, kar daje Sloveniji veliko pokrajinsko pestrost, pestro geološko sestavo tal in razgiban relief. Ta pestrost se med drugim odraža na vseh pojavnih oblikah površinske vode, od hudournikov, rečic, potokov in rek do ponikalnic, izvirov, jezer in morja.

Na območju Slovenije imamo dve vodni območji: vodno območje Jadranskega morja in vodno območje Donave. Vodno območje Donave zavzema 81 % površine Slovenije, slaba petina površja pa pripada vodnemu območju Jadranskega morja. Osnovni hidrogeografski enoti delimo po osrednjih rekah na porečja Mure (Pomurje), Drave (Podravje) in Save (Posavje) s Kolpo (Pokolpje) ter povodje Soče (Posočje) in povodje jadranskih rek.

Stanje voda v Sloveniji predstavlja oceno stanja voda, ki je izhodišče za pripravo ukrepov za doseganje dobrega stanja vodnih teles površinskih in podzemnih voda. Pri površinskih vodah je potrebno doseči dobro kemijsko in ekološko stanje, pri podzemnih pa dobro količinsko in kemijsko stanje. Mejne vrednosti za koncentracije kemijskih onesnaževal v površinskih vodah so določene tako, da so zaščiteni tudi najmanjši organizmi, ki živijo v vodi, s tem namreč onesnaženje zmanjšamo do te mere, da je vodno okolje varno tudi za vsa druga bitja. Trenutno je določenih 45 snovi, ki pomenijo znatno tvegane za vodno okolje in za katere so določeni enotni okoljski standardi kakovosti.

Podatki o stanju voda so povzeti iz Osnutka načrta upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2022–2027 oziroma Osnutka načrta upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2022–2027 ter iz spletnega portala ARSO Kazalci okolja v Sloveniji (ARSO, 2021).

Slika 11: Hidrografska mreža, porečja in povodja Slovenije (vir: MOP, 2021)

Površinske vode

Ekološko stanje voda

Ekološko stanje površinskih voda se vrednoti na podlagi t.i. bioloških elementov kakovosti. Podatki za prikazano oceno ekološkega stanja površinskih voda so bili v obdobju 2014-2019 zbrani na 154 naravnih, močno preoblikovanih in umetnih vodnih telesih vodotokov, jezer, zadrževalnikov in obalnega morja. V tem obdobju je vsaj dobro ekološko stanje dosegalo 76 oz. 49 % VTPV. Preostalih 78 oz. 51 % vodnih teles je v zmernem, slabem ali zelo slabem ekološkem stanju. Glavna vzroka za zmerno ali slabše ekološko stanje površinskih voda sta hidromorfološka spremenjenost in splošna degradiranost, ki sta vrednotena na podlagi stanja združb bentoških nevretenčarjev in rib. Dobro ekološko stanje imajo vsa vodna telesa obalnega morja in le 4 oz. 36 % jezer ali zadrževalnikov.

Kemijsko stanje voda

V Sloveniji je 98,7 % vodnih teles površinskih voda v dobrem kemijskem stanju. Dve vodni telesi sta zaradi preseganj kovin v slabem kemijskem stanju. Glavni dve snovi, ki povzročata slabo kemijsko stanje vseh površinskih voda v Sloveniji sta živo srebro in bromirani difeniletri (BDE). Poleg omenjenih dveh snovi, pa so zaznani še problemi, ki so posledica kadmija, niklja, svinca, dioksinov in njim podobnim spojin in polikloriranimi bifenili (PCB).

Podzemne vode

Kemijsko stanje voda

Rezultati monitoringa kemijskega stanja kažejo, da so bolj obremenjena tista VTPodV, pri katerih prevladujejo vodonosniki z medzrnsko poroznostjo, boljša kakovost podzemne vode pa je opazna pri tistih VTPodV, kjer prevladujejo vodonosniki z razpoklinsko ali kraško poroznostjo. V letu 2019 se je vsebnost nitratov v VTPodV spremljala na 176 merilnih mestih, od tega je bil standard kakovosti presežen na 19 merilnih mestih oz. na 10,8% vseh merilnih mest. Vseh 19 neustreznih merilnih mest se nahaja v vodonosnikih z medzrnsko poroznostjo, saj so tam obremenitve in kmetijska dejavnost najizrazitejše. Na ostalih VTPodV so bile vrednosti nitrata pod standardom kakovosti. Najbolj obremenjena VTPodV se nahajajo v severozahodnem delu Slovenije in so v veliki meri posledica intenzivnih človeških dejavnosti. Slabo kemijsko stanje VTPodV je tako še vedno ugotovljeno za VT Savinjske, Dravske in Murske kotline. Voda za omenjena VTPodV je prekomerno onesnažena predvsem z nitrati, v Dravski kotlini tudi z atrazinom in desetil-atrazinom. Lokalno je na nekaterih VTPodV zaznana tudi obremenjenost z lahkohlapnimi halogeniranimi ogljikovodiki. V letu 2019 je izmed pesticidov, to je izmed fitofarmacevtskih sredstev in biocidov, standard kakovosti v največji meri presegala vrednost atrazina in sicer na 4 merilnih mestih oz. 2,2% in njegovega razgradnega produkta desetil-atrazina na 3 merilnih mestih oz. 1,7%. Preseganj metolaklora, prometrina in propikonazila je bilo občutno manj. Vsa merilna mesta s preseganji se nahajajo v vodonosnikih z medzrnsko poroznostjo.

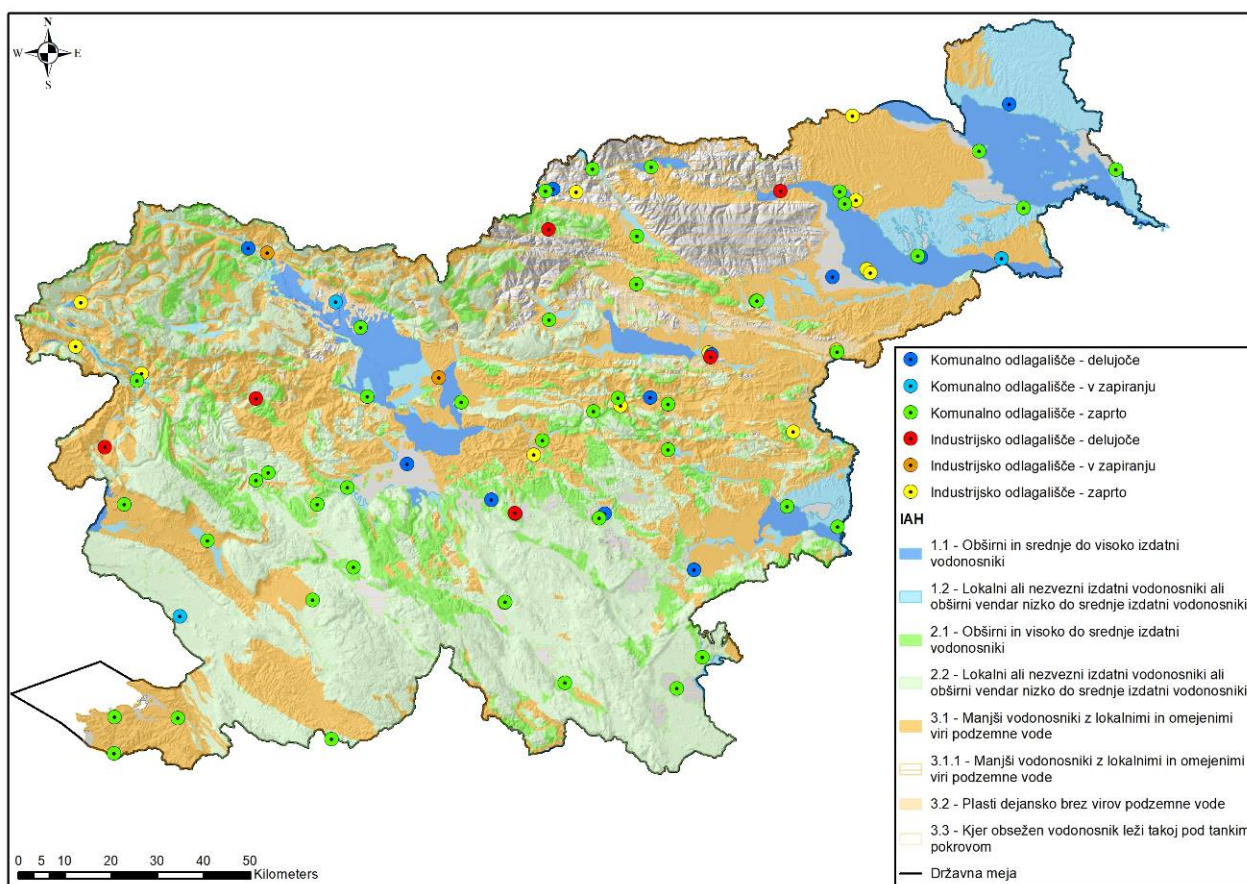
Količinsko stanje voda

Monitoring količinskega stanja podzemnih voda je pokazal, da je bilo v letu 2017 od skupno 21 VTPodV, kar 20 VTPodV v plitvih vodonosnikih ocenjenih s skupno oceno dobro. Količinsko stanje za VTPodV Dravska kotlina pa je, zaradi neizpolnjevanja kriterijev za dobro količinsko stanje, ki je posledica vdora vode slabše kakovosti (nitrati), ocenjeno kot slabo. Skupno je bilo leta 2017 v 21 plitvih vodonosnikih VTPodV razpoložljivih 3.794 milijonov m³ podzemnih voda, skupne odvzete količine pa so glede na evidence znašale 191 milijonov m³ oz. 5% količin podzemne vode.

Število obstoječih odlagališč, ki so z vidika onesnaževanja voda lahko na ranljivih območjih, je razvidno iz spodnje tabele in spodnjih slik.

Tabela 8: Število obstoječih odlagališč, ki so na za vode ranljivih območjih

	Komunalno odlagališče - delujoče	Komunalno odlagališče v fazi zapiranja	Komunalno odlagališče - zaprto	Industrijsko odlagališče - delujoče	Industrijsko odlagališče v fazi zapiranja	Industrijsko odlagališče - zaprto
Hidrogeološka karta – IAH						
1.1 - Obširni in srednje do visoko izdatni vodonosniki	1	1	10	1	-	3
1.2 - Lokalni ali nezvezni izdatni vodonosniki ali obširni vendar nizko do srednje izdatni vodonosniki	2	1	9	-	2	-
2.1 - Obširni in visoko do srednje izdatni vodonosniki	3	-	1	1	-	2
2.2 - Lokalni ali nezvezni izdatni vodonosniki ali obširni vendar nizko do srednje izdatni vodonosniki	1	1	14	1	-	4
3.1 - Manjši vodonosniki z lokalnimi in omejenimi viri podzemne vode	3	1	10	2	1	7
3.1.1 - Manjši vodonosniki z lokalnimi in omejenimi viri podzemne vode	1	-	1	1	-	1
3.2 - Plasti dejansko brez virov podzemne vode	-	1	1	-	-	-
3.3 - Kjer obsežen vodonosnik leži takoj pod tankim pokrovom	3	-	3	-	-	-

Slika 12: Lokacije odlagališč in značilnosti vodonosnikov (vir podatkov: ARSO, 2020; izdelal: Aquarius d.o.o. Ljubljana)

5.1.6 Zrak

Iz ene tone nepredelanih odpadkov, odloženih na odlagališče, se v odvisnosti od deleža razgradljivega ogljika, sprosti od 120 m³ do 180 m³ odlagališčnega plina. Odlagališčni plin pa je pretežno sestavljen iz 60% metana (CH₄) in 40% ogljikovega dioksida (CO₂) (Lechner et al, 2004). Oba plina imata toplogredne učinke, v odlagališčnem plinu so prisotne tudi druge primesi plinov, kar lahko povzroča smrad v okolici odlagališč. Pri mehanski obdelavi odpadkov in pri energetski predelavi odpadkov prav tako lahko prihaja do emisij snovi v zrak.

V Sloveniji predstavlja največji problem onesnaženje zraka z delci (PM₁₀) ter ozonom v poletnem času. Poleg tega se na degradiranem območju Mežiške doline občasno pojavljajo povišane koncentracije svinca. Meritve PM₁₀ kažejo občasna preseganja mejnih vrednosti na celotnem ozemlju Slovenije, še posebej pa v notranjosti, kjer v zimskem obdobju nastajajo dolgotrajne temperaturne inverzije. Analiza virov PM₁₀ kaže, da je vzrok onesnaženja z delci večinoma cestni promet, predvsem v prometno bolj obremenjenih urbanih središčih (Ljubljanska kotlina), v slabo prevetrenih kotlinah pa so vzrok onesnaženja tudi izpusti iz kurilnih naprav ter industrijskih virov (Zasavska in Celjska kotlina). Sektor ravnanja z odpadki ne prispeva bistveno k emisijam PM₁₀. K onesnaženju zaradi ozona, ki je izrazitejše na Primorskem, bistveno prispeva daljinski transport iz Padske nižine v Italiji.

Območja onesnaženosti zraka v Sloveniji so opredeljena z Odredbo o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 38/17, 3/20 in 152/20).

Cilje izboljšanja kakovosti zraka opredeljuje evropska zakonodaja (Direktiva (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatera onesnaževala zraka) ter Protokol o zmanjšanju zakisovanja, evtrofikacije in prizemnega ozona h konvenciji iz leta 1979 o onesnaževanju zraka na velike razdalje preko meja (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 9/04). Obvladovanje in zmanjševanje izpustov v zrak je tudi cilj Nacionalnega programa varstva okolja, ki vsebuje več operativnih programov s podobnimi cilji. Njegov namen je zagotoviti boljšo kakovost zunanjega zraka s postopnim zmanjševanjem izpustov SO₂, NO_x, NH₃ v zrak. Zaradi manjših izpustov bi bilo posledično manj prizemnega ozona, zakisovanja in evtrofikacije.

Na podlagi zgoraj omenjene Direktive (EU) 2016/2284 ima Slovenija obveznost zmanjšanja emisij za žveplov dioksid (SO₂), dušikove okside (NO_x), nemetanske hlapne organske spojine (NMVOC), amoniak (NH₃) in drobne delce (PM_{2,5}). Obveznosti zmanjšanja emisij imajo leto 2005 za izhodiščno leto in za cestni promet veljajo za emisije, izračunane na podlagi prodanih goriv. Odstotek zmanjšanja emisij za Slovenijo je prikazan v spodnji tabeli:

Tabela 9: Nacionalna obveznost zmanjšanja emisij za Slovenijo glede na Direktivo (EU) 2016/2284

Zmanjšanje SO ₂ v primerjavi z letom 2005		Zmanjšanje NO _x v primerjavi z letom 2005		Zmanjšanje NMVOC v primerjavi z letom 2005		Zmanjšanje NH ₃ v primerjavi z letom 2005		Zmanjšanje PM _{2,5} v primerjavi z letom 2005	
Za katero koli leto od leta 2020 do leta 2029	Za katero koli leto od leta 2030	Za katero koli leto od leta 2020 do leta 2029	Za katero koli leto od leta 2030	Za katero koli leto od leta 2020 do leta 2029	Za katero koli leto od leta 2030	Za katero koli leto od leta 2020 do leta 2029	Za katero koli leto od leta 2030	Za katero koli leto od leta 2020 do leta 2029	Za katero koli leto od leta 2030
63 %	92 %	39 %	65 %	23 %	53 %	1 %	15 %	25 %	60 %

5.1.7 Podnebni dejavniki

Prilagajanje podnebnim spremembam

Evidentirane podnebne spremembe

Temperatura zraka se je v obdobju 1961–2011 od vseh podnebnih spremenljivk najbolj opazno spremenila. Porast temperature je po celi Sloveniji statistično značilen, v povprečju se je v obravnavanem obdobju

temperatura dvignila za 1,7 °C. Trend je bil prostorsko in časovno neenoten, različen tudi po letnih časih. Poleti, pozimi in na letni ravni se je vzhodni del Slovenije ogreval nekoliko bolj od zahodnega. Podobno kot povprečna temperatura zraka sta se zvišala tudi oba dnevna temperaturna ekstrema: najnižja in najvišja temperatura zraka. Stopnja ogrevanja je pri obeh spremenljivkah primerljiva s stopnjo trenda povprečne temperature. Prav tako kot pri povprečni temperaturi, je tudi pri obeh ekstremnih temperaturah zaznati manjšo razliko v ogrevanju med vzhodom in zahodom države.

Ravno nasprotno kot pri vročih ekstremih pri hladnih ekstremih zaznavamo upad števila hladnih dni (z dnevno najnižjo temperaturo zraka pod 0 °C). Pozimi imamo hladnih dni v Sloveniji veliko in marsikje tudi globalno ogrevanje ni bistveno spremenilo njihovega števila. Se je pa to število bistveno zmanjšalo predvsem na Gorenjskem, z izjemo visokogorja. Tudi jeseni se je število hladnih dni v severovzhodni polovici Slovenije statistično značilno zmanjšalo. Z izjemo visokogorja so mrzli (z dnevno najnižjo temperaturo pod -10 °C) in ledeni dnevi (z dnevno najvišjo temperaturo pod 0 °C) omejeni na zimsko sezono. Število mrzlih dni se je znatno in statistično značilno zmanjšalo v vzhodni Sloveniji, na Kredarici in v Ratečah, medtem ko je sprememba ledenih dni manjša in statistično značilna le na nekaterih postajah.

Medletna spremenljivost padavin je mnogo večja kot pri temperaturi zraka, zato je dolgoletne spremembe (signal podnebnih sprememb) težje zaznati. Na letni ravni se je višina padavin statistično značilno zmanjšala marsikje v zahodni polovici države. Hitrost sprememb je bila v obdobju 1961–2011 med 2 in 4 % na desetletje, na nekaterih postajah tudi več. Tako se je v obravnavanem obdobju povprečna letna višina padavin ponekod zmanjšala za več kot 20 %. V vzhodni polovici države je na letni ravni sicer zaznati negativen trend v višini padavin, vendar ta nikjer ni statistično značilen.

Hidrološke analize in študije kažejo na porast visokih voda v zadnjih dveh desetletjih. V skladu s to opaženo spremembo je pričakovati, da so se spremenili tudi padavinski ekstremi. Najbolj očitne spremembe v teh padavinskih ekstremih so opazne poleti, ko se po vsej državi, z izjemo severozahodne Slovenije, višina teh ekstremov zmanjšuje. Spomladi je ravno obratno kot poleti, najmočnejši signal zmanjševanja dvodnevni ekstremni padavin je na severozahodu Slovenije, proti jugu in vzhodu pa se na številnih postajah celo obrne v rahlo pozitivnega – naraščanje dvodnevni ekstremni padavin. Jeseni je v večjem delu države opazno rahlo povečevanje dvodnevni ekstremni padavin. Pozimi je na severu in severozahodu države signal bolj negativen (zmanjševanje ekstremov), medtem ko je na jugu in jugozahodu države trend spreminjanja ekstremov pozitiven.

Podobno sliko kot dvodnevni padavinski ekstremi kaže tudi analiza padavinskih dogodkov, ko v enem dnevu pade vsaj 20 mm padavin. Spomladi in poleti se število takih dni zmanjšuje povsod po državi, vendar te spremembe niso statistično značilne. Signal zmanjševanja je statistično značilen na nekaterih postajah v zahodni polovici države. Jeseni je na zahodu države še vedno zaznati signal zmanjševanja števila dni z vsaj 20 mm padavin, vendar ta signal ni statistično značilen. Nasprotno v vzhodni polovici države ni zaznati trenda zmanjševanja takšnih dni, na nekaterih postajah ima celo nasproten predznak. Pozimi je signal na severozahodu države spet negativen (zmanjševanje števila dni z vsaj 20 mm padavin), medtem ko se drugod po Sloveniji pozimi število dni z vsaj 20 mm padavin ne spreminja.

Z višanjem temperature se spreminja tudi višina snežne odeje. Spremembe so relativno velike in statistično značilne tako v skupni višini novozapadlega snega v sezoni, kot v sami višini snežne odeje. V obeh primerih so spremembe statistično značilne povsod na dinarsko-alpski pregradi in v severni Sloveniji. Izjema so le nekatere nižinske postaje južne in vzhodne Slovenije ter seveda Primorske, za katero snežna odeja ni značilna. Spremembe so največje na postajah v sredogorju (ARSO, 2014).

Pričakovane podnebne spremembe

Pričakovane podnebne spremembe za območje Slovenije so povzete po Oceni podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja (ARSO, 2018 in 2019). Ocena pričakovanih podnebnih sprememb je izdelana s poudarkom na zmerno optimističnem scenariju izpustov RCP4.5, ki predvideva postopno zmanjševanje izpustov in stabilizacijo vsebnosti toplogrednih plinov kmalu po letu 2100. Scenariji prikazujejo odstopanje 30-letnih povprečnih razmer v prihodnosti v primerjavi s primerjalnim obdobjem v preteklosti (1981-2010).

Rezultati simulacij za prihodnost napovedujejo znaten dvig letne povprečne temperature zraka do konca 21. stoletja na celotnem območju Slovenije v vseh letnih časih. Zmerno optimistični scenarij RCP4.5 v prvem obdobju (do l. 2040) predvideva dvig povprečne temperature za od 0,4 do 1,0 °C, v drugem obdobju (2040-2070) za od 1,1 do 2,3 °C, v zadnjem obdobju (2070-2100) pa za od 1,5 do 2,6 °C. Znatno spremembo temperature bo Slovenija sicer občutila v vseh letnih časih, vendar bo predvsem v zimskem času segrevanje ob koncu stoletja predvidoma izrazitejše od povprečnega letnega segrevanja. Naraščanje temperature bo najmanj izrazito spomladi. Število hladnih dni se bo v prihodnosti postopno manjšalo. V prvem obdobju se bo po scenariju RCP4.5 število hladnih dni predvidoma zmanjšalo za približno 10 dni, v drugem in zadnjem obdobju za približno 20 dni na leto.

Projekcije za spremembe padavin so manj zanesljive, saj so te časovno in prostorsko bolj raznolike. Po zmerno optimističnem scenariju RCP4.5 višina padavin postopno narašča, v prvem obdobju so na letni ravni spremembe zelo majhne, vendar se sprememba z odmikom v prihodnost stopnjuje. Do leta 2100 je na celotnem območju Slovenije z izjemo Julijskih Alp pričakovan porast povprečnih letnih padavin za približno 10 % glede na obdobje 1981-2010, pri čemer je sprememba bolj zanesljiva v vzhodni polovici Slovenije. Na sezonski ravni bo naraščanje padavin najbolj izrazito pozimi. Povečanje padavin se kaže tudi za pomlad in jesen, vendar je manj zanesljivo. Na celotnem obravnavanem območju Slovenije bodo v prihodnosti enodnevne izjemne padavine spomladi in pozimi obilnejše. V primeru scenarija izpustov RCP4.5 se bo število dni z višino padavin nad 20 mm na letni ravni povečalo že v drugem obdobju, do konca stoletja pa se bo povečanje še stopnjevalo.

Skladno z rastjo temperature zraka se bo v Sloveniji do konca stoletja nadaljevala tudi rast referenčne evapotranspiracije. Po zmerno optimističnem scenariju izpustov RCP4.5 bo v primerjavi z obdobjem 1981-2010 referenčna evapotranspiracija v slovenskem povprečju zrasla za približno 7 %. Porast referenčne evapotranspiracije po Sloveniji ne bo enakomeren, nekoliko izrazitejši bo na zahodu. Različen bo tudi med letnimi časi.

Napajanje podzemne vode se bo glede na scenarij izpustov RCP4.5 do konca stoletja povečalo za 20 %, ki je zanesljivo predvsem v vzhodni polovici Slovenije in na jugozahodu v zadnjih dveh obdobjih.

Veliki pretoki oziroma srednje letne konice se bodo po vseh scenarijih izpustov v primerjavi z obdobjem 1981-2010 povečale povsod po državi, v povprečju od 20 do 30 %. Povečanje se od bližnje prihodnosti proti koncu stoletja stopnjuje. Največje povečanje konic bo na severovzhodu države, kjer bo v primeru scenarija izpustov RCP4.5 ob koncu stoletja znašalo do približno 30 %. Za pretoke letnih visokovodnih konic s 100-letno povratno dobo v primerjalnem obdobju se v vseh scenarijih izpustov pričakuje povečanje 100-letnih nivojev za vsa obdobja v prihodnosti glede na obdobje 1981-2010, večinoma po celi državi.

Ekstremne hitrosti vetra so večinoma povezani s procesi v lokalni skali. Rezultati študij kažejo na povečanje ekstremnih hitrosti vetra v severni Evropi in njihovo zmanjšanje v južnem Sredozemlju. Za območje Slovenije sprememb ni zaznati. Ekstremni vetrovi v Sloveniji so povezani s prostorsko omejenimi vremenskimi situacijami, pri čemer najmočnejši sunki vetra zapihajo med poletnimi neurji, ki so izrazito lokalne narave. Simulacije kažejo, da v s prihodnosti lahko tudi na območju Slovenije pričakujemo večjo pogostost neurij z močnim vetrom, prav tako Slovenija leži v območju, kjer bodo lahko nevihte zaradi podnebnih sprememb predstavljale srednje pomemben vpliv.

Blaženje podnebnih sprememb

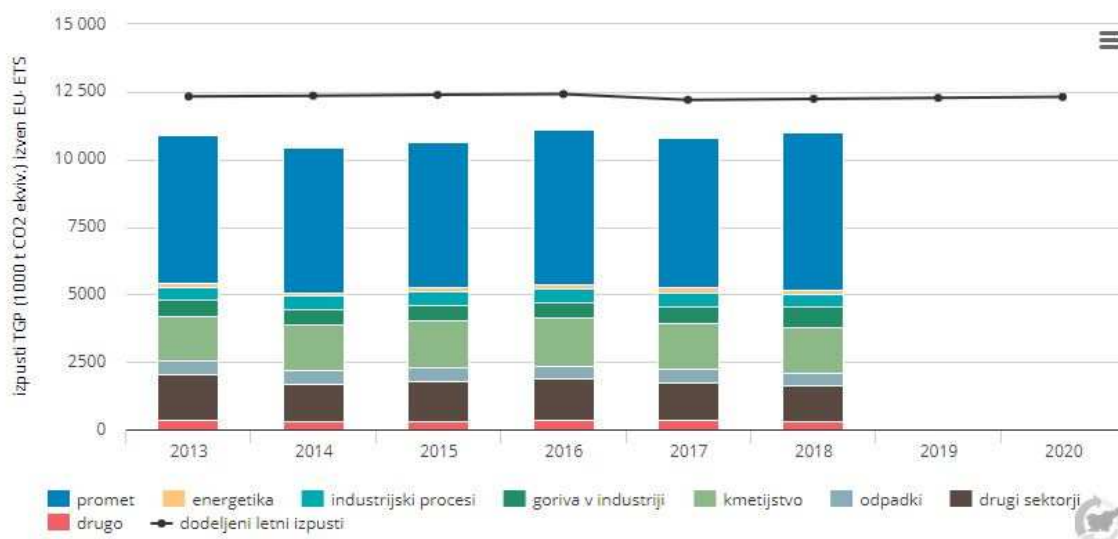
Vse države Evropske skupnosti so dosegle cilj iz prvega obdobja Kjotskega protokola. Stare članice (EU-15) so imele skupen cilj zmanjšati izpuste toplogrednih plinov za 8 % v obdobju 2008-2012 glede na izpuste v izhodiščnem letu. Ta cilj so presegle za slabe 4 %. Skupno so države članice (EU-28) znižale svoje izpuste glede na izhodiščno leto za 19 % brez upoštevanja ponorov in mednarodnih kreditov. Slovenija je za dosego kjotskega cilja uporabila največje dovoljene ponore in svoj cilj – 8 % presegla za 3 %. Tekom naslednjega obdobja po Kjotskem protokolu so do leta 2018 v primerjavi z letom 1990 države EU-28 zmanjšale izpuste toplogrednih plinov za 23,5 %, s čimer so presegle cilj, ki so si ga zadale za leto 2020. Slovenija je v istem obdobju dosegla 5,7 % zmanjšanje.

Skupni izpusti toplogrednih plinov v Sloveniji so leta 2019 dosegli 17.065 Gg (gigagram= 1000 ton ali kiloton) ekvivalenta CO₂. To je 16,4 % pod vrednostjo v izhodiščnem letu 1986 in 2,6 % manj kot v letu 2018. K znižanju izpustov je največ prispevala manjša poraba goriv v vseh sektorjih, najizrazitejše zmanjšanje je bilo v energetiki (-4,7 %) in prometu (-3,6 %). Nekoliko višji izpusti, kot v letu 2018 pa so bili zabeleženi v industriji zaradi procesnih emisij.

V skupnem deležu izpustov TGP ima v Sloveniji največji prispevek CO₂ (v letu 2019 kar 82,1 %), ki nastaja predvsem pri zgorevanju goriva in iz industrijskih procesov. Sledi metan (11,3 %), ki večinoma izvira iz odpadkov in kmetijstva, ter didušikov oksid (4,8 %), ki prav tako nastaja večinoma v kmetijstvu. Opazni so tudi izpusti didušikovega oksida iz cestnega prometa. Izpusti F-plinov, med katere sodijo fluorirani ogljikovodiki (HFC), perfluorirani ogljikovodiki (PFC) in žveplov heksafluorid (SF₆), so zelo majhni, vendar zaradi visokega toplogrednega učinka njihov prispevek k segrevanju ozračja ni zanemarljiv (1,9 %).

Za Slovenijo so predvsem pomembni izpusti, ki niso vključeni v emisijsko trgovanje in na katere države zato lahko vplivajo z ukrepi in politikami na teh področjih. Ti izpusti ne smejo preseči dodeljenih količin izpustov iz Odločbe št. 406/2009 in Sklepa št. 634/2013. Za Slovenijo je ta omejitev v letu 2019 12,273 Gg CO₂ ekv. Slovenski izpusti v tem letu so bili 10.810 Gg CO₂ ekv., kar je 11,9 % nižje od najvišjih dovoljenih izpustov za to leto.

Med sektorji izven ETS je najpomembnejši promet, ki je v letu 2019 prispeval 52,1 % vseh izpustov. Znotraj prometnega sektorja večino izpustov prispeva cestni promet, v letu 2019 več kot 99 %. Naslednji pomembni vir je kmetijstvo, ki je prispevalo 15,4 % izpustov. Z 12,2 % deležem so izpusti zaradi rabe goriv v gospodinjstvih in v komercialno-institucionalnem sektorju tretji najpomembnejši vir izven ETS. Vsi ostali viri, ki še prispevajo k izpustom izven ETS so: preostala raba goriv v industriji (6,2 %) in preostali procesni izpusti (4,4 %), ravnanje z odpadki (4,0 %), ter drugo (ubežne emisije, preostanek energetike ...) (4,7 %) (ARSO, 2022). Izpusti toplogrednih plinov iz teh sektorjev so prikazani na spodnji sliki.

Slika 13: Izpusti toplogrednih plinov izven trgovanja EU ETS, po sektorjih, Slovenija, 2013-2020 (vir: ARSO, 2022)

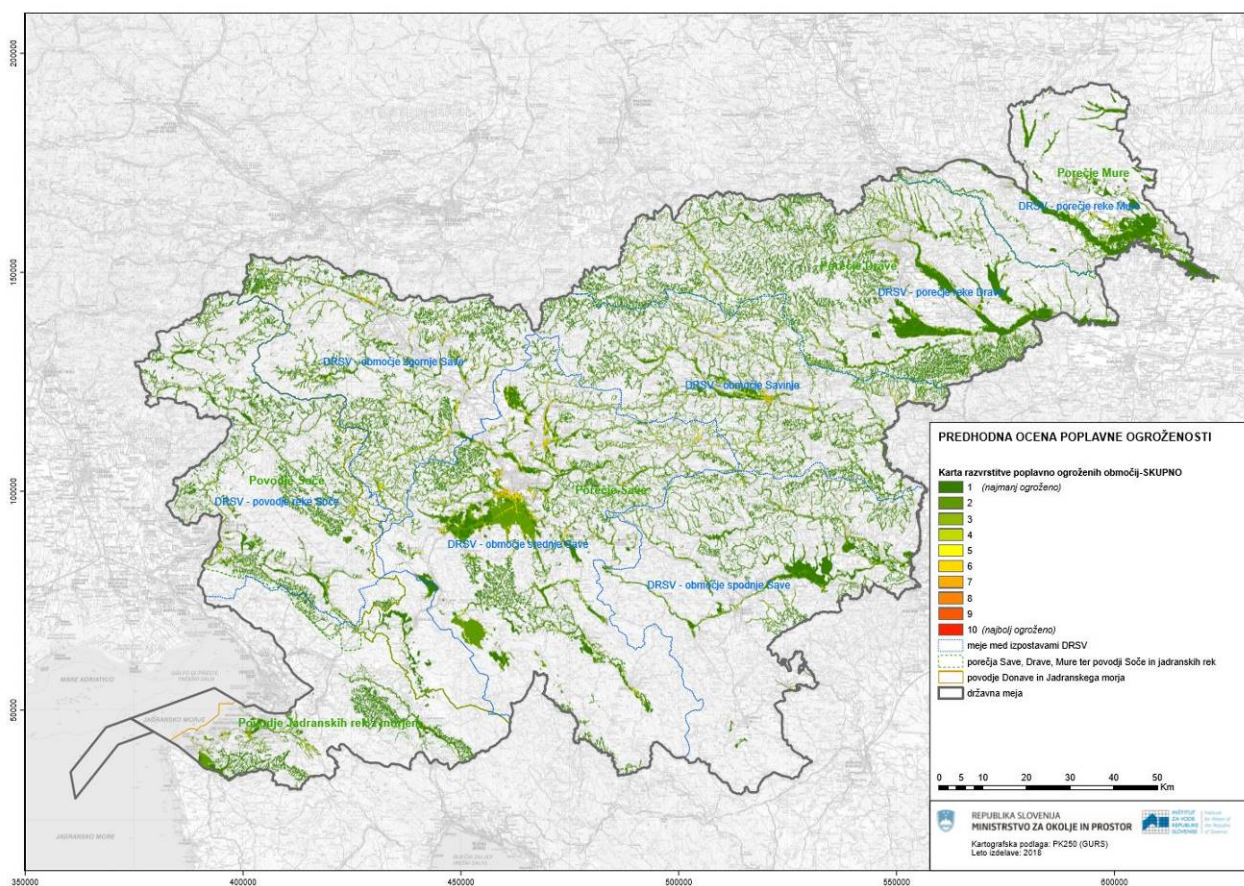
5.1.8 Poplavna ogroženost

Na poplavnih območjih, ki zajema približno 15 % ozemlja države, živi petina prebivalstva (Zelena Slovenija, 2022). Več kot polovica poplavnih območij je v porečju Save (58 % ozemlja Slovenije), 42 % v porečju Drave in 4 % v Posočju. Ogrožene so predvsem hudourniške grape, dolinska dna in marsikje pozidane aluvialne ravnice. Manj obsežne so poplave, ki nastanejo zaradi plimovanja morja, ter kraške poplave. Največji delež prebivalcev na območjih poplavljanja je v Savinjski (13 %), Koroški (12 %),

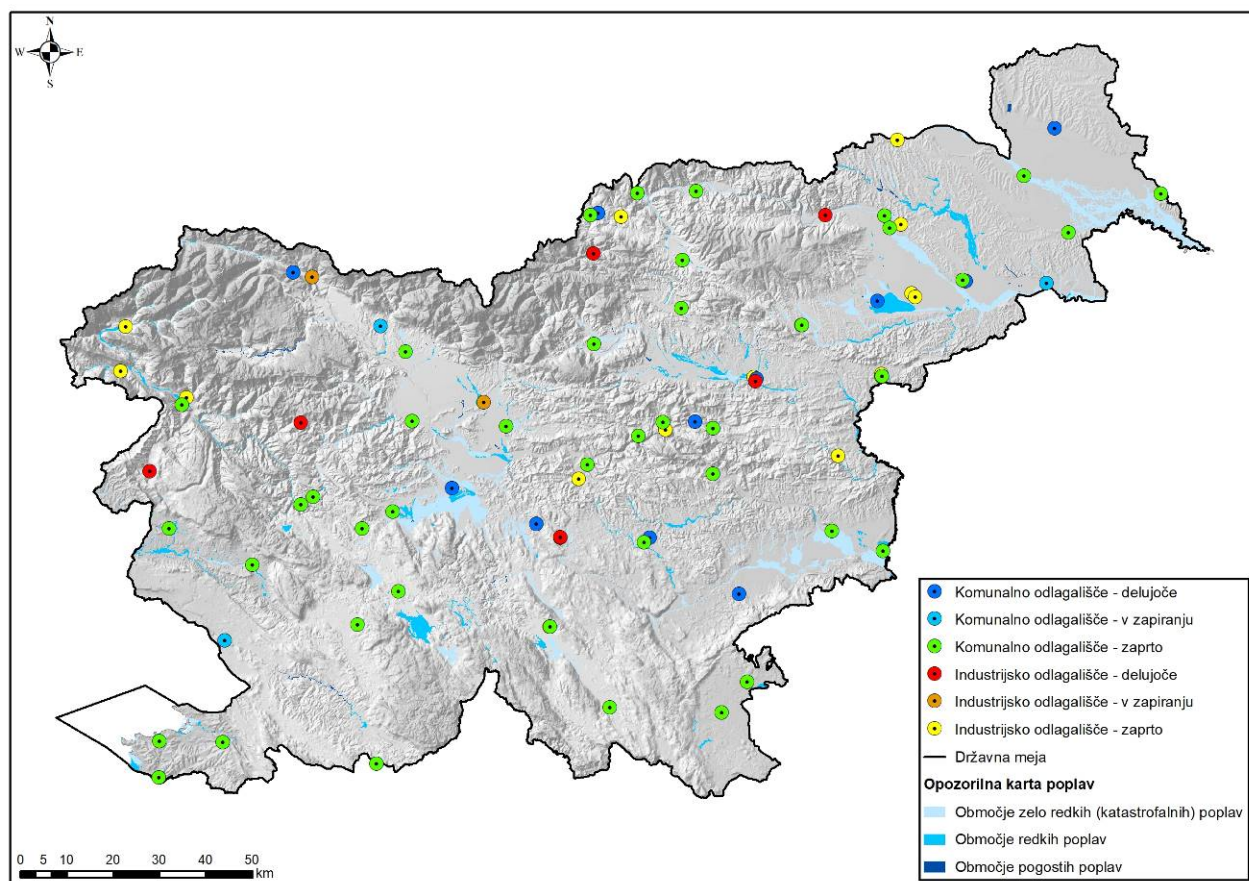
Zasavski, (10 %) in Osrednjeslovenski (9 %) statistični regiji, največje število prebivalcev pa v Osrednjeslovenski in Savinjski regiji (ARSO, 2013).

Redne poplave prizadenejo okoli 20.000 ha, oziroma 1 % ozemlja Slovenije. Med redna (pogosta) poplavljen območja spadajo nekatera kraška polja (Cerkniško polje, Planinsko polje, Grosupeljsko polje, Radensko polje, Pivka), poplave večkrat nastopijo tudi na Ljubljanskem barju in ob panonskih rekah z zelo majhnim strmecem (Mura, Krka, Dravinja, spodnja Sotla). Največ površja Slovenije kar 237.000 ha (12 % ozemlja) ogrožajo hudourniške poplave. Značilne so za ozke doline vzdolž hudournikov v vzpetem svetu, od večjih rek so hudourniške poplave značilne za Soro, Savinjo, Mislinjo in Kamniško Bistrico. Najnižje predele v neposredni bližini Jadranskega morja pa ogrožajo tudi poplave morja. Poplave morja najbolj ogrožajo nabrežja v Piranu, Izoli, Kopru, ne povzročajo pa večinoma večje škode. Visoke plime in poplave morja so najpogostejše pozno jeseni in v prvi polovici zime, v sezoni jih je v povprečju 10-15. V prihodnje pa utegnejo biti še pogostejše, saj podnebni scenariji zaradi globalnega segrevanja ozračja predvidevajo dvig morske gladine. (Ciklon, 2018).

V skladu s poplavno Direktivo 2007/60/ES, katere namen je vzpostavitev okvirja za oceno in obvladovanje poplavne ogroženosti s ciljem zmanjšanja škodljivih posledic poplav na zdravje ljudi, okolje, kulturno dediščino in gospodarske dejavnosti, so bila v Sloveniji opredeljena in določena območja pomembnega vpliva poplav. Posodobljen nabor v okviru Predhodne ocene poplavne ogroženosti iz leta 2019 vključuje 86 območij pomembnega vpliva poplav, ki so, glede na kategorije ranljivosti (zdravje ljudi, kulturna dediščina, okolje, gospodarske dejavnosti, socialna in gospodarska javna infrastruktura), najbolj poplavno ogrožena v Sloveniji (MOP, 2019).

Slika 14: Posodobljena Predhodna ocena poplavne ogroženosti - 2019 (MOP, 2019)

Slika 15: Poplavna ogroženost obstoječih odlagališč (vir: DRSV, 2020 (stanje podatkov na dan: 12. 11. 2021 in 16. 12. 2021))

Tabela 10: Število odlagališč na poplavnih območjih (vir: DRSV, 2020 (stanje podatkov na dan: 12. 11. 2021 in 16. 12. 2021))

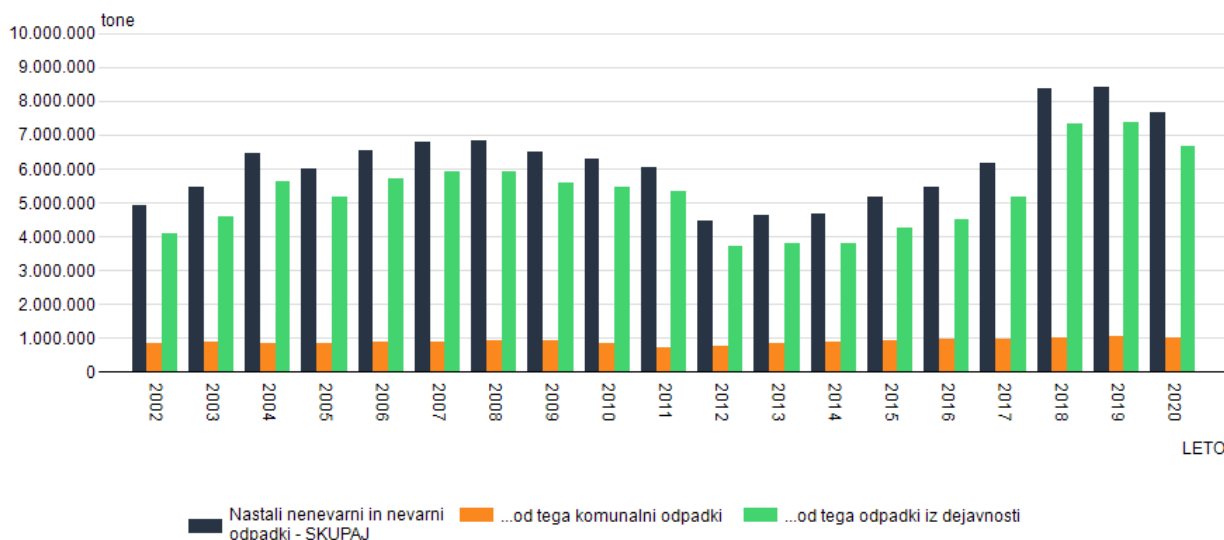
	Komunalno odlagališče - delujoče	Komunalno odlagališče v fazi zapiranja	Komunalno odlagališče - zaprto	Industrijsko odlagališče - delujoče	Industrijsko odlagališče v fazi zapiranja	Industrijsko odlagališče - zaprto
Poplavna območja glede na Opozorilno karto poplav						
Območja zelo redkih (katastrofalnih) poplav	3	-	6	-	-	-
Območja redkih poplav	1	-	2	-	-	-
Območja pogostih poplav	-	-	1	-	-	-

5.1.9 Odpadki in naravni viri

Odpadki

Slovenski in skupen evropski cilj je, da naj bi se količine nastalih odpadkov zmanjševale. Tisti odpadki, ki že nastanejo, pa naj bi se pripravili za ponovno uporabo, reciklirali ali kako drugače predelali. Količine odloženih odpadkov se morajo občutno zmanjšati. Odlagali naj bi se samo še tisti odpadki, za katere z vidika varstva okolja in zdravja ljudi ni mogoče zagotoviti bolj ustreznega ravnanja. Preprečevanje nastajanja odpadkov in ustrezno ravnanje z njimi pripomore k trajnostni rabi naravnih virov.

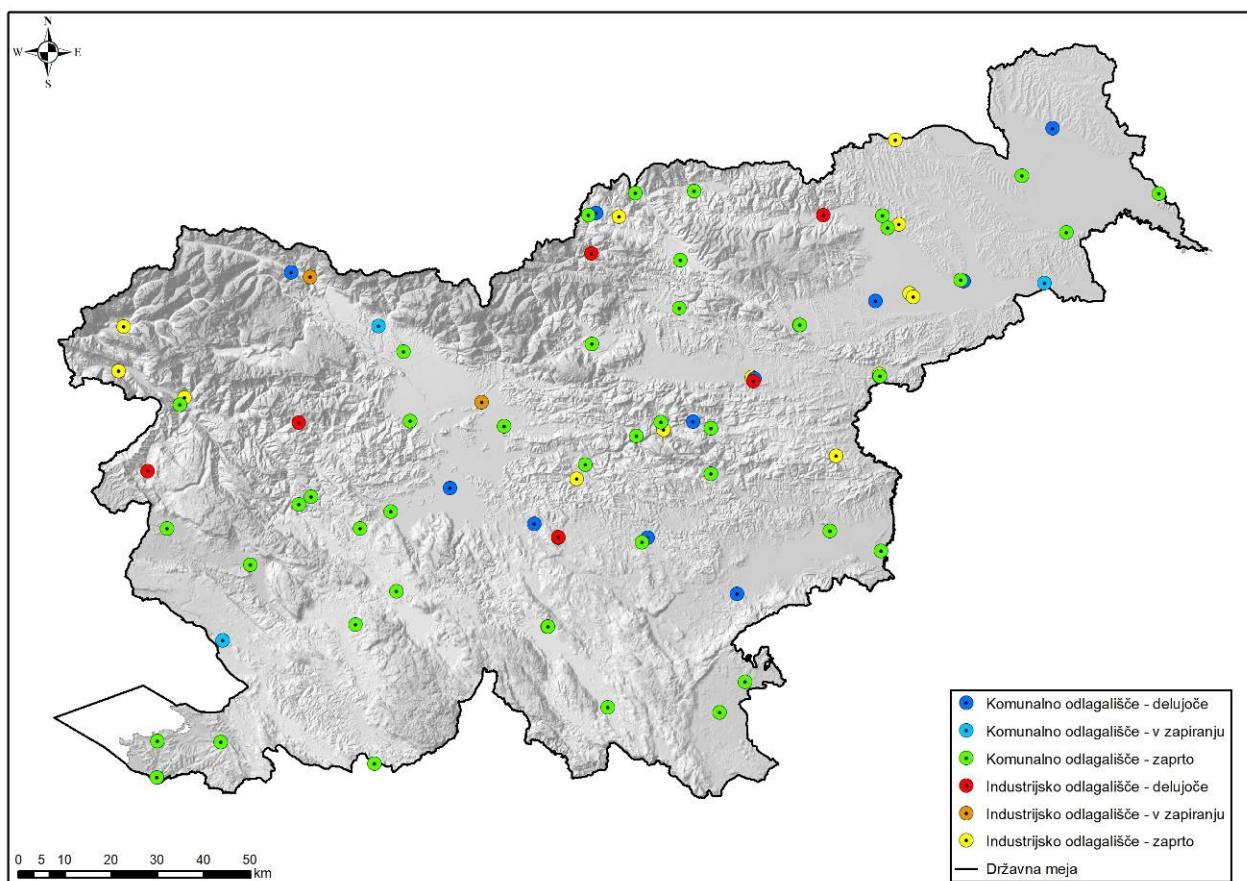
Letna količina nastalih odpadkov je dosegla svoje največje vrednosti v obdobju 2018-2019, kjer je količina nastalih odpadkov preseгла 8 milijonov ton. V obdobju od 2002 do 2020 je bila najmanjša količina odpadkov proizvedena v letu 2012. V tem letu smo proizvedli 4.47 milijonov ton odpadkov. Količine nastalih odpadkov so v tesni povezavi z BDP.

Slika 16: Nastajanje odpadkov v Sloveniji v obdobju 2002 – 2020 (vir: SURS, Portal SiStat; 2020)

V Sloveniji je bilo v 2020 predelanih s končnimi postopki predelave 6,8 milijona ton odpadkov, kar je 9 % manj kot v 2019. V 2020 je bilo odstranjenih približno 386.000 ton odpadkov, kar je skoraj enaka količina kot prejšnje leto, vendar pa je bilo v 2020 v primerjavi z 2019 za 5 % več odpadkov odloženih na odlagališčih odpadkov. 89 % teh odpadkov je bilo odloženih na komunalnih odlagališčih odpadkov, 9 % na industrijskih in 2 % na odlagališču za nevarne odpadke. Uvoz odpadkov v Slovenijo se je v 2020 zmanjšal za 8 % glede na 2019, medtem ko se je izvoz odpadkov zmanjšal le za 0,6 % (SURS, 2020)

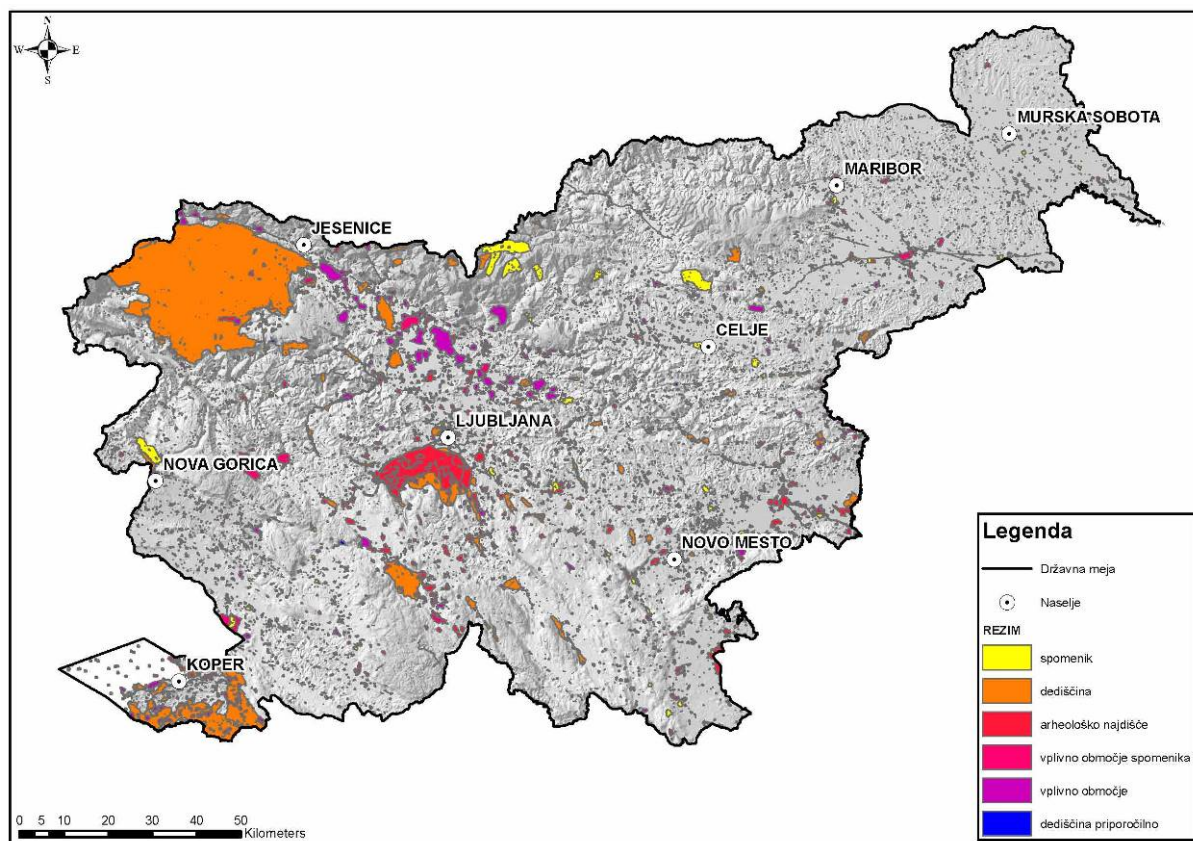
V Sloveniji je po podatkih Programa (marec 2022) 57 komunalnih odlagališč, od tega jih 11 obratuje, 3 so v fazi zapiranja, 43 pa je zaprtih. Skupno število industrijskih odlagališč pa je 24, od tega jih 6 obratuje, 3 so v fazi zapiranja, 15 pa je zaprtih. Lokacije odlagališč so prikazane na spodnji karti (karto smo izdelali v podjetju Aquarius d.o.o. Ljubljana za potrebo celovite presoje vplivov na okolje).

Slika 17: Prikaz lokacij komunalnih in industrijskih odlagališč na območju Slovenije (izdelal: Aquarius d.o.o. Ljubljana, 2022)

5.1.10 Kulturna dediščina

V Registru kulturne dediščine Ministrstva za kulturo (MK, 2021) je bilo junija 2021 (stanje na dan 14. 6. 2021) zavedenih 32.469 enot dediščine. Glede na režim varstva gre večinoma za dediščino (53 %), sledijo ji kulturni spomeniki (26%) in arheološka najdišča (8%) ter vplivna območja dediščine (6 %) in dediščina priporočilno (5 %), najmanj enot pa je vplivnih območij spomenikov (2%). Po tipih enot kulturne dediščine prevladuje profana stavbna dediščina (44 %) in sakralna stavbna dediščina (25 %), sledi memorialna dediščina (13 %) in arheološka dediščina (11 %) ter naselbinska dediščina (4 %), kulturne in zgodovinske krajine pa je manj kot 1 %. Število registriranih enot kulturne dediščine se v zadnjih letih povečuje, predvsem število enot registriranih arheoloških najdišč. Slabše je stanje drugih tipov kulturne dediščine, predvsem enot profane stavbne dediščine, naselbinske dediščine ter sakralno – profane kulturne dediščine. Delež uničenja tej enot se giblje med 1 in 6 % (MK, 2018). Trije spomeniki (Plečnikove Žale, Partizanska bolnišnica Franja, Spominska cerkev sv. Duha na Javorci) imajo znak evropske dediščine, še dva (prazgodovinska kolišča na Igu na Ljubljanskem barju, dediščina živega srebra v Idriji) sta vpisana na Unescov seznam svetovne dediščine v kategoriji kulturne dediščine (MK, 2018).

Slika 18: Enote kulturne dediščine glede na režim varstva kulturne dediščine na območju Slovenije (vir podatka: Register nepremične kulturne dediščine (eVRD), MK (stanje podatkov na dan 14. 6. 2021))

Na enotah KD je lociranih 11 odlagališč odpadkov od tega je večina zaprtih (spodnja tabela). Edino delujoče odlagališče, ki posega v območje KD je odlagališče Barje. Večina omenjenih odlagališč je komunalnih, industrijsko odlagališče je samo eno (Bukovžlak-Cinkarna). Vsa odlagališča, ki tangirajo enote KD so nenevarna odlagališča.

Tabela 11: Število odlagališč, ki z območjem fizično posegajo v enote kulturne dediščine

KD/vrsta odlagališča	Komunalno odlagališče - delujoče	Komunalno odlagališče v fazi zapiranja	Komunalno odlagališče - zaprto	Industrijsko odlagališče - delujoče	Industrijsko odlagališče v fazi zapiranja	Industrijsko odlagališče - zaprto	Skupaj
KD	1	-	9	1	-	-	11

Če gledamo število odlagališč, ki fizično posegajo v različne tipe KD (spodnja tabela) vidimo, da največ odlagališč posega v arheološka najdišča in kulturne krajine. Samo eno odlagališče posega v memorialno dediščino in eno odlagališče posega v profano stavbno dediščino (Skupno število odlagališč, ki posegajo v različne tipe KD (spodnja tabela) je višje od splošnega števila odlagališč, ki posegajo v KD (zgornja tabela). Razlog za to je prekrivanje različnih enot KD zaradi česar lahko eno odlagališče posega v več enot KD).

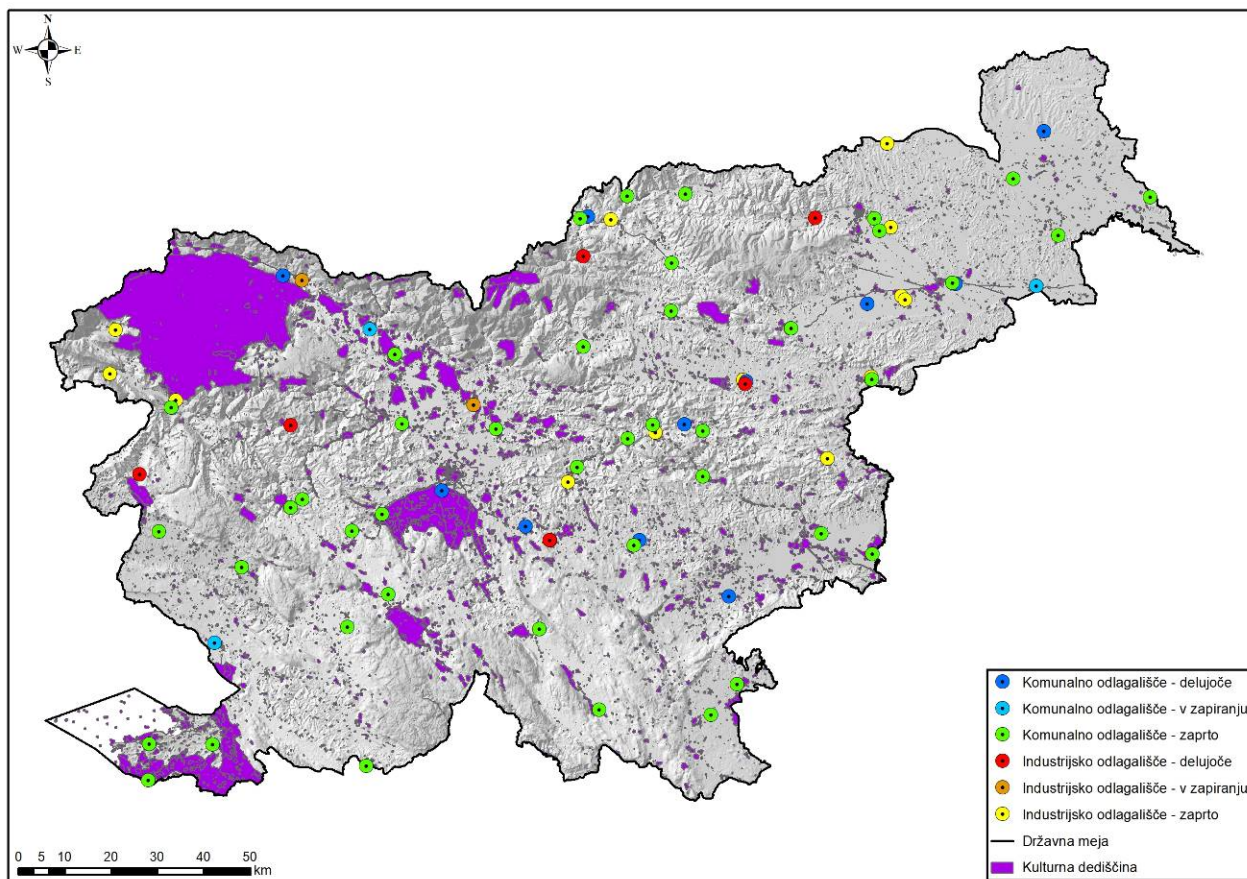
Tabela 12: Število odlagališč, ki z območjem fizično posegajo v enote kulturne dediščine razdeljene glede na tip

Tip KD/vrsta odlagališča	odlagališče - delujoče	odlagališče v fazi zapiranja	odlagališče - zaprto	Skupaj
Arheološka dediščina	1	-	6	7
Kulturna krajina	1	-	4	5
Memorialna dediščina	-	-	1	1
Profana stavbna dediščina	-	-	1	1

Odlagališča posegajo tudi v 3 enote KD, ki imajo status kulturnega spomenika:

- EŠD 6462 Brstje - Prazgodovinsko in rimsko grobišče (arheološka dediščina)
- EPD 5146 Udin Boršt – Spominski park Udin Boršt (kulturna krajina)
- EŠD 7206 Sveti Peter – Sveti Peter - Arheološko najdišče Nad valo (arheološka dediščina)

Na velikem številu enot KD so po podatkih Registra divjih odlagališč (2018) locirana tudi divja oz. črna odlagališča (713 enot KD).

Slika 19: Objekti za ravnanje z odpadki na območjih enot KD (GURS, 2018; MK, 2021)

V primeru, da se Program ne sprejme, obstaja možnost gradnje novih naprav za zbiranje in predelavo ter odlaganje odpadkov na enotah kulturne dediščine. Poleg tega bi v obstoječem stanju z odpadki degradirana območja KD ostala še naprej obremenjena z njimi. S tem se cilju ohranjanja celovitosti in lastnosti enot kulturne dediščine ne bi sledilo.

5.1.11 Krajina

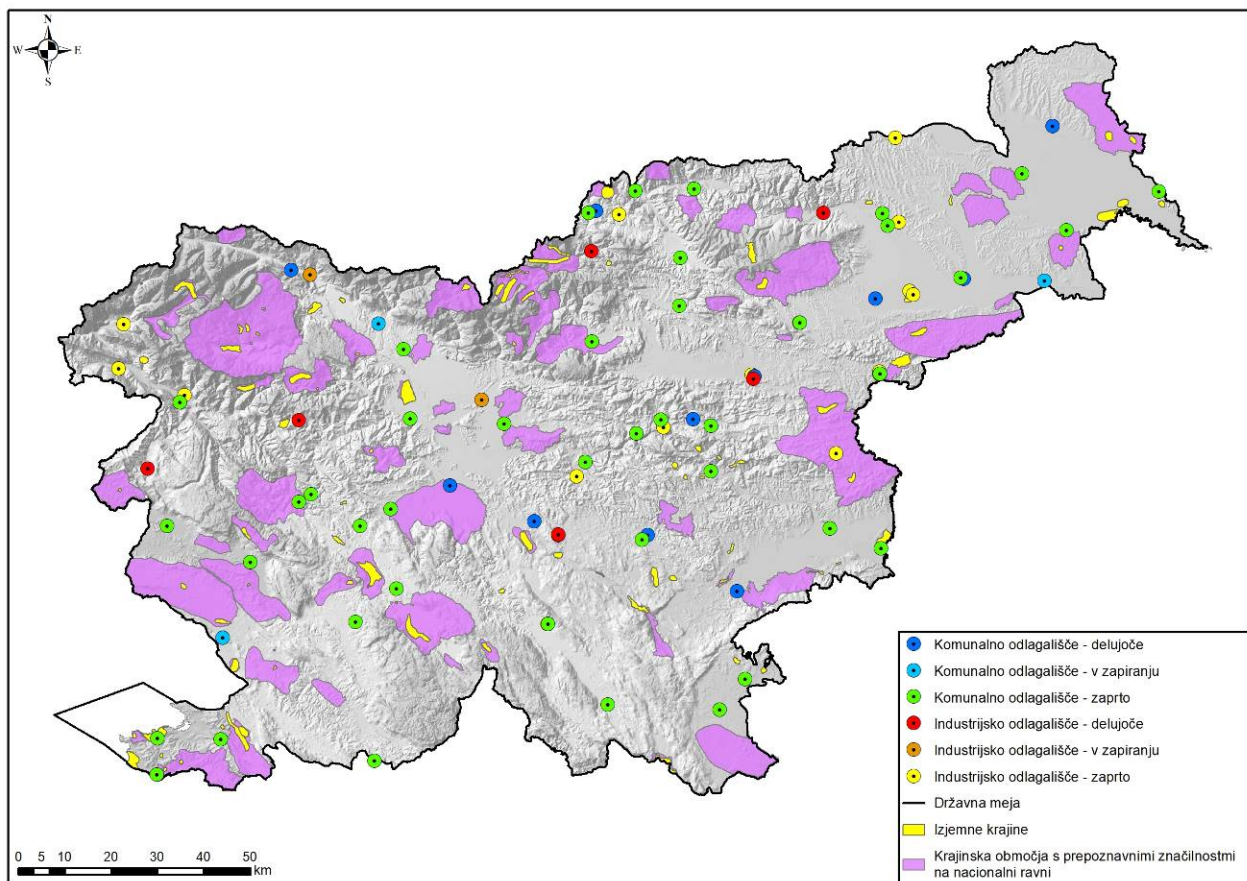
Slovenske krajine so po svojih morfoloških značilnostih zelo pestre, kar je posledica naravnih razmer, predvsem razgibane geomorfologije in različnih podnebnih območij ter človekovih vplivov, tj. zlasti dosedanje rabe prostora, zgodovinskega razvoja in različnosti kulturnih okolij. Za slovenske krajine je zato značilna velika pestrost in raznolikost krajinskih vzorcev (MOP, 2008).

V Sloveniji razlikujemo pet osnovnih krajinskih območij, ki jih opredeljuje predvsem podnebje: alpske krajine, krajine predalpskega sveta, krajine panonskega sveta, krajine kraškega sveta notranje Slovenije ter primorski svet (Marušič, 1998). Poseben status imajo izjemne krajine in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni. Na območju Slovenije je opredeljenih 93 območij izjemnih krajin in 60 krajinskih območij prepoznavnih značilnosti, ki jih določa Strategija prostorskega razvoja Slovenije. Krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni so območja, ki vključujejo prepoznavne in reprezentativne dele slovenske krajine z dobro ohranjenimi krajinskimi

sestavlinami, zlasti pa so to območja izjemnih krajin z redkimi ali enkratnimi vzorci krajinske zgradbe in prostorsko poudarjena kulturna dediščina z visoko pričevalno oziroma spomeniško vrednostjo, v kombinaciji z izjemnimi oblikami naravnih prvin oziroma naravnimi vrednotami (SPRS, 2004).

Na krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni sta locirani dve zaprti komunalni odlagališči in eno zaprto industrijsko odlagališče. Komunalnih in industrijskih odlagališč v zapiranju in odlagališč v fazi odlaganja na krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ni.

Na območju izjemnih krajin je locirano eno zaprto komunalno odlagališče. Komunalnih odlagališč v zapiranju in komunalnih odlagališč v fazi odlaganja na krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ni. Industrijska odlagališča se ne nahajajo na območjih izjemnih krajin.

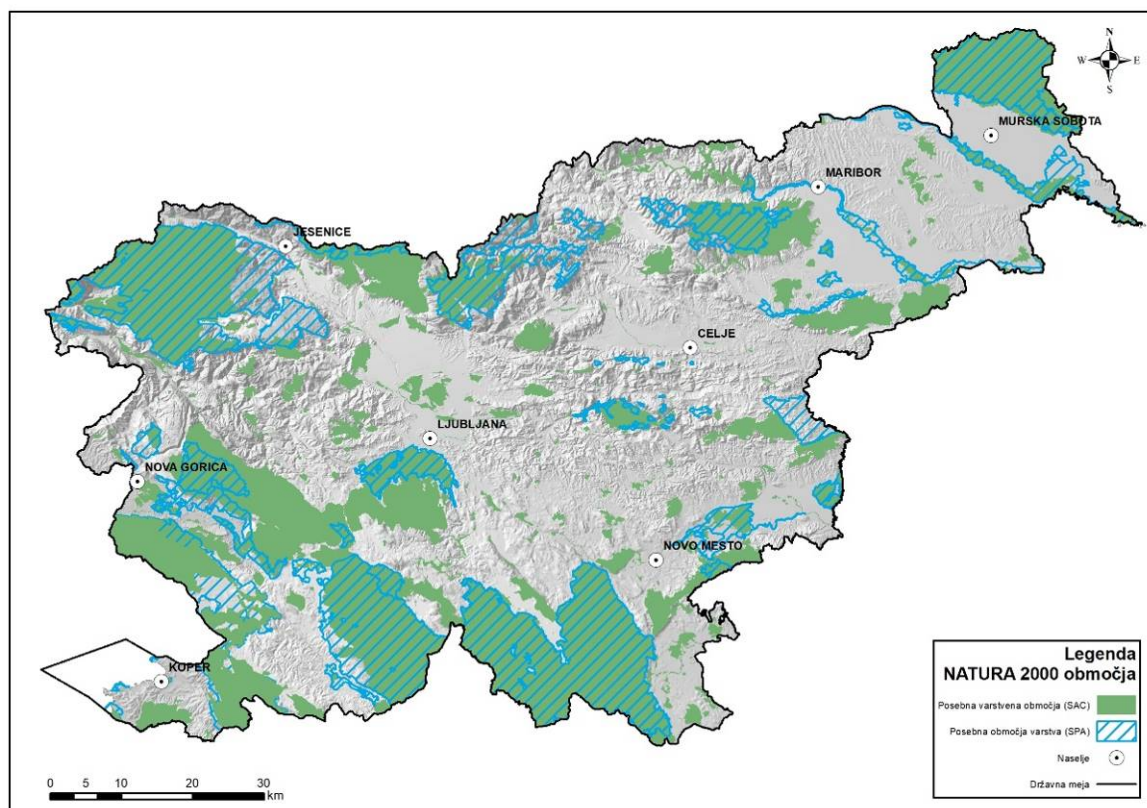
Slika 20: Objekti za ravnanje z odpadki na območjih izjemnih krajin in krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni (GURS, 2018; SPRS, 2004)

5.2 Prikaz varstvenih, varovanih, zavarovanih, degradiranih in drugih območij ter povzetek veljavnih pravnih režimov

Narava

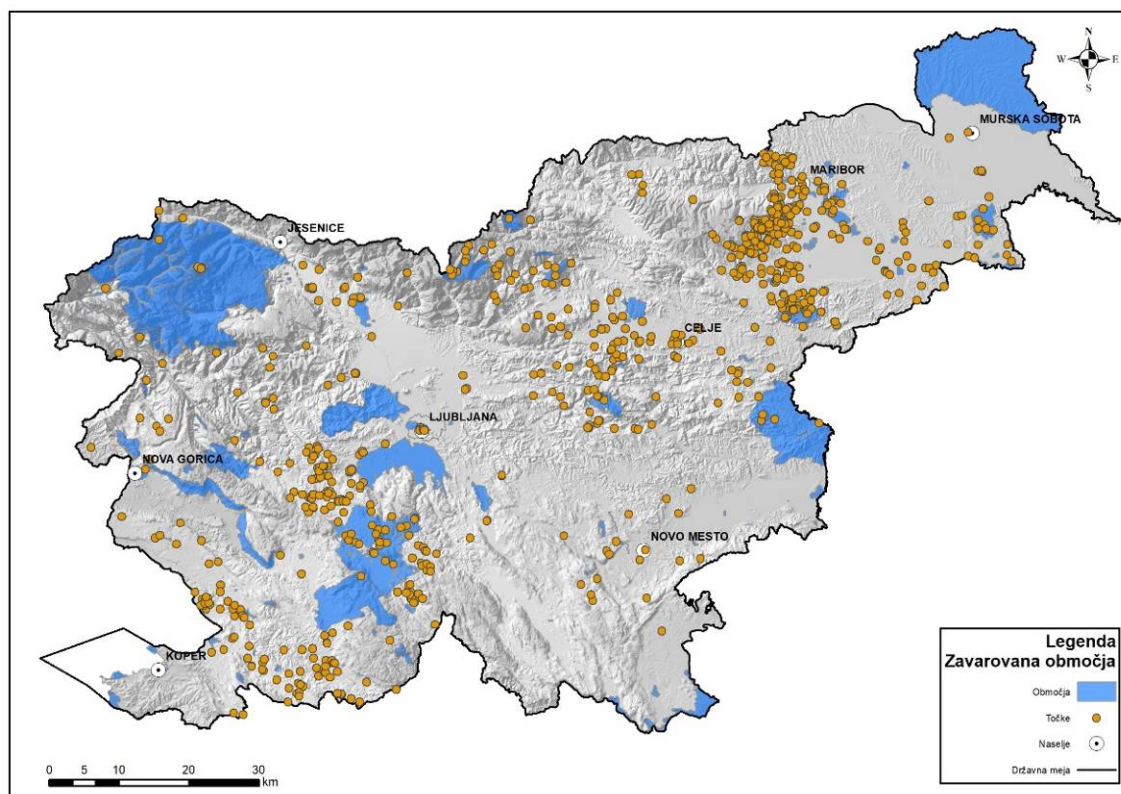
Na **območjih Natura 2000** (območja POV in POO) je treba načrtovati dejavnosti in posege v skladu s 7. členom Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 49/04, št. 110/04, 59/07, 43/08, 33/13, Odločba US – št. 39/13, 3/14, 21/16, 47/18).

Na območjih Nature 2000 je treba izvesti presojo sprejemljivosti posega v naravo v skladu z 28. členom Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in 82/20). V primeru izvajanja posega je treba predvideti in izvesti vse možne tehnične in druge ukrepe tako, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši. Pri tem je treba še zlasti upoštevati varstvene cilje, določene za vsako posamezno območje Natura 2000.

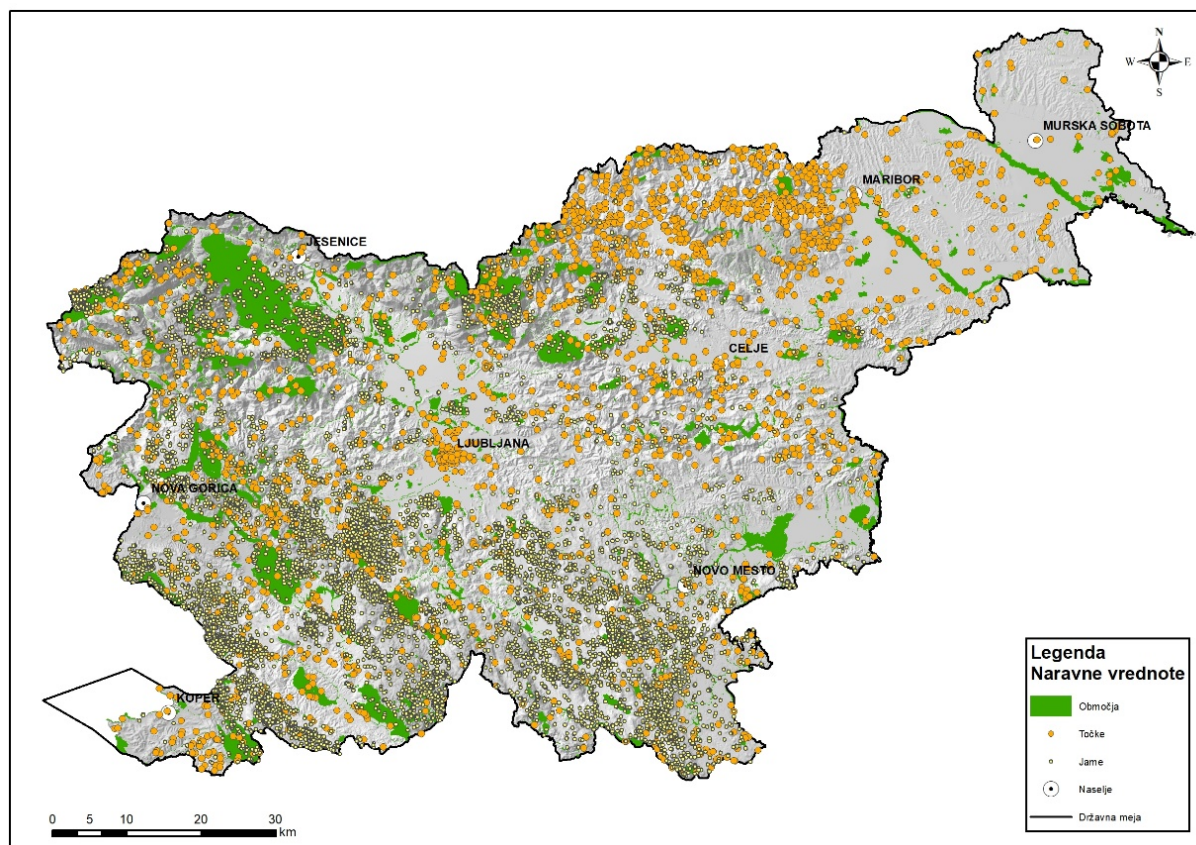
Slika 21: Prikaz območij Natura 2000 (vir podatka: Geoportal ARSO, 2020)

Posegi in dejavnosti na **zavarovanem območju** se morajo izvajati v skladu z aktom o zavarovanju in z načrtom upravljanja v primeru narodnega in regijskega parka. (Narodni in regijski park morata imeti načrt upravljanja). Prepovedi, omejitve ali režimi so zapisani v Zakonu o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in 82/20), in sicer za naravni spomenik (64. člen), strogi naravni rezervat (65. člen), naravni rezervat (66. člen), širša zavarovana območja (67. in 68. člen), narodni park (69. člen), regijski park (70. člen), krajinski park (71. člen).

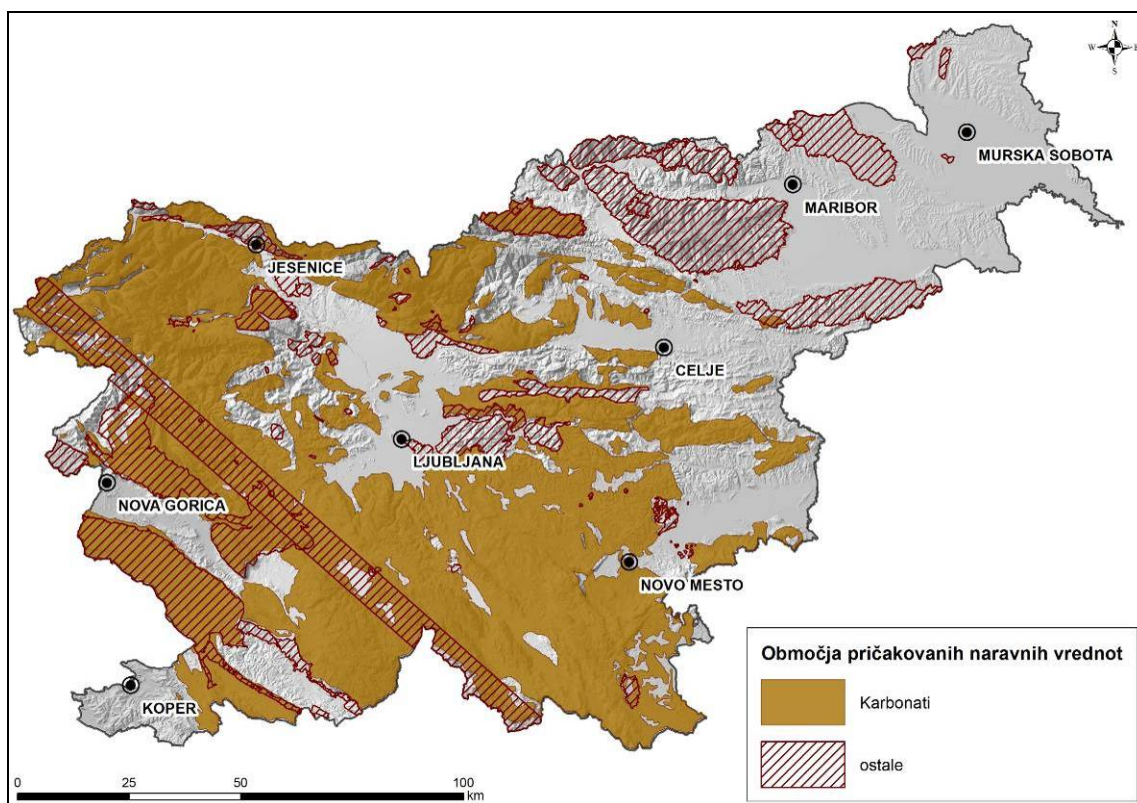

Slika 22: Prikaz zavarovanih območij (vir podatka: Geoportal ARSO, 2020)

Naravne vrednote, vključno z režimi varovanja, so določene v Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15 in 7/19).

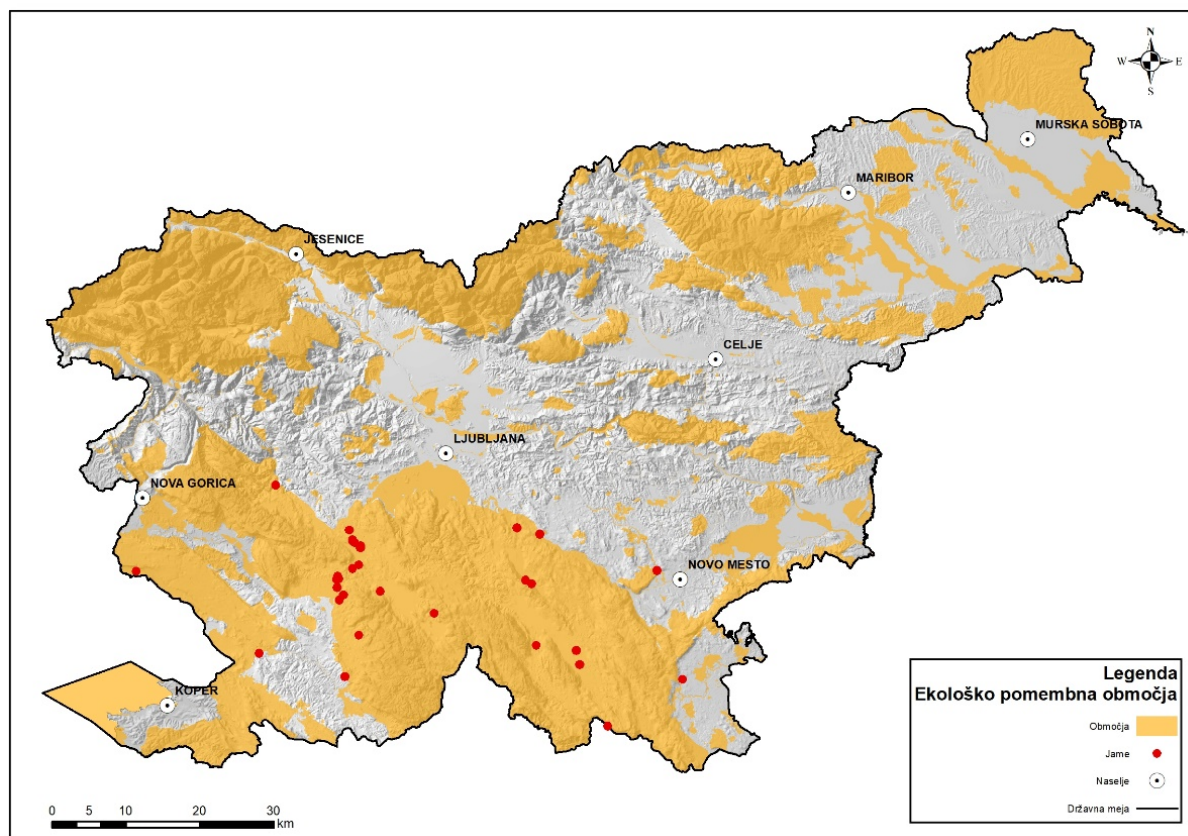

Slika 23: Prikaz naravnih vrednot (vir podatka: Geoportal ARSO, 2020)

Slika 24: Prikaz pričakovanih naravnih vrednot (vir podatka: ARSO, 2006)

Ekološko pomembna območja so določena z Uredbo o ekološko pomembnih območjih (Uradni list RS, št. 48/04, 33/13, 99/13, 47/18), v 5. členu pa je opredeljeno ravnanje na teh območjih.

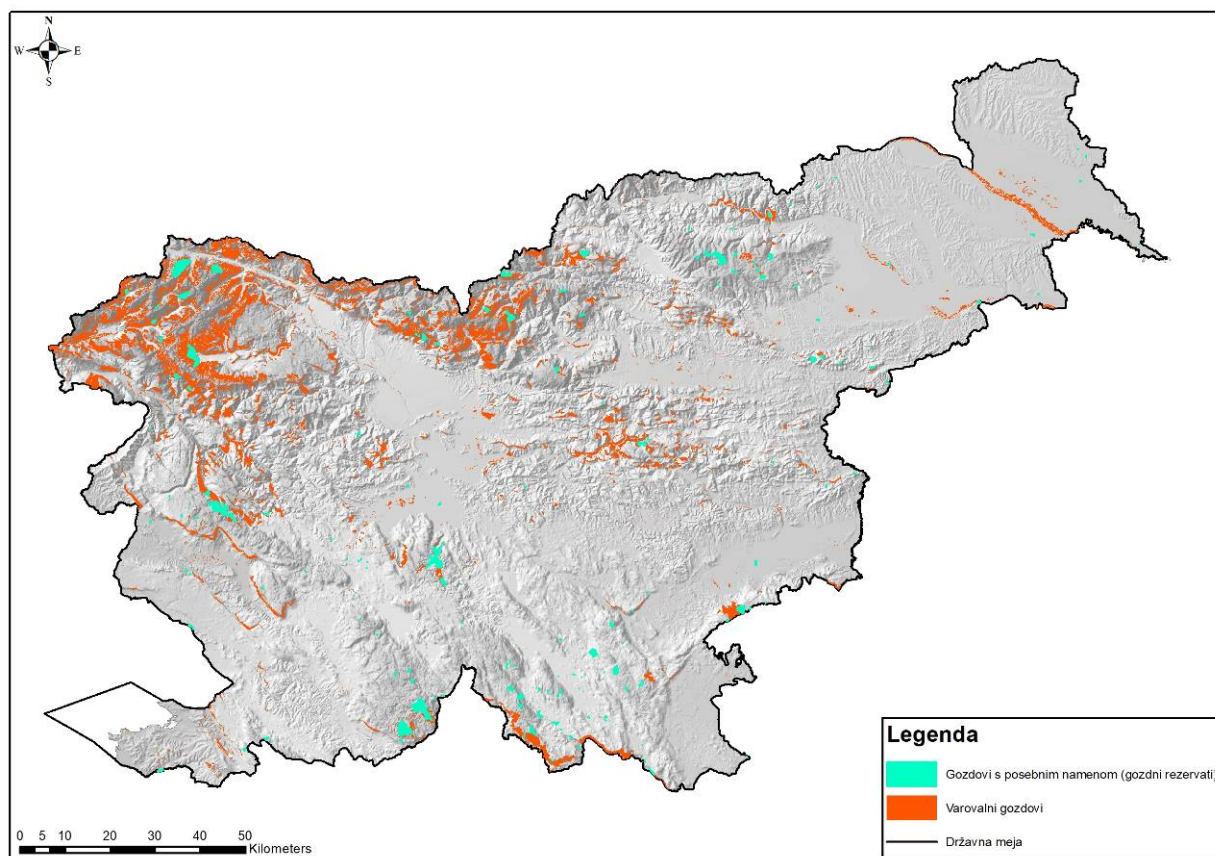

Slika 25: Prikaz ekološko pomembnih območij (vir podatka: Geoportal ARSO, 2020)

Naravni viri

Režimi varstva z vidika varstva kmetijskih zemljišča in gozda na območju Slovenije so opredeljeni v naslednjih predpisih:

- Zakon o kmetijskih zemljiščih v členih od 3.č do 3.f predpisuje varstvo kmetijskih zemljišč.
- Zakon o gozdovih v 18. členu prepoveduje vsako dejanje, ki zmanjšuje ravnost sestoja ali rodovitnost rastišča, stabilnost gozda ali trajnost gozda oziroma ogroža njegove funkcije, njegov obstoj ali namen.
- Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom v 9. členu opredeljuje pogoje poseganja v varovalne gozdove in gozdove s posebnim namenom. Varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom (gozdni rezervati) so prikazani na spodnji sliki.

Slika 26: Varovalni gozdovi in gozdni rezervati na območju Slovenije (vir: ZGS, 2020)

Zrak

Območja onesnaženosti zraka v Sloveniji so opredeljena z Odredbo o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 38/17, 3/20 in 152/20). Ravni onesnaževal glede na ocenjevalni prag so prikazane v tabeli in na sliki v nadaljevanju.

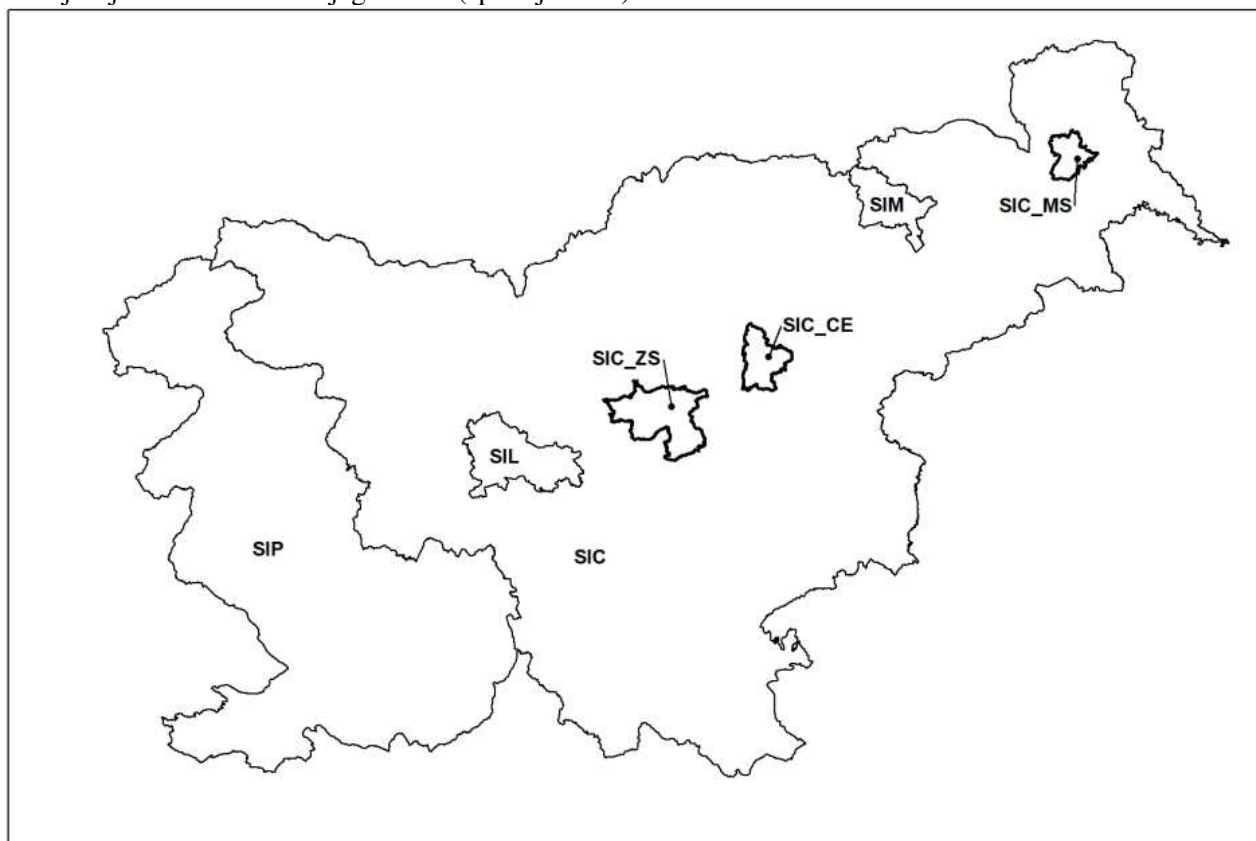
Tabela 13: Ravni onesnaževal v zunanjem zraku na posameznem območju in aglomeraciji glede na spodnji in zgornji ocenjevalni prag (vir: Odredba o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka)

Oznaka območja ali aglomeracije	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	PM _{2,5}	svinec	CO	benzen	arzen	kadmij	nikelj	benzo(a)piren
SIC	1	2	2	3	3	/	1	1	/	/	/	3
SIP	1	1	1	3	3	/	1	1	/	/	/	3
SIL	1	3	/	3	3	1	1	1	1	1	1	3
SIM	1	3	/	3	3	1	1	1	1	1	1	3
SITK	/	/	/	/	/	1	/	/	1	1	1	/
SITK-ZMD	/	/	/	/	/	2	/	/	1	2	1	/

Legenda preglednice C:	
Oznaka	Raven koncentracije
1	pod spodnjim ocenjevalnim pragom
2	med spodnjim in zgornjim ocenjevalnim pragom
3	nad zgornjim ocenjevalnim pragom
/	ni relevantno

SIP - primorsko območje, SIC - celinsko območje, SIL - aglomeracija Ljubljana, SIM - aglomeracija Maribor, SITK – območje težke kovine, SITK-ZMD območje Zgornje Mežiške doline

Odlok o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 67/18, 2/20 in 160/20) določa podobmočja glede obremenjenosti zraka zaradi onesnaženosti z delci PM₁₀ na podlagi ocene o kakovosti zunanjega zraka in ocene o obsegu območja za učinkovito izvajanje ukrepov za izboljšanje kakovosti zunanjega zraka (spodnja slika).

Slika 27: Karta območij in aglomeracij glede obremenjenosti zraka zaradi onesnaženosti s PM₁₀ (vir: Odlok o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka, priloga 2)

SIC_ZS – območje občin Trbovlje in Zagorje ob Savi

SIC_CE – območje Mestne občine Celje

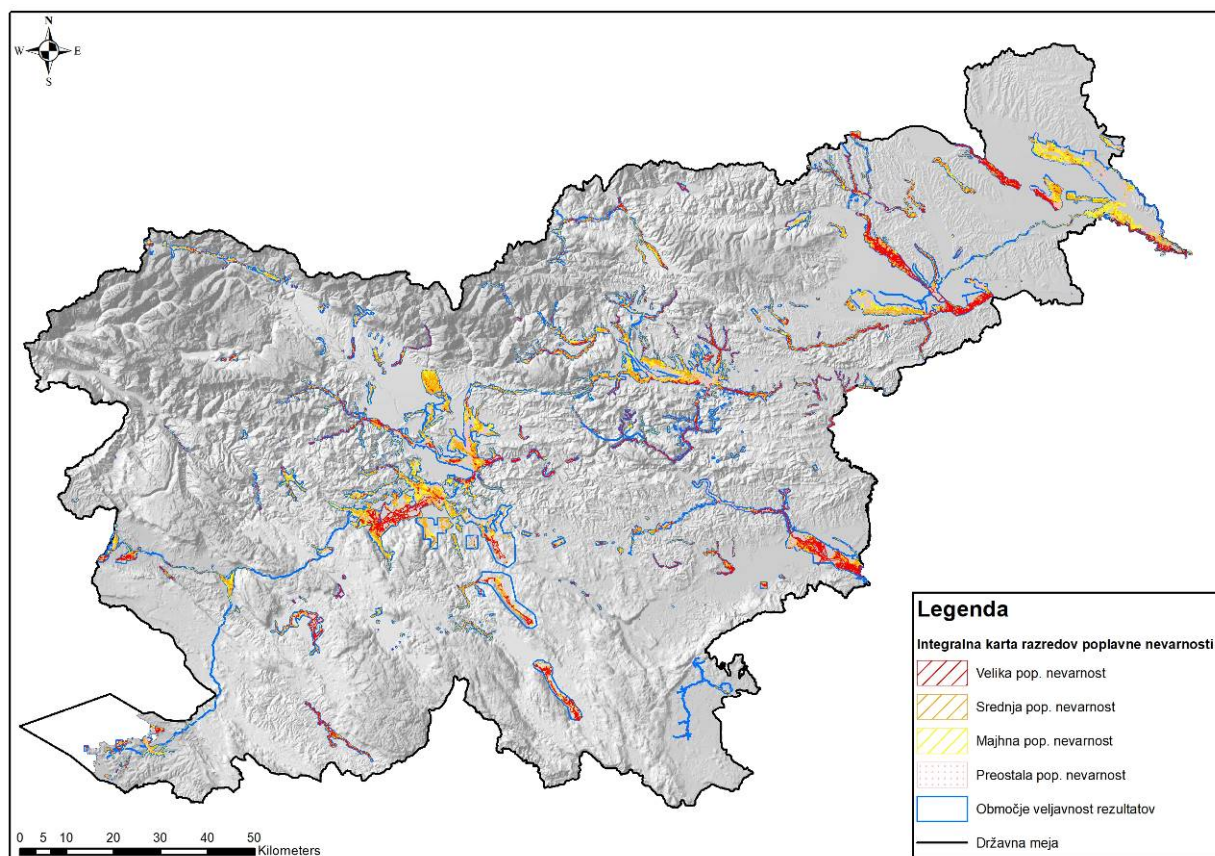
SIC_MS – območje Mestne občine Murska Sobota

Voda

Poplavna, erozijska in plazljiva območja

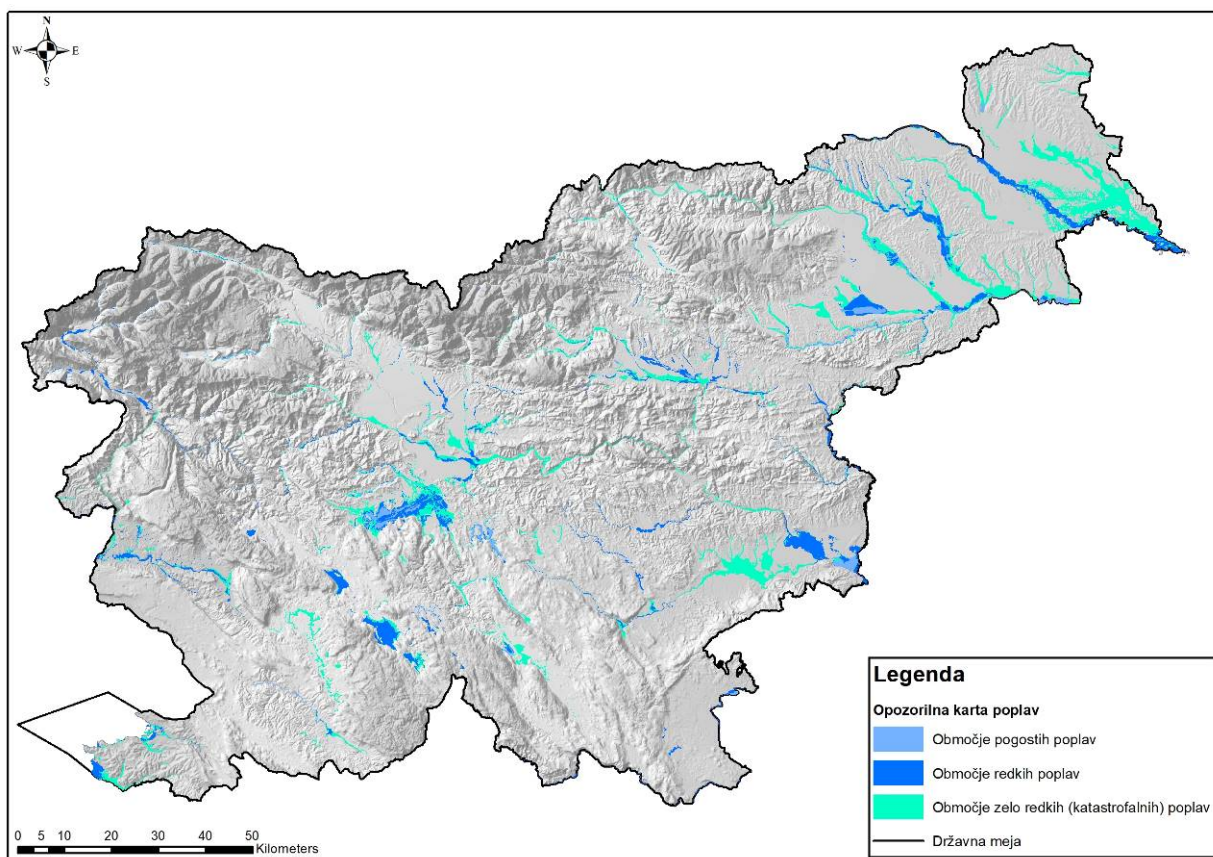
Poplavna, erozijska in plazljiva območja določa Zakon o vodah in sicer v 86., 87., 88. in 89. členu. Največja poplavna območja so: Ljubljansko barje, Dravinja, Krka pod Otočcem, Spodnja Savinjska dolina, Sava med Krškim in državno mejo, Sotla in Cerkniško polje.

Območja poplavne nevarnosti določa Integralna karta razredov poplavne nevarnosti, ki so glede na moč poplavnega toka pri enaki verjetnosti nastanka dogodka razvrščena v razrede poplavne nevarnosti. Karta razredov poplavne nevarnosti ni še enotna za celo Slovenijo ampak se še izdeluje/dopolnjuje (DRSV, 2021a).

Slika 28: Integralna karta razredov poplavne nevarnosti (DRSV, 2021a)

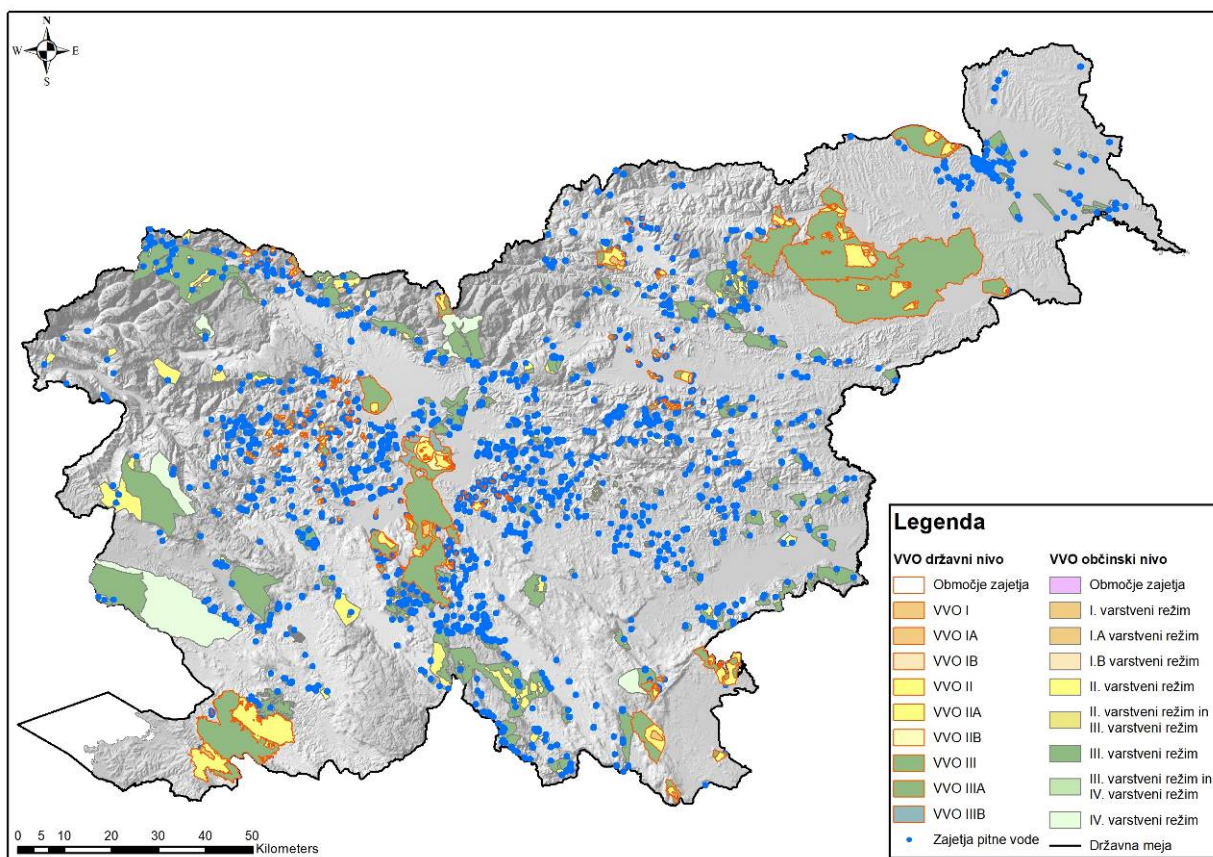
Opozorilna karta poplav poda informacijo o obsegu in pogostosti poplav na posameznem območju.

Slika 29: Opozorilna karta poplav (vir: Geoportal ARSO, 2020a)

Vodovarstvena območja

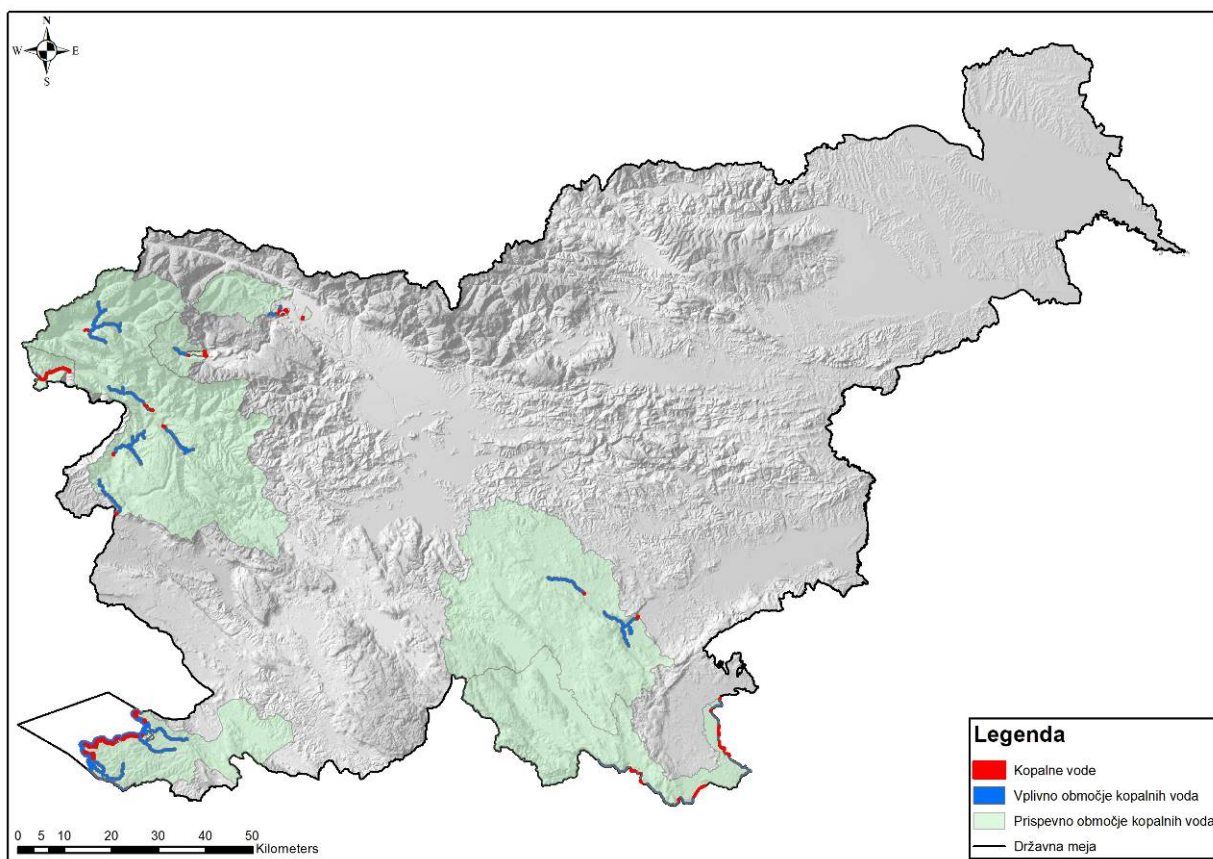
Na spodnji sliki so prikazana vodovarstvena območja na državnem in občinskem nivoju. Površina ozemlja z zajetimi in potencialnimi vodnimi viri predstavlja več kot polovico slovenskega ozemlja. Pri posegih na vodovarstvena območja se upošteva veljavne občinske odloke ali državne uredbe in tudi Pravilnik o kriterijih za določitev vodovarstvenega območja (Uradni list RS, št. 64/04, 5/06, 58/11 in 15/16), v katerih so opredeljeni tudi varstveni režimi.

Slika 30: Prikaz vodovarstvenih območij (vir: DRSV, 2021b)

Kopalne vode

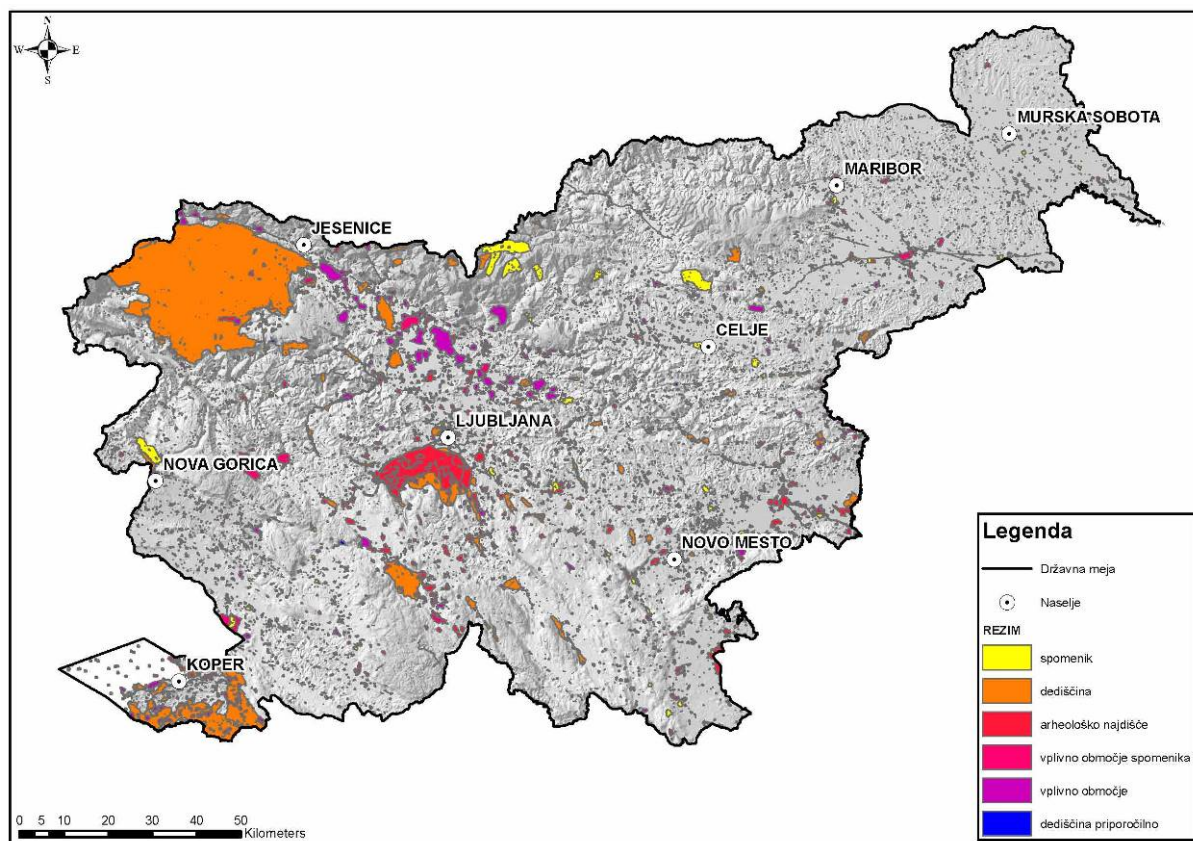
Kopalne vode so določene z Zakonom o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdrI-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15 in 65/20). Seznam kopalnih voda ter vrsta in način izvajanja nalog upravljanja kakovosti kopalnih voda so v nacionalni zakonodaji podrobneje določene z dvema podzakonskima aktoma, in sicer z Uredbo o upravljanju kakovosti kopalnih voda (Uradni list RS, št. 25/08) in s Pravilnikom o podrobnejših kriterijih za ugotavljanje kopalnih voda (Uradni list RS, št. 39/08). Za zavarovanje kopalnih voda pred onesnaženjem ali drugimi vrstami obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na kakovost kopalne vode so določena tudi varstvena območja ter varstveni režimi kopalnih voda. Območja kopalnih voda so prikazana na sliki v nadaljevanju.

Slika 31: Prikaz območij kopalnih voda (vir: DRSV, 2020b)

Kulturna dediščina

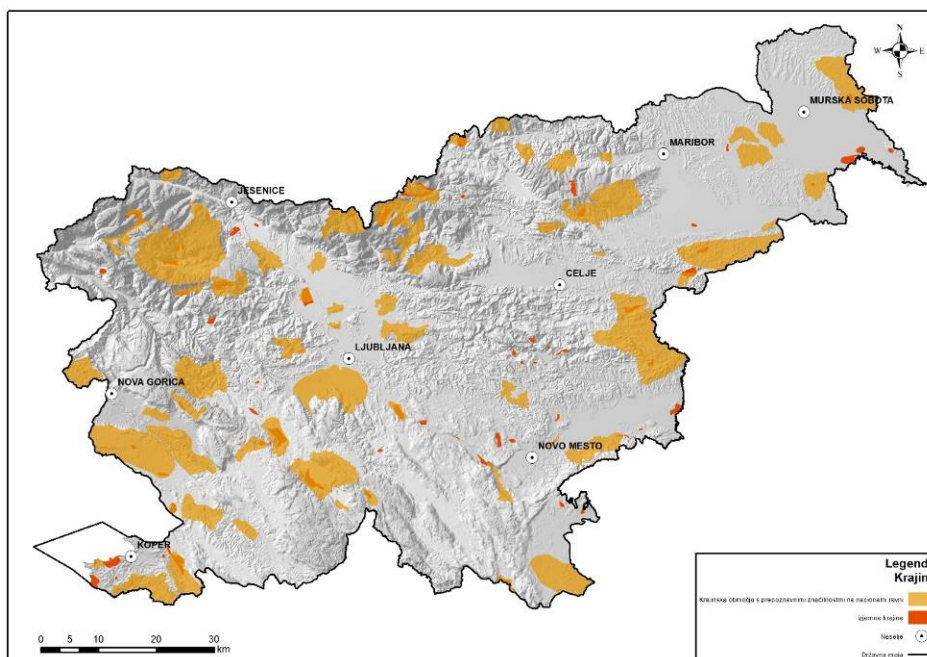
Do določitve varstvenih območij dediščine se skladno s 131. členom Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg), za izvedbo posegov v prostor za enote kulturne dediščine, vključene v strokovne zasnove varstva, ki jih je pripravil ZVKDS po prej veljavni zakonodaji, upoštevajo obstoječi varstveni režimi (Priročnik pravnih režimov varstva) ter druga merila in pogoji. Varstveni režimi so najpomembnejši instrument varstva dediščine. Z njimi so določena merila za posege v kulturno dediščino ter pogoji uporabe, obseg posegov, potrebnih za novo rabo oziroma za sodoben način življenja, ter dopustne prilagoditve novim standardom in tehnologijam. V primeru da je enota kulturne dediščine zavarovana kot kulturni spomenik, je dodatni pravni režim varstva opredeljen v konkretnem aktu o razglasitvi posameznega območja za kulturni spomenik.

Slika 32: Enote kulturne dediščine glede na režim varstva kulturne dediščine na območju Slovenije (vir podatka: Register nepremične kulturne dediščine (eVRD), MK (stanje podatkov na dan 14. 6. 2021))

Krajina

Poseben status imajo izjemne krajine in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni. Na območju Slovenije je opredeljenih 93 območij izjemnih krajin in 60 krajinskih območij prepoznavnih značilnosti, ki jih določa Strategija prostorskega razvoja Slovenije.

Slika 33: Območja izjemnih krajin (obarvana rdeče) in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni (obarvana oranžno) (vir: SPRS, 2004)

6. IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO OKOLJSKEGA POROČILA

6.1 Določitev okoljskih ciljev Programa

Okoljski cilji za Program so opredeljeni na podlagi analize

- možnih okoljskih vplivov, ki jih lahko povzroči izvedba Programa (glej poglavje 6.1.2),
- obstoječega stanja okolja (glej poglavje 5.1) in
- prevzetih obveznostih določenih v ratificiranih mednarodnih pogodbah in predpisih Evropske unije in strateških dokumentov Republike Slovenije in zakonodajnih aktov (glej poglavje 6.1.3).

Pri določitvi okoljskih ciljev *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* je ključnega pomena skladnost okoljskih ciljev s cilji *Evropskega zelenega dogovora*¹ ter cilji, ki so opredeljeni v predlogu »8. okoljskega akcijskega programa Unije«², ki je trenutno v fazi dokončnega potrjevanja s strani Sveta in Parlamenta. Cilji tega predloga so usklajeno s številnimi drugimi politikami EU in pobudami, ki se že izvajajo in izhajajo iz *Evropskega zelenega dogovora*. Prednostni cilji iz predloga »8. okoljskega akcijskega programa« so:

- a) doseči, da bomo do leta 2050 živeli dobro ob upoštevanju okoljskih omejitev našega planeta. Naša blaginja in zdravo okolje izhajata iz inovativnega, krožnega gospodarstva, kjer se nič ne zavrže in kjer se naravni viri upravljajo trajnostno, biotska raznovrstnost pa je zaščitena, cenjena in obnovljena na način, ki krepi odpornost naše družbe. Naše podnebno nevtravno gospodarstvo je že ločeno od rabe virov in narekuje tempo varni in trajnostni globalni družbi;
- b) doseči okoljske in podnebne cilje Unije, kot so določeni v evropskem zelenem dogovoru, za uresničevanje Agende ZN za trajnostni razvoj do leta 2030³, zlasti:
 - podnebno nevtravnost do leta 2050, kot je opredeljena v podnebnem zakonu;
 - podnebno nevtravno, čisto in krožno gospodarstvo;
 - ohranitev in obnove ekosistemov in biotske raznovrstnosti;
 - cilj ničelnega onesnaževanja za nestrupeno okolje in za varovanje zdravja državljanov;
- c) doseči popolno skladnost z obstoječim pravnim redom o okolju in podnebj;
- d) izvesti ukrepe, politike in pristope, določene v členu 3 tega programa, ki skupaj tvorijo okvir, ki omogoča korenite spremembe.«.

Na podlagi analize možnih okoljskih vplivov, ki jih lahko povzroči izvedba *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* je bilo ugotovljeno je, da je treba celovito okoljsko presojati sledeča področja okolja in njihove okoljske cilje:

- **Narava (biotska raznovrstnost, območja z naravovarstvenim statusom)**

Okoljski cilj 1: Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Okoljski cilj 2: Ohranitev celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana.

- **Prebivalstvo in trajnostni razvoj**

Okoljski cilj 3: Zagotoviti močno, raznoliko in rastoče gospodarstvo z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov.

- **Zdravje ljudi**

Okoljski cilj 4: Preprečiti negativne vplive na kakovost pitne vode in kopalnih voda.

Okoljski cilj 5: Preprečiti izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku.

Okoljski cilj 6: Preprečiti škodljive vplive na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom.

¹ COM(2019) 640 final.

² COM(2020) 652 final.

³ https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/publikacije/Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf

- **Raba zemljišč in raba tal**

Okoljski cilj 7: Ohraniti in izboljšati kakovost tal ter prispevati k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč.

- **Vode**

Okoljski cilj 8: Ohranjati oz. zagotavljati dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda.

Okoljski cilj 9: Ohranjati oz. zagotavljati dobro kemijsko stanje podzemne vode.

- **Zrak**

Okoljski cilj 10: Zagotoviti doseganje dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak.

- **Podnebni dejavniki**

Okoljski cilj 11: Zmanjšati emisije TGP.

Okoljski cilj 12: Zagotoviti odpornost na vse posledice podnebnih sprememb.

- **Poplavna ogroženost**

Okoljski cilj 13: Ohranjati razlivne površine visokih voda ter zmanjšati tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb.

- **Odpadki in naravni viri**

Okoljski cilj 14: Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin.

- **Kulturna dediščina**

Okoljski cilj 15: Zagotoviti celostno ohranjanje kulturne dediščine.

- **Krajina**

Okoljski cilj 16: Zagotoviti ohranjanje izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter kakovostne krajinske slike.

6.1.1 Identifikacija okoljskih vplivov, ki jih lahko povzroči izvedba Programa

V nadaljevanju je prikazan povzetek ugotovitev vsebinjenja. V tabeli spodaj je prikazan pregled možnih vplivov na okolje zaradi izvedbe Programa. V desnem stolpcu je prikazano ali bo na posamezno področje okolja opažen takšen vpliv, da ga je potrebno presojsati. V spodnji tabeli so identificirani možni negativni in pozitivni vplivi na okolje po posameznih področjih okolja.

Tabela 14: Možni vplivi izvedbe Programa

Področje okolja	Opredelitev možnih vplivov	Celovita presoja področja DA/NE
Narava (biotska raznovrstnost, območja z naravovarstvenim statusom)	PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI - pozitiven vpliv zaradi prednostne ponovne uporabe, recikliranja ali predelave odpadkov pred njihovo odstranitvijo, s čimer se zmanjšuje potreba po umeščanju novih objektov in naprav (odlagališča, sežigalnice, naprave za predelavo, itd.) v prostor; - negativen vpliv zaradi predvidene zagotovitve dodatne infrastrukture za energetske predelavo gorljivih ostankov obdelanih komunalnih odpadkov, ki niso primerni za recikliranje (sežigalnice), kar poleg zasedbe prostora povzroča tudi emisije v okolje; - pozitiven vpliv v primeru večje stopnje predelave gradbenih odpadkov, zaradi manjših potreb po odpiranju novih površin za odlaganje odpadkov oziroma za zasipanje nenevarnih gradbenih	DA

Področje okolja	Opredelitev možnih vplivov	Celovita presoja področja DA/NE
	odpadkov, površinskih kamnolomov oz. peskokopov, ki lahko predstavljajo poseg v naravno ohranjeno okolje; - trajen pozitiven vpliv zaradi načrtovanih ukrepov sanacije območij, ki so bila v preteklosti onesnažena zaradi odstranjevanja odpadkov oziroma območij čezmerne obremenitve okolja, s čimer se zmanjšuje obremenitev narave; - negativen vpliv bi lahko imeli tudi ukrepi, ki predvidevajo določanje meril za odlaganje zemeljskih izkopov, oziroma uporabe zemeljskih izkopov za zasipavanje, predvsem v primeru poseganja v območja z visoko naravovarstveno vrednostjo; PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV - pozitiven vpliv zaradi preprečevanja nastajanja gradbenih, komunalnih odpadkov, odpadne hrane in plastike, kosovnih odpadkov in odpadnega tekstila, s čimer se zmanjšuje obremenitev in degradacija naravno ohranjenih območij, saj ni potrebe po novih lokacijah za objekte ravnanja z odpadki;	
Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast	PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI - pozitiven vpliv zaradi prednostne ponovne uporabe, recikliranja ali predelave odpadkov pred njihovo odstranitvijo, s čimer se dolgoročno zmanjšuje potreba po naravnih virih zaradi nadomeščanja odpadnih materialov; - pozitiven vpliv v primeru večje stopnje predelave gradbenih odpadkov, zaradi manjših potreb po rabi tal zaradi odlaganja gradbenih odpadkov ali njihove uporabe za zasipanje ter rabi tal zaradi potreb po gradbenih naravnih surovinah z odpiranjem površinskih kamnolomov oz. peskokopov; - trajen pozitiven vpliv zaradi načrtovanih ukrepov sanacije območij, ki so bila v preteklosti onesnažena zaradi odstranjevanja odpadkov oziroma območij čezmerne obremenitve okolja, s čimer se izboljšuje življenjsko okolje prebivalstva; - možen negativen vpliv na količine nastajanja odpadkov zaradi večje kupne moči prebivalstva kot posledice gospodarske rasti oziroma večjega bruto domačega proizvoda; - možen trajen negativen vpliv naprav za obdelavo odpadkov na poselitev (zasedba prostora, odmik od stanovanjskih objektov, vizualen vpliv ipd.); - možen trajen negativen vpliv zaradi razvrednotenja nekaterih materialnih dobrin v bližini naprav za obdelavo odpadkov; PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV - pozitiven vpliv zaradi preprečevanja nastajanja gradbenih, komunalnih odpadkov, odpadne hrane in plastike, kosovnih odpadkov in odpadnega tekstila, s čimer se zmanjšuje potreba po naravnih virih zaradi nadomeščanja odpadnih materialov;	DA
Zdravje ljudi	KAKOVOST ZRAKA - emisije snovi v zrak iz naprav za obdelavo odpadkov ter transportnih sredstev za prevoz odpadkov; - možne neprijetne vonjave iz naprav za obdelavo biološko razgradljivih odpadkov in odlagališč, kar posledično negativno vpliva na počutje ljudi;	DA
	OBREMENITEV S HRUPOM - naprav za obdelavo odpadkov se s tem Programom ne umešča v prostor, zato dodatnega vpliva na hrup ne bo; - naprave za predelavo in odstranjevanje odpadkov kakor tudi transportna sredstva morajo biti skladna s standardi in certifikati, zaradi tega za čas izvedbe strateške presoje ne predstavljajo	DA

Področje okolja	Opredelitev možnih vplivov	Celovita presoja področja DA/NE
	pomembnega vpliva; - glede na predpis, ki ureja emisijo hrupa strojev, ki se uporabljajo na prostem, je treba upoštevati hrup pri zbiranju in prevzemanju odpadkov, predvsem komunalnih; - možni so vplivi v primeru umeščanju naprav za mehansko obdelavo odpadkov in premičnih naprav za obdelavo odpadkov v bližino objektov z varovanimi prostori;	
	ELEKTROMAGNETNO SEVANJE - upoštevanje predpisanih standardov o EMS pri obratovanju naprav za obdelavo odpadkov zagotavlja za zdravje ljudi sprejemljivo uporabo teh naprav; - naprav za obdelavo odpadkov se s tem Programom ne umešča v prostor. EMS z vidika celovite presoje vplivov na okolje nima pomembnega vpliva;	NE
	SVETLOBNO ONESNAŽENJE - upoštevanje predpisanih standardov o svetlobnem onesnaževanju pri obratovanju naprav za obdelavo odpadkov zagotavlja za počutje ljudi sprejemljivo uporabo teh naprav; - naprav za obdelavo odpadkov se s tem Programom ne umešča v prostor. Svetlobno onesnaženje z vidika celovite presoje vplivov na okolje nima pomembnega vpliva;	NE
	PITNA VODA - trajen negativen vpliv na kakovost pitne vode je mogoč v primeru obratovanja naprav za obdelavo odpadkov na vodovarstvenem območju; - občasen škodljiv vpliv na kakovost pitne vode ali drug način škodljivega vplivanja na zdravje ljudi, ki lahko nastane kot posledica poplav na območju odlagališča ali druge naprave za obdelavo odpadkov; - upoštevanje predpisanih standardov o vodovarstvenem režimu pri obratovanju naprav za obdelavo odpadkov zagotavlja za zdravje ljudi sprejemljivo uporabo teh naprav; - predviden nadzor nad zaprtimi odlagališči in predvidena sanacija območij, ki so bila v preteklosti onesnažena zaradi odlaganja odpadkov, bosta imela dolgoročno pozitiven vpliv na kakovost pitne vode; - trajen pozitiven vpliv zaradi ukrepov morebitne sanacije okolja na območju zaprtih odlagališč ali odlagališč v zapiranju v primeru ugotovitve negativnih vplivov; - možen negativen vpliv nezakonito odmetanih odpadkov na kvaliteto pitne vode;	DA
	KOPALNE VODE - lokalni vendar trajen negativen vpliv na kakovost kopalne vode je mogoč v primeru obratovanja naprav za obdelavo odpadkov na vplivnem območju kopalnih voda. Na vplivnem območju kopalnih voda ni odlagališč za odpadke. Novih naprav za obdelavo odpadkov se s tem Programom ne umešča v prostor; - na vplivnih območjih kopalnih voda se potencialno pojavljajo območja nelegalnega odmetavanja odpadkov ali območja, ki so onesnažena zaradi odlaganja odpadkov v preteklosti. Negativen vpliv je možen v primeru pronicanja onesnaževal in hranil v kopalne vode;	DA
	VIBRACIJE - naprav za obdelavo odpadkov se s tem Programom ne umešča v prostor. Vibracije z vidika celovite presoje vplivov na okolje niso pomemben vpliv;	NE
Raba zemljišč in raba	- trajen pozitiven vpliv na kakovost tal na kmetijskih in drugih	DA

Področje okolja	Opredelitev možnih vplivov	Celovita presoja področja DA/NE
tal	zemljiščih zaradi uporabe obdelanih biološko razgradljivih sestavin v odpadkih kot vir za izboljšanje kakovosti tal (recikliranje hranil, predvsem dušika in fosforja) in vir za izboljšanje stanja organskih snovi v tleh (uporaba komposta); - možnost trajnega negativnega vpliva na kakovost tal zaradi izpustov izcednih voda iz zaprtih odlagališč, odlagališč v zapiranju in obratujočih odlagališč ali izpustov onesnaženih voda v tla iz naprav za obdelavo odpadkov;	
Vode	- trajen pozitiven lokalni vpliv zaradi ukrepov morebitne sanacije okolja na območju odlagališča (obratujoče odlagališče, v zapiranju ali zaprto) v primeru ugotovitve negativnega vpliva na vode; - možen trajen negativen vpliv na površinske vode zaradi izpustov onesnažene vode iz naprav za obdelavo odpadkov, vključno z izcedno vodo iz odlagališč odpadkov (obratujočih, v zapiranju, zaprtih); - možen trajen negativen vpliv na podzemne vode in površinske vode zaradi neustrezno urejenega odvajanja izcednih vod iz odlagališč odpadkov (obratujočih, v zapiranju, zaprtih);	DA
Zrak	- trajen pozitiven vpliv zaradi zmanjševanja in preprečevanja nastajanja emisij odlagališčnih plinov kot posledica predpisanih ukrepov obdelave odpadkov pred njihovim odlaganjem; - trajen pozitiven vpliv zaradi zmanjševanja potrebe po sežiganju odpadkov kot posledice predpisanih ciljev o ponovni uporabi in snovni predelavi določenih vrst odpadkov; - trajen pozitiven vpliv zaradi zmanjševanja emisije amoniaka in organskih spojin kot posledice predpisanih ciljev o ločenem zbiranju in obdelavi bioloških odpadkov; - trajen pozitiven vpliv zaradi nadzora emisij iz naprav za obdelavo odpadkov, vključno z emisijami iz naprav za sežig ali sosežig odpadkov;	DA
Podnebni dejavniki	- trajen pozitiven vpliv na zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov zaradi ukrepov spodbujanja ponovne uporabe in recikliranja odpadkov; - trajen pozitiven vpliv na zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov zaradi predvidenih ukrepov nadzora nad biološko obdelavo mehansko obdelanih mešanih komunalnih odpadkov pred njihovim odlaganjem; - trajen pozitiven vpliv na zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov zaradi predvidenih ukrepov zmanjševanja vsebnosti bioloških odpadkov v mešanih komunalnih odpadkih; - trajen pozitiven vpliv na zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov zaradi predvidenih ukrepov ugotavljanja in spodbujanja biološko razgradljivih odpadnih sestavin v trdnem gorivu, ki je proizveden iz gorljivih frakcij odpadkov; - trajen pozitiven vpliv zaradi uporabe tistih tehnologij za obdelavo odpadkov, ki izkazujejo najnižji ogljični odtis;	DA
Poplavna ogroženost	- trajen pozitiven vpliv na poplavno ogroženost zaradi izvajanja ukrepov preprečevanja smetenja in nezakonitega odmetavanja odpadkov, predvsem gradbenih odpadkov, na zemljišča v vodnem okolju, priobalna in poplavna zemljišča;	DA
Opadki in naravni viri	- trajen pozitiven vpliv na rabo energije in ohranjanje naravnih virov zaradi ukrepov spodbujanja ponovne uporabe in recikliranja odpadkov; - predvidena večja stopnje predelave gradbenih in industrijskih odpadkov pomeni pozitiven vpliv na naravne vire (zaradi manjših potreb po izrabi naravnih virov, izkoriščanju kamnolomov in peskokopov ipd.);	DA

Področje okolja	Opredelitev možnih vplivov	Celovita presoja področja DA/NE
Kulturna dediščina	PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI - ukrepi programa ravnanja z odpadki sledijo hierarhiji ravnanja z odpadki, ki določa da se odpadke prednostno ponovno uporabi, reciklira ali predela, preden se jih odstrani. Tako naj bi se približali cilju EU da kot družba preidemo na krožno gospodarstvo, kar ima z vidika varstva KD pozitiven vpliv, saj nastajajo manjše količine odpadkov, ki jih je treba odstraniti, za kar je potrebnih manj objektov in naprav za obdelavo in predelavo (odlagališča, sežigalnice, naprave za predelavo, itd.) - pozitiven vpliv imajo tudi ukrepi, katerih rezultat je odstranjevanje nelegalno odvrženih odpadkov in sanacija območij, ki so bila v preteklosti onesnažena zaradi odstranjevanja odpadkov; - negativen vpliv na enote KD bi lahko imeli ukrepi ravnanja z odpadki, s katerimi so predvideni postopki predelave in odstranjevanja, ki lahko pomenijo zasedbo prostora in/ali povzročajo emisije v okolje; - negativen vpliv bi lahko imeli tudi ukrepi, ki predvidevajo določanje meril za odlagališča zemeljskih izkopov, oziroma meril za zasipanje nenevarnih gradbenih odpadkov, predvsem zaradi vizualne degradacije območij kulturne dediščine (predvsem stavbne, naselbinske dediščine ter kulturne in zgodovinske krajine); PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV - vsi ukrepi imajo pozitiven vpliv na enote kulturne dediščine, saj preprečujejo nastajanje gradbenih, komunalnih odpadkov, odpadne hrane in plastike, kosovnih odpadkov ter odpadnega tekstila. Posledično se s tem zmanjšuje pritiska na enote kulturne dediščine, saj ni potrebe po novih lokacijah za objekte ravnanja z odpadki in emisij, ki nastajajo ob zbiranju, predelavi ali odlaganju odpadkov;	DA
Krajina	PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI - pozitiven vpliv zaradi prednostne ponovne uporabe, recikliranja ali predelave odpadkov pred njihovo odstranitvijo, s čimer se zmanjšuje potreba po umeščanju novih objektov in naprav (odlagališča, sežigalnice, naprave za predelavo, itd.) v prostor; - pozitiven vpliv zaradi predvidene zagotovitve dodatne infrastrukture za energetske predelavo gorljivih ostankov obdelanih komunalnih odpadkov, ki niso primerni za recikliranje (sežigalnice), zaradi česar bo odložena manjša količina gorljivih odpadkov, posledično ne bo potrebe po odpiranju novih odlagališč; - pozitiven vpliv v primeru večje stopnje predelave gradbenih odpadkov, zaradi manjših potreb po odpiranju novih površin za odlaganje odpadkov oziroma površin za zasipanje nenevarnih gradbenih odpadkov, površinskih kamnolomov oz. peskokopov, ki pomenijo večjo spremembo mikrolokacijskih krajinskih značilnosti; - trajen pozitiven vpliv zaradi načrtovanih ukrepov sanacije območij, ki so bila v preteklosti onesnažena zaradi odstranjevanja odpadkov oziroma območij čezmerne obremenitve okolja, s čimer se zmanjšuje obremenitev in degradacija krajine; - negativen vpliv v primeru umeščanja novih objektov/naprav ali vnosa zemeljskega izkopa na območja izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni; PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV - pozitiven vpliv zaradi preprečevanja nastajanja gradbenih, komunalnih odpadkov, odpadne hrane in plastike, kosovnih odpadkov in odpadnega tekstila, s čimer se zmanjšuje obremenitev	DA

Področje okolja	Opredelitev možnih vplivov	Celovita presoja področja DA/NE
	in degradacija krajine, saj ni potrebe po novih lokacijah za objekte ravnanja z odpadki.	

Tabela 15: Prikaz možnih pomembnih vplivov na okolje zaradi izvajanja Programa

	Narava	Preb. in trajnostni razvoj	Zdravje ljudi	Raba zemljišč in raba tal	Voda	Zrak	Podnebni dejavniki	Poplavna ogroženost	Odpadki in naravni viri	Kulturna dediščina	Krajina
PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI											
Ukrepi za doseganje splošnih in posebnih ciljev											
1., 2. in 3. splošni cilj	+/-da	+da	+/-da	+da	+da	+/-da	ne	+da	+da	ne	ne
1. posebni cilj	+/-da	+da	+/-da	+da	+/-da	+/-da	+/-da	ne	+da	+da	+da
2. posebni cilj	+/-da	+da	-da	ne	ne	ne	ne	ne	+da	ne	ne
3. posebni cilj	+da	+da	+da	+da	+da	ne	ne	+da	+da	+/-da	+/-da
4. posebni cilj	+da	+da	+da	+da	ne	ne	ne	ne	+da	+da	+da
5. posebni cilj	ne	+da	+da	Ne	ne	+/-da	ne	ne	+da	ne	ne
6. posebni cilj	ne	+da	+da	+da	+/-da	ne	ne	ne	+da	ne	ne
7. posebni cilj	ne	+da	ne	Ne	ne	ne	ne	ne	+da	ne	ne
8. posebni cilj	+da	+da	+da	+da	+da	+/-da	ne	+da	+da	+/-da	+/-da
PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV											
Ukrepi za doseganje podciljev											
1. podcilj: odpadki v gospodinjstvih	+da	+da	ne	+da	+da	ne	+da	ne	+da	ne	ne
2. podcilj: odpadne plastične vrečke	+da	+da	ne	+da	ne	ne	+da	+da	+da	+da	+da
3. podcilj: odpadna hrana	+da	+da	ne	+da	ne	ne	+da	ne	+da	ne	ne
4. podcilj: ponovna uporaba EE-opreme	ne	+da	ne	Ne	ne	ne	+da	ne	+da	ne	ne
5. podcilj: odpadki iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in smetenje	+da	+da	+da	+da	+da	ne	+da	+da	+da	+da	+da
6. podcilj: kosovni odpadki	ne	+da	ne	+da	+da	ne	ne	ne	+da	ne	ne
7. podcilj: tekstilni odpadki in odpadna oblačila	ne	+da	ne	+da	ne	ne	ne	ne	+da	ne	ne
8. podcilj: odpadki v javnem sektorju	ne	+da	ne	+da	ne	ne	ne	ne	+da	ne	ne

Legenda:

+ da: vpliv je pozitiven
- da: vpliv je negativen
ne: vpliva ni

Splošni in posebni cilji Programa ravnanja z odpadki, so:

- 1. splošni cilj:** preprečiti ali zmanjšati škodljive vplive nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi,
- 2. splošni cilj:** za uresničitev družbe recikliranja z visoko stopnjo učinkovitosti uporabe naravnih virov zagotoviti, da se za ravnanje z odpadki uporablja prednostni vrstni red preprečevanja odpadkov in ravnanja z njimi v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki,
- 3. splošni cilj:** zagotoviti samozadostnost Slovenije pri predelavi in odstranjevanju odpadkov ob upoštevanju možnosti sodelovanja z drugimi državami članicami zaradi potreb po specializiranih napravah za obdelavo nekaterih vrst odpadkov.

- 1. posebni cilj:** zagotoviti za komunalne odpadke izpolnjevanje količinskih ciljev zbiranja, ponovne uporabe, predelave in odstranjevanja komunalnih odpadkov, določenih z zakonodajo Skupnosti,
- 2. posebni cilj:** zagotoviti samozadostnost predelave komunalnih odpadkov in predvsem samozadostnost termične predelave ostankov obdelave nerekiclabilnih komunalnih odpadkov,
- 3. posebni cilj:** pri ravnanju z gradbenimi odpadki slediti ciljem krožnega gospodarstva tako, da se bo od leta 2020 najmanj 70 % njihove količine pripravilo za ponovno uporabo, recikliranje in snovno predelavo, za zemeljske izkope pa zagotoviti višjo stopnjo uporabnosti s predpisanimi merili za preglednejšo razvrščanje zemeljskega izkopa glede na vsebnost onesnaževal in vsebnost onesnaževal v izlužku,

- 4. posebni cilj:** zagotoviti ravnanje z rudarskimi odpadki v skladu z zakonodajo Skupnosti in pripraviti sanacijske ukrepe za odpravo škodljivih vplivov rudarjenja na območju Mežiške doline,
- 5. posebni cilj:** z urejenim in transparentnim ravnanjem z odpadki, ki vsebujejo azbest, zagotoviti, da se do konca leta 2030 varno odstrani večina odpadkov, ki vsebujejo azbest,
- 6. posebni cilj:** za uporabo komposta v kmetijstvu zagotoviti enake pogoje, kot so v drugih državah članicah, in s tem zagotoviti večjo stopnjo recikliranja biološko razgradljivih odpadkov,
- 7. posebni cilj:** zagotoviti večjo učinkovitost in transparentnost izvajanja sistemov proizvajalčeve razširjena odgovornosti,
- 8. posebni cilj:** urediti ukrepanje pri sanaciji onesnaženih območij in način sanacijskega ukrepanja.

Podcilji Programa preprečevanja odpadkov so:

- 1. **podcilj:** Preprečevanje nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- 2. **podcilj:** Preprečevanje odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- 3. **podcilj:** Preprečevanje odpadkov – »odpadna hrana«,
- 4. **podcilj:** Ponovna uporaba – ukrepi za preprečevanje OEE0,
- 5. **podcilj:** Preprečevanje nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in preprečevanje smetenja,
- 6. **podcilj:** Preprečevanje kosovnih odpadkov,
- 7. **podcilj:** Preprečevanje tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil,
- 8. **podcilj:** Preprečevanje odpadkov v javnem sektorju (MOP).

6.1.2 Prevzete obveznosti določene v ratificiranih mednarodnih pogodbah in predpisih Evropske unije in strateških dokumentov Republike Slovenije in zakonodajnih aktov

V spodnji tabeli so predstavljene pomembne okoljske politike, programi, plani in zakonodajni akti ter njihov namen in cilj. V zadnjih dveh stolpcih je predstavljena povezava z relevantnimi področji okolja in okoljskimi cilji.

Tabela 16: Povezava področij okolja in okoljskih ciljev z okoljskimi plani, programi in politikami (vir: Izhodišča za izdelavo..., marec 2016)

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
Dokument ZN	Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 (sprejet leta 2015) https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/razvojno-sodelovanje/publikacije/Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.pdf	Ta program ukrepov za trajnostni razvoj je akcijski načrt ZN za ljudi, planet Zemljo in blaginjo vseh. Njegov namen je poleg tega utrditi mir in zagotoviti več svobode v svetu. Program v partnerskem sodelovanju izvajajo vse države in vsi deležniki, ki so odločeni osvoboditi človeštvo tiranije revščine in pomanjkanja ter ozdraviti in ohraniti naš planet. Ta program ukrepov za trajnostni razvoj vsebuje 17 splošnih in 169 konkretnih ciljev trajnostnega razvoja. Cilji programa so medsebojno povezani in neločljivi ter enakopravno združujejo vse tri razsežnosti trajnostnega razvoja: ekonomsko, družbeno in okoljsko.	Narava Prebivalstvo in trajnostni razvoj Zdravje ljudi Raba zemljišč in raba tal Voda Zrak Podnebni dejavniki Odpadki in naravni viri Poplavna ogroženost Kulturna dediščina Krajina	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
Evropski dokument	Evropski zeleni dogovor - COM(2019) 640 final	Evropski zeleni dogovor pomeni odgovor Evropske unije na podnebne in okoljske izzive. Evropski zeleni dogovor je nova strategija za rast, katere cilj je preobraziti EU v pravično in uspešno družbo s sodobnim, konkurenčnim in z viri gospodarnim gospodarstvom, ki v letu 2050 ne bo ustvarjalo nobenih neto emisij toplogrednih plinov in v katerem bo rast ločena od rabe virov.	Narava Prebivalstvo in trajnostni razvoj Zdravje ljudi Raba zemljišč in	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		Njen cilj je tudi zavarovati, ohraniti in poživiti naravni kapital EU ter zaščititi zdravje in dobrobit državljanov in državljanek pred nevarnostmi, ki izhajajo iz okolja, in njegovimi učinki.	raba tal Voda Zrak Podnebni dejavniki Odpadki in naravni viri Poplavna ogroženost	
Evropski dokument	- Strategija za vodik za podnebno nevtrarno Evropo, COM(2020) 301, - Evropska strategija za podatke, COM(2020) 66, - Strategija za oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope, COM(2020) 67, - Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo, COM(2020) 98, - Nova industrijska strategija za Evropo, COM(2020) 102, - Strategija za MSP za trajnostno in digitalno Evropo, COM(2020) 103, - Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, COM(2020) 380, - Čas za Evropo - obnova in priprava za naslednjo generacijo, COM(2020) 456, - Strategija na področju kemikalij za trajnostnost, COM(2020) 667, - Evropska strategija za zdravila, COM(2020) 761, - Strategija za trajnostno in pametno mobilnost, COM(2020) 789, - Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam, COM(2021) 82, - Preobrazba modrega gospodarstva EU za trajnostno prihodnost - COM(2021) 240, - Dolgoročna vizija za podeželska območja EU, COM(2021) 345, - Akcijski načrt EU: naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal, COM(2021) 400,	Usmeritve <i>Evropskega zelenega dogovora</i> za preobrazbo EU v pravično in uspešno družbo s sodobnim, konkurenčnim in z viri gospodarnim gospodarstvom so podrobneje časovno in vsebinsko opredeljene v navedenih evropskih strateških dokumentih, katerih ukrepi se bodo upoštevali pri pripravi zakonodajnih rešitvah EU predvsem v obdobju do leta 2030.	Narava Prebivalstvo in trajnostni razvoj Zdravje ljudi Raba zemljišč in raba tal Voda Zrak Podnebni dejavniki Odpadki in naravni viri	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
	- Strategija EU za gozdove do leta 2030, COM(2021) 572, - Strategija EU za tla do leta 2030, COM(2021) 699.			
Evropski dokument	Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo - COM(2020) 98	Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo določa v prihodnost usmerjen načrt za doseganje čistejše in konkurenčnejše Evrope ob sodelovanju z gospodarskimi akterji, potrošniki, državljani in organizacijami civilne družbe. Njegov cilj je pospešiti preobrazbene spremembe, zahtevane v Evropskem zelenem dogovoru, pri tem pa graditi na ukrepih krožnega gospodarstva, ki se izvajajo od leta 2015. Načrt bo zagotovil, da bo regulativni okvir racionaliziran in primeren za trajnostno prihodnost, da bodo nove priložnosti, ki jih prinaša prehod, čim bolj izkoriščene, obenem pa bo breme za ljudi in podjetja čim manjše.	Prebivalstvo in trajnostni razvoj Podnebni dejavniki Odpadki in naravni viri	3, 11, 12, 14
Evropski dokument	Aksijski načrt EU: Naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal - COM(2021) 400	Glavni cilj tega akcijskega načrta je zagotoviti usmeritve za vključevanje preprečevanja onesnaževanja v vse ustrezne politike EU, doseganje čim večjih sinergij na učinkovit in sorazmeren način, okrepitev izvajanja in ugotavljanje morebitnih vrzeli ali kompromisov.	Zdravje ljudi Raba zemljišč in raba tal Voda Zrak Podnebni dejavniki Odpadki in naravni viri	4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14
Evropski dokument	Direktiva (EU) 2018/851 o spremembi direktiv 2008/98/ES o odpadkih, 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži, 1999/31/ES o odlaganju na odlagališčih, 2000/53/ES o izrabljenih vozilih, 2006/66/ES o baterijah in akumulatorjih ter odpadnih baterijah in akumulatorjih ter 2012/19/EU o odpadni električni in elektronski opremi	Direktiva (EU) 2018/851 pomeni odziv na pravno obveznost pregleda ciljev za ravnanje z odpadki iz treh direktiv: Direktive 2008/98/ES o odpadkih, Direktive 1999/31/ES o odlaganju odpadkov na odlagališčih in Direktive 94/62/ES o embalaži in odpadni embalaži. Direktiva (EU) 2018/851 obravnava navedeno stanje v skladu s cilji načrta za učinkovito rabo virov in VII	Odpadki in naravni viri	14

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		okoljskega akcijskega programa, vključno s popolno izvedbo hierarhije ravnanja z odpadki v vseh državah članicah, zmanjšanjem celotnega nastajanja odpadkov in nastajanja odpadkov na prebivalca ter razvojem celovite strategije za preprečevanje nastajanja nepotrebnih živilskih odpadkov. Z Direktivo (EU) 2018/851 so določeni okoljski cilji ravnanja z odpadki za obdobje 2020 – 2035.		
Evropski dokument	Direktiva (EU) 2015/720 o spremembi Direktive 94/62/ES glede zmanjšanja potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk	Za spodbujanje trajnega zmanjševanja povprečne ravni potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk morajo države članice v skladu z Direktivo (EU) 2015/720 sprejeti ukrepe za znatno zmanjšanje potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk v skladu s splošnimi cilji Unije v okviru politike o odpadkih in v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki, kot je določeno v Direktivi 2008/98/ES. Pri takšnih ukrepih za zmanjšanje potrošnje plastičnih nosilnih vrečk je treba upoštevati sedanjo raven potrošnje plastičnih nosilnih vrečk v posameznih državah članicah, pri čemer bi bila v državah z višjimi ravni potrebna večja prizadevanja, upošteva pa naj se tudi že dosežena zmanjšanja. Za spremljanje napredka pri zmanjševanju potrošnje lahkih plastičnih nosilnih vrečk je potrebno, da nacionalni organi zagotovijo podatke o njihovi potrošnji v skladu s členom 12 Direktive 94/62/ES.	Odpadki in naravni viri	14
Evropski dokument	Predlog VIII. okoljskega akcijskega programa Unije do leta 2030 »Sklep Evropskega Parlamenta in Sveta o splošnem okoljskem akcijskem programu Unije do leta 2030« - COM(2020) 652 final.	Predlog VIII. okoljskega akcijskega programa Unije zagotavlja splošen okvir za okoljsko politiko do leta 2030, pri čemer opredeljuje naslednje cilje, ki jih mora doseči Unija: - pospešiti prehod Unije na podnebno nevtralno, čisto, z viri gospodarno in obnovljivo gospodarstvo na pravičen in vključujoč način ter doseči okoljske cilje <i>Agende Združenih</i>	Narava Prebivalstvo in trajnostni razvoj Zdravje ljudi Raba zemljišč in raba tal	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		<i>narodov do leta 2030</i> in njene cilje trajnostnega razvoja, ki v celoti podpirajo okoljske cilje evropskega zelenega dogovora; - prispevati k boljše vključenemu, skladnemu, multi-disciplinarnemu okviru spremljanja in poročanja za okoljske in podnebne politike za celovit odziv na cilje Pariškega sporazuma, cilje trajnostnega razvoja in evropskega zelenega dogovora.	Voda Zrak Podnebni dejavniki Odpadki in naravni viri Poplavna ogroženost	
Nacionalni dokument	Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja 2005-2012 (ReNPVO) (Uradni list RS, št. 2/06)	ReNPVO določa ključne okoljske cilje in prednostne naloge, ki temeljijo na oceni stanja okolja in prevladujočih trendov. Naloge in cilji morajo biti izpolnjeni pred iztekom programa, če ni določeno drugače. ReNPVO je izhodišče za okoljsko razsežnost Strategije razvoja Slovenije, ki opredeljuje vizijo prihodnosti Slovenije ter usmeritve in ukrepe za realizacijo te vizije do leta 2013. Cilji in ukrepi so opredeljeni v okviru štirih področij, in sicer: podnebne spremembe, narava in biotska raznovrstnost, kakovost življenja ter odpadki in industrijsko onesnaževanje. Osnovni cilji po posameznih področjih so: – poudariti podnebne spremembe kot pomembni izziv v naslednjih letih in zmanjšati emisije toplogrednih plinov ter tako prispevati k dolgoročnemu cilju stabiliziranja koncentracij toplogrednih plinov v ozračju, kakor tudi zmanjšati emisije snovi, ki povzročajo tanjšanje ozonskega plašča; – zaščititi in ohraniti naravne sisteme, habitate, prosto živeče živalske in rastlinske vrste, s ciljem ustaviti izgubo biotske raznovrstnosti, genske pestrosti in nadaljnje degradacije tal; – prispevati k visoki ravni kakovosti življenja in socialni blaginji državljanov z zagotavljanjem okolja, v katerem raven onesnaženosti ne učinkuje škodljivo na zdravje ljudi in okolje, in z vzpodbujanjem trajnostnega razvoja v mestih ter še posebej zagotoviti ukrepe za vzpostavitev dobrega stanja	Narava Prebivalstvo in trajnostni razvoj Zdravje ljudi Raba zemljišč in raba tal Voda Zrak Podnebni dejavniki Odpadki in naravni viri Poplavna ogroženost	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		površinskih in podzemnih voda ter za trajnostno ravnanje in upravljanje z vodami, ki vključuje skrb za vodne bilance in za smotno uporabo vode kot naravnega vira; – ravnanje z odpadki in poraba obnovljivih in neobnovljivih naravnih virov, ki omogočajo trajnostno proizvodnjo in potrošnjo, pripomorejo k zmanjševanju onesnaženja okolja in porabe energije tako, da ne preseže nosilne zmogljivosti okolja.		
Nacionalni dokument	Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15 in 102/15)	Zaradi spodbujanja trajnostnega razvoja morajo biti zahteve varstva okolja vključene v pripravo in izvajanje politik ter dejavnosti na vseh področjih gospodarskega in socialnega razvoja. Zakon ureja varstvo okolja pred obremenjevanjem kot temeljni pogoj za trajnostni razvoj in v tem okviru določa temeljna načela varstva okolja, ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacije o okolju, ekonomske in finančne instrumente varstva okolja, javne službe varstva okolja in druga z varstvom okolja povezana vprašanja. Cilji varstva okolja so zlasti: 1. preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja, 2. ohranjanje in izboljševanje kakovosti okolja, 3. trajnostna raba naravnih virov, 4. zmanjšanje rabe energije in večja uporaba obnovljivih virov energije, 5. odpravljanje posledic obremenjevanja okolja, izboljšanje porušenega naravnega ravnovesja in ponovno vzpostavljanje njegovih regeneracijskih sposobnosti, 6. povečevanje snovne učinkovitosti proizvodnje in potrošnje ter 7. opuščanje in nadomeščanje uporabe nevarnih snovi.	Narava Prebivalstvo in trajnostni razvoj Zdravje ljudi Raba zemljišč in raba tal Voda Zrak Podnebni dejavniki Odpadki in naravni viri Poplavna ogroženost	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Evropski dokument	Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo; COM(2018) 773 final	Za EU zelo pomembno, da si prizadeva za preobrazbo v gospodarstvo z ničelnimi stopnjami neto emisij toplogrednih plinov do sredine stoletja in dokaže, da so ničelne stopnje emisij združljive z blaginjo, kar bo druga gospodarstva	Prebivalstvo in trajnostni razvoj Raba	3, 7, 11, 12, 14

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		spodbudilo k posnemanju uspešnega primera. Namen strategije »Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo« je ustvariti vizijo za preobrazbo v gospodarstvo z ničelnimi stopnjami neto emisij toplogrednih plinov do sredine stoletja, jo načrtovati ter navdihniti deležnike, raziskovalce, podjetnike in državljane in jim omogočiti, da razvijejo nove in inovativne panoge, podjetja in povezana delovna mesta. Zgodnje načrtovanje takšne vizije za Evropo z ničelnimi stopnjami neto emisij toplogrednih plinov bo državam članicam, podjetjem in državljanom omogočilo različne izbire, pri katerih bodo lahko upoštevali nacionalne okoliščine, bogastvo virov, inovacije industrij in želje potrošnikov.	zemljišč in raba tal Podnebni dejavniki Odpadki in naravni viri	
Evropski dokument	Direktiva sveta z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (91/676/EGS)	Cilja te direktive sta: – zmanjšati onesnaževanje voda, ki ga povzročajo nitrati iz kmetijskih virov in – preprečiti nadaljnje onesnaževanje take vrste.	Voda	8, 9
Evropski dokument	Strategija EU za tla do leta 2030 – koristi zdravih tal za ljudi, hrano, naravo in podnebje, COM(2021) 699 final	Strategija upošteva različne funkcije, ki jih tla lahko opravljajo, različnost in kompleksnost tal ter številne različne degradacijske procese, ki so jim lahko podvržena. Strateški cilj je varstvo in trajnostna raba tal, ki temelji na naslednjih vodilnih načelih: - preprečevanje nadaljnje degradacije tal in ohranjanje funkcij tal, kadar se tla uporabljajo in so funkcije tal izkoriščene ter tla delujejo kot odtočni kanal/receptor učinkov človekovih dejavnosti ali okoljskih pojavov - sanacija degradiranih tal do stopnje funkcionalnosti, ki je skladna vsaj s sedanjo in predvideno rabo tal. Strategija je tesno povezana in deluje v sinergiji z drugimi	Raba zemljišč in raba tal Odpadki in naravni viri	7, 14

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		politikami EU, ki izhajajo iz <i>Evropskega zelenega dogovora</i> . Strategija vključuje kombinacijo novih prostovoljnih in pravno zavezujočih ukrepov, razvitih ob popolnem spoštovanju subsidiarnosti in na podlagi obstoječih nacionalnih politik v zvezi s tlemi.		
Nacionalni dokument	Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 -»Zagotovimo si hrano za jutri« (ReSURSKŽ) (Uradni list RS, št. 25/11)	Temeljna naloga kmetijstva je zagotavljanje zadostne preskrbe z varno hrano in s tem zadovoljevanje ene od osnovnih potreb človeštva. Hkrati pa ima kmetovanje tudi druge družbeno pomembne funkcije in zagotavlja neblagovne dobrine. Okoljska funkcija kmetijstva je opredeljena z njegovim odločilnim prispevkom h kakovosti voda, tal, zraka in biotski raznovrstnosti. Kmetijstvo tudi pomembno vpliva na podobo kulturne krajine in njene estetske in naravne vrednosti. Nesporna je vloga hrane in proizvodnih postopkov pri zagotavljanju zdravja ljudi. S svojo gospodarsko in socialno vlogo kmetijstvo tudi pomembno prispeva k vitalnosti in poseljenosti podeželja. To široko vlogo kmetijstva najbolje povzema pojem trajnostnega kmetijstva. Pomembna cilja resolucije sta "Trajnostno kmetijstvo" in "Ohranjanje rodnosti tal in proizvodnega potenciala kmetijskih zemljišč" in ju je možno zagotoviti z varstvom najboljših kmetijskih zemljišč pred trajnim spreminjanjem namembnosti in izboljšanje proizvodnega potenciala zemljišč, varovanje kmetijskih zemljišč pred degradacijo, onesnaženjem in nesmotrno rabo, itd.	Prebivalstvo in trajnostni razvoj Raba zemljišč in raba tal Odpadki in naravni viri	3, 7, 14
Evropski dokument	Direktiva 2001/81/ES (NEC direktiva) Göteborški protokol h Konvenciji Ekonomske komisije OZN za Evropo o onesnaževanju zraka na velike razdalje prek meja za zmanjšanje zakisovanja evtrofikacije in prizemnega ozona	Trenutno še veljavna Direktiva 2001/81/ES je določila letne nacionalne zgornje meje emisij, ki jih mora vsaka država članica doseči do leta 2010, veljajo pa za emisije žveplovega dioksida (SO ₂), dušikove okside (NO _x), nemetanske hlapne organske spojine (NMHOS) in amoniak (NH ₃). Namenjene so bile zmanjševanju onesnaženosti zraka in njenih škodljivih vplivov na javno zdravje in okolje po vsej Uniji, poleg tega pa bi se z njimi dosegla tudi skladnost z Göteborškim protokolom (Protokol o zmanjšanju	Zrak	10

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		zakisljevanja, evtrofikacije in prizemnega ozona - 1999). Za področje nacionalnih zgornjih meja emisij je za obdobje do leta 2030 izdelan predlog nove Direktive o nacionalnih zgornjih mejah emisij, v katerem so posodobljena in preverjena pomembna zdravstvena tveganja in vplivi na okolje, ki jih povzroča onesnaženost zraka v Uniji. S sprejemom predloga nove Direktive se bo pravo Unije tudi uskladilo z novimi mednarodnimi obveznostmi po pregledu Göteborgskega protokola leta 2012. Ta predlog Direktive je glavni zakonodajni steber Unije za izpolnitev dolgoročnega cilja Unije za doseganje takih ravni kakovosti zraka, ki ne povzročajo pomembnih vplivov in tveganj za zdravje ljudi in okolje. Predlog nove Direktive o nacionalnih zgornjih mejah emisij razveljavlja in nadomešča trenutni režim Unije za letno omejitev nacionalnih emisij onesnaževal zraka, kot so opredeljena v Direktivi 2001/81/ES. S tem zagotavlja, da se bodo nacionalne zgornje meje emisij iz Direktive 2001/81/ES od leta 2010 naprej za SO₂, NO_x, NMHOS in NH₃ uporabljale do leta 2020, in določa nove nacionalne obveznosti glede zmanjšanja emisij, ki se bodo uporabljale od leta 2020 in 2030 dalje za SO₂, NO_x, NMHOS, NH₃, delce (PM_{2,5}) in metan (CH₄), ter vmesne ravni emisij teh istih onesnaževal za leto 2025.		
Nacionalni dokument	Operativni program doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanega zraka	Emisije SO ₂ , NO _x , VOC, NH ₃ in PM povzročajo zakisljevanje ozračja in tal, evtrofikacijo, nastajanje prizemnega ozona ter povečanje pogostosti bolezni dihal in drugih zdravstvenih težav. Za zmanjšanje teh negativnih vplivov na okolje naj bi Slovenija do leta 2010 dosegla emisije, kot so predpisane v uredbi NEC. Operativni program doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanega zraka zajema nabor ukrepov, s katerimi bo te mejne emisije mogoče doseči.	Zrak	10
Evropski	Direktiva 2008/50/ES	Direktiva 2008/50/ES določa cilje glede kakovosti	Zrak,	5, 10

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
dokument		zunanjega zraka, z namenom da bi se izognili škodljivim učinkom na zdravje ljudi in okolje kot celoto, jih preprečili ali zmanjšali. Emisija onesnaževal ne sme povzročiti, da so presežene mejne oziroma ciljne vrednosti za SO ₂ , NO _x , PM ₁₀ , PM _{2,5} in druga onesnaževala (NO ₂ , Pb, CO, benzen, ozon, HOS in NH ₃)	Zdravje ljudi	
Evropski dokument	Program „Čist zrak za Evropo“ - COM(2013) 918 Sporočilo Komisije “Evropa, ki varuje: čist zrak za vse“ - COM(2018) 330	Komisija v svojem programu „Čist zrak za Evropo“ poudarja, da se je v Evropi kakovost zraka v zadnjih desetletjih občutno izboljšala. Vendar onesnaženost zraka ostaja glavni okoljski dejavnik, povezan z boleznimi, ki bi jih lahko preprečili, in s prezgodnjo smrtnostjo v EU, hkrati pa še vedno zelo negativno vpliva na velik del evropskega naravnega okolja. Po podatkih OECD bo „onesnaženost zraka v mestih do leta 2050 postala glavni okoljski vzrok umrljivosti po vsem svetu, pred onesnaženo vodo in pomanjkanjem sanitarnih storitev“. V skladu s programom „Čist zrak za Evropo“ iz leta 2013 prizadevanja politike EU temeljijo na treh glavnih stebrih: - prvi steber sestavljajo standardi kakovosti zunanjega zraka, opredeljeni v direktivah o kakovosti zunanjega zraka, - drugi steber so nacionalni cilji zmanjšanja emisij, določeni v direktivi o nacionalnih zgornjih mejah emisij za najpomembnejša čezmejna onesnaževala zraka, - tretji steber vključuje standarde o emisijah za ključne vire onesnaževanja, od emisij iz vozil in ladij do energetike in industrije.	Zrak, Zdravje ljudi	3,11
Nacionalni dokument	Operativni program varstva zunanjega zraka pred onesnaževanjem s PM ₁₀	V zvezi z izpolnjevanjem zahtev iz Direktive 2008/50/ES, ki določa, da morajo države članice sprejeti programe ukrepov, s katerimi zagotovijo, da koncentracije PM ₁₀ v zunanjem zraku ne presegajo mejnih vrednosti, je bil sprejet Operativni program varstva zunanjega zraka pred onesnaževanjem s PM ₁₀ . Operativni program varstva zunanjega zraka pred	Zrak, Zdravje ljudi- izpostavljenost onesnaženemu zraku	5, 10

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		onesnaževanjem s PM ₁₀ določa nosilce in daje izhodišča za pripravo, sprejem in izvedbo podrobnejših načrtov ukrepov z namenom, da se zagotovi varstvo zdravja ljudi na območjih, kjer so mejne vrednosti koncentracij PM ₁₀ presežene. Podrobnejši načrti ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti prebivalstva škodljivim vplivom delcev v zunanjem zraku je Vlada RS sprejela v obliki Odlokov o načrtu za kakovost zraka za Mestne Občine Kranj, Celje, Novo Mesto, Maribor, Murska Sobota in Ljubljana ter za območje Zasavja.		
Evropski dokument	Strategija EU za zmanjšanje emisij metana - COM(2020) 663	Strategija za zmanjšanje emisij metana. opisuje celosten okvir politike, ki združuje konkretne medsektorske in sektorske ukrepe znotraj EU. Strategija kratkoročno spodbuja prostovoljne pobude, da bi se nemudoma odpravila vrzel v smislu spremljanja in preverjanja emisij ter poročanja o njih, hkrati pa zmanjšale emisije metana v vseh sektorjih. Strategija predvideva tudi zakonodajne predloge na ravni EU, da bi se zagotovili obširni in pravočasni prispevki za doseganje ciljev EU glede razogljičenja.	Podnebni dejavniki	11, 12
Evropski dokument	Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam - COM (2021) 82	Splošni cilj prilagoditvene strategije za EU je prispevati k boljši odpornosti Evrope na podnebne spremembe. To pomeni krepitev pripravljenosti in zmogljivosti za odziv na učinke podnebnih sprememb na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter ravni EU, razvoj skladnega pristopa ter izboljšanje usklajevanja.	Podnebni dejavniki	11, 12
Evropski dokument	Uredba (EU) 2018/842 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030	Uredba (EU) 2018/842 določa najmanjši prispevek držav članic za doseganje zaveze zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v Skupnosti v obdobju 2021–2030 za emisije toplogrednih plinov, ki so vključene v to odločbo, ter pravila za določitev teh prispevkov in za oceno v zvezi s tem. Obveznost zmanjšanja emisij toplogrednih plinov iz Uredbe (EU) 2018/842 se nanaša na: - emisije iz rabe goriv v gospodinjstvih in storitvenem sektorju,	Podnebni dejavniki	11, 12

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		- emisije iz rabe goriv v prometu, - emisije iz rabe goriv (v malih in srednje velikih podjetjih v industriji in energetiki), - ubežne emisije iz energetike, - procesne emisije iz industrijskih postopkov, - raba topil in drugih proizvodov, - emisije iz kmetijstva , - emisije iz ravnanja z odpadki. Cilj Slovenije do leta 2030 je, da se emisije toplogrednih plinov zmanjšajo za najmanj 15 % glede na leto 2005.		
Nacionalni dokument	Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 s pogledom do leta 2030 (predlog)	V postopku sprejemanja je tudi predlog Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 s pogledom do leta 2030, ki obveznosti zmanjšanja emisij toplogrednih plinov iz Odločbe 406/2009/ES porazdeli med posameznimi sektorji, in ukrepe za doseganje ciljev zasnuje tako, da bi zagotovili čim nižje stroške podnebne politike tudi v daljšem časovnem obdobju do leta 2030. Indikativni sektorski cilji zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, ki doseganje ciljev iz Odločbe 406/2009/ES omogočajo, so naslednji: - v prometu zaustaviti hitro rast emisij, da se ne bodo povečale za več kot 18 % do leta 2030 glede na leto 2005 (kar pomeni zmanjšanje za 15 % do leta 2030 glede na leto 2008) z vizijo zmanjšanja emisij do leta 2050 za 90 %; - v široki rabi zmanjšanje za 66 % do 2030 glede na leto 2005 z vizijo brezogljične rabe energije v sektorju do leta 2050; - v kmetijstvu je cilj obvladovanje emisij TGP na ravni do največ +6 % do leta 2030 glede na leto 2005 ob hkratnem povečanju samooskrbe Slovenije s hrano; - v industriji zmanjšanje emisij za 32 % do 2030 glede na leto 2005 z vizijo zmanjšanja do leta 2050 za 90 %; - pri ravnanju z odpadki zmanjšanje za 57 % do leta 2030 glede na leto 2005; z vizijo zmanjšanja emisij do leta 2050	Podnebni dejavniki	11, 12

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		za 90 %; - v energetiki (zgorevanje goriv in ubežne emisije) cilj, da se emisije ne povečajo za več kot 27 % do leta 2030 z vizijo brezogljične oskrbe z energijo do leta 2050. V navedenem predlogu Operativnega programa je poudarjeno, da je promet ključen sektor pri doseganju državnih ciljev do leta 2020 za področje blaženja podnebnih sprememb. Ukrepi na tem področju, je poudarjeno v predlogu Operativnega programa, bodo usmerjeni v obvladovanje emisij toplogrednih plinov z ukrepi: - promocije in konkurenčnost javnega potniškega prometa, - spodbujanja trajnostnega tovornega prometa, - povečanja energetske učinkovitosti cestnih motornih vozil ter - spodbujanja nemotoriziranih oblik prometa.		
Evropski dokument	Direktiva o vodah 2000/60/ES	Direktiva 2000/60/ES določa ukrepe za doseganje strateškega cilja dobrega ekološkega stanja voda v letu 2015.	Vode	8, 9
Evropski dokument	Direktiva 2008/56/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morski strategiji) Poročilo Komisije o izvajanju okvirne direktive o morski strategiji (Direktive 2008/56/ES); COM(2020) 259	Direktiva 2008/56/ES določa okvir, znotraj katerega morajo države članice najpozneje do leta 2020 sprejeti potrebne ukrepe za "Dosego ali ohranitev dobrega okoljskega stanja v morskem okolju", kar je povezano tudi s prepovedjo odmetavanja odpadkov v morje.	Vode	8
Evropski dokument	Direktiva 2008/105/ES o standardih kakovosti površinskih voda	Ta direktiva določa okoljske standarde kakovosti za prednostne snovi in nekatera druga onesnaževala, kot je določeno v Direktivi 2000/60/ES, s ciljem doseganja dobrega kemijskega stanja površinskih voda ter v skladu z določbami in cilji Direktive 2000/60/ES o preprečevanju emisije snovi v vode z odvajanjem odpadne vode.	Vode	8

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		Z implementacijo predpisa, ki v slovenski pravni red prenaša Direktivo 2008/105/ES, se v zvezi s cilji doseganja dobrega ekološkega stanja voda do leta 2015 urejajo: - merila za vrednotenje kemijskega stanja površinskih voda in - okoljski cilji o opustitvi oziroma prenehanju izpuščanja nekaterih snovi v vodno okolje.		
Evropski dokument	Direktiva Sveta 98/83/ES o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi	Direktiva 98/83/ES ureja kakovost vode, namenjene za prehrano ljudi. Voda je zdravstveno ustrezna in čista, če je brez mikroorganizmov, parazitov in brez snovi, ki lahko zaradi količine ali koncentracije predstavljajo morebitno nevarnost za zdravje ljudi. Cilj te direktive je varovanje zdravja ljudi pred škodljivimi vplivi vsakršnega onesnaženja vode, namenjene za prehrano ljudi, z zagotavljanjem, da je zdravstveno ustrezna in čista.	Zdravje ljudi - pitna voda	4
Evropski dokument	Direktiva 2006/118/ES o varstvu podzemne vode pred onesnaženjem in poslabšanjem stanja	Direktiva 2006/118/ES o varstvu podzemne vode pred onesnaženjem in poslabšanjem stanja določa posebne ukrepe za preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja podzemne vode v skladu z Direktivo 2000/60/ES. Ti ukrepi zlasti vključujejo: - merila za ocenjevanje dobrega kemijskega stanja podzemne vode in - merila za določitev in obračanje pomembnih in stalno naraščajočih trendov ter za opredelitev izhodiščnih točk za obračanje trendov. Cilj: "Dobro kemijsko stanje podzemne vode mora biti doseženo do leta 2015".	Vode Zdravje ljudi - pitna voda	4, 8, 9
Evropski dokument	Direktiva 2007/60/ES o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti (Poplavna direktiva)	Direktiva predpisuje čezmejna pogajanja glede obvladovanja poplavne ogroženosti in vsebuje pomembne obveze za povečanje preglednosti in vključevanje državljanov.	Vode	8, 13

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
	Delovni dokument osebja Komisije; Evropski pregled – načrti za obvladovanje poplavne ogroženosti; SWD (2021) 254 Poročilo Komisije o izvajanju Okvirne direktive o vodah (2000/60/ES) in Direktive o poplavah (2007/60/ES); Slovenija - Drugi načrti upravljanja porečja in prvi načrti za obvladovanje poplavne ogroženosti; SWD (2019) 55	Cilj direktive o obvladovanju poplavne ogroženosti je zmanjšati ogroženost in škodljive posledice poplav v Evropski uniji.		
Nacionalni dokument	Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdrI-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 in 56/15)	Namen Zakona o vodah je doseganje dobrega stanja voda in drugih, z vodami povezanih ekosistemov, zagotavljanje varstva pred škodljivim delovanjem voda, ohranjanje in uravnavanje vodnih količin in spodbujanje trajnostne rabe voda, ki omogoča različne vrste rabe voda ob upoštevanju dolgoročnega varstva razpoložljivih vodnih virov in njihove kakovosti.	Vode Zdravje ljudi - pitna voda	8, 9, 13
Nacionalni dokument	Načrt upravljanja z vodami - NUV (Uredba o načrtu upravljanja voda za vodni območji Donave in Jadranskega morja (Uradni list RS št. 61/11)	Načrt upravljanja z vodami vključuje program temeljnih in dopolnilnih ukrepov upravljanja voda 2011-2015 za vodni območji Donave in jadranskega morja. Glavna okoljska cilja za vodna telesa površinskih voda sta: - doseganje dobrega ekološkega in kemijskega stanja do leta 2015. Pri tem se na doseganje dobrega kemijskega stanja voda navezujejo tudi cilji za zmanjšanje onesnaževanja s prednostnimi snovmi in odpravo emisij prednostno nevarnih snovi z namenom doseganja koncentracij, ki so blizu vrednostim naravnega ozadja. Okoljski cilj za vodna telesa podzemne vode je: - doseči njihovo dobro kemijsko in količinsko stanje do leta 2015.	Vode	8, 9, 13
Evropski dokument	Direktiva Sveta 79/409/EGS o ohranjanju prosto živečih ptic	Direktiva je vzpostavila obsežen sistem varstva za vse prostoživeče vrste ptic v Uniji. Direktiva priznava, da je izgubljanje in degradiranje habitatov največja grožnja ohranjanju ptic v Uniji. Zato veliko pozornost posveča	Narava	1, 2

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		ohranjanju habitatov ogroženih vrst ptic. Države članice morajo za vse vrste ptic iz <i>Dodatka I</i> direktive in za vse redno pojavljajoče se migratorne vrste ptic, ki so potrebne varstva, oblikovati <i>posebna območja varstva</i> (<i>Special Protection Area</i> - SPA), imenovana tudi območja Natura 2000. Države članice so na SPA območjih dolžne zagotavljati, da so populacije varovanih vrst ptic v ugodnem stanju.		
Evropski dokument	Direktiva Sveta 92/43/EEC o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst	Direktiva o habitatih v drugem odstavku 6. člena nalaga državam članicam od dneva pristopa k Evropski uniji, da preprečijo slabšanje stanja naravnih habitatov in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst, za katere so bila območja Natura 2000 določena, če bi tako vznemirjanje lahko pomembno vplivalo na cilje te direktive. Ta določba velja za predloge posebnih varstvenih območij (SCI), določenih v skladu s kriteriji in postopkom iz Direktive o habitatih (5. odstavek 4. člena)	Narava	1, 2
Evropski dokument	Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 - COM(2020) 380	Ta strategija uresničuje dve pomembni zavezi, in sicer zaustaviti izgubo biotske raznovrstnosti v EU do leta 2020 ter zaščititi, oceniti in obnoviti biotsko raznovrstnost in storitve ekosistemov v EU do leta 2050. Cilj te strategije je zaustaviti izgubo biotske raznovrstnosti in slabšanje ekosistemov v Evropski uniji do leta 2020 z opredelitvijo šestih prednostnih ciljev: • Cilj 1: ohranjanje in obnavljanje narave • Cilj 2: ohranjanje in izboljševanje ekosistemov in njihovih storitev (obnova najmanj 15% poškodovanih območij) • Cilj 3: zagotavljanje trajnostnega kmetijstva, gozdarstva in ribištva • Cilj 4: zagotovitev trajnostne rabe ribolovnih virov • Cilj 5: boj proti invazivnim tujerodnim vrstam, ki danes ogrožajo 22% domorodnih vrst EU • Cilj 6: ukrepi za preprečitev upadanja biotske raznovrstnosti Izvajanje AN OVE ima lahko vplive predvsem na doseganje	Narava	1, 2

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		cilja 1 in 2.		
Evropski dokument	Bernska konvencija (Bern, 1979)	Konvencija o varstvu prosto živečega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov na območju Evrope. Glavni cilj je ohranitev prostoživečega evropskega živalstva in rastlinstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov.	Narava	1, 2
Evropski dokument	Ramsarska konvencija (Ramsar, 1971)	Ramsarska konvencija – države podpisnice so se zavezale, da bodo: • uvrščale mokrišča na seznam mokrišč mednarodnega pomena in ohranjala ter vzdrževala njihovo ekološko ravnovesje; • vključevale ohranitev mokrišč v nacionalne razvojne programe in načrtovale celostno upravljanje povodij ob spoštovanju načela trajnostne rabe; • podpirale razvojno politiko ohranjanja mokrišč na svojem ozemlju z razglašanjem zavarovanih območij in podpirale strokovno usposabljanje raziskovalcev in upravljavcev mokrišč; • sodelovale z drugimi pogodbenicami na področju mejnih mokrišč in hidroloških sistemov ter v skupnih razvojnih projektih na mokriščih.	Narava	1, 2
Evropski dokument	Alpska konvencija (1991)	Alpska konvencija – glavni cilj je ohranitev Alp kot življenjskega prostora za človeštvo, živalstvo in rastlinstvo. Okvirna konvencija je bila sprejeta s strani Evropske unije in osmih držav pogodbenic (Avstrija, Nemčija, Francija, Italija, Liechtenstein, Monako, Slovenija in Švica). Alpska konvencija je bila podpisana leta 1991 in jo sestavljajo Okvirna konvencija, protokoli in dve deklaraciji. V veljavo je stopila leta 1995 in prispeva k ohranjanju kvalitet in posebnih značilnosti Alp, ne ozirajoč se na državne meje ter spodbuja mednarodno sodelovanje	Narava	1, 2
Nacionalni dokument	Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 –	Predpis vzpostavlja celovit sistem ohranjanja narave, katerega namen je varstvo naravnih vrednot in ohranitev	Narava	1, 2

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
	ZSKZ-B in 46/14)	sestavin biotske raznovrstnosti. Opredeljuje predmete varstva, načine in ukrepe varstva, organiziranost na področju varstva narave, financiranje varstva narave, programiranje in načrtovanje varstva narave in druge vsebine, potrebne za učinkovito varstvo narave. Med predmete varstva na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti, ki so območno določeni oziroma določljivi, se uvrščajo habitatni tipi, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, habitati zavarovanih in mednarodno varovanih vrst, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja (v nadaljevanju: območja Natura 2000), ki tvorijo evropsko ekološko omrežje. Predmeti varstva so tudi ogrožene, zavarovane in mednarodno varovane prosto živeče rastlinske in živalske vrste.		
Nacionalni dokument	Program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2015 – 2020 (MOP, april 2015)	Osnovni namen programa je opredeliti izvajanje obveznosti varstva posebnih varstvenih območij - območij Natura 2000, ki jih nalagata Sloveniji Direktiva o pticah in Direktiva o habitatih, kar pomeni ohraniti in povečati biotsko raznovrstnost v območju EU z omogočanjem trajnostnega razvoja. Del tega cilja je spodbujati tradicionalno sobivanje ljudi in narave. Naloge programa so zlasti: • podrobnejša opredelitev varstvenih ciljev in ukrepov na območjih Natura • opredelitev pristojnih sektorjev in odgovornih nosilcev za izvajanje varstvenih ukrepov • omogočiti horizontalne povezave s strateškimi načrti in razvojnimi programi Vlade • izkoristiti priložnosti območij Natura 2000 za lokalni oz. regionalni razvoj, delovna mesta in gospodarsko rast, upoštevajoč gospodarske, socialne in demografske značilnosti ter načela trajnostnega razvoja • pripraviti pregled manjkajočih raziskav, ekspertiz in podatkov za vključevanje v programe raziskav	Narava	1, 2
Nacionalni	Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji	To je strateški dokument, ki ga je s sklepom dne 20. 12.	Narava	1, 2

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
dokument	(2002-2012) (MOP, 2001) Analiza doseganja ciljev strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji, Zavod Symbiosis, 2012	2001 sprejela Vlada in določa za obdobje 2002–2012 sklop specifičnih ciljev in usmeritev za usklajeno izvajanje ukrepov, ki prispevajo k doseganju treh glavnih ciljev Konvencije o biološki raznovrstnosti. Ti cilji so: • ohranjanje biotske raznovrstnosti, • trajnostna raba njenih sestavin, • poštena in pravična delitev koristi genskih virov. Cilj strategije ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji za energetiko je: Zagotovitev dolgoročno zanesljive in zadostne energetske oskrbe, ki je sprejemljiva za okolje in ohranja biotsko raznovrstnost, ter učinkovite rabe energije. V strategiji navedene usmeritve za doseganje tega cilja so: • Učinkovitejša raba energije, izraba naravnih virov in upoštevanje trendov energetske intenzivnosti pri oskrbi z energijo. • Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov. • Izogibanje gradnji novih energetskih objektov na ekološko pomembnih območjih oziroma območjih, ki so del ekološkega omrežja.		
Evropski dokument	Direktiva 2002/49/ES o ocenjevanju in upravljanju okoljskega hrupa	Osnovni cilj Direktive je določiti skupni pristop z namenom preprečevanja in zmanjševanja škodljivih učinkov obremenjevanja okolja s hrupom in zagotavljanja podlag za uvajanje ukrepov za zmanjšanje emisije hrupa glavnih virov hrupa zlasti cestnih in železniških vozil, cestne in železniške infrastrukture, zračnih plovil, opreme, ki se uporablja na prostem ter industrijske opreme ter premičnih strojev.	Zdravje ljudi - obremenitev s hrupom	6
Evropski dokument	Poročilo o izvajanju direktive o okoljskem hrupu COM (2011) 321	Poročilo Komisije COM(2011) 321 povzema izvajanje Direktive 2002/49/ES na institucionalni, legalni in operativni ravni, podatke o obremenjenosti prebivalcev in okolja s hrupom na podlagi podatkov strateškega kartiranja v	Zdravje ljudi - obremenitev s hrupom	6

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		letu 2007 in usmeritve za nadaljnje ukrepe na področju okoljskega hrupa, ki obsegajo: - dokončno oblikovanje usklajene metode ocenjevanja hrupa na ravni EU (Cnossos-EU). Implementacija usklajene metode je predvidena v tretjem krogu poročanja do leta 2017, - oblikovanje podrobnejših enotnih izhodišč za izdelavo operativnih programov varstva pred hrupom ter za določevanje in zaščito mirnih območij poselitve in na prostem, - povečanje sinergije med ukrepi za izboljšanje kakovosti zunanjega zraka in ukrepi za zmanjšanje hrupa s celovitim načrtovanjem ukrepov na območju večjih prometnih vozlišč in strnjenih naselij, - uskladitev in posodobitev zakonodaje, ki ureja emisijo virov hrupa. Cilj je zmanjšanje emisij hrupa motornih vozil in uporaba nizkohrupnih cestišč, omejitev emisije železniških vozil in infrastrukture, omejitve obratovanja na letališčih ter omejitev emisije strojev in opreme na prostem.		
Evropski dokument	Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine - Malteška konvencija (MEKVAD), Uradni list RS, št. 24/1999)	Konvencija se nanaša na celostno varstvo arheološke dediščine. Opredeljena je povezava med ohranjanjem arheološke dediščine in prostorskim načrtovanjem. Konvencija nalaga vsaki pogodbenici, da: - si bo prizadevala, da bodo zahteve arheologije in urejanja prostora usklajene in povezane med seboj, in bo zato zagotovila sodelovanje arheologov pri politiki urejanja prostora in različnih fazah urejanja prostora; - bo zagotovila sistematična posvetovanja med arheologi in urbanisti oziroma tistimi, ki skrbijo za urejanje prostora, zato da bi omogočila spremembo izvedbenih načrtov, ki bi utegnili škoditi arheološki dediščini ter dovolj časa in sredstev za izvedbo ustrezne znanstvene študije na kraju samem in za objavo izsledkov; - bo zagotovila, da bodo v presojah vplivov na okolje in	Ohranjanje kulturne dediščine	15

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		odločitvah, sprejetih na tej podlagi, v celoti upoštevani arheološka območja in njihov položaj v prostoru; - bo poskrbela, da bodo deli arheološke dediščine, ki so bili najdeni med izvedbo posegov v prostor, če je le mogoče, ohranjeni tam, kjer so (in situ); - bo zagotovila, da bodo arheološka območja dostopna javnosti in da ureditev dostopa, ki je potrebna za sprejem večjega števila obiskovalcev, ne bo škodovala arheološkim in znanstvenim lastnostim teh območij in njihove okolice. Cilj: "Arheološka območja in njihov položaj v prostoru je v potrebno v programih in politikah ter prostorskem umeščanju posegov upoštevati v celoti. Deli arheološke dediščine, ki so bili najdeni med izvedbo posegov v prostor, morajo biti ohranjeni tam kjer so (in situ), če je le mogoče."		
Evropski dokument	Konvencija o varstvu stavbne dediščine Evrope - Granadska konvencija (Uradni list SFRJ, št. 4-11/1991; Akt o notifikaciji nasledstva glede konvencij Sveta Evrope, Ženevskih konvencij in dodatnih protokolov o zaščiti žrtev vojne in mednarodnih sporazumov s področja kontrole oborožitve, za katere so depozitariji tri glavne jedrske sile, Uradni list RS, št. 14/1992)	Konvencija utrjuje koncept celostnega varstva stavbne dediščine (spomenikov, stavbnih celot, spomeniških območij). Vsaka pogodbenica se je s konvencijo zavezala: - da bo opravljala ustrezen nadzor in izvajala pooblastila, kot jih zahteva pravno varstvo takih objektov; - da bo preprečevala poškodovanje, propadanje ali rušenje zavarovanih nepremičnin. Politika celostnega varstva stavbne dediščine, ki so jo dolžne sprejeti pogodbenice: - vključuje varstvo stavbne dediščine kot bistveni cilj urejanja prostora in urbanizma; - spodbuja programe za obnovo in vzdrževanje stavbne dediščine; - omogoča, da varstvo, oživljanje in izboljševanje stavbne dediščine postanejo pomembna lastnost politike na področju kulture, varstva okolja in urejanja prostora; - v postopkih urejanja prostora in urbanizma spodbuja, kjer je to le mogoče, tudi varstvo in uporabo objektov, katerih pomen sicer sam po sebi ne opravičuje zavarovanja, vendar	Ohranjanje kulturne dediščine	15

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		so ti objekti pomembni kot del mestnega ali podeželskega okolja in kot prvina kakovosti življenja; - spodbuja uporabo in razvoj tradicionalnih znanj in materialov, ki so bistveni za prihodnost stavbne dediščine. Cilj: "Varstvo stavbne dediščine kot bistveni cilj urejanja prostora in urbanizma".		
Nacionalni dokument	Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 (ReNPK14-17) (Ur.l.RS, št. 99/13)	Resolucija opredeljuje da sta ohranjanje kulturne dediščine in njena trajnostna uporaba nezamenljiv prispevek k človekovemu razvoju in kakovosti življenja. Z upoštevanjem vloge kulturne dediščine pri graditvi vključujoče demokratične družbe in s poudarjanjem kulturne raznovrstnosti ter trajnostnega razvoja bistveno razširjamo koncept varstva, ki je prešlo od varstva posamičnih kulturnih spomenikov, organiziranega v okviru profesionalnih institucij in s ciljem fizične zaščite pred propadanjem in spremembami, k ohranjanju širših območij, nosilcev kulturne in prostorske identitete, da bi končno uveljavili kulturno dediščino kot vir za gospodarski, družbeni in lokalni razvoj, ki zahteva preseganje resornih politik in vključevanje v področne strategije, aktivno ustvarjanje priložnosti za finančne investicije iz različnih virov in partnerstvo z lokalnimi skupnostmi. Cilj: "Ohranjanje kulturne dediščine in njena trajnostna uporaba".	Ohranjanje kulturne dediščine	15
Nacionalni dokument	Zakon o varstvu kulturne dediščine (Ur.l. RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11, 90/12, 111/13)	Zakon določa varstvo dediščine kot ohranjanje materialnih in vsebinskih lastnosti predmetov, skupin predmetov oziroma objektov ali območij, skrb za njihovo celovitost in neokrnjenost ter poudarjanje in zagotavljanje pomena, ki ga imajo kot bistvena sestavina sodobnega življenja. Temeljna vsebina in cilji varstva dediščine so: - vzdrževanje in obnavljanje dediščine ter preprečevanje	Ohranjanje kulturne dediščine	15

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		njene ogroženosti; - zagotavljanje materialnih in drugih pogojev za uresničevanje kulturne funkcije dediščine, ne glede na njeno namembnost; - zagotavljanje javne dostopnosti dediščine ter omogočanje njenega proučevanja in raziskovanja; - preprečevanje posegov, s katerimi bi se utegnile spremeniti lastnosti, vsebina, oblike in s tem vrednost dediščine; - skrb za uveljavljanje in razvoj sistema varstva dediščine.		
Evropski dokument	Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini (MEKK), Ur.l. RS, št. 74/03)	Konvencija se nanaša na krajine, ki jih štejemo za izjemne, ter tudi običajne ali degradirane krajine. S konvencijo je vsaka pogodbenica zavezana: - da bo krajine zakonsko priznala kot bistveno sestavino človekovega okolja, kot izraz raznovrstnosti skupne kulturne in naravne dediščine ljudi ter temelj njihove istovetnosti; - da bo oblikovala in izvajala krajinsko politiko, katere cilji so varstvo, upravljanje in načrtovanje krajine na podlagi sprejemanja posebnih ukrepov; - da bo določila postopke za sodelovanje javnosti, lokalnih in regionalnih skupnosti ter drugih zainteresiranih strani pri opredeljevanju in izvajanju krajinske politike; - da bo krajino vključila v svojo politiko regionalnega in urbanističnega načrtovanja ter v svojo kulturno, okoljevarstveno, kmetijsko, socialno in gospodarsko politiko in tudi v vse druge politike, ki lahko neposredno ali posredno vplivajo na krajino. Cilji konvencije so: - spodbujanje varstva, upravljanja in načrtovanja krajin; - vzpostavljanje evropskega sodelovanja pri reševanju vprašanj, povezanih s krajino.	Ohranjanje krajine	16
Nacionalni dokument	Strategija prostorskega razvoja Slovenije (Ur.l. RS, št. 76/2004)	Vzdržni prostorski razvoj je temeljno izhodišče prostorske strategije Slovenije in pomeni zagotavljanje take rabe prostora in prostorskih ureditev, ki ob varovanju okolja, ohranjanju narave, trajnostni rabi naravnih dobrin, varstvu	Prebivalstvo in trajnostni razvoj	3, 16

Stopnja	Okoljske politike, programi, plani, zakonodajni akti	Namen in cilj	Povezava z relevantnimi področji okolja	Povezava s pomembnimi okoljskimi cilji
		kulturne dediščine in drugih kakovosti naravnega in bivalnega okolja omogoča zadovoljitev potreb sedanje generacije brez ogrožanja prihodnjih generacij. V okviru razvoja krajine strategija določa krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi, ki so pomembna na nacionalni ravni ter določa način ohranjanja in razvoja teh območij. Strategija v okviru cilja "Kulturna raznovrstnost kot temelj nacionalne prostorske prepoznavnosti" določa: - spodbujanje ohranjanja in razvoja kulturne raznovrstnosti kot osnove za kakovostno nacionalno prostorsko prepoznavnost, kvalitetno bivalno okolje in socialno vključenost. Zasnova prostorskega razvoja v zvezi s krepitvijo prepoznavnosti kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine določa: - krajino se glede na značilnosti in razvojne potenciale razvija kot naravno in kulturno krajino, kot urbano krajino in kot kmetijsko intenzivno krajino; - spodbuja se ohranjanje in kvalitetno upravljanje v območjih s prepoznavnimi naravnimi in kulturnimi kakovostmi v povezavi z gospodarskimi možnostmi, ki jih te posebnosti omogočajo; - posamezne kakovosti se določi v postopkih prostorskega načrtovanja na regionalni in lokalni ravni in se jih kvalitetno vključi v prostorski razvoj.	Ohranjanje krajine	

6.2 Metoda presoje

Vplivi izvedbe ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* so vrednoteni na podlagi posledic izvedbe na okoljske cilje z uporabo meril vrednotenja predpisanih z *Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (Uradni list RS, št. 73/05)* v naslednjih velikostnih razredih:

- razred A: ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv,
- razred B: vpliv je nebitven,
- razred C: vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov,
- razred D: vpliv je bistven,
- razred E: vpliv je uničujoč,
- razred X: ugotavljanje vpliva ni možno.

Opis meril in metodologije za vsak okoljski cilj je podan v tabelah v nadaljevanju. Ocene posledic izvedbe Programa velikostnega razreda A, B in C pomenijo, da so vplivi izvedbe Programa na uresničevanje okoljskih ciljev sprejemljivi, pri čemer se z B ocenjujejo nebitveni vplivi, s C pa vplivi, ki so nebitveni ob izvedbi omilitvenih ukrepov. Ocenjeni posledic izvedbe Programa velikostnega razreda D in E pomenita, da vplivi izvedbe Programa za uresničevanje okoljskih ciljev niso sprejemljivi. V nadaljevanju so opisani kazalniki in merila vrednotenja ter vrednotenje velikostnih razredov po posameznih okoljskih ciljih.

Opis meril vrednotenja in metode vrednotenja za posamezna področja okolja in okoljske cilje

• Narava

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 1: Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti na ravni ekosistemov (in habitatnih tipov), vrst (in habitatov) ter genomov (in genov).

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
Ohranitveno stanje populacij zavarovanih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. (vpliv na ohranitveno stanje populacij ogroženih in zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst zaradi izvajanja aktivnosti, obravnavanih v Programu)	A – ni vpliva/pozitiven vpliv: izvedba Programa ne bo vplivala na biotsko raznovrstnost in naravovarstveno pomembna območja ali pa bo vpliv pozitiven. B – nebitven vpliv: izvedba Programa ne bo bistveno vplivala na biotsko raznovrstnost in na naravovarstveno pomembna območja. C – nebitven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: izvedba Programa ne bo bistveno vplivala na biotsko raznovrstnost in na naravovarstveno pomembna območja ob izvedbi omilitvenih ukrepov. D – bistven vpliv: izvedba Programa bo bistveno vplivala na biotsko raznovrstnost in na naravovarstveno pomembna območja. Omilitveni ukrepi niso možni. E – uničujoč vpliv: izvedba Programa bo uničujoče vplivala na biotsko raznovrstnost in na naravovarstveno pomembna območja. Omilitveni ukrepi niso možni. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.
Ponovna uporaba, predvsem gradbenih odpadkov (Ponovna uporaba predelanih gradbenih odpadkov zmanjšuje potrebo po naravnih virih in posledično s tem potrebo po odpiranju novih površinskih kopov, ki vplivajo na biotsko raznovrstnost območja)	

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 2: Ohranitev celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
Prisotnost strojev in opreme za ravnanju z odpadki ter lokacij odlagališč na območjih z naravovarstvenim statusom <i>(Prisotnost strojev, opreme in lokacij odlagališč na območjih z naravovarstvenim statusom lahko v primeru neupoštevanja njihovih pravnih režimov varstva pomeni njihovo degradacijo).</i> -Prisotnost nezakonito odmetanih odpadkov na območjih z naravovarstvenim statusom <i>(Nezakonito odmetani odpadki lahko degradirajo območja z naravovarstvenim statusom. Sanacija teh lokacij pozitivno vpliva na območja z naravovarstvenim statusom)</i> Ponovna uporaba, predvsem gradbenih odpadkov <i>(Ponovna uporaba predelanih gradbenih odpadkov zmanjšuje potrebo po naravnih virih in posledično s tem potrebo po odpiranju novih površinskih kopov, ki vplivajo na območja z naravovarstvenim statusom)</i>	A – ni vpliva/pozitiven vpliv: izvedba Programa ne bo vplivala na območja z naravovarstvenim statusom ali pa bo vpliv pozitiven. B – nebistven vpliv: izvedba Programa ne bo bistveno vplivala na območja z naravovarstvenim statusom. C – nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: izvedba Programa ne bo bistveno vplivala na območja z naravovarstvenim statusom ob izvedbi omilitvenih ukrepov. D – bistven vpliv: izvedba Programa bo bistveno vplivala na območja z naravovarstvenim statusom. Omilitveni ukrepi niso možni. E – uničujoč vpliv: izvedba Programa bo uničujoče vplivala na območja z naravovarstvenim statusom. Omilitveni ukrepi niso možni. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.

• Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 3: Zagotoviti močno, raznoliko in rastoče gospodarstvo z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
Zagotavljanje trajnostnega razvoja s ponovno uporabo in recikliranjem odpadkov zmanjšuje potrebo po izkoriščanju neobnovljivih naravnih virov <i>(koncept krožnega gospodarstva, to je procesa zmanjševanja vpliva izkoriščanja naravnih virov, ki se usmerja v ponovno uporabo, recikliranje in popravilo izdelkov)</i> <i>(naprave za obdelavo odpadkov na že degradiranem območju in izven poselitvenih območij pomenijo manjši vpliv zaradi razvrednotenja materialnih dobrin)</i>	A – ni vpliva/pozitiven vpliv: izvedba Programa ne bo vplivala na dosego cilja ali pa bo vpliv na materialne dobrine pozitiven. B – nebistven vpliv: izvedba Programa bo neznatno vplivala na materialne dobrine. C – nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: izvedba Programa bo znatno vplivala na materialne dobrine. Možni so omilitveni ukrepi. D – bistven vpliv: izvedba Programa bo znatno vplivala na materialne dobrine. Omilitveni ukrepi niso možni. E – uničujoč vpliv: izvedba Programa bo negativno vplivala na materialne dobrine (razvoj območja). X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.

• Zdravje ljudi

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 4: Preprečiti negativne vplive na kakovost pitne vode in kopalnih voda

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- učinkovitost ukrepov sanacije degradiranih območij, ki imajo vpliv na vodne vire, namenjene oskrbi s pitno vodo (sanacija - boljše stanje tal na vodovarstvenem območju) - učinkovitost ukrepov sanacije degradiranih območij, ki imajo vpliv na kopalne vode (sanacija - boljše stanje tal na vplivnem območju kopalnih voda) - kemijsko stanje podzemnih vod (izpusti izcednih vod iz odlagališč odpadkov in odpadnih vod iz naprav za obdelavo odpadkov lahko vplivajo na kakovost vode, ki je namenjena oskrbi s pitno vodo) - izvajanje omilitvenih ukrepov za zmanjšanje poplavin in z njo povezane erozijske ogroženosti na območjih obstoječih odlagališč ali drugih obstoječih naprav za obdelavo odpadkov (poplave na območju odlagališča ali druge naprave za obdelavo odpadkov lahko škodljivo vplivajo na kakovost pitne vode ali na drug način škodljivo vplivajo na zdravje ljudi)	A – ni vpliva/pozitiven vpliv: izvedba Programa ne bo škodljivo vplivala na vodo, namenjeno oskrbi s pitno vodo, ali na kopalne vode B – nebistven vpliv: izvedba Programa pomeni nebistven vpliv na vodo, namenjeno oskrbi s pitno vodo, in na kopalne vode tako, da njihova kakovost ne bo poslabšana. C – nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: izvedba Programa pomeni poslabšanje kakovosti vode, namenjene oskrbi s pitno vodo, in poslabšanje kakovosti kopalnih voda. Upoštevati je potrebno omilitvene ukrepe. D – bistven vpliv: izvedba Programa pomeni poslabšanje kakovosti vode, namenjene oskrbi s pitno vodo, in kopalnih voda. Omilitveni ukrepi za zmanjšanje vpliva niso možni. E – uničujoč vpliv: izvedba Programa pomeni uničujoč vpliv na kakovost pitne vode in kopalnih voda. Po izvedbi ukrepov bo kakovost vode, namenjene oskrbi s pitno vodo, slaba. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 5: Preprečiti izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- letno število čezmernih dnevnih obremenitev zunanjega zraka z delci, izmerjenih na merilnih postajah na urbaniziranih območjih (ukrep ne sme povzročiti, da letno število čezmernih dnevnih obremenitev zunanjega zraka z delci preseže 35; manjše ko je letno število čezmernih dnevnih obremenitev zunanjega zraka, manjši je vpliv na zdravje ljudi in manjši so družbeni stroški, povezani z obolevnostjo izpostavljenih prebivalcev)	A – ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv: predvideni ukrepi ne povečujejo emisije onesnaževal, ki povzročajo dodatno obremenitev zunanjega zraka z delci; emisija onesnaževal se bo zaradi izvedbe ukrepov zmanjšala. B – vpliv je nebistven: z izvedbo ukrepov se bo emisija onesnaževal, ki povzročajo dodatno obremenitev zunanjega zraka z delci, povečala, vendar ne toliko, da bi to povzročilo čezmerno obremenitev zunanjega zraka z delci. C – vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: z izvedbo ukrepov se bo emisija onesnaževal, ki povzročajo dodatno obremenitev zunanjega zraka z delci, toliko povečala, da bi to povzročilo čezmerno obremenitev zunanjega zraka z delci. Za zmanjšanje vpliva na obremenitev zunanjega zraka z delci je potrebno predvideti omilitvene ukrepe, ki zagotavljajo, da se emisija onesnaževal, ki povzročajo obremenitev zunanjega zraka z delci, ne bo povečala toliko, da bi to povzročilo čezmerno obremenitev zunanjega zraka z delci. D – vpliv je bistven: z izvedbo ukrepov se bo emisija onesnaževal, ki povzročajo dodatno obremenitev zunanjega zraka z delci, toliko povečala, da bi to

	povzročilo čezmerno obremenitev zunanjega zraka z delci. Omilitveni ukrepi za zmanjšanje vpliva pod čezmerno obremenitev zunanjega zraka z delci ne obstajajo. E – vpliv je uničujoč: z izvedbo ukrepov se bo emisija onesnaževal, ki povzročajo dodatno obremenitev zunanjega zraka z delci, povečala v obsegu, ki občutno in škodljivo vpliva na zdravje ljudi. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.
--	--

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 6: Preprečiti škodljive vplive na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- izpostavljenost hrupu zaradi obratovanja naprav za mehansko obdelavo odpadkov <i>(manjša motnja v okolju zaradi hrupa vpliva na izboljšanje kakovosti okolja, manjše vplive na zdravje ljudi in zmanjšanje družbenih stroškov, povezanih z obolevnostjo izpostavljenih prebivalcev)</i>	A – ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv: predvideno ravnanje z odpadki ne povečuje izpostavljenosti hrupu; izpostavljenost hrupu se bo zaradi izvedbe ukrepov zmanjšala. B – vpliv je nebistven: z izvedbo predvidenega ravnanja z odpadki se bo izpostavljenost hrupu delno povečala, vendar bo ob upoštevanju zakonskih osnov vpliv nebistven. C – vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: predvideno ravnanje z odpadki bo izpostavljenost hrupu povečalo. Kljub upoštevanju zakonskih osnov bo vpliv bistven. Za zmanjšanje vpliva je potrebno predvideti dodatne omilitvene ukrepe. D – vpliv je bistven: s predvidenim ravnanjem z odpadki se bo izpostavljenost hrupu povečala. Kljub upoštevanju zakonskih osnov bo vpliv ukrepov bistven. Omilitveni ukrepi za zmanjšanje vpliva ne obstajajo. E – vpliv je uničujoč: z izvedbo predvidenega ravnanja z odpadki se bo izpostavljenost hrupu povečala v obsegu, ki občutno in škodljivo vpliva na zdravje ljudi. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.

• Raba zemljišč in raba tal

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 7: Ohraniti in izboljšati kakovost tal ter prispevati k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- stopnja recikliranja gradbenih odpadkov <i>(zmanjševanje potreb po naravnih gradbenih materialih pozitivno vpliva na stanje naravnih virov)</i> - učinkovitost ukrepov preprečevanja smetenja in	A – ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv: izvedba programa ne vpliva ali izboljšuje kvaliteto tal. B – vpliv je nebistven: izvedba programa pomeni dodatne pritiske na kvaliteto tal, vendar njihova

nezakonitega odmetavanja predvsem gradbenih odpadkov (zmanjševanje površin degradiranih območij zaradi onesnaženosti tal) - učinkovitost ukrepov sanacije degradiranih območij (sanacija - boljše stanje tal) - količina odloženih odpadkov oziroma količina za zasipanje uporabljenih nenevarnih gradbenih odpadkov (manjša količina odloženih odpadkov in manjša količina za zasipanje uporabljenih nenevarnih gradbenih odpadkov pozitivno vpliva na naravne vire) - uporaba komposta za izboljšanje tal (uporaba komposta izboljšuje tla)	kvaliteta ne bo poslabšana. C – nebitven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: izvedba programa pomeni poslabšanje kvalitete tal. Upoštevati je potrebno omilitvene ukrepe v smislu nadzora izpustov odpadnih in izcednih vod v tla itd. D – bistven vpliv: izvedba programa pomeni poslabšanje kvalitete tal. Omilitveni ukrepi za zmanjšanje vpliva niso možni. E – uničujoč vpliv: izvajanje programa pomeni nepopravljivo poslabšanje kvalitete tal. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno
---	--

• Vode

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za 8. in 9. okoljski cilj: Ohranjati oz. zagotavljati dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda in ohranjati oz. zagotavljati dobro kemijsko stanje podzemne vode.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- kemijsko in ekološko stanje površinskih vodotokov (Izpusti odpadne vode v površinske vodotoke iz naprav za obdelavo odpadkov in izcedne vode iz odlagališč odpadkov povečujejo vsebnost škodljivih snovi v vodotokih) - kemijsko stanje podzemnih vod (izpusti izcednih vod iz odlagališč odpadkov in odpadnih vod iz naprav za obdelavo odpadkov lahko vplivajo na kemijsko stanje podzemne vode)	A – ni vpliva/pozitiven vpliv: izvedba Programa ne bo predstavljala pritiska na površinske vodotoke in podzemno vodo B – nebitven vpliv: izvedba Programa pomeni dodatne pritiske na površinske vodotoke in podzemno vodo, vendar njihovo stanje ne bo poslabšano. C – nebitven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: izvedba Programa pomeni poslabšanje kemijskega in/ali ekološkega stanja površinskih voda ter kemijskega stanja podzemnih vod. Upoštevati je potrebno omilitvene ukrepe. D – bistven vpliv: izvedba Programa (oz. dejavnosti, ki so urejane s Programom) pomeni poslabšanje kemijskega in/ali ekološkega stanja površinskih vodotokov ter kemijskega stanja podzemnih vod. Omilitveni ukrepi za zmanjšanje vpliva niso možni. E – uničujoč vpliv: izvedba Programa pomeni uničujoč vpliv na površinske vodotoke in podzemno vodo. Po izvedbi ukrepov bo kemijsko in/ali ekološko stanje površinskih vodotokov slabo, slabo pa bo tudi kemijsko stanje podzemne vode. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.

• Zrak

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 10: Zagotoviti doseganje dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak.

Kazalnik / merilo vrednotenja	vrednotenje velikostnih razredov
- letna količina izpustov onesnaževal v zrak iz naprav za obdelavo odpadkov, predvsem amoniaka iz naprav za biološko obdelavo odpadkov <i>(Kumulativni vplivi vseh ukrepov iz Programa ravnanja z odpadki ne smejo povzročiti, da letna količina vseh izpustov iz teh naprav ne ogrozi za posamezno onesnaževalo doseganje zgornje meje emisije, ki je določena v Operativnem programu doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanjega zraka)</i>	A – ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv: izvedba programa ne povečuje emisij onesnaževal v zrak, za katere je določena nacionalna zgornja meja emisije; emisija onesnaževal se bo zaradi izvedbe ukrepov zmanjšala. B – vpliv je nebitven: z izvedbo Programa se bo emisija onesnaževal, za katere je določena zgornja meja emisije, povečala, vendar ne toliko, da bi to povzročilo preseganje zgornje vrednosti, ki je določena v Operativnem programu doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanjega zraka. C – vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: z izvedbo Programa se bo emisija onesnaževal, za katere je določena zgornja meja emisij, toliko povečala, da bi to povzročilo preseganje zgornjih vrednosti, ki so določene v Operativnem programu. Za zmanjšanje emisij je potrebno predvideti omilitvene ukrepe, ki zagotavljajo, da zgornje vrednosti emisije, določene v Operativnem programu doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanjega zraka, ne bodo presežene. D – vpliv je bistven: z izvedbo Programa se bo emisija onesnaževal, za katere so določene zgornje meje emisij, toliko povečala, da bi to povzročilo preseganje zgornjih vrednosti, ki so določene v Operativnem programu doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanjega zraka. Omilitveni ukrepi za zmanjšanje emisije pod zgornjo vrednostjo ne obstajajo. E – vpliv je uničujoč: z izvedbo Programa se bo emisija onesnaževal, za katere so določene zgornje meje emisije, povečala v obsegu, ki občutno presega zgornje vrednosti, ki so določene v Operativnem programu doseganja nacionalnih zgornjih mej emisij onesnaževal zunanjega zraka. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.

• Podnebni dejavniki

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 11: Zmanjšati emisije TGP.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- zmanjšanje letne količine izpustov toplogrednih plinov zaradi transporta odpadkov in obdelave odpadkov <i>(načrtovano zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov zaradi ravnanja z odpadki ne sme biti manjše od</i>	A – ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv: izvedba Programa zmanjšuje emisije toplogrednih plinov bolj, kot je to za sektor ravnanja z odpadki predvideno v Operativnem programu zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v obdobju do leta 2020 s pogledom do leta 2030.

<i>zmanjšanja, ki je za sektor ravnanja z odpadki opredeljeno v Operativnem programu zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v obdobju do leta 2020 s pogledom do leta 2030)</i>	B – vpliv je nebitven: zaradi izvedbe Programa se bo emisija toplogrednih plinov zmanjšala, vendar ne bolj, kot je to za sektor ravnanja z odpadki predvideno v Operativnem programu zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v obdobju do leta 2020 s pogledom do leta 2030. C – vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: zaradi izvedbe Programa se bo emisija toplogrednih plinov zmanjšala toliko, kot je to za sektor ravnanja z odpadki predvideno v Operativnem programu zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v obdobju do leta 2020 s pogledom do leta 2030. D – vpliv je bistven: zaradi predvidenih ukrepov se bo emisija toplogrednih plinov zmanjšala manj, kot je to za sektor ravnanja z odpadki predvideno v Operativnem programu zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v obdobju do leta 2020 s pogledom do leta 2030. E – vpliv je uničujoč: ukrepi ne zagotavljajo zmanjšanja emisije toplogrednih plinov. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.
---	---

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 12: Zagotoviti odpornost na vse posledice podnebnih sprememb.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- delež saniranih degradiranih površin, na katerih so bili odvrženi ali odloženi odpadki <i>(ukrepi sanacije degradiranih površin pripomorejo k doseganju dolgoročnega cilja ničelnega neto izkoriščanja zemljišč)</i>	A – ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv: zaradi izvedbe Programa je prilagajanje podnebnim spremembam zagotovljeno ali pa ga ni treba zagotavljati. B – vpliv je nebitven: zaradi izvedbe Programa je prilagajanje podnebnim spremembam zagotovljeno. C – vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: zaradi izvedbe Programa in izvedbe omilitvenih ukrepov je prilagajanje podnebnim spremembam zagotovljeno. D – vpliv je bistven: predvideni ukrepi za prilagajanje podnebnim spremembam niso zagotovljeni. E – vpliv je uničujoč: program ne zagotavlja prilagajanja podnebnim spremembam. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.

• Poplavna ogroženost

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 13: Ohranjanje razlivne površine visokih voda ter zmanjšati tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- učinkovitost ukrepov preprečevanja smetenja in nezakonitega odmetavanja predvsem gradbenih odpadkov na območjih vodnega okolja ter na priobalnih in poplavnih območjih (zmanjševanje površin degradiranih območij zaradi onesnaženosti tal)	A – ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv: zaradi izvedbe Programa je ohranjanje razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav zagotovljeno ali pa ga ni treba zagotavljati. B – vpliv je nebistven: zaradi izvedbe Programa je ohranjanje razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav zagotovljeno. C – vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: zaradi izvedbe Programa in izvedbe omilitvenih ukrepov je ohranjanje razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav zagotovljeno zagotovljeno. D – vpliv je bistven: predvideni ukrepi za ohranjanje razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav zagotovljeno niso zagotovljeni. E – vpliv je uničujoč: program ne zagotavlja ohranjanja razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanja tveganja zaradi poplav. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno

• Odpadki in naravni viri

V spodnji tabeli so opisana merila za vrednotenje za okoljski cilj 14: Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- učinkovitost ukrepov preprečevanja nastajanja odpadkov (proizvode naj se oblikuje na način, da se omogoči njihova ponovna uporaba oziroma odpravi ovire za njihovo recikliranje po prenehanju uporabe) - količina ponovno uporabljenih odpadkov (pred uporabo novega proizvoda naj se ugotovi možnost uporabe odpadnega proizvoda) - količina uporabljenih recikliranih odpadnih surovin (primarno naj se uporablja kot surovine za nove proizvode reciklirane odpadne surovine)	A – ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv: z izvedbo Programa je predvideno poleg uporabe recikliranih odpadnih surovin tudi ponovno uporabo odpadkov in preprečevanje nastajanja odpadkov. B – vpliv je nebistven: z izvedbo Programa je predvidena uporaba recikliranih surovin, vzpodbuja pa se tudi ponovna uporaba odpadkov. C – vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: z izvedbo Programa je predvidena predelava odpadkov, pri čemer pa ni poudarka na njihovem recikliranju. Možni so omilitveni ukrepi v smislu usmerjanja v recikliranje odpadkov in pripravo za ponovno uporabo odpadkov. D – vpliv je bistven: z izvedbo Programa ni predvidena predelava odpadkov in znotraj nje recikliranje kot prednostne usmeritve ravnanja z odpadki.

	E – vpliv je uničujoč: z izvedbo Programa je predvideno odstranjevanje odpadkov kot prednostna usmeritev ravnanja z odpadki. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.
--	--

• Kulturna dediščina

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 15: Zagotoviti celostno ohranjanje kulturne dediščine.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- Prisotnost objektov in naprav za ravnanje z odpadki (zbirni centri, odlagališča, sežigalnice, itd.) za ravnanju z odpadki ter lokacij odlagališč na enotah kulturne dediščine <i>(prisotnost objektov in naprav za ravnanje z odpadki na enotah kulturne dediščine lahko v primeru neupoštevanja njihovih pravnih režimov varstva pomeni negativen vpliv na varovane lastnosti enot kulturne dediščine).</i> - Prisotnost nelegalno odvrženih odpadkov ter območij, ki so bila v preteklosti onesnažena z odlaganjem odpadkov na enotah kulturne dediščine <i>(nezakonito odvrženi odpadki in smetenje lahko degradirajo lastnosti enot kulturne dediščine. Sanacija teh lokacij pozitivno vpliva predvsem na lastnosti kulturne dediščine, predvsem zmanjšuje vizualno degradacijo okolice stavbne in naselbinske dediščine vizualne značilnosti območij kulturne in zgodovinske krajine)</i> - Ponovna uporaba, recikliranje in predelava odpadkov (predvsem gradbenih in komunalnih odpadkov ter viškov zemeljskih izkopov) <i>(ponovna uporaba in recikliranje ter predelava odpadkov zmanjšuje potrebo po naravnih virih, in posledično s tem potrebo po odpiranju novih površinskih kopov, ki močno degradirajo izgled enot kulturne dediščine, poleg tega zmanjšuje količine odpadkov, ki jih je treba odstraniti in s tem objekte in naprave za odstranjevanje....)</i>	A – ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv: izvedba Programa nima vpliva na enote kulturne dediščine oziroma bo njen vpliv pozitiven zaradi predvidene sanacije lokacij nezakonito odmetanih odpadkov, ukrepov za ponovno uporabo gradbenih odpadkov in ukrepov sanacije onesnaženih območij. B – vpliv je nebitven: izvedba Programa vpliva na enote kulturne dediščine. Stroji, oprema in odlagališča, umeščeni na enotah kulturne dediščine, upoštevajo njihove pravne režime varstva, zato je vpliv na lastnosti kulturne dediščine nebitven. C – vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: izvedba Programa ima velik vpliv na enote kulturne dediščine zaradi večjega neupoštevanja lastnosti enot kulturne dediščine strojev opreme in lokacij odlagališč, ki so umeščene na enotah kulturne dediščine. Možni so omilitveni ukrepi v smislu izdelave posebnih strokovnih podlag za zmanjšanje negativnih vplivov na kulturno dediščino. D – vpliv je bistven: izvedba Programa pomeni zelo velik vpliv na enote kulturne dediščine zaradi velike prisotnosti strojev, opreme in lokacij odlagališč na njenih enotah, ki ne upoštevajo njihove lastnosti. Omilitveni ukrepi za zmanjšanje vpliva ne obstajajo. E – vpliv je uničujoč: izvedba Programa bo imela uničujoč vpliv na lastnosti enot kulturne dediščine. X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.

• Krajina

V spodnji tabeli so opisana merila vrednotenja in metodologija vrednotenja za okoljski cilj 16: Zagotoviti ohranjanje izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter kakovostne krajinske slike.

Kazalnik / merilo vrednotenja	Vrednotenje velikostnih razredov
- Prisotnost strojev in opreme za ravnanje z odpadki ter lokacij odlagališč na območjih izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni. <i>(prisotnost strojev, opreme in lokacij odlagališč na območju izjemne krajine lahko negativno vpliva na)</i>	A – ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv: izvedba Programa nima vpliva na izjemne krajine in krajine s prepoznavnimi značilnostmi oziroma bo njena vpliv pozitiven zaradi predvidene sanacije lokacij nezakonito odmetanih odpadkov, ukrepov za ponovno uporabo gradbenih odpadkov ter ukrepov sanacije onesnaženih območij.

prvine in celovitost izjemnih krajin in krajinskih območij prepoznavnih značilnosti na nacionalni ravni ter spremeni njihove lastnosti, obstoječa krajinska slika pa je zaradi tega degradirana).

- Prisotnost nezakonito odmetanih odpadkov na območjih izjemnih krajin in krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalnem nivoju

(sanacija lokacij nezakonito odmetanih odpadkov pozitivno vpliva na lastnosti mikrolokacijskih krajinskih prvin)

- Ponovna uporaba, predvsem gradbenih, odpadkov

(ponovna uporaba predelanih gradbenih odpadkov zmanjšuje potrebo po naravnih virih in posledično s tem potrebo po odpiranju novih površinskih kopov, ki močno degradirajo izgled krajine)

B – vpliv je nebitven: Izvedba programa ima vpliv na izjemne krajine in krajinske območje s prepoznavnimi značilnostmi ter obstoječo krajinsko sliko. Stroji, oprema in odlagališča umeščena na njih upoštevajo njihove značilnosti, zato je vpliv nebitven.

C – vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: izvedba Programa ima bistven vpliv prvine na izjemne krajine in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter krajinsko sliko. Možni so omilitveni ukrepi v smislu izdelave posebnih strokovnih podlag za zmanjšanje negativnih vplivov na kulturno dediščino.

D – vpliv je bistven: izvedba Programa pomeni zelo velik vpliv na prvine izjemne krajine in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter krajinsko sliko. Omilitveni ukrepi za zmanjšanje vpliva ne obstajajo.

E – vpliv je uničujoč: izvedba Programa ima uničujoč vpliv na prvine izjemnih krajin in krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni. Kakovostna krajinska slika v krajinah bo uničena.

X – ugotavljanje vpliva ni možno: zaradi pomanjkanja podatkov ugotavljanje vpliva ni možno.

7. OCENA SKLADNOSTI CILJEV

V skladu z Direktivo 2001/42/ES so za presojo ukrepov, ki so v obravnavanem *Programu ravnanja z odpadki* in *Programu preprečevanja odpadkov* opredeljeni za doseganje njegovih ciljev oziroma podciljev, izbrani okoljski cilji, ki so določeni na mednarodni ravni, ravni Skupnosti oziroma na ravni Republike Slovenije. Za ugotovitev primernosti izbranih okoljskih ciljev je treba oceniti njihovo skladnost s cilji oziroma podcilji obravnavanih programov. Z oceno skladnosti se ugotovijo nasprotja ali medsebojna sodelovanja, ki obstajajo med enimi in drugimi cilji.

Program ravnanja z odpadki zasleduje tri splošne cilje, ki so za področje ravnanja z odpadki opredeljeni z Direktivo 2008/98/ES. Tem trem ciljem je določenih 9 posebnih ciljev, ki konkretnije za posamezno vrsto odpadkov ali posamezen način ravnanja z odpadki določajo, kaj je treba storiti, da bodo odpravljene ugotovljene težave. Za vsakega izmed posebnih ciljev je za vrsto odpadkov ali za način ravnanja, na katera se posebni cilj nanaša, določen ukrep ali več ukrepov, za katere se predvideva, da bodo učinkovito rešili v Programu ravnanja z odpadki navedene težave.

7.1 Splošni cilji, posebni cilji in podcilji obravnavanih programov

Splošni cilji politike, ki jo opredeljuje *Program ravnanja z odpadki*, so:

- **1. splošni cilj:** preprečiti ali zmanjšati škodljive vplive nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi,
- **2. splošni cilj:** za uresničitev družbe recikliranja z visoko stopnjo učinkovitosti uporabe naravnih virov zagotoviti, da se za ravnanje z odpadki uporablja prednostni vrstni red preprečevanja odpadkov in ravnanja z njimi v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki,
- **3. splošni cilj:** zagotoviti samozadostnost Slovenije pri predelavi in odstranjevanju odpadkov ob upoštevanju možnosti sodelovanja z drugimi državami članicami zaradi potreb po specializiranih napravah za obdelavo nekaterih vrst odpadkov.

Posebni cilji politike, ki jo opredeljuje *Program ravnanja z odpadki*, so:

- 1. posebni cilj:** zagotoviti za komunalne odpadke izpolnjevanje količinskih ciljev zbiranja, ponovne uporabe, predelave in odstranjevanja komunalnih odpadkov, določenih z zakonodajo Skupnosti,
- 2. posebni cilj:** zagotoviti samozadostnost predelave komunalnih odpadkov in predvsem samozadostnost-termične predelave ostankov obdelave nerekiclabilnih komunalnih odpadkov,
- 3. posebni cilj:** pri ravnanju z gradbenimi odpadki slediti ciljem krožnega gospodarstva tako, da se bo od leta 2020 najmanj 70 % njihove količine pripravilo za ponovno uporabo, recikliranje in snovno predelavo, za zemeljske izkope pa zagotoviti višjo stopnjo uporabnosti s predpisanimi merili za preglednejšo razvrščanje zemeljskega izkopa glede na vsebnost onesnaževal in vsebnost onesnaževal v izlužku,
- 4. posebni cilj:** zagotoviti ravnanje z rudarskimi odpadki v skladu z zakonodajo Skupnosti in pripraviti sanacijske ukrepe za odpravo škodljivih vplivov rudarjenja na območju Mežiške doline,
- 5. posebni cilj:** z urejenim in transparentnim ravnanjem z odpadki, ki vsebujejo azbest, zagotoviti, da se do konca leta 2030 varno odstrani večina odpadkov, ki vsebujejo azbest,
- 6. posebni cilj:** za uporabo komposta v kmetijstvu zagotoviti enake pogoje, kot so v drugih državah članicah, in s tem zagotoviti večjo stopnjo recikliranja biološko razgradljivih odpadkov,
- 7. posebni cilj:** zagotoviti večjo učinkovitost in transparentnost izvajanja sistemov proizvajalčeve razširjene odgovornosti,
- 8. posebni cilj:** urediti ukrepanje pri sanaciji onesnaženih območij in način sanacijskega ukrepanja.

Namen Programa preprečevanja odpadkov je sprejetje učinkovitih ukrepov, ki bodo zmanjšali nastajanje odpadkov s tem pa tudi porabo naravnih virov in onesnaževanje okolja. Splošni cilji Programa preprečevanja odpadkov je »Zmanjšanje nastajanja odpadkov in s tem porabe naravnih virov ter onesnaževanja okolja«.

Podcilji Programa preprečevanja odpadkov pa so:

1. **podcilj:** Preprečevanje nastajanja odpadkov v gospodinjstvih
2. **podcilj:** Preprečevanje odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke
3. **podcilj:** Preprečevanje odpadkov – »odpadna hrana«
4. **podcilj:** Ponovna uporaba – ukrepi za preprečevanje OEE0
5. **podcilj:** Preprečevanje nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in preprečevanje smetenja – pogledati tudi v poglavju
6. **podcilj:** Preprečevanje kosovnih odpadkov
7. **podcilj:** Preprečevanje tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil
8. **podcilj:** Preprečevanje odpadkov v javnem sektorju (MOP)

7.2 Ocena skladnosti ciljev obravnavanih programov in okoljskih ciljev

Skladnost splošnih ciljev in posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki* ter podciljev *Programa preprečevanja odpadkov* z okoljskimi cilji je presojana z uporabo standardnega pristopa ocenjevanja z matriko. Za stopnje skladnosti med cilji je uporabljena barvna lestvica vrednotenja prikazana v spodnji tabeli.

Tabela 17: Lestvica vrednotenja za stopnje skladnosti med cilji

stopnja skladnosti	obrazložitev	številčno vrednotenje
	cilja sta zelo skladna	3
	cilja sta delno skladna	2
	povezava med ciljema je nejasna	1
	med ciljema ni povezave	0
	cilja sta neskladna	-1

Rezultati ocenjevanja skladnosti splošnih in posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki* ter podciljev *Programa preprečevanja odpadkov* z izbranimi okoljskimi cilji so prikazani v spodnji tabeli. Iz tabele je razvidno, da nobeden od ciljev oziroma podciljev obravnavanih programov v osnovi ni neskladen z okoljskimi cilji (obarvano rdeče).

Za dva od splošnih ciljev ter nekaj od posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki* je ocenjeno, da niso neposredno povezani z vsakim od okoljskih ciljev oziroma, da neposredna povezava s posameznim okoljskim ciljem brez podrobnega poznavanja ukrepov ni očitna, tako da je njihova skladnost s takimi okoljskimi cilji razvrščena v stopnjo skladnosti »med ciljema ni povezave« (obarvano sivo).

Prav tako je za vsakega od podciljev *Programa preprečevanja odpadkov* ocenjeno, da niso neposredno povezani z vsakim od okoljskih ciljev oziroma, da neposredna povezava s posameznim okoljskim ciljem na strateškem nivoju ocenjevanja (brez podrobnega poznavanja ukrepov) ne more biti očitna, tako da je njihova skladnost s takimi okoljskimi cilji razvrščena v stopnjo skladnosti »med ciljema ni povezave« (obarvano sivo).

Tabela 18: Vrednotenje skladnosti splošnih in posebnih ciljev Programa ravnanja z odpadki ter podciljev Programa preprečevanja odpadkov z okoljskimi cilji.

	Narava		Prebivalstvo in trajnostni razvoj	Zdravje ljudi			Raba zemljišč in raba tal	Voda		Zrak	Podnebje		Poplavna ogroženost	Odpadki in naravni viri	Kult. ded.	Kraj.
Cilji Programa /okoljski cilji*	OC 1	OC 2	OC3	OC4	OC5	OC6	OC7	OC8	OC9	OC10	OC11	OC12	OC13	OC14	OC15	OC16
PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI																
1. splošni cilj																
2. splošni cilj																
3. splošni cilj																
1. posebni cilj																
2. posebni cilj																
3. posebni cilj																
4. posebni cilj																
5. posebni cilj																
6. posebni cilj																
7. posebni cilj																
8. posebni cilj																

PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV															
1. podcilj: odpadki v gospodinjstvih															
2. podcilj: odpadne plastične vrečke															
3. podcilj: odpadna hrana															
4. podcilj: ponovna uporaba EE-opreme															
5. podcilj: odpadki iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in smetenje															
6. podcilj: kosovni odpadki															
7. podcilj: tekstilni odpadki in odpadna oblačila															
8. podcilj: odpadki v javnem sektorju															

Legenda: Okoljski cilji za ocenjevanje Programa ravnanja z odpadki in Programa preprečevanja odpadkov:

OC 1: Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti

OC 2: Ohranitev celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana

OC 3: Zagotoviti močno, raznoliko in rastoče gospodarstvo z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov

OC 4: Preprečiti negativne vplive na kakovost pitne vode in kopalnih voda

OC 5: Preprečiti izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku

OC 6: Preprečiti škodljive vplive na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom

OC 7: Ohraniti in izboljšati kakovost tal ter prispevati k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč

OC 8: Ohranjati oz. zagotavljati dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda

OC 9: Ohranjati oz. zagotavljati dobro kemijsko stanje podzemne vode

OC 10: Zagotoviti doseganje dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak

OC 11: Zmanjšati emisije TGP

OC 12: Zagotoviti odpornost na vse posledice podnebnih sprememb

OC 13: Ohranjati različne površine visokih voda ter zmanjšati tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb

OC 14: Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin

OC 15: Zagotoviti celostno ohranjanje kulturne dediščine

OC 16: Zagotoviti ohranjanje izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter kakovostne krajinske slike

Legenda: Splošni in posebni cilji Programa ravnanja z odpadki:

1. splošni cilj: preprečiti ali zmanjšati škodljive vplive nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi,

2. splošni cilj: za uresničitev družbe recikliranja z visoko stopnjo učinkovitosti uporabe naravnih virov zagotoviti, da se za ravnanje z odpadki uporablja prednostni vrstni red preprečevanja odpadkov in ravnanja z njimi v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki,

3. splošni cilj: zagotoviti samozadostnost Slovenije pri predelavi in odstranjevanju odpadkov ob upoštevanju možnosti sodelovanja z drugimi državami članicami zaradi potreb po specializiranih napravah za obdelavo nekaterih vrst odpadkov.

1. posebni cilj: zagotoviti za komunalne odpadke izpolnjevanje količinskih ciljev zbiranja, ponovne uporabe, predelave in odstranjevanja komunalnih odpadkov, določenih z zakonodajo Skupnosti,

2. posebni cilj: zagotoviti samozadostnost predelave komunalnih odpadkov in predvsem samozadostnost termične predelave ostankov obdelave nerekiclabilnih komunalnih odpadkov,

3. posebni cilj: pri ravnanju z gradbenimi odpadki slediti ciljem krožnega gospodarstva tako, da se bo od leta 2020 najmanj 70 % njihove količine pripravilo za ponovno uporabo, recikliranje in snovno predelavo, za zemeljske izkope pa zagotoviti višjo stopnjo uporabnosti s predpisanimi merili za preglednejšo razvrščanje zemeljskega izkopa glede na vsebnost onesnaževal in vsebnost onesnaževal v izlužku,

4. posebni cilj: zagotoviti ravnanje z rudarskimi odpadki v skladu z zakonodajo Skupnosti in pripraviti sanacijske ukrepe za odpravo škodljivih vplivov rudarjenja na območju Mežiške doline,

5. posebni cilj: z urejenim in transparentnim ravnanjem z odpadki, ki vsebujejo azbest, zagotoviti, da se do konca leta 2030 varno odstrani večina odpadkov, ki vsebujejo azbest,

6. posebni cilj: za uporabo komposta v kmetijstvu zagotoviti enake pogoje, kot so v drugih državah članicah, in s tem zagotoviti večjo stopnjo recikliranja biološko razgradljivih odpadkov,

7. posebni cilj: zagotoviti večjo učinkovitost in transparentnost izvajanja sistemov proizvajalčeve razširjena odgovornosti,

8. posebni cilj: urediti ukrepanje pri sanaciji onesnaženih območij in način sanacijskega ukrepanja.

Legenda: Podcilji Programa preprečevanja odpadkov:

1. podcilj: Preprečevanje nastajanja odpadkov v gospodinjstvih

2. podcilj: Preprečevanje odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke

3. podcilj: Preprečevanje odpadkov – »odpadna hrana«

4. podcilj: Ponovna uporaba – ukrepi za preprečevanje OEEO

5. podcilj: Preprečevanje nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in preprečevanje smetenja

6. podcilj: Preprečevanje kosovnih odpadkov

7. podcilj: Preprečevanje tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil

8. podcilj: Preprečevanje odpadkov v javnem sektorju (MOP)

7.3 Notranja skladnost splošnih ciljev, posebnih ciljev in podciljev Programa

Rezultati ocenjevanja notranje skladnosti splošnih ciljev in posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki* so prikazani v tabeli spodaj.

Od celotnih 55 možnih rezultatov ocenjevanja skladnosti rezultatov je 17-krat notranja skladnost splošnih in posebnih ciljev Programa ravnanja z odpadki ocenjena kot zelo skladna (obarvano temno zeleno), 13-krat kot delno skladna (obarvano svetlo zeleno) in 25-krat, da med cilji oziroma posebnimi cilji ni povezave (obarvano sivo).

Nobeden izmed splošnih in posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki* ni ocenjen kot neskladen drug z drugim (obarvano rdeče), prav tako noben splošni ali posebni cilj *Programa ravnanja z odpadki* ni ocenjen s stopnjo skladnosti »povezava med ciljema ni jasna« (obarvano rumeno), kar pomeni, da ukrepi za doseganje splošnih in posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki* vedno pozitivno prispevajo k doseganju drugega cilja, če med ciljema obstaja povezava.

7.4 Notranja skladnost okoljskih ciljev

Rezultati ocenjevanja notranje skladnosti okoljskih ciljev Okoljskega poročila so prikazani v tabeli spodaj.

Nobeden od okoljskih ciljev ni ocenjen kot neskladen drug z drugim (obarvano rdeče), prav tako noben okoljski cilj ni ocenjen s stopnjo skladnosti »povezava med ciljema ni jasna« (obarvano rumeno), kar pomeni, da ukrepi za doseganje okoljskih ciljev vedno pozitivno prispevajo k doseganju drugega okoljskega cilja, če sicer med dvema okoljskima ciljema obstaja povezava.

V splošnem so okoljski cilji glede na druge okoljske cilje bodisi:

- zelo skladni (14 od vseh 120 možnih rezultatov ocenjevanja skladnosti), ali
- delno skladni (44 od vseh 120 možnih rezultatov ocenjevanja skladnosti), ali
- med ciljema ni povezave (62 od vseh 120 možnih rezultatov ocenjevanja skladnosti).

Z vidika ocenjevanja okoljskih vplivov ukrepov iz obravnavanega Programa so ocenjeni kot najbolj skladni z vsemi drugimi okoljskimi cilji naslednji okoljski cilji:

- OC 1 »Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti«,
- OC 2 »Ohranitev celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana« in
- OC 14 »Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih **dobrin**«.

Tabela 19: Vrednotenje notranje skladnosti splošnih in posebnih ciljev Programa ravnanja z odpadki.

1 - 1. splošni cilj											
2 - 2. splošni cilj											
3 - 3. splošni cilj											
4 - 1. posebni cilj											
5 - 2. posebni cilj											
6 - 3. posebni cilj											
7 - 4. posebni cilj											
8 - 5. posebni cilj											
9 - 6. posebni cilj											
10 - 7. posebni cilj											
11 - 8. posebni cilj											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Legenda: Splošni in posebni cilji Programa ravnanja z odpadki:

- 1. splošni cilj:** preprečiti ali zmanjšati škodljive vplive nastajanja odpadkov in ravnanja z njimi.
- 2. splošni cilj:** za uresničitev družbe recikliranja z visoko stopnjo učinkovitosti uporabe naravnih virov zagotoviti, da se za ravnanje z odpadki uporablja prednostni vrstni red preprečevanja odpadkov in ravnanja z njimi v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki,
- 3. splošni cilj:** zagotoviti samozadostnost Slovenije pri predelavi in odstranjevanju odpadkov ob upoštevanju možnosti sodelovanja z drugimi državami članicami zaradi potreb po specializiranih napravah za obdelavo nekaterih vrst odpadkov.
- 1. posebni cilj:** zagotoviti za komunalne odpadke izpolnjevanje količinskih ciljev zbiranja, ponovne uporabe, predelave in odstranjevanja komunalnih odpadkov, določenih z zakonodajo Skupnosti,
- 2. posebni cilj:** zagotoviti samozadostnost predelave komunalnih odpadkov in predvsem samozadostnost termične predelave ostankov obdelave nerekiclabilnih komunalnih odpadkov,
- 3. posebni cilj:** pri ravnanju z gradbenimi odpadki slediti ciljem krožnega gospodarstva tako, da se bo od leta 2020 najmanj 70 % njihove količine pripravilo za ponovno uporabo, recikliranje in snovno predelavo, za zemeljske izkope pa zagotoviti višjo stopnjo uporabnosti s predpisanimi merili za preglednejšo razvrščanje zemeljskega izkopa glede na vsebnost onesnaževal in vsebnost onesnaževal v izlužku,
- 4. posebni cilj:** zagotoviti ravnanje z rudarskimi odpadki v skladu z zakonodajo Skupnosti in pripraviti sanacijske ukrepe za odpravo škodljivih vplivov rudarjenja na območju Mežiške doline,
- 5. posebni cilj:** z urejenim in transparentnim ravnanjem z odpadki, ki vsebujejo azbest, zagotoviti, da se do konca leta 2030 varno odstrani večina odpadkov, ki vsebujejo azbest,
- 6. posebni cilj:** za uporabo komposta v kmetijstvu zagotoviti enake pogoje, kot so v drugih državah članicah, in s tem zagotoviti večjo stopnjo recikliranja biološko razgradljivih odpadkov,
- 7. posebni cilj:** zagotoviti večjo učinkovitost in transparentnost izvajanja sistemov proizvodnje razširjena odgovornosti,
- 8. posebni cilj:** urediti ukrepanje pri sanaciji onesnaženih območij in način sanacijskega ukrepanja.

Tabela 20: Vrednotenje notranje skladnosti okoljskih ciljev.

1. okoljski cilj – ohranjanje biotske raznovrstnosti																
2. okoljski cilj – zaščita območij z naravovarstvenim statusom																
3. okoljski cilj – močno, raznoliko in rastoče gospodarstvo																
4. okoljski cilj – varstvo pitne vode pred onesnaženjem																
5. okoljski cilj – zmanjšati izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku																
6. okoljski cilj – zmanjšati izpostavljenost ljudi čezmernemu hrupu																
7. okoljski cilj – varstvo tal pred onesnaževanjem																
8. okoljski cilj – ohranjanje dobrega stanja površinske vode																
9. okoljski cilj – ohranjanje dobrega stanja podzemne vode																
10. okoljski cilj – zmanjšanje emisije onesnaževal v zrak																
11. okoljski cilj – zmanjšanje emisije TGP																
12. okoljski cilj – prilagajanje podnebnim spremembam																
13. okoljski cilj – zmanjšati tveganja zaradi poplav																
14. okoljski cilj - podpirati ukrepe krožnega gospodarstva																
15. okoljski cilj – ohranjanje kulturne dediščine																
16. okoljski cilj – ohranjanje izjemnih krajin																
	OC 1	OC 2	OC 3	OC 4	OC 5	OC 6	OC 7	OC 8	OC 9	OC 10	OC 11	OC 12	OC 13	OC 14	OC 15	OC 16

Legenda: *Okoljski cilji za ocenjevanje Programa ravnanja z odpadki in Programa preprečevanja odpadkov:

- OC 1: Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti
- OC 2: Ohranitev celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana
- OC 3: Zagotoviti močno, raznoliko in rastoče gospodarstvo z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov
- OC 4: Preprečiti negativne vplive na kakovost pitne vode in kopalnih voda
- OC 5: Preprečiti izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku
- OC 6: Preprečiti škodljive vplive na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom
- OC 7: Ohraniti in izboljšati kakovost tal ter prispevati k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč
- OC 8: Ohranjati oz. zagotavljati dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda
- OC 9: Ohranjati oz. zagotavljati dobro kemijsko stanje podzemne vode
- OC 10: Zagotoviti doseganje dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak
- OC 11: Zmanjšati emisije TGP
- OC 12: Zagotoviti odpornost na vse posledice podnebnih sprememb
- OC 13: Ohranjati razlivne površine visokih voda ter zmanjšati tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb
- OC 14: Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin
- OC 15: Zagotoviti celostno ohranjanje kulturne dediščine
- OC 16: Zagotoviti ohranjanje izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter kakovostne krajinske slike

8. PRESOJA VPLIVOV IZVEDBE PROGRAMA NA OKOLJSKE CILJE

V poglavju 8.1 je presojan vpliv ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* na posamezne vidike okolja in pomembne okoljske cilje. Ocene posledic izvedbe obeh obravnavanih programov na uresničevanje okoljskih ciljev so prikazane v tabeli v poglavju 8.1.12. Omilitveni ukrepi za preprečitev ali zmanjšanje vplivov na presoane vidike okolja so navedeni v poglavju 10.

8.1 Presoja vplivov po posameznih področjih okolja

8.1.1 Narava

Okoljski cilj 1 (OC 1): Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti

8.1.1.1 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na biotsko raznovrstnost bodo imeli predvsem sledeči ukrepi v okviru *Programa ravnanja z odpadki*:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Evropska komisija je maja 2020 objavila strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, katere glavni namen je, da se okrepi odpornost proti prihodnjim grožnjam. EU si bo s konkretnimi zavezami in ukrepi prizadevala obnoviti degradirane ekosisteme do leta 2030, jih upravljati trajnostno in obravnavati ključne dejavnike izgube biotske raznovrstnosti. Temu sledi tudi Program ravnanja z odpadki, saj predvideva zakonsko ureditev področja sanacije v preteklosti onesnaženih območij in rudniških prostorov.

Ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki

Količine odpadkov

V Programu je predvideno, da se pri ravnanju z odpadki delež predelanih in recikliranih odpadkov veča, zmanjšuje pa se delež odloženih odpadkov.

Aktivnosti zbiranja in prevoza odpadkov povzročajo hrupne obremenitve okolje že v obstoječem stanju. Vpliv hrupa na prostoživeče živali (predvsem na sesalce in ptice) je izražen predvsem kot motnja vsakodnevnega ritma živali in obredov kot so parjenje, razmnoževanje, kotenje, prehranjevanje in podobno. Ob uspešnem izvajanju ukrepov preprečevanja odpadkov je pričakovati le počasno rast količine odpadkov na prebivalca, zato hrup v okolju ne bo bistveno povečan. Večinoma so obremenjena urbana območja in prometnice, ki so s hrupom obremenjena tudi zaradi drugih aktivnosti človeka in so večinoma izven območij z večjo biotsko raznovrstnostjo, zato dodatnih vplivov ne bo. Zaradi predvidenega zmanjševanja količine odloženih odpadkov je, zaradi manjše zasedbe prostora, pričakovati posreden pozitiven vpliv na biotsko raznovrstnost.

Po Programu se bo delež predelanih in recikliranih odpadkov povečeval, zmanjševal pa se bo delež odloženih odpadkov. Vpliva ne bo.

Naprave za snovno predelavo odpadkov

Glede na podatke ARSO (na podlagi izdanih okoljevarstvenih dovoljenj) zmogljivosti naprav za mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov pred njihovim odlaganjem zadoščajo za potrebe Slovenije za celotno obdobje tega programa. Vpliva ne bo.

Naprave za energetske predelavo odpadkov

Lahka frakcija komunalnih odpadkov, izločena s sortiranjem iz mešanih komunalnih odpadkov in obdelana blata čistilnih naprav, se sežigajo po postopku D10 v eni napravi (toplarna v Celju) z letno zmogljivostjo 30.000 t. Dodatno so še naprave za termično obdelavo odpadkov, ki niso objekti javne infrastrukture, in sicer 3 naprave za sežih oz. sosežig odpadkov zaradi pridobivanja energije (postopek R1) in 3 naprave za sežig odpadkov za odstranjevanja (postopek D10). V zadnjem času se pojavlja problem kopičenja lahke frakcije (19 12 12), ki nastane s predelavo komunalne odpadne embalaže in je namenjena za sežig, saj v Sloveniji nimamo zadostnih zmogljivosti za sežig teh odpadkov kot energenta, izvoz pa se je zaradi spremenjenih pogojev uvoza nekaterih tradicionalnih uvoznih (predvsem Madžarska) te frakcije ustavil. Sežig odpadkov bi moral biti v skladu z ZVO-1 zagotovljen kot državna gospodarska javna služba, kar v praksi ni izvedeno.

V primeru umeščanja naprav za termično obdelavo odpadkov na naravno ohranjena območja so možni negativni vplivi na biotsko pestrost (izgube habitatov vrst, izgube površin habitatnih tipov, možnost negativnih vplivov na kvaliteto zraka in posrednih vplivov na biotsko raznovrstnost), predvideni so omilitveni ukrepi. Ob upoštevanju referenčnega dokumenta o najboljših razpoložljivih tehnikah za sežiganje odpadkov (WI BREF, v času izdelave OP veljaven) bistvenih negativnih vplivov zaradi emisij v zrak ne pričakujemo oz. bo vpliv celo pozitiven, saj bo z izvedeno predelavo odpadkov odložena manjša količina gorljivih odpadkov.

Odlaganje odpadkov

S Programom niso predvidene nove lokacije objektov za odlaganje odpadkov, novih izgub habitatov zaradi zasedbe prostora zato ni pričakovati. Zaprta odlagališča in odlagališča v fazi odlaganja zaradi obratovanja načeloma naj ne bi imela bistvenega vpliva na naravo in biotsko raznovrstnost, saj imajo pridobljene odločbe o zaprtju oz. okoljevarstvena dovoljenja za odlaganje in obratujejo v skladu z zakonodajo.

Ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki

S Programom je predvidena sistemska ureditev ravnanja z gradbenimi odpadki in zemeljskimi izkopi. Lokacije za trajno odlaganje zemeljskih izkopov imajo lahko zaradi zasedbe prostora bistven vpliv na floro, favno in habitatne tipe. Vpliv je večji v kolikor so te lokacije umeščene na območje z veliko biotsko raznovrstnostjo. S Programom je predviden način ravnanja z zemeljskimi izkopi, pri čemer se viški prednostno uporabijo na gradbiščih ali na degradiranih območjih ali pa se predelajo v ciljne proizvode. Če zemeljskega izkopa ni mogoče uporabiti na navedene načine in ostane samo še možnost vnosa v tla, bodo območja vnosa prednostno določena zunaj varovanih območij in naravnih vrednot, kar je z vidika vpliva na okoljski cilj ustrezno. Bistvenih vplivov ne pričakujemo.

S predelavo gradbenih odpadkov in njihovo ponovno uporabo se zmanjšuje potreba po izkoriščanju naravnih virov in posledično se s tem zmanjšuje poseganje v naravno ohranjen prostor z novimi območji za izkoriščanje mineralnih surovin oz. omogoči zapiranje obstoječih. Pričakovan je pozitiven vpliv na biotsko raznovrstnost.

Ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki

Naprave za obdelavo rudarskih odpadkov, ki so večkrat umeščene na izkoriščenih rudarskih območjih, predstavljajo večje tveganje za onesnaženje tal, emisij prašnih delcev in hrupa v naravno okolje in s tem vplivov na biotsko raznovrstnost. S Programom je predviden popis naprav, v katerih nastajajo odpadki iz rudarjenja in usklajen dovoljenj z zakonodajnimi zahtevami. Vplivov na biotsko raznovrstnost zato ne pričakujemo.

Ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki

S Programom je predvideno ozaveščanje prebivalstva o tveganju za zdravje, ki ga lahko imajo nevarni odpadki ter ureditev evidenc in finančnih mehanizmov za ravnanje z nevarnimi odpadki. Ob upoštevanju zakonodajnih zahtev glede ravnanja z nevarnimi odpadki negativnih vplivov na biotsko raznovrstnost ne pričakujemo.

Ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov

Ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov (mehanska obdelava, kompostarne, bioplinarne), ki so predvideni v okviru Programa (uskladitev predpisov RS s predpisi EU), ne bodo vplivali na biotsko raznovrstnost.

Ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti

Ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti ne bodo imeli vplivov na biotsko raznovrstnost.

Ukrepi, povezani s sanacijo tal

Program predvideva več ukrepov za sanacijo v preteklosti onesnaženih območjih. Gre predvsem za območja odlagališč, ki večinoma niso imela urejenega tesnjenja dna odlagališča, prav tako ne urejenega ustreznega zbiranja in čiščenja izcednih vod. Prostorski podatki o teh lokacijah niso del Programa, obstaja pa možnost, da se te lokacije pojavljajo na območjih z visoko biotsko raznovrstnostjo. Vpliv je zaradi nekontroliranega izpusta izcednih vod lahko daljinski, predvsem v primeru dreniranja izcednih vod v vodotoke ali na območje z visoko podzemno vodo (vpliv na npr. močvirnate habitate). Z identifikacijo onesnaženih območij in izdelavo načrtov sanacije ter njene izvedbe bo vpliv na doseganje okoljskega cilja pozitiven, saj so v Programu kot prioriteta območja za sanacijo uvrščena tudi območja z visoko biotsko raznovrstnostjo (varovana območja in naravne vrednote).

Smetenje in nezakonito odmetavanje odpadkov ima negativen vpliv na biotsko raznovrstnost predvsem zaradi možnosti onesnaženja vodnega okolja in nanj vezanih rastlinskih in živalskih vrst ter habitatnih tipov. Ravno vodni in obvodni habitati velikokrat predstavljajo območja s povečano biotsko pestrostjo. V in ob vodnih površinah svoje habitate najdejo številne zavarovane in ogrožene živalske vrste. V njih uspevajo vodne in obvodne rastline, med njimi pa najdejo svoje habitate organizmi iz skupin nevretenčarjev (ličinke žuželk (Insecta), raki (Crustacea), mehkužci (Mollusca) (polži (Gastropoda), enodnevnice (Ephemeroptera), kačji pastirji (Odonata) (kot npr. modrozeleni deva (*Aeshna cyanea*), modri bleščavec (*Calopteryx virgo*)...), vodni hrošči (Coleoptera) (kot npr. obrobljeni kozak (*Dytiscus marginalis*), kolovrti (*Gyrinus* sp.), stenice (Heteroptera) (kot npr. vodni ščipalec (*Nepa cinerea*), hrbtoplovke (*Notonecta* sp.), veslavke (Corixidae), vodni drsalci (Gerridae), pijavke (Hirudinea)...), dvoživk (Amphibia) (razmnoževalni habitat za krastače (*Bufo* sp.) in rjave žabe (*Rana* sp.) ter vodni habitat urhov (*Bombina* sp.), zelenih žab (*Pelophylax* sp.), pupkov (*Triturus* sp., *Lissotriton* sp., *Mesotriton* sp.), ribe (Pisces), plazilci (Reptilia) (močvirska sklednica (*Emys orbicularis*), belouška (*Natrix natrix*), kobranka (*Natrix tessellata*)), ptice (Aves) (kot npr. race mlakarice (*Anas platyrhynchos*), vodomec (*Alcedo atthis*), čaplje (Ardeidae) in sesalci (Mammalia) (mali sesalci, vidra (*Lutra lutra*)).

Z izdelavo boljših katastrofov in načrtov sanacije ter njene izvedbe bo vpliv na okoljski cilj pozitiven. Z vidika vpliva na okoljski cilj 1 je pozitivno tudi to, da se bodo kot eno izmed meril za določitev prednostnih območij za sanacijo upoštevana tudi območja z naravovarstvenim statusom, kjer lahko pričakujemo večjo biotsko raznovrstnost.

Sklepna ocena

Načeloma vsi ukrepi za doseganje ciljev programa za ravnanje z odpadki pripomorejo k preprečevanju negativnih vplivov na biotsko raznovrstnostjo. Zaradi izvedbe ukrepov bo namreč izboljššan nadzor nad ravnanjem z odpadki in posledično manjši obseg smetenja in nezakonitega odmetavanja odpadkov v naravo, ki v obstoječem stanju povzroča degradacijo habitatov zaradi zasedbe prostora in onesnaženja. Prav tako je predvideno, da se pri ravnanju z odpadki delež predelanih in recikliranih odpadkov večja, zmanjšuje pa se delež odloženih odpadkov. Zaradi predvidenega zmanjševanja količine odloženih odpadkov je pričakovati posreden pozitiven vpliv na naravo in biotsko raznovrstnost. Pomemben pozitiven posreden učinek predstavljajo tudi ukrepi za povečanje predelave

gradbenih odpadkov in njihove ponovne uporabe, zato bo zmanjšana potreba po naravnih virih in posledično se s tem zmanjšuje posege v odprt prostor z novimi območji za izkoriščanje mineralnih surovin oz. omogoči zapiranje obstoječih, zaradi česar ne pride izgube biotske raznovrstnosti na območjih, ki bi bila sicer prizadeta zaradi odpiranja novih kopov.

Kljub vsemu se izkazuje, da je nekatere ukrepe Programa potrebno dopolniti ali konkretizirati. Skupen vpliv na okoljski cilj ocenjujemo kot nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C).

8.1.1.2 Program preprečevanja odpadkov

Vpliv na biotsko raznovrstnost bodo imeli vsi ukrepi v okviru Programa preprečevanja odpadkov:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

V obdobju, ki ga obravnava Program, je pričakovati naraščanje količine odpadkov, vendar je ob uspešnem izvajanju ukrepov preprečevanja odpadkov, pričakovati počasnejšo rast količine odpadkov na prebivalca. Zaradi uspešnega izvajanja ukrepov preprečevanja odpadkov ne bo potrebe po gradnji novih naprav za predelavo in odlaganje odpadkov, prav tako bodo manjše obremenitve okolja zaradi same dejavnosti predelave in odlaganja. Vplivi na biotsko raznovrstnost bodo pozitivni (ocena A).

Okoljski cilj 2 (OC 2): Ohranitev celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana

8.1.1.3 Program ravnanja z odpadki

Ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki

Količine odpadkov in odlaganje odpadkov

Načeloma vsi ukrepi za doseganje ciljev Programa za ravnanje z odpadki pripomorejo k preprečevanju negativnih vplivov na območja z naravovarstvenim statusom. Zaradi izvedbe ukrepov bo namreč izboljššan nadzor nad ravnanjem z odpadki in posledično manjši obseg smetenja in nezakonitega odmetavanja odpadkov, ki v obstoječem stanju povzroča degradacijo habitatov zaradi zasedbe prostora in onesnaženja. S Programom je predvideno, da se pri ravnanju z odpadki delež predelanih in recikliranih odpadkov večja, zmanjšuje pa se delež odloženih odpadkov. S Programom niso predvidene nove lokacije objektov za predelavo in odlaganje odpadkov. Večinoma so zaradi aktivnosti zbiranja in prevoza odpadkov obremenjena urbana območja in prometnice, ki so večinoma izven območij z naravovarstvenim statusom (Natura 2000, zavarovana območja, EPO in naravne vrednote). Zato zaradi aktivnosti zbiranja in prevoza odpadkov vpliva ne bo oz. bo ta vpliv enak kot v obstoječem stanju. Zaradi predvidenega zmanjševanja količine odloženih odpadkov je pričakovati posreden pozitiven vpliv na območja z naravovarstvenim statusom.

Novih odlagališč za industrijske odpadke v Programu ni predvidenih. Vpliva na območja z naravovarstvenim statusom ne bo.

V tabeli v nadaljevanju je prikazano število odlagališč v fazi odlaganja, zaprtih odlagališč ter odlagališč, ki so v postopku zapiranja, ki se nahajajo v oddaljenosti do 500 m od območij Natura 2000 in zavarovanih območij (upoštevano fizično območje odlagališča), ekološko pomembnih območij in območij naravnih vrednot.

Tabela 21: Območja odlagališč (komunalna in industrijska) v oddaljenosti do 500 m od območij z naravovarstvenimi režimi

Območja z naravovarstvenim statusom*	KOMUNALNA ODLAGALIŠČA			INDUSTRIJSKA ODLAGALIŠČA			SKUPAJ
	zaprta	v postopku zapiranja	v fazi odlaganja	zaprta	v postopku zapiranja	v fazi odlaganja	
NATURA 2000							
POO (fizično prekrivanje območjem) z	3	0	2	0	0	1	6
POO (500 m od meje območja)	14	0	6	5	0	1	26
POV (fizično prekrivanje območjem) z	1	0	0	1	0	0	2
POV (500 m od meje območja)	8	1	3	3	0	1	16
ZAVAROVANA OBMOČJA							
ZO (fizično prekrivanje območjem) z	3	0	0	2	0	0	5
ZO (500 m od meje območja)	7	0	3	5	0	0	15
NARAVNE VREDNOTE (območja)							
NV (fizično prekrivanje območjem) z	5	0	1	2	0	0	8
NV (centroid do 500 m od meje območja)	15	0	5	7	1	2	30
EKOLOŠKO POMEMBNA OBMOČJA (poligoni)							
EPO (fizično prekrivanje centroidom) s	12	0	3	4	0	1	20
EPO (centroid do 500 m od meje območja)	22	1	7	10	1	2	43

Odlagališča, ki so locirana na ali v bližini območij z naravovarstvenim statusom, načeloma naj ne bi imela bistvenega vpliva na lastnosti in procese zaradi katerih so ta dobila status, saj imajo pridobljene odločbe o zaprtju oz. okoljevarstvena dovoljenja za odlaganje in obratujejo v skladu z zakonodajo. Možni vplivi so:

- Na odlagališčih, ki obratujejo, se izvaja redni obratovalni monitoring. Ta odlagališča imajo lahko v obstoječem stanju predvsem neposreden vpliv, zaradi povečanja obremenitve okolja s hrupom (predvsem na ptice - POV območja), in posreden, zaradi izcednih vod (predvsem POO območja s kvalifikacijskimi vrstami, vezanimi na vodno okolje).
- Na zaprtih odlagališčih se izvaja monitoring, s katerim se dokazuje ustreznost sanacije. Ta odlagališča so bila v obratovanju še pred razglasitvijo Natura 2000 območij, zato ob ustreznem vzdrževanju in nadzoru teh območij, vpliva na celovitost in funkcionalnost teh Natura območij ni pričakovati.

Na vplivnem območju obstoječih odlagališč se monitoring podzemnih in površinskih voda izvaja skladno z obratovalnim dovoljenjem, zato bistvenih vplivov ne pričakujemo.

Glede na Pravilnik o presoji sprejemljivosti planov in posegov v naravo na varovana območja ima komunalno odlagališče odpadkov lahko daljinski vpliv (500 m) na rjavega medveda. Rjavi medved je v Sloveniji kot kvalifikacijska vrsta opredeljen za osem Natura območij. Po pregledu lokacij odlagališč se je izkazalo, da se komunalna odlagališča odpadkov pojavljajo v oddaljenosti manj kot 500 m od območij pojavljanja medveda na treh območjih Natura 2000, vendar imajo vsa tri odlagališča status zaprtega odlagališča. Štiri zaprta komunalna odlagališča so umeščena v EPO Osrednje območje življenjskega prostora velikih zveri. Ker so vsa komunalna odlagališča, ki se pojavljajo na območjih, pomembnih za življenje medveda, ograjena in že zaprta, negativnih vplivov nanj ne pričakujemo.

Naprave za snovno predelavo odpadkov

Glede na podatke ARSO (na podlagi izdanih okoljevarstvenih dovoljenj) zmogljivosti naprav za mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov pred njihovim odlaganjem zadoščajo za potrebe Slovenije za celotno obdobje tega programa. Vpliva ne bo.

Naprave za energetsko predelavo odpadkov

Posredno lahko obratovanje infrastrukture za energetsko predelavo komunalnih odpadkov vpliva na območja z naravovarstvenim statusom zaradi emisij žveplovega dioksida in dušikovih oksidov, ki povzročajo nastanek kislega dežja, zaradi česar so opazni negativni daljinski vplivi na kopenske kot tudi vodne ekosisteme (poškodbe dihal vodnih organizmov, poškodbe gozdov...), na primer vpliv na dendrološko dediščino in kvalifikacijske gozdne habitatne tipe. V primeru umeščanja novih objektov za energetsko predelavo komunalnih odpadkov na območja z naravovarstvenim statusom so možni bistveni negativni vplivi na doseganje okoljskega cilja, zaradi česar je potrebno upoštevanje omilitvenih ukrepov.

Ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki

Lokacije za trajno odlaganje zemeljskih izkopov imajo lahko bistven vpliv na območja z naravovarstvenim statusom, zato se jih praviloma v ta območja ne umešča. S Programom je predvideno, da se viške zemeljskega izkopa uporabi ali predela, če to ni možno, pa prednostno odlaga zunaj varovanih območij in naravnih vrednot. Način ravnanja je skladen z okoljskim ciljem 2. Negativnega vpliva ne pričakujemo.

S predelavo gradbenih odpadkov in njihovo ponovno uporabo se zmanjšuje potreba po izkoriščanju naravnih virov. Posledično se s tem zmanjšuje grobe posege v naravni prostor z odpiranjem novih območij za izkoriščanje mineralnih surovin. Vpliv na območja z naravovarstvenim statusom je pozitiven.

Ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki

Naprave za obdelavo rudarskih odpadkov, ki so pogosto umeščene na izkoriščenih rudarskih območjih, predstavljajo večje tveganje za onesnaženje tal, emisij prašnih delcev in hrupa v naravno okolje in s tem vpliv na potencialna območja z naravovarstvenim statusom. S Programom je predviden popis naprav, v katerih nastajajo odpadki iz rudarjenja in uskladitev dovoljenj z zakonodajnimi zahtevami. Vplivov na okoljski cilj zato ne pričakujemo.

Ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki

S Programom je predvideno ozaveščanje prebivalstva o tveganju za zdravje, ki ga lahko imajo nevarni odpadki ter ureditev evidenc in finančnih mehanizmov za ravnanje z nevarnimi odpadki. Ob upoštevanju zakonodajnih zahtev glede ravnanja z nevarnimi odpadki negativnih vplivov na območja z naravovarstvenim statusom ne pričakujemo.

Ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov

Ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov (mehanska obdelava, kompostarne, bioplinarne), ki so predvideni v okviru Programa (uskladitev predpisov RS s predpisi EU), ne bodo vplivali na območja z naravovarstvenim statusom.

Ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti

Ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti ne bodo imeli vplivov na območja z naravovarstvenim statusom.

Ukrepi, povezani s sanacijo tal

V primeru, da se območja, ki so bila v preteklosti onesnažena zaradi odstranjevanja odpadkov, pojavljajo na območjih z naravovarstvenim statusom, obstaja možnost negativnih vplivov na lastnosti in procese, zaradi katerih je bil tem območjem dodeljen status varovanega območja, EPO ali naravne vrednote. Glede na obsežnost odmetanih odpadkov je možen tako neposreden vpliv, ki se lahko kaže kot uničenje habitata, kot posreden vpliv, zaradi daljinskega onesnaženja v primeru izcednih vod. Na celovitost in funkcionalnost Natura 2000 območij bistvenega vpliva ne bo, saj so bila Natura območja razglašena po letu 2004, kljub temu, da so takrat že obstajali podatki o starih bremenih v okolju. Z identifikacijo teh območij in izdelavo načrtov sanacije ter njene izvedbe bo vpliv na okoljski cilj 2 pozitiven, še posebej zato, ker so v Programu kot prednostna območja za sanacijo predvidena tudi varovana območja in naravne vrednote.

Program obsega tudi ukrep sanacije zaprtih rudniških prostorov na območju Mežiške doline. V Mežiški dolini je opredeljeno Natura 2000 območje Žerjav – Dolina smrti (SI3000030). Natura območje Žerjav obsega erodirana, s težkimi kovinami bogata tla pobočij nekdanjega rudnika svinca in cinka, kjer so rastišča redkih in ogroženih rastlinskih vrst, predvsem mahov in lišajev. Razvita je plitva prst, tla so močno skeletna, rastišča pa suha. V takih razmerah so se razvila travišča na s težkimi kovinami bogatih tleh, kar je na območju Slovenije fenomen. Načrt sanacije zaprtih rudniških prostorov še ni izdelan. Na podlagi ugotovitev poročila Geološkega zavoda Slovenije (november 2021) naj bi se sanacija izvajala izven Natura območja. Ne glede na to, mora biti Načrt sanacije usklajen z Zavodom za varstvo narave.

Smetenje in nezakonito odmetavanje odpadkov ima negativen vpliv na lastnosti in procese območij z naravovarstvenim statusom zaradi potencialnega onesnaženja vodnega okolja in naj vezanih vrst in habitatnih tipov, zasedbe zemljišča ter vizualnega izgleda. Z izdelavo boljših katastrov in načrtov sanacije ter njene izvedbe bo vpliv na okoljski cilj pozitiven.

Sklepna ocena

Načeloma vsi ukrepi za doseganje ciljev Programa za ravnanje z odpadki pripomorejo k preprečevanju negativnih vplivov na območja z naravovarstvenim statusom. Zaradi izvedbe ukrepov bo namreč izboljšan nadzor nad ravnanjem z odpadki in posledično manjši obseg smetenja in nezakonitega odmetavanja odpadkov, ki v obstoječem stanju povzroča degradacijo habitatov zaradi zasedbe prostora in onesnaženja. Prav tako je predvideno, da se pri ravnanju z odpadki delež predelanih in recikliranih odpadkov večja, zmanjšuje pa se delež odloženih odpadkov. Zaradi predvidenega zmanjševanja količine odloženih odpadkov je pričakovati posreden pozitiven vpliv na območja z naravovarstvenim statusom. Pomemben posreden pozitiven učinek predstavljajo tudi ukrepi za povečanje predelave gradbenih odpadkov in njihove ponovne uporabe, saj se bo potreba po naravnih virih zmanjšala, zmanjšali pa se bodo tudi posegi v prostor z odpiranjem novih območij za izkoriščanje mineralnih surovin oz. bo omogočeno zapiranje obstoječih. Če je to na območjih z naravovarstvenim statusom, je vpliv pozitiven.

Kljub vsemu se na podlagi presoje izkazuje, da je treba nekatere ukrepe Programa dopolniti ali konkretizirati (ocena C).

8.1.1.4 Program preprečevanja odpadkov

Vpliv na območja z naravovarstvenim statusom bodo imeli vsi ukrepi v okviru Programa preprečevanja odpadkov:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

V primeru uspešnega izvajanja ukrepov preprečevanja odpadkov ne bo potrebe po gradnji novih naprav za predelavo in odlaganje odpadkov, prav tako bodo manjše obremenitve okolja zaradi same dejavnosti predelave in odlaganja. Vplivi na okolje in s tem na območja z naravovarstvenim statusom bodo pozitivni (ocena A).

8.1.2 Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast

Okoljski cilj 3 (OC 3): Zagotoviti močno, raznoliko in rastoče gospodarstvo z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov.

8.1.2.1 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na zagotovitev močnega, raznolikega in rastočega gospodarstva z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov, bodo imeli predvsem naslednji ukrepi v okviru Programa ravnanja z odpadki:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti, in
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: razlogi, da bodo inovativne in učinkovite prakse ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov, pripomogle k razvoju močnega, raznolikega in rastočega gospodarstva, so naslednji:

- pritisk na rabo naravnih virov se v Sloveniji ne bo povečal toliko zaradi rasti prebivalstva ampak predvsem zaradi povečanja njegove kupne moči kot posledica pričakovanega povečanja bruto domačega proizvoda. Gospodarno ravnanje z viri se zagotavlja predvsem z ukrepi za zmanjševanje količine nastajanja odpadkov in ukrepi za povečanje proizvodnje sekundarnih surovin iz odpadkov,
- v skladu z načeli proizvajalčeve razširjene odgovornosti imajo ključno vlogo pri oblikovanju proizvodov, iz katerih nastanejo odpadki, in pri pripravi predmetov za ponovno uporabo proizvajalci proizvodov, to so proizvajalci in uvozniki, ki dajejo proizvode na trg,
- močan vpliv na nastajanje odpadkov, smetenje ali odlaganje odpadkov ima vedenje (informiranost) potrošnikov o ravnanju z odpadki. Potrošniki so tisti, ki se odločijo za recikliranje gospodinjskih odpadkov ali nakup izdelkov, ki jih je mogoče reciklirati ali ponovno uporabiti,
- gradnja infrastrukture za ravnanje z odpadki lahko predstavlja pomembno kapitalsko naložbo z možnostjo ustvarjanja zaposlitvenih možnosti, zagotavljanja koristi v dobavni verigi in prispevanja k razvoju poklicne spretnosti prebivalstva,

- uvajanje inovativnih in učinkovitih prakse ravnanja z odpadki lahko srednjeročno in dolgoročno spremenijo zaposlitvene možnosti v sektorju odpadkov,
- v skladu z načelom onesnaževalec plača morata stroške ravnanja z odpadki pokriti proizvajalec proizvodov, iz katerih nastanejo odpadki, in v manjšem obsegu tudi distributer. Uveljavljanje sistema proizvajalčeve razširjene odgovornosti bo povzročil, da bodo proizvajalci proizvodov, iz katerih nastanejo komunalni odpadki, plačali celotne neto stroške ravnanja z nekaterimi vrstami komunalnih odpadkov.

Odgovor na navedene izzive v zvezi z inovativnimi in učinkovitimi praksami ravnanja z odpadki, je v preobrazbi evropskega gospodarstva za trajnostno prihodnost, kot ga napoveduje *Evropski zeleni dogovor*⁴. To je nova strategija Unije za njeno gospodarsko rast, katere cilj je preobraziti EU v pravično in uspešno družbo s sodobnim, konkurenčnim in z viri gospodarnim gospodarstvom, ki v letu 2050 ne bo ustvarjalo nobenih neto emisij toplogrednih plinov in v katerem bo rast ločena od rabe virov. Njen cilj je tudi zavarovati, ohraniti in poživiti naravni kapital EU ter zaščititi zdravje in dobrobit državljanov in državljanek pred nevarnostmi, ki izhajajo iz okolja, in njegovimi učinki.

Ukrepi preobrazbe evropskega gospodarstva za trajnostno prihodnost se nanašajo na:

- povečanje ambicioznosti ciljev EU glede podnebja za leti 2030 in 2050,
- oskrbo s čisto in varno energijo po dostopnih cenah,
- zavezanost industrije čistemu in krožnemu gospodarstvu,
- gradnjo in prenovo z učinkovito uporabo energije in virov,
- pospeševanje prehoda na trajnostno in pametno mobilnost,
- od „vil do vilic“: oblikovanje pravičnega, zdravega in okolju prijaznega prehranskega sistema,
- ohranjanje in obnavljanje ekosistemov in biotske raznovrstnosti, in
- prizadevanja za ničelno onesnaževanje za okolje brez strupov.

Navedeni ukrepi preobrazbe EU v pravično in uspešno družbo s sodobnim, konkurenčnim in z viri gospodarnim gospodarstvom so podrobneje opisani v naslednjih evropskih strateških dokumentih, ki so izdani na podlagi usmeritev iz *Evropskega zelenega dogovora* in so povezani s področjem ravnanja z odpadki:

- Evropska strategija za podatke, COM(2020) 66,
- Strategija za oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope, COM(2020) 67,
- Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo, COM(2020) 98,
- Nova industrijska strategija za Evropo, COM(2020) 102,
- Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, COM(2020) 380,
- Čas za Evropo - obnova in priprava za naslednjo generacijo, COM(2020) 456,
- Strategija na področju kemikalij za trajnostnost, COM(2020) 667,
- Evropska strategija za zdravila, COM(2020) 761,
- Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam, COM(2021) 82,
- Preobrazba modrega gospodarstva EU za trajnostno prihodnost - COM(2021) 240
- Dolgoročna vizija za podeželska območja EU, COM(2021) 345,
- Akcijski načrt EU: naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal, COM(2021) 400,
- Strategija EU za gozdove do leta 2030, COM(2021) 572, in
- Strategija EU za tla do leta 2030, COM(2021) 699.

Za namen ocenjevanja skladnosti ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* z usmeritvami iz *Evropskega zelenega dogovora* so pomembni predvsem tisti ukrepi preobrazbe evropskega gospodarstva za trajnostno prihodnost, ki naslavlja zavezanost industrije čistemu in krožnemu gospodarstvu. V zvezi s tem je Komisija sprejela *Novo industrijsko strategijo za Evropo*⁵, da bi se ta spoprijela z dvojnimi izzivi zelene in digitalne preobrazbe. Evropa mora še povečati potencial digitalne preobrazbe, ki je ključni dejavnik pri doseganju ciljev *Evropskega zelenega dogovora*. *Novi akcijski načrt za krožno*

⁴ Evropski zeleni dogovor; COM(2019) 640 final.

⁵ Nova industrijska strategija za Evropo; COM(2020) 102 final.

*gospodarstvo*⁶ bo skupaj z *Novo industrijsko strategijo za Evropo* prispeval k posodobitvi gospodarstva EU in izkoriščanju priložnosti krožnega gospodarstva. Eden ključnih ciljev novega političnega okvira bo spodbuditi razvoj vodilnih trgov za podnebno nevtralne in krožne izdelke v EU in širše.

Pri presoji vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* na zagotovitev močnega, raznolikega in rastočega gospodarstva z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov, je treba oceniti odgovore na naslednja vprašanja:

- ali ukrepi pomagajo zagotoviti, da se vzpostavi zadostna infrastruktura za predelavo odpadkov, ki zadosti povečanemu povpraševanju, povezanim s pričakovano rastjo nastajanja odpadkov zaradi pričakovane rasti gospodarskega razvoja,
- ali ukrepi zagotavljajo, da imajo vsi prebivalci Slovenije enak dostop in možnost sodelovanja pri inovativnih in učinkovitih praksah ravnanja z odpadki, ne glede na lokacijo,
- ali ukrepi podpirajo vključitev odpadkov kot sekundarni vir v prakse lokalnih skupnosti, npr. skozi recikliranje bioloških odpadkov,
- ali ukrepi vplivajo na socialno infrastrukturo in dobrine, ki so na voljo lokalnim skupnostim,
- ali ukrepi vplivajo na zmanjšanje potrebe po izvozu odpadkov v tujino?

Ukrepi *Programa ravnanja z odpadki* vključujejo vrsto ciljev za izboljšanje ravnanja z odpadki s premikanjem odpadkov navzgor po hierarhiji ravnanja z odpadki.

Ukrepi *Programa ravnanja z odpadki* povečujejo recikliranje in ponovno uporabo, kar pomeni povečanje potencialnih gospodarskih koristi in zaposlitvenih možnosti. Vendar obseg teh koristi ni podrobneje opredeljen in se predvideva, da bo odvisen od obsega infrastrukture za ravnanje z odpadki, obsega naložb in s tem povezanih potrebnih znanj.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa ravnanja z odpadki* za zagotavljanje močnega, raznolikega in rastočega gospodarstva z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov, je pozitiven (ocena vpliva A).

8.1.2.2 Program preprečevanja odpadkov

Vpliv na zagotavljanje močnega, raznolikega in rastočega gospodarstva z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov, bodo imeli vsi ukrepi v okviru *Programa preprečevanja odpadkov*:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Preprečevanje nastajanja odpadkov predstavlja priložnost za podjetja in gospodinjstva v smislu finančnih prihrankov. Vendar pa zmanjšanje količine odpadkov, pripravljenih za odlaganje, in zahtevane spremembe za infrastrukturo za ravnanje z odpadki lahko negativno vplivajo na zaposlovanje v sektorju odpadkov.

⁶ Novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo; COM(2020) 98 final.

Čeprav v *Programu preprečevanja odpadkov* ni ovrednoteno, v kolikšni meri bodo navedeni ukrepi preprečevanja izravnali kakršno koli zmanjšanje zaposlenosti nižje po hierarhiji ravnanja z odpadki, velja, da bo premik k bolj krožnemu gospodarstvu na splošno koristil gospodarstvu.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* na zagotavljanje močnega, raznolikega in rastočega gospodarstva z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov, je pozitiven (ocena vpliva A).

8.1.3 Zdravje ljudi

Okoljski cilj 4 (OC 4): Preprečiti negativne vplive na kakovost pitne vode in kopalne voda

8.1.3.1 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na preprečevanje negativnih vplivov na kakovost pitne vode in kopalnih voda bodo imeli predvsem naslednji ukrepi v okviru Programa ravnanja z odpadki:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov, in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: iz ukrepov za doseganje ciljev *Strategije EU za tla do leta 2030*⁷ je opazno, kako so tla, usedline in voda tesno povezani. Tla filtrirajo, absorbirajo in puferirajo vodo, lahko pa tudi erodirajo in postanejo onesnažena. Če so pozidana, voda različno teče po površinah. Metode, ki omogočajo, da poplavne vode prodirajo v tla, da se zmanjšajo nesreče in onesnaženost vodnih teles, so pomembne za gospodarjenje z vodo. Obnova spužvaste funkcije tal lahko poveča oskrbo s čisto sladko vodo ter zmanjša tveganje poplav in suš.

Zato je usklajevanje politik na področju tal in voda bistvenega pomena za doseganje zdravih tal in vodnih ekosistemov z boljšim upravljanjem tal in voda, tudi čezmejnem, ter za zmanjšanje učinka poplav na ljudi in gospodarstvo. Obstaja celovita zakonodaja EU o vodah, nova *Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam*⁸ pa poudarja pomen zdravih tal za zmanjšanje tveganj, povezanih s podnebnimi spremembami, kot so poplave in suše.

Zaradi tesne povezanosti tal, usedlin in voda velja za opis vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* ter za ocenjevanje teh vplivov na kakovost pitne vode in kopalnih voda vse, kar je navedeno v poglavju 8.1.4.1 tega okoljskega poročila za opis vplivov teh ukrepov na kakovost tal ter trajnostno rabo zemljišč in ohranitev kmetijskih in gozdnih zemljišč.

V skladu z vrednostmi kazalnika »razpoložljivost površinske vode za izkoriščanje« (WEI)⁹ in podatki Agencije RS za okolje¹⁰ je Slovenija na varni strani glede zagotavljanja zadostnih količin zdravstveno ustrezne pitne vode. Tveganje, da se bistveno zmanjša razpoložljivost vode za namene zagotavljanja zadostnih količin zdravstveno ustrezne pitne vode ni veliko, kljub vplivom pričakovanih podnebnih sprememb.

⁷ Strategije EU za tla do leta 2030 – COM(2021) 699.

⁸ Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam - COM(2021) 82.

⁹ WEI pomeni »water exploitation index«.

¹⁰ V letu 2014 je letni kazalnik WEI za Slovenijo okoli 2%, <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/index-izkoriscanja-vode-0>.

Ne glede na relativno ugodno sliko, ki jo daje za Slovenijo kazalnik WEI, pa je treba opozoriti, da se v Sloveniji pridobiva pitna voda pretežno iz podzemne vode, kar pomeni, da je za zanesljivo oskrbo s pitno vodo pomembnejša obnovljivost količin podzemne vode v plitvih vodonosnikih¹¹ ter tveganje za onesnaženost plitvih vodonosnikov kot posledica odloženih odpadkov ter predvsem kot posledica na tla odvrženih ali v tla vnesenih odpadnih materialov.

Pri presoji vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* na preprečevanje negativnih vplivov na kakovost pitne vode in kopalnih voda so bili ocenjeni odgovori na naslednja vprašanja:

- ali ukrepi zagotavljajo, da se vzpostavi za obstoječo infrastrukturo za odlaganje odpadkov primerne administrativne instrumente in finančne vire za sanacijo odlagališč, za katera se je na podlagi rezultatov monitoringa kakovosti podzemne vode ugotovilo, da čezmerno onesnažujejo podzemno vodo,
- ali ukrepi v zadostnem obsegu zagotavljajo, da se bo smetenje oziroma nezakonito odmetavanje odpadkov postopoma zmanjševalo, vključno s tem, da imajo v zvezi s preprečevanjem tega početja večjo odgovornost lastniki oziroma upravljavci zemljišč,
- ali ukrepi zagotavljajo, da se bo sanacija degradiranih tal izvajala prioritarno na območjih, kjer so zaradi odloženih ali odvrženih odpadkov ogroženi viri pitne vode.

Ukrepi iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani z gradbenimi odpadki, rudarskimi odpadki, nevarnimi odpadki in z biološko obdelavo odpadkov, pozitivno vplivajo na preprečevanje negativnih vplivov na kakovost pitne vode in kopalnih voda (ocena vpliva A).

Ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti, v okviru *Programa ravnanja z odpadki* nimajo neposrednega vpliva na preprečevanje negativnih vplivov na kakovost pitne vode in kopalnih voda (ocena vpliva A).

Vplivi ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani s sanacijo tal, so za preprečevanje negativnih vplivov na kakovost pitne vode in kopalnih voda ocenjeni kot ne bistveni pod pogoji in tudi njihov prispevek k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč je ocenjeni kot ne bistveni pod pogoji (ocena C). Ukrepe *Programa ravnanja z odpadki*, ki naslavlja upravljanje odlagališč komunalnih odpadkov, ter ukrepe, povezane s sanacijo degradiranih območij zaradi odloženih ali nezakonito odvrženih odpadnih materialov, je potrebno dopolniti, in sicer:

1. ukrepe, ki naslavlja upravljanje odlagališč komunalnih odpadkov, z naslednjo zahtevo:
 - »obstoječa odlagališča komunalnih odpadkov se morajo zapreti takoj, ko se ugotovi:
 - na podlagi rezultatov obratovalnega monitoringa, da pronicanje izcedne vode iz telesa odlagališča pomeni tveganje za nedoseganje dobrega kemijskega stanja podzemne ali površinske vode; ali
 - tveganje za onesnaževanje površinskih voda, kjer so odlagališča umeščena na območju poplavne ali erozijske ogroženosti«;
2. ukrepe, ki naslavlja upravljanje degradiranih območij zaradi odloženih ali nezakonito odvrženih odpadnih materialov, je potrebno v skladu s cilji *Strategije EU za tla do leta 2030* dopolniti:
 - »pripraviti je treba zakonodajne podlage za:
 - (i) opredelitev onesnaženih območij,
 - (ii) vzpostavitev evidence in registra teh območij ter
 - (iii) izvedbo sanacije onesnaženih območij, ki pomenijo veliko nevarnost za zdravje ljudi in okolje«.

¹¹ Skupna obnovljiva količina podzemne vode v plitvih vodonosnikih Slovenije se za posamezno hidrološko leto prikazuje s kazalnikom [VD15] »Količinsko obnavljanje podzemne vode«.

8.1.3.2 Program preprečevanja odpadkov

Neposredno bodo vplivali na preprečevanje negativnih vplivov na kakovost pitne vode in kopalnih voda vsi ukrepi v okviru *Programa preprečevanja odpadkov*:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* na preprečevanje negativnih vplivov na kakovost pitne vode in kopalnih voda je pozitiven (ocena vpliva A).

Okoljski cilj 5 (OC 5): Preprečiti izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku.

8.1.3.3 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na preprečevanje izpostavljenosti ljudi onesnaženemu zraku bodo imeli predvsem naslednji ukrepi v okviru Programa ravnanja z odpadki:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: obdelava odpadkov ima potencialne posledice za zdravje zaradi emisij v zrak, vendar je tveganje relativno majhno. Predvsem gre pri dejavnostih na področju ravnanja z odpadki za poklicne bolezni, ki škodljivo vplivajo na zdravje delavcev, ki zbirajo odpadke, zaradi emisij vozil, nesreč in ročnega ravnanja.

Emisije neprijetnega vonja

Emisije neprijetnega vonja in metana iz odlagališč bi lahko sicer povzročale določeno zaskrbljenost v zvezi z zdravjem ljudi, vendar je vse manjša uporaba odlagališč skupaj z intenzivnim spremljanjem obratovanja takšnih odlagališč tovrsten vpliv na zdravje ljudi bistveno zmanjšala.

Na zdravje in dobro počutje ljudi v neposredni okolici te infrastrukture pa ima pomemben negativen vpliv emisija neprijetnega vonja zaradi obratovanja infrastrukture za biološko obdelavo odpadkov. Posledice tega negativnega vpliva na zdravje ljudi skorajda ne odtehtajo koristi zanesljivega zbiranja in odvoza bioloških odpadkov iz gospodinjstev in podjetij, kar preprečuje nenadzorovano razgradnjo teh odpadkov na urbaniziranih območjih.

Akcijski načrt EU: Naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal¹² niti Evropski zeleni dogovor¹³ problematike neprijetnih vonjav neposredno ne naslavljata, čeprav so obstojni okoljski vonji

¹² Akcijski načrt EU: Naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal; COM(2021) 400.

¹³ COM(2019) 640 final.

lahko veliko več kot le nadloga in vse več je dokazov o njegovih resnih učinkih na prizadete ljudi in zdravje skupnosti, kot so glavoboli, nespečnost, stres, tesnoba, slabost, dihanje ter drugi psihološki in fiziološki učinki¹⁴.

Na evropski ravni najpogostejši način uravnavanja vonjav temelji na dinamični olfaktometriji, to je metodi, ki omogoča merjenje samo vonjav pri virih emisij. Skupaj z modeliranjem disperzije postaja ta metoda prevladujoč način regulacije, ki se uporablja za določanje mejnih vrednosti emisij ali imisij. Vendar pa je še vedno malo soglasja o tem, katere ravni izpostavljenosti koncentraciji vonjav, vrednosti imisije ali dodatne spremenljivke lahko predstavljajo najučinkovitejše in poštene mejne vrednosti vonja za vplive zunaj vira vonjav.

Trenutno v Skupnosti vonjave ureja Direktiva 2010/75/EU o industrijskih emisijah. Ta direktiva je vzpostavila širok okvir za določanje mej, vključno z omejitvami vonjav za industrijske dejavnosti. Med drugim tudi določa, da naj naprave obratujejo le, če je izdano upravno dovoljenje, katerega pogoji temeljijo na uporabi referenčnih dokumentov za najboljšo razpoložljivo tehniko (BREF). Obstaja več kot 30 referenčnih dokumentov BREF, ki pokrivajo več industrijskih sektorjev, vendar le *Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2018/1147 o določitvi sklepov o najboljših razpoložljivih tehnikah (BAT) za obdelavo odpadkov* zagotavlja prvo evropsko mejno vrednost za vonjave. Za vse biološke obdelave odpadkov je za emisijo vonjav določena mejna vrednost od 200 do 1.000 OU/Nm³, razen za obdelavo odpadkov, ki so pretežno sestavljeni iz gnoja.

Z *Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2018/1147* so opredeljeni tudi standardi merjenja emisije in imisije vonjav v zraku: standard EN 13725:2003 o dinamični olfaktometriji, standard EN 16841-1:201627 o določanju vonja v zunanjem zraku z uporabo terenskega pregleda (1. del: mrežna metoda) in standard EN 16841-2:2016 o določanju vonja v zunanjem zraku z uporabo terenskega pregleda (2. del: metoda z izpustom).

Emisije iz termične obdelave odpadkov

Na zdravje in dobro počutje ljudi, ki prebivajo na degradiranih območjih zaradi onesnaženosti zunanjega zraka, pa ima pomemben negativen vpliv emisija snovi zaradi obratovanja infrastrukture za termično obdelavo odpadkov. Posledice tega negativnega vpliva na zdravje ljudi na degradiranih območjih ne odtehtajo koristi, ki bi jih imela Slovenija zaradi doseganja samozadostnosti glede infrastrukture za obdelavo komunalnih odpadkov.

Ker se v skladu z ukrepi *Programa ravnanja z odpadki* načrtuje gradnja novih zmogljivosti sežiganja ostankov obdelave komunalnih odpadkov, je treba opozoriti na nove emisijske standarde za obratovanje naprav za sežig ali sosežig odpadkov, ki so določeni v *Izvedbenem sklepu Komisije o (EU) 2019/2010 o določitvi zaključkov o najboljših razpoložljivih tehnikah (BAT) za sežiganje odpadkov*. Dokument vsebuje 37 posameznih zaključkov o BAT, od teh se jih 11 se nanaša na emisije v zrak, 3 na emisije v vodo ter 1 na emisijo hrupa. Zaključki o najboljših razpoložljivih tehnologijah v navedenem *Sklepu Komisije* vključujejo ravni emisij, povezane z BAT, ki s prevajanjem v mejne vrednosti emisij pomenijo znatno zmanjšanje emisij iz sektorja sežiganja odpadkov v EU.

Najpomembnejše pa je, da so emisijski standardi za sežigalnice odpadkov izenačeni z emisijskimi standardi za naprave za sosežig odpadkov. To pomeni, da kadar se odpadki sosežigajo skupaj z neodpadkovnim gorivom, se ravni emisije v zrak, navedene v *Izvedbenem sklepu Komisije o (EU) 2019/2010*, uporabljajo za celotno količino nastalega dimnega plina. V primerjavi z obstoječimi emisijskimi standardi, določenimi v slovenskih predpisih o emisijah snovi iz sežiganja odpadkov, novi zaključki o BAT zagotavljajo znatno višjo raven zaščite, s posebnim poudarkom na strupenih in obstojnih organskih onesnaževalih, kot so živo srebro ter poliklorirani dioksini in furani.

¹⁴ Arias, R., Perucca Iannitelli, C., Roniotes, A., Salas Seoane, N., Burbano, J., Hernandez, M., Capelli, L., Uribe, J. (2021). Green Paper on Odour Pollution. D-NOSES, H2020-SwafS-23-2017-789315.

Obstoječe naprave za sežiganje odpadkov (tj. tiste, ki so bile prvič dovoljene pred objavo *Izvedbenega sklepa Komisije o (EU) 2019/2010*) imajo štiri leta časa, da se uskladijo z novimi standardi, nove naprave (tj. tiste, ki so bile prvič dovoljene po objavi tega izvedbenega sklepa) pa morajo biti takoj v skladu z novimi emisijskimi standardi.

Emisije zaradi obdelave slovenskih odpadkov izven Slovenije

Nevarnih odpadkov in tudi mešanih komunalnih odpadkov ni dovoljeno izvažati iz Slovenije v države v razvoju, odpadke pa je treba izvažati za predelavo le, če bodo obdelani v obratih, ki delujejo po splošno enakovrednih standardih kot v Skupnosti. Cilj teh zakonodajnih nadzorov čezmejnega izvoza je preprečiti negativne vplive na zdravje ljudi zaradi predelave odpadkov iz Slovenije drugod po svetu.

V letu 2021 je Komisija predstavila predlog nove *Uredbe o pošiljkah odpadkov*¹⁵. Razlogi za predlog te uredbe je dejstvo, da je pošiljanje odpadkov preko meja tvegano za zdravje ljudi in okolje, zlasti kadar ni ustrezno nadzorovano. Poleg tega imajo ti odpadki pogosto pozitivno gospodarsko vrednost, zlasti kot sekundarne surovine, ki lahko nadomestijo in zmanjšajo odvisnost od neobdelanih materialov ter s tem prispevajo k bolj krožnemu gospodarstvu.

Revizija uredbe o pošiljkah odpadkov je tudi odgovor na poziv iz *Evropskega zelenega dogovora* in *Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo*, naj se uredba o pošiljkah odpadkov revidira z naslednjimi cilji:

- olajšati pošiljanje odpadkov za ponovno uporabo in recikliranje v EU,
- zagotoviti, da EU ne bo izvažala izzivov v zvezi z odpadki v tretje države, ter
- obravnavati nezakonite pošiljke odpadkov.

Emisije mikroplastike

Predvsem v zvezi z ukrepi, povezanimi s komunalnimi odpadki, obstaja precejšnja skrb in negotovost glede učinkov mikroplastike na zdravje ljudi, čeprav se ta širi v okolje manj z emisijami po zračni poti.

Pri presoji vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* na preprečevanje izpostavljenosti ljudi onesnaženemu zraku so bili ocenjeni odgovori na naslednja vprašanja:

- ali navedeni ukrepi zagotavljajo preprečevanje izpostavljenosti ljudi onesnaženemu zraku, predvsem zaradi emisije onesnaževal iz termične obdelave odpadkov in zaradi emisije neprijetnega vonja iz infrastrukture za biološko obdelavo odpadkov, in
- ali ukrepi naslavljajo nesorazmerno izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku kot posledice ravnanja z odpadki na območjih, ki so že opredeljena kot ranljiva območja ali kot območja degradiranega okolja.

Vplivi ukrepov v okviru *Programa ravnanja z odpadki* na preprečevanje izpostavljenosti ljudi onesnaženemu zraku so ocenjeni kot nebitveni pod pogoji (ocena C). Ukrepe *Programa ravnanja z odpadki*, ki naslavljajo termično obdelavo odpadkov, in ukrepe v zvezi z biološko obdelavo odpadkov je potrebno dopolniti.

Vpliv ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani z gradbenimi odpadki, rudarskimi odpadki in nevarnimi odpadki ter vpliv ukrepov, ki so povezani s sanacijo tal, je pozitiven za preprečevanje izpostavljenosti ljudi onesnaženemu zraku (ocena vpliva A).

¹⁵ Predlog Uredbe o pošiljkah odpadkov in spremembi uredb (EU) št. 1257/2013 in (EU) 2020/1056 – (COM(2021) 709).

Vpliv ukrepov, povezanih z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti, v okviru *Programa ravnanja z odpadki* nima neposrednega vpliva na preprečevanje izpostavljenosti ljudi onesnaženemu zraku (ocena vpliva A).

Vplivi ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki naslavlja termično obdelavo odpadkov, in vplivi ukrepov v zvezi z biološko obdelavo odpadkov so za preprečevanje izpostavljenosti ljudi onesnaženemu zraku ocenjeni kot nebitni pod pogoji (ocena C). Ukrepe *Programa ravnanja z odpadki*, ki naslavlja termično obdelavo odpadkov, in ukrepe v zvezi z biološko obdelavo odpadkov je potrebno dopolniti s predlogom priprave zakonodajnih ukrepov, na podlagi katerih:

- (i) se bodo uskladili slovenski predpisi, ki urejajo emisije snovi v zrak in vode iz naprav za termično obdelavo odpadkov, z emisijskimi standardi za sežig odpadkov iz *Izvedbenega sklepa Komisije o (EU) 2019/2010*,
- (ii) se bodo izdali slovenski predpisi o emisiji vonjav iz naprav za biološko obdelavo tekočih in trdnih odpadkov, in
- (iii) bo pristojni organ v skladu z določbami *Uredbe o pošiljkah odpadkov* zagotovil na ustrezen način javno objavo informacij o prigravitvah pošiljk, za katere so izdali soglasje ali ki so jim ugovarjali, in o pošiljkah odpadkov, za katere veljajo splošne zahteve glede informacij, predvsem pa tistih pošiljk slovenskih odpadkov, pri katerih namembna država ni članica Unije ali ni OECD država.

8.1.3.4 Program preprečevanja odpadkov

Vpliv na preprečevanje izpostavljenosti ljudi onesnaženemu zraku bodo imeli vsi ukrepi v okviru Programa preprečevanja odpadkov:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* na preprečevanje izpostavljenosti ljudi onesnaženemu zraku je pozitiven (ocena vpliva A).

Okoljski cilj 6 (OC 6): Preprečiti škodljive vplive na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom

8.1.3.5 Program ravnanja z odpadki

Na preprečevanje škodljivih vplivov na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom bo vplivalo predvsem izvajanje naslednjih ukrepov v okviru *Programa ravnanja z odpadki*:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: vpliv na zmanjšanje izpostavljenosti ljudi čezmernemu hrupu: onesnaževanje s hrupom ostaja glavni okoljski problem v Evropski uniji. Cestni promet je prevladujoči vir okoljskega hrupa. Pomemben vir hrupa so tudi železnice, letališča in industrija. Ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti ljudi čezmernemu hrupu se v zvezi z upravljanjem cestnega prometa najpogosteje izvajajo na urbaniziranih območjih.

Direktiva 2002/49/ES o ocenjevanju in upravljanju okoljskega hrupa je glavni zakonodajni akt Skupnosti za ugotavljanje ravni hrupa in za sprožitev potrebnih ukrepov na ravni držav članic in na ravni Skupnosti. Direktiva 2002/49/ES o okoljskem hrupu se osredotoča na tri področja ukrepanja:

- določitev izpostavljenosti hrupu v okolju,
- zagotovitev, da so informacije o okoljskem hrupu in njegovih učinkih na voljo javnosti,
- preprečevanje in zmanjševanje okoljskega hrupa, kjer je to treba, in ohranjanje kakovosti okoljskega hrupa, kjer je ta dobra.

Direktiva 2002/49/ES se uporablja za hrup, kateremu so izpostavljeni ljudje, zlasti v naseljih, javnih parkih ali drugih mirnih območjih v aglomeraciji, v mirnih območjih na prostem, v bližini šol, bolnišnic in drugih stavb z varovanimi prostori.

Leta 2014 je Evropska agencija za okolje (EEA) objavila svojo prvo vseevropsko oceno o stanju hrupa v okolju - poročilo o hrupu v Evropi 2014. Ta ocena je temeljila na podatkih, ki so jih države članice sporočile EEA v skladu z Direktivo 2002/49/ES o okoljskem hrupu. Gre za podatke o kartiranju hrupa za leto 2012. Razpoložljivi podatki o dolgotrajni povprečni izpostavljenosti kažejo, da je 65 % Evropejcev, ki živijo v večjih mestnih območjih, izpostavljeno visokim ravnam hrupa, več kot 20 % pa ravnem hrupa ponoči, pri katerih se škodljivi vplivi na zdravje ljudi pogosto pojavljajo.

WHO je hrup iz cestnega prometa kategorizirala kot drugi najbolj škodljiv okoljski stres v Evropi, pred katerim je samo onesnaževanje zraka. Smernice WHO o nočnem hrupu za Evropo priporočajo, da izpostavljenost ne sme preseči 40 dB(A). Doseganje tega nizkega zvočnega tlaka pomeni izziv, zlasti v mestnih območjih, kjer ravni hrupa v ozadju ostanejo relativno visoke tudi ponoči. Direktiva 2002/49/ES o okoljskem hrupu trenutno ne zahteva, da se kartiranje nočnega hrupa izvede na tako nizki ravni, kot je 40 dB(A), tako da se trenutno ocenjuje obremenjenost zunanjega okolja s hrupom glede na 55 dB(A) v obdobju Ldvn in glede na 50 dB(A) v obdobju Lnoč.

Za zmanjšanje izpostavljenosti ljudi čezmernemu hrupu so potrebni tudi drugi ukrepi in ne samo ukrepi za zmanjšanje emisije hrupom. Eden od glavnih zaključkov poročila agencije EEA za leto 2016 je ohranjanje tako imenovanih mirnih območij v mestih in na odprtem. V poročilu agencije EEA za leto 2016 je bilo ugotovljeno, da je kljub sprejetju nekaterih ukrepov za ohranjanje mirnih območij na odprtem mogoče storiti še veliko za zmanjšanje obremenitve s hrupom in pomoč pri varovanju zdravja ljudi in biotske raznovrstnosti. Poročilo navaja, da se lahko izven mest približno 18 % evropskega ozemlja šteje za mirno območje, 33 % ozemlja na prostem pa je čezmerno obremenjenega s hrupom. Porazdelitev mirnih območij na prostem je močno povezana z gostoto prebivalstva in lokacijo prometne infrastrukture.

V skladu z Direktivo 2002/49/ES o ocenjevanju in upravljanju okoljskega hrupa mora Slovenija pripraviti in objaviti akcijske načrte za obvladovanje hrupa, pri čemer se o posebnih vrstah ukrepov, vključenih v te akcijske načrte, sama odloča. Za mestna strnjena naselja so najprimernejši ukrepi v zvezi z upravljanjem cestnega prometa, kot je zamenjava cestnih površin, izboljšanje prometnih tokov in uvedba nižjih omejitev hitrosti. Temu sledijo ukrepi, povezani z rabo zemljišč in urbanističnim načrtovanjem. Primerni so tudi akcijski načrti, katerih cilj je spodbujanje uporabe okolju prijaznejših načinov prevoza, izogibanje povečanju pretoka prometa in ozaveščanje o hrupu kot okoljskem problemu.

Glavni politični cilj Sedmega okoljskega akcijskega programa EU je znatno zmanjšati onesnaževanje s hrupom do leta 2020 in se približati priporočenim ravnam hrupa, ki ga priporoča Svetovna

zdravstvena organizacija. Podatki kažejo, da bo cilj Sedmega okoljskega akcijskega programa EU (znatno zmanjšati obremenjenost okolja s hrupom do leta 2020 in se približati priporočenim WHO ravnam hrupa pod 55 dB(A)) težko doseči brez izvajanja v prejšnjem odstavku navedenih dodatnih ukrepov.

Med ukrepe v zvezi z upravljanjem cestnega prometa se morajo vključiti tudi ukrepi za zmanjšanje hrupa, ki nastaja pri prevzemanju ter prevažanju odpadkov, predvsem komunalnih ter zlasti na urbaniziranih območjih naselij in to na način, da se ohranjajo tako imenovana mirna območja v mestih in na odprtem.

Vplivi ukrepov v okviru *Programa ravnanja z odpadki* na preprečevanje škodljivih vplivov na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom so ocenjeni kot nebitni (ocena B).

8.1.3.6 Program preprečevanja odpadkov

Neposreden pozitiven vpliv na preprečevanje škodljivih vplivov na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom bodo imeli vsi ukrepi v okviru *Programa preprečevanja odpadkov*:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* na preprečevanje škodljivih vplivov na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom je pozitiven (ocena vpliva A).

8.1.4 Raba zemljišč in raba tal

Okoljski cilj 7 (OC 7): Ohraniti in izboljšati kakovost tal ter prispevati k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč.

8.1.4.1 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na kakovost tal ter trajnostno rabo zemljišč in ohranitev kmetijskih in gozdnih zemljišč bodo imeli naslednji ukrepi v okviru *Programa ravnanja z odpadki*:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov, in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: v skladu z EU zakonodajo so tla površinski del litosfere, ki ga sestavljajo mineralne in organske snovi, voda, zrak in organizmi. *Strategija EU za tla do leta 2030*¹⁶ uvodoma navaja, da nam tla in množica organizmov, ki živijo v njih, dajejo hrano, biomaso, vlakna in surovine, uravnavajo krogoke vode, ogljika in hranil ter

¹⁶ Strategija EU za tla do leta 2030; COM(2021) 699 final.

omogočajo življenje na zemlji. Tla so dom več kot 25 % vse biotske raznovrstnosti na planetu Zemlja in so osnova prehranskih verig, ki hranijo človeštvo in biotsko raznovrstnost nad tlemi. Tla so za prehranjevanje prebivalstva pomembni, vendar zelo počasi obnovljiv naravni vir (za nastanek nekaj centimetrov biološko aktivnih tal so potrebna tisočletja), pri katerem degradacija tal nastaja zelo hitro, medtem ko nastajanje in regeneracija tal poteka izjemno počasni.

Tla opravljajo veliko funkcij in nalog, ki so odločilnega pomena za človeške dejavnosti in preživetje ekosistema. Te funkcije so proizvodnja biomase, skladiščenje, filtriranje in preoblikovanje hranilnih snovi in vode, tla so vir biološke raznovrstnosti, temelj večine človeških dejavnosti, skladišče ogljika in ne nazadnje arhiv geološke ter arheološke dediščine. Degradacija tal ali izboljšava tal znatno vplivata tudi na druga področja varstva okolja, kot so varstvo površinskih voda in podtalnice, zdravje ljudi, podnebne spremembe, varstvo narave in biološke raznovrstnosti ter varnost živil.

Tla so naravni vir, ki je pod vse večjimi okoljskimi obremenitvami in ga je treba kot takega varovati pred degradacijo. Opredeljenih je osem glavnih procesov degradacije tal v EU. Ti so erozija, zmanjšanje količine organskih snovi, onesnaževanje, zasoljevanje, zbijanje tal, zmanjšanje biološke raznovrstnosti tal, pozidava, zemeljski usadi in poplave. Obravnavani vplivi ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* se nanašajo na vplive na tla zaradi odlaganja odpadkov, zasipanja tal z nenevarnimi odpadki, uporabo biološko obdelanih odpadkov kot gnojila ter izvajanje sanacijskih ukrepov na območjih že degradiranih tal.

V *Strategiji EU za tla do leta 2030* je ocenjeno, da približno 60 do 70 % tal v EU ni zdravih. Zemljišča in tla so še naprej izpostavljena procesom velike degradacije, kot so erozija, zbijanje tal, zmanjšanje količine organskih snovi, onesnaževanje, izguba biotske raznovrstnosti, zasoljevanje in pozidava. Ta škoda je posledica netrajnostne rabe zemljišč in netrajnostnega gospodarjenja z njimi, čezmernega izkoriščanja in emisij onesnaževal.

Cilji *Strategije EU za tla do leta 2030* temeljijo na *Strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030*¹⁷ in *Strategiji EU za prilagajanje podnebnim spremembam*¹⁸. Tako ta nova EU strategija za tla temelji na več ciljih *Evropskega zelenega dogovora*¹⁹ in ciljih EU, določenih pred njim, in sicer:

srednjeročni cilji do leta 2030:

- boriti se proti dezertifikaciji, obnoviti degradirana zemljišča in tla, tudi zemljišča, prizadeta zaradi dezertifikacije, suše in poplav, ter si prizadevati za svet brez degradacije tal;
- obnoviti znatna območja degradiranih in z ogljikom bogatih ekosistemov, vključno s tlemi;
- doseči odzvem neto toplogrednih plinov v EU v višini 310 milijonov ton ekvivalenta CO₂ na leto v sektorju rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva (LULUCF);
- do leta 2027 doseči dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda ter dobro kemijsko in količinsko stanje podzemne vode;
- zmanjšati izgube hranil za vsaj 50 %, splošno uporabo kemičnih pesticidov in njihovega tveganja za 50 % ter uporabo nevarnejših pesticidov za 50 % do leta 2030;
- doseči znaten napredek pri sanaciji onesnaženih površin;

dolgoročni cilji do leta 2050:

- doseči ničelno neto izkoriščanje zemljišč;
- onesnaževanje tal bi bilo treba zmanjšati na ravni, ki ne veljajo več za škodljive zdravju ljudi in naravnim ekosistemom ter ustrezajo mejam zmogljivosti našega planeta, s čimer bi se ustvarilo okolje brez strupov;
- doseči podnebno nevtralno Evropo in si kot prvi korak prizadevati za doseganje podnebne nevtralnosti na zemljiščih v EU do leta 2035;

¹⁷ Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030; COM(2020) 380.

¹⁸ Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam; COM(2021) 82.

¹⁹ Evropski zeleni dogovor; COM(2019) 640 final.

- doseči, da bo EU do leta 2050 družba, odporna proti podnebnim spremembam in popolnoma prilagojena neizogibnim vplivom podnebnih sprememb.

Zaradi ohranjanja vseh funkcij tal mora raba tal potekati na trajnosten način, ki ohranja njihovo sposobnost za izvajanje ekoloških, gospodarskih in družbenih storitev, hkrati pa tudi njihove funkcije, da bodo prihodnje generacije lahko zadovoljevale svoje potrebe. Usmeritve za doseganje okoljskega cilja »ohraniti in izboljšati kakovost tal ter prispevati k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč« temeljijo na ukrepih za ohranjanje funkcij tal, in sicer so z vidika ravnanja z odpadki to naslednji ukrepi iz *Strategije EU za tla do leta 2030*:

- **preprečevanje onesnaževanja tal:** preprečevanje razpršenega in točkovnega onesnaževanja tal ostaja najbolj učinkovit in ekonomičen način za dolgoročno zagotavljanje čistih in zdravih tal. Prednostna naloga je preprečevanje onesnaževanja pri viru. To je mogoče doseči na primer s čisto industrijo, trajnostno zasnovo izdelkov, izboljšanim recikliranjem, ravnanjem z odpadki in ponovnim pridobivanjem hranil, učinkovitejšo uporabo gnojil ali zmanjšano uporabo pesticidov in tveganjem v zvezi z njimi;
- **obnavljanje degradiranih tal:** degradirana tla so delno ali v celoti izgubila sposobnost opravljanja številnih funkcij in storitev. V nekaterih primerih uporaba trajnostnega upravljanja tal omogoča, da se tla povrnejo v zdravo stanje, kar vodi do popolne obnove po nekaj letih (npr. v primeru izgube ogljika in biotske raznovrstnosti ali zbijanja in erozije zgornje rodovitne plasti). V drugih primerih so aktivni ukrepi za obnovo včasih potrebni le za delno obnovo (npr. za pozidana, dezertificirana, zasoljena ali zakisana tla). Komisija je v *Strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030* napovedala, da bo predlagala pravno zavezujoče cilje EU za obnovo narave za obnovitev degradiranih ekosistemov, zlasti tistih, ki imajo največ potenciala za zajemanje in shranjevanje ogljika ter za preprečevanje in zmanjševanje vpliva naravnih nesreč.
- **sanacija onesnaženih območij:** onesnažena območja je treba sanirati s tehnikami, ki so pogosto zapletene in drage, čeprav so se v nekaterih primerih poceni tehnike bioremediacije izkazale za učinkovite. Vendar pa so v nekaterih primerih tla degradirana do takšne mere, da jim zdravja ni mogoče v celoti povrniti po razumni ceni. V takih primerih so potrebni ustrezni ukrepi za omejitev ali obvladovanje tveganja onesnaženega območja, da se prepreči morebitna nadaljnja škoda za okolje in zdravje ljudi.

Pri presoji vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* na ohranjanje in izboljšanje kakovosti tal ter prispevanje k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč so bili ocenjeni odgovori na naslednja vprašanja:

- ali navedeni ukrepi preprečujejo širjenje območij zasipavanja ali odlaganja odpadkov,
- ali navedeni ukrepi preprečujejo uporabo neustreznih biološko obdelanih odpadkov kot gnojila, in
- ali navedeni ukrepi pospešujejo sanacijske ukrepe na območjih že degradiranih tal.

Vpliv ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani s komunalnimi odpadki, gradbenimi odpadki, rudarskimi odpadki, nevarnimi odpadki in z biološko obdelavo odpadkov, je pozitiven za ohranitev in izboljšanje kakovosti tal in tudi njihov prispevek k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč je pozitiven (ocena vpliva A).

Vpliv ukrepov, povezanih z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti, v okviru *Programa ravnanja z odpadki* nima neposrednega vpliva na ohranitev in izboljšanje kakovosti tal ter nimajo neposrednega prispevka k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč (ocena vpliva A).

Vplivi ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani s sanacijo tal, so za ohranitev in izboljšanje kakovosti tal ocenjeni kot nebistveni pod pogoji in tudi njihov prispevek k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč je ocenjen kot nebistven pod pogoji (ocena C). Ukrepe *Programa ravnanja z odpadki*, ki naslavljajo sanacijo degradiranih območij zaradi odloženih

ali nezakonito odvrženih odpadnih materialov, je potrebno v skladu s cilji *Strategije EU za tla do leta 2030* dopolniti s predlogom priprave zakonodajnih ukrepov za:

- (i) opredelitev onesnaženih območij,
- (ii) vzpostavitev evidence in registra teh območij ter
- (iii) izvedbo sanacije onesnaženih območij, ki pomenijo veliko nevarnost za zdravje ljudi in okolje.

8.1.4.2 Program preprečevanja odpadkov

Vpliv na kakovost tal ter trajnostno rabo zemljišč in ohranitev kmetijskih in gozdnih zemljišč bodo imeli vsi ukrepi v okviru Programa preprečevanja odpadkov:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* k ohranitvi in izboljšanju kakovosti tal ter njihov prispevek k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč je pozitiven (ocena vpliva A).

8.1.5 Vode

Okoljski cilj 8 (OC 8): Ohranjati oziroma zagotavljati dobro kemijsko in ekološko stanje površinskih voda

8.1.5.1 Program ravnanja z odpadki

Na ohranjanje oziroma zagotavljanje dobrega kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda bo vplivalo predvsem izvajanje naslednjih ukrepov v okviru *Programa ravnanja z odpadki*:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: zaradi nadaljnje gospodarske rasti se za Slovenijo pričakuje večji pritisk na vodne vire, kar lahko vpliva na zagotavljanje dobrega kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda kakovost vode. Kar nekaj je v Sloveniji tudi območij, kjer se je v preteklosti nekritično odmetavalo odpadne materiale (tudi na poplavna območja), obstoji pa tudi nekaj obratujočih odlagališč, odlagališč v zapiranju ter zaprtih odlagališč, iz katerih se izcejajo onesnažene vode v tla in od tod posredno preko podzemne vode v površinske vode.

Gradnja in obratovanje infrastrukture za obdelavo odpadkov, vključno z infrastrukturo za zbiranje, skladičenje in transport odpadkov v manjši meri oziroma zanemarljivo prispeva k negativnim vplivom na dobro kemijsko in ekološko stanje površinskih voda, na primer z odvajanjem odpadnih voda v površinske vode.

Ker se za pridobivanje in obdelavo naravnih virov potrebuje voda, v splošnem velja, da se s ponovno uporabo in recikliranjem izdelkov in odpadnih materialov pripomore k ohranjanju oziroma zagotavljanju dobrega kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda.

Pričakuje se tudi, da bodo podnebne spremembe močno vplivale na vodno okolje. Tveganje za nastanek poplav zaradi pojava ekstremnih padavin in tveganje za nastanek dolgotrajnejših in hujših suš se povečuje, kar posledično vpliva na dobro kemijsko in ekološko stanje površinskih voda predvsem na območjih, kjer so bili na vodna in priobalna zemljišča odvrženi odpadni materiali.

Pri presoji vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* na ohranjanje oziroma zagotavljanje dobrega kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda so bili ocenjeni odgovori na naslednja vprašanja:

- ali navedeni ukrepi prispevajo k ohranitvi oziroma zagotovitvi dobrega kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda,
- ali navedeni ukrepi pripomorejo k trajnostni in vzdržljivi oskrbi z vodnimi viri?

Vpliv navedenih ukrepov v okviru *Programa ravnanja z odpadki* k ohranjanju oziroma zagotavljanju dobrega kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda je pozitiven (ocena vpliva A).

8.1.5.2 Program preprečevanja odpadkov

Neposreden pozitiven vpliv na ohranjanje oziroma zagotavljanje dobrega kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda bodo imeli vsi ukrepi v okviru *Programa preprečevanja odpadkov*:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* na ohranjanje oziroma zagotavljanje dobrega kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda je pozitiven (ocena vpliva A).

Okoljski cilj 9 (OC 9): Ohranяти oz. zagotavljati dobro kemijsko stanje podzemne vode
--

8.1.5.3 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na ohranjanje oziroma zagotavljanje dobrega kemijskega stanja podzemne vode bodo imeli predvsem naslednji ukrepi v okviru *Programa ravnanja z odpadki*:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov, in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: Krovna direktiva 2000/60/ES o vodah postavlja državam članicam naslednje zahteve v zvezi z doseganjem dobrega količinskega in kemijskega stanja podzemnih voda:

- opredeliti je treba telesa podzemne vode,
- vzpostaviti registre zavarovanih območij znotraj vsakega vodnega območja za tista območja podzemne vode ali habitate in vrste, ki so neposredno odvisne od vode. Registri morajo vključevati vsa vodna telesa, ki se uporabljajo za pridobivanje pitne vode, in vsa zavarovana območja, zajeta v Direktivi o kopalnih vodah, ranljiva območja v skladu z Direktivo o nitratih in občutljiva območja v skladu z Direktivo o komunalnih odpadnih vodah, ter zavarovana območja zaradi varstva habitatov in vrst, vključno z območji Natura 2000,
- vzpostaviti omrežja za monitoring stanja podzemnih voda, da se zagotovi celovit pregled kemijskega in količinskega stanja podzemne vode,
- sprejeti in izvajati načrt upravljanja povodja za vsako vodno območje, ki mora vključevati povzetek pritiskov in vplivov človekove dejavnosti na stanje podzemne vode, predstavitev v obliki karte rezultatov spremljanja, povzetek ekonomske analize rabe vode, povzetek programov zaščite, nadzora ali sanacijskih ukrepov.

Opredelitev vodnih teles podzemnih voda ter obveznosti upravljanja z njimi so podrobneje zajete za vsako telo podzemne vode posebej v *Načrtu upravljanja voda na vodnem območju Jadranskega morja za obdobje 2016–2021* in *Načrtu upravljanja voda na vodnem območju Donave za obdobje 2016–2021*.

Direktiva 2006/118/ES o podzemnih vodah določa standarde kakovosti podzemne vode in uvaja ukrepe za preprečevanje ali omejevanje vnosa onesnaževal v podzemno vodo. Direktiva 2006/118/ES o podzemni vodi dopolnjuje Krovno direktivo 2000/60/ES o vodah v zvezi s standardi kakovosti podzemne vode in ukrepi za preprečevanje ali omejitev vnosov onesnaževal v podzemno vodo.

Pri presoji vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* na preprečevanje negativnih vplivov na kakovost pitne vode in kopalnih voda so bili ocenjeni odgovori na naslednja vprašanja:

- ali ukrepi zagotavljajo, da se vzpostavi za obstoječo infrastrukturo za odlaganje odpadkov primerne administrativne instrumente in finančne vire za sanacijo odlagališč, za katera se je na podlagi rezultatov monitoringa kakovosti podzemne vode ugotovilo, da čezmerno onesnažujejo podzemno vodo,
- ali ukrepi v zadostnem obsegu zagotavljajo, da se bo smetenje oziroma nezakonito odmetavanje odpadkov postopoma zmanjševalo, vključno s tem, da imajo v zvezi s preprečevanjem tega početja večjo odgovornost lastniki oziroma upravljavci zemljišč,
- ali ukrepi zagotavljajo, da se bo sanacija degradiranih tal, kjer so na podlagi rezultatov monitoringa kakovosti podzemne vode ugotovljeni negativni vplivi na podzemne vode, izvajala prioritarno na območjih, kjer so zaradi odloženih ali odvrgenih odpadkov ogroženi viri pitne vode.

Vplivi ukrepov v okviru *Programa ravnanja z odpadki* na ohranjanje oziroma zagotavljanje dobrega kemijskega stanja podzemne vode so ocenjeni kot nebitveni pod pogoji (ocena C). Ukrepe *Programa ravnanja z odpadki*, ki naslavlja upravljanje odlagališč komunalnih odpadkov in ukrepe v zvezi s sanacijo degradiranih območij zaradi odloženih ali nezakonito odvrgenih odpadnih materialov je potrebno dopolniti, in sicer:

1. ukrepe, ki naslavlja upravljanje odlagališč komunalnih odpadkov, z naslednjo zahtevo:

»obstoječa odlagališča komunalnih odpadkov se morajo zapreti takoj, ko se ugotovi:

- na podlagi rezultatov obratovalnega monitoringa, da pronicanje izcedne vode iz telesa odlagališča pomeni tveganje za nedoseganje dobrega kemijskega stanja podzemne ali površinske vode; ali
- tveganje za onesnaževanje površinskih voda, kjer so odlagališča umeščena na območju poplavne ali erozijske ogroženosti«;

2. ukrepe, ki naslavljaajo sanacijo degradiranih območij zaradi odloženih ali nezakonito odvrženih odpadnih materialov, je potrebno v skladu s cilji *Strategije EU za tla do leta 2030* dopolniti:

»pripraviti je treba zakonodajne podlage za:

- (i) opredelitev onesnaženih območij,
- (ii) vzpostavitev evidence in registra teh območij ter
- (iii) izvedbo sanacije onesnaženih območij, ki pomenijo veliko nevarnost za zdravje ljudi in okolje«.

8.1.5.4 Program preprečevanja odpadkov

Neposreden pozitiven vpliv na ohranjanje oziroma zagotavljanje dobrega kemijskega in ekološkega stanja površinskih voda bodo imeli vsi ukrepi v okviru *Programa preprečevanja odpadkov*:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* na ohranjanje oziroma zagotavljanje dobrega kemijskega stanja podzemne vode je pozitiven (ocena vpliva A).

8.1.6 Zrak

Okoljski cilj 10 (OC 10): Zagotoviti doseganje dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak

8.1.6.1 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na zagotavljanje doseganja dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak bodo imeli predvsem naslednji ukrepi v okviru Programa ravnanja z odpadki:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- krepki, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov, in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: kakovost zunanjega zraka je občutljiva na spremembe v obsegu prometa in na emisije iz drugih virov onesnaževanja zunanjega zraka, kot so gradbeni obrati in stroji. Transport zaradi zbiranja odpadkov in s tem povezanih emisij so glavni vir onesnaževanja zunanjega zraka pri dejavnostih na področju ravnanja z odpadki. Emisije v zrak iz predelave in obratovanja naprav za predelavo odpadkov vključujejo emisije prahu iz postaj za razsuti prostor in morebitne zgorevalne pline pri energiji iz obratov za termično obdelavo odpadkov, pirolizo, obratov za anaerobno digestijo odpadkov ter iz bakel za sežiganje metana na odlagališčih.

Emisije iz dobro urejenih sežigalnic komunalnih odpadkov malo prispevajo k lokalnim koncentracijam onesnaževal zraka. Povečanje recikliranja in zmanjšanje odlaganja odpadkov ugodno vpliva na zmanjšanje emisij v zrak.

Preprečevanje nastajanja odpadkov in ponovna uporaba materialov zmanjša potrebo po proizvodnji materialov in izdelkov, varčuje z energijo in preprečuje emisije v zrak, povezane s proizvodnjo energije.

Pri presoji vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* na zagotavljanje doseganja dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak so bili ocenjeni odgovori na naslednja vprašanja:

- ali navedeni ukrepi vplivajo na emisije snovi v zrak,
- ali bodo navedeni ukrepi vplivali na povečan transport odpadkov in imeli škodljiv učinek na prebivalstvo, ki prebiva v bližini glavnih transportnih poti?

Vpliv navedenih ukrepov v okviru *Programa ravnanja z odpadki* na zagotavljanje doseganja dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak je ocenjen kot nebitven (ocena vpliva B).

8.1.6.2 Program preprečevanja odpadkov

Neposreden pozitiven vpliv na zagotavljanje doseganja dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak bodo imeli vsi ukrepi v okviru *Programa preprečevanja odpadkov*:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* na zagotavljanje doseganja dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak je pozitiven (ocena vpliva A).

8.1.7 Podnebni dejavniki

Okoljski cilj (OC 11): Zmanjšati emisije TGP

8.1.7.1 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na zmanjšanje emisije TGP bodo imeli predvsem naslednji ukrepi v okviru *Programa ravnanja z odpadki*:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov, in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: z Evropskim zelenim dogovorom je določena nova strategija za rast, katere cilj je preobraziti Unijo v pravično in uspešno družbo s sodobnim, konkurenčnim in z viri gospodarnim gospodarstvom, ki v letu 2050 ne bo ustvarjalo nobenih neto emisij toplogrednih plinov in v katerem bo gospodarska rast ločena od rabe virov. Cilj Evropskega zelenega dogovora je tudi zavarovati, ohraniti in poživiti naravni kapital Unije ter zaščititi zdravje in dobrobit državljanov pred nevarnostmi, ki izhajajo iz okolja, in njihovimi učinki. Hkrati mora biti ta prehod pravičen in vključujoč, pri čemer ni nihče prezrt.

Unija je vzpostavila zakonodajni okvir za doseganje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2030, dogovorjenega leta 2014, pred začetkom veljavnosti *Pariškega sporazuma*. Zakonodaja, ki izvaja ta cilj, med drugim obsega Direktivo 2003/87/ES, ki vzpostavlja EU ETS, Uredbo (EU) 2018/842, ki je uvedla nacionalne cilje za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2030, in Uredbo (EU) 2018/841, ki od držav članic zahteva, da uravnotežijo emisije toplogrednih plinov in odvzeme zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva.

Komisija je v svojem sporočilu z naslovom *Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo*²⁰ predstavila vizijo za doseganje neto ničelnih emisij toplogrednih plinov v Uniji do leta 2050 s socialno pravičnim in stroškovno učinkovitim preходом. V zvezi z načini za prehod v gospodarstvo z ničelno stopnjo neto emisij TPG je v tej evropski strateški dolgoročni viziji za področje ravnanja z odpadki navedeno:

»Konkurenčna industrija EU in krožno gospodarstvo sta ključna dejavnika pri zmanjšanju emisij toplogrednih plinov. Industrija EU je že danes ena najbolj učinkovitih na svetovni ravni in tako bo po pričakovanjih tudi v prihodnje. Da pa bi to tudi v prihodnje zagotavljali, si je treba prizadevati za razvoj konkurenčnega in z viri gospodarnega krožnega gospodarstva. Proizvodnja številnih industrijskih izdelkov, kot so steklo, jeklo in plastika, bo doživela še dodatno znatno zmanjšanje potrebe po energiji in emisijah iz proizvodnih postopkov, zlasti z zvišanjem stopenj recikliranja. Surovine so nujno potrebne za ogljično nevtralne rešitve v vseh gospodarskih sektorjih. Glede na obseg hitro rastočega povpraševanja po materialih bodo primarne surovine še naprej predstavljale velik del povpraševanja. Vendar pa bo zmanjšanje vnosa materialov s ponovno uporabo in recikliranjem izboljšalo konkurenčnost, ustvarilo poslovne priložnosti in delovna mesta ter zahtevalo manj energije, posledično pa bo zmanjšalo onesnaževanje in emisije toplogrednih plinov. Predelava in recikliranje surovin bosta zlasti pomembna v sektorjih in tehnologijah, kjer se lahko pojavijo nove odvisnosti, kot je zanašanje na kritične materiale, kot so kobalt, redki elementi ali grafit, katerih proizvodnja je omejena na nekaj držav zunaj Evrope.«.

*Strategija EU za zmanjšanje emisij metana*²¹ navaja, da je bila z nedavnimi spremembami zakonodaje EU o odpadkih (2018) uvedena obveznost ločenega zbiranja biološko razgradljivih odpadkov do leta 2024 in določen nov cilj do leta 2035, da se na odlagališča odloži največ 10 % odpadkov. Zaradi teh sprememb se pričakuje, da se bodo emisije metana z odlagališč še naprej zmanjševale. Čim večje zmanjšanje odlaganja biološko razgradljivih odpadkov na odlagališčih ter njihova uporaba za podnebno nevtralne krožne materiale in kemikalije na biološki osnovi sta bistvena, da se prepreči nastajanje metana, hkrati pa zagotavljata nadomestek za fosilno in ogljično intenzivne proizvode. Zato bi morale države članice strožje izvrševati obstoječe zakonske zahteve, kot so cilji za preusmeritev biološko razgradljivih odpadkov z odlagališč in obdelava biološko razgradljivih odpadkov pred odlaganjem, da se nevtralizira njihova razgradljivost. Države članice bi morale tudi poostriti nadzor nad delovanjem nezakonitih odlagališč odpadkov. Tudi na tem področju je potrebno okrepljeno spremljanje, poročanje in preverjanje, da se predvidijo učinki, ki jih bodo imeli ti ukrepi na podnebne cilje do leta 2030 in pozneje.

²⁰ Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo; COM(2018) 773 final.

²¹ Strategija EU za zmanjšanje emisij metana; COM(2020) 663 final.

S svežnjem ukrepov iz leta 2016 si Unija prizadeva za ambiciozno agendo za razogljičenje z izgradnjo trdne energetske unije, kar vključuje cilje za leto 2030 za energijsko učinkovitost in uporabo energije iz obnovljivih virov iz Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti in Direktive (EU) 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, ter s krepitvijo ustrezne zakonodaje, vključno z Direktivo 2010/31/EU o energetske učinkovitosti stavb.

V zvezi s področjem ravnanja z odpadki je treba opozoriti na določbo iz Priloge IX k Direktivi (EU) 2018/2001 o surovinah za proizvodnjo bioplina za uporabo v prometu in naprednih pogonskih biogoriv, katerih prispevek se lahko šteje za dvakratnik njihove energetske vsebnosti. V ta sklop surovin so sicer vključeni biomasni del mešanih komunalnih odpadkov ter biološki odpadki iz gospodinjstev, za katere je predpisano ločeno zbiranje, vendar morajo države članice zagotoviti, da sta pri taki rabi surovin za proizvodnjo bioplina za uporabo v prometu in naprednih pogonskih biogoriv izpolnjeni naslednji zahtevi Direktive 2008/98 o odpadkih:

- dolgoročno (po letu 2025) biomasni del mešanih komunalnih odpadkov ne sme vključevati bioloških odpadkov iz gospodinjstev, ker se mora za njih zagotavljati ločeno zbiranje, ter
- cilji recikliranja komunalnih odpadkov ne smejo biti ogroženi: do leta 2035 se morata priprava za ponovno uporabo in recikliranje komunalnih odpadkov povečati na najmanj 65 % mase nastalih komunalnih odpadkov, pri čemer je v Sloveniji masni delež bioloških odpadkov iz gospodinjstev v komunalnih odpadkih najmanj 25 %.

Pri presoji vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* na zmanjšanje emisije TGP so bili ocenjeni odgovori na naslednja vprašanja:

- ali ukrepi pomagajo zagotoviti nizkoogljično oblikovno rešitev za načrtovanje in izvajanje storitev ravnanja z odpadki, vključno z infrastrukturo,
- ali bodo ukrepi privedli do povečanja porabe energije z nizko vsebnostjo ogljika,
- ali bodo ukrepi pripomogli k odzivanju na nove in razvijajoče se zakonodajne spremembe, katerih cilj je zmanjšati emisije ogljika na nič do leta 2050?

Vpliv ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani s komunalnimi odpadki, gradbenimi odpadki, rudarskimi odpadki, nevarnimi odpadki in z biološko obdelavo odpadkov, je pozitiven za zmanjšanje emisije TGP (ocena vpliva A).

Vpliv ukrepov, povezanih z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti, ter ukrepov v okviru *Programa ravnanja z odpadki* nima neposrednega vpliva na zmanjšanje emisije TGP (ocena vpliva A).

Vplivi ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani s sanacijo tal, so za zmanjšanje emisije TGP ocenjeni kot nebitveni (ocena B). Morebitna neučinkovitost izvedbe ukrepov *Programa ravnanja z odpadki*, ki naslavljajo sanacijo degradiranih območij zaradi odloženih ali nezakonito odvrženih odpadnih materialov, bi nebitveno vplivala na zmanjšanje emisije TGP, ker je površina teh degradiranih območij relativno majhna in zato njihova sanacija ter naknadna ozelenitev nebitveno prispeva k povečanju ponorov TGP.

8.1.7.2 Program preprečevanja odpadkov

Program preprečevanja odpadkov ima izrazito pozitiven vpliv na doseganje okoljskega cilja OC 11.

Okoljski cilj 12 (OC 12): Zagotoviti odpornost na vse posledice podnebnih sprememb.
--

8.1.7.3 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na zagotavljanje odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb bodo imeli predvsem naslednji ukrepi v okviru *Programa ravnanja z odpadki*:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov, in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: nova *Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam*²² uvodoma navaja, da vplivov podnebnih sprememb, ki se že pojavljajo, ne bo preprečila niti ustavitev vseh emisij toplogrednih plinov. Ti se bodo pojavljali še več desetletij, tudi če se svetovna in evropska prizadevanja za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov izkažejo za učinkovita. Celo drastična začasna zmanjšanja emisij, na primer zaradi finančne krize leta 2008 (vpliv te krize je bil izrazit na gospodarski razvoj Slovenije v obdobju 2010-2013) ali gospodarskih motenj zaradi pandemije COVID-19 (v Sloveniji v obdobju 2020-2021), imajo majhen učinek na splošen potek globalnega segrevanja. Verjetnost optimističnega scenarija se povečuje s pomembnimi mednarodnimi zavezami za doseganje podnebne nevtralnosti, vendar bi bila tudi v tem primeru še vedno potrebna precejšnja prizadevanja za prilagajanje.

Na podlagi določb *Uredbe (EU) 2021/1119 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti* se zagotavlja temelje za večjo ambicioznost in skladnost politike na področju prilagajanja. Ta Uredba (EU) določa okvir za doseganje podnebne nevtralnosti in ambicijo glede prilagoditve do leta 2050, tako da združuje skupno mednarodno vizijo ukrepanja in pravo EU (tj. globalni prilagoditveni cilj iz člena 7 *Pariškega sporazuma* in cilj trajnostnega razvoja št. 13 iz *Agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030*²³).

Uredba (EU) 2021/1119 Evropsko unijo in njene države članice zavezuje stalnemu napredku v smeri krepitve sposobnosti prilagajanja, krepitve odpornosti in zmanjšanja ranljivosti za podnebne spremembe. Nova *EU za prilagajanje podnebnim spremembam* kaže pot in zagotavlja rešitve, kar prispeva k uresničevanju tega napredka. Glede na sistemsko naravo politike prilagajanja se bodo ukrepi za prilagajanje izvajali celovito z drugimi pobudami *Evropskega zelenega dogovora*²⁴, kot so *Strategija za biotsko raznovrstnost*²⁵, *Strategija „od vil do vilic“*²⁶, *Akcijski načrt za krožno gospodarstvo*²⁷ in *Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje*²⁸, *Strategija za gozdove*²⁹, *Strategija za tla*³⁰, *Strategija za trajnostno in pametno mobilnost*³¹ in prenovljena *Strategija za trajnostno financiranje*.

²²Strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam; COM(2021) 82.

²³ Agenda OZN za trajnostni razvoj do leta 2030: cilj št. 13 - sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam.

²⁴ Evropski zeleni dogovor - COM(2019) 640.

²⁵ Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 - COM(2020) 380.

²⁶ Strategija EU od vil do vilic - COM(2020) 381.

²⁷ novi Akcijski načrt za krožno gospodarstvo - COM(2020) 98.

²⁸ Akcijski načrt EU za ničelno onesnaževanje - COM(2021)-400.

²⁹ nova Strategija EU za gozdove do leta 2030 - COM(2021) 572.

³⁰ Strategija EU za tla do leta 2030; COM(2021) 699.

Komisija z novo *Strategijo EU za prilagajanje podnebnim spremembam* prispeva svoj del k opremljanju Evrope, da bo postala odpornejša proti podnebnim spremembam. S celovitim izvajanjem ukrepov te strategije bo Evropa v veliko boljšem položaju, da bi se lahko spoprijela z vplivi podnebnih sprememb že do leta 2030. To pomeni širjenje ozaveščenosti o prilagajanju in načrtovanja pri vsakem lokalnem organu, podjetju in gospodinjstvu, ter izvajanje prilagajanja v polnem teku za najbolj prizadete na področjih, kot so podnebne storitve, krepitev podnebne odpornosti ali sonaravne rešitve.

V zvezi z ocenjevanjem vplivov ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki* na zagotavljanje odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb je treba posebej poudariti cilje iz naslednjih dveh evropskih strategij, to sta *Akcijski načrt za krožno gospodarstvo* ter nova *Strategija za tla*.

Akcijski načrt za krožno gospodarstvo: da bi zasnovali izdelke, primerne za podnebno nevtralnno, krožno gospodarstvo, gospodarno z viri, zmanjšali količino odpadkov in zagotovili, da prakse vodilnih na področju trajnosti postopoma postanejo pravilo, bo Komisija predlagala zakonodajno pobudo za politiko trajnostnih izdelkov.

Jedro te pobude *Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo* bo razširitev direktive o okoljsko primerni zasnovi na izdelke, ki niso povezani z energijo, da bi se okvir za okoljsko primerno zasnovo uporabljal za najširši možni razpon izdelkov in s tem prispeval h krožnemu gospodarstvu.

Komisija bo v okviru te zakonodajne pobude, po potrebi z dopolnilnimi zakonodajnimi predlogi, razmislila o določitvi trajnostnih načel in drugih ustreznih načinov urejanja naslednjih vidikov:

- izboljšanje trajnosti, možnosti ponovne uporabe, nadgradljivosti in popravljivosti izdelkov, obravnavanje prisotnosti nevarnih kemikalij v izdelkih ter povečanje njihove energijske učinkovitosti in učinkovite rabe virov;
- povečanje vsebnosti recikliranih materialov v izdelkih ob hkratnem zagotavljanju njihove učinkovitosti in varnosti;
- omogočanje ponovne izdelave in visokokakovostnega recikliranja;
- zmanjšanje ogljičnega in okoljskega odtisa;
- omejitev enkratne uporabe in preprečevanje prezgodnje zastarelosti;
- uvedba prepovedi uničenja neprodanega nepokvarljivega blaga;
- zagotavljanje spodbud za izdelke kot storitve in druge modele, pri katerih proizvajalci obdržijo lastništvo izdelka ali odgovornost za njegovo učinkovitost v celotnem življenjskem ciklu;
- izkoriščanje potenciala digitalizacije informacij o izdelkih, vključno z rešitvami, kot so digitalni potni listi, označevanje in vodni žigi;
- nagrajevanje izdelkov na podlagi njihove različne trajnosti, vključno s povezovanjem visokih ravni učinkovitosti s spodbudami.

Strategija za tla: cilji te strategije temeljijo na več ciljih *Evropskega zelenega dogovora*, med katerimi pa je v zvezi z vplivi ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki* na zagotavljanje odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb pomembno izpostaviti naslednje cilje:

srednjeročni cilji do leta 2030:

- boriti se proti dezertifikaciji, obnoviti degradirana zemljišča in tla, tudi zemljišča, prizadeta zaradi dezertifikacije, suše in poplav, ter si prizadevati za svet brez degradacije tal;
- doseči znaten napredek pri sanaciji z odpadki onesnaženih površin.

Pri presoji vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* na zagotavljanje odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb so bili ocenjeni odgovori na naslednja vprašanja:

- ali ukrepi zagotavljajo, da se poveča odpornost na učinke podnebnih sprememb,
- ali ukrepi spodbujajo prilagajanje podnebnim spremembam (vključno z naraščajočimi temperaturami in bolj ekstremnimi vremenskimi dogodki)?

³¹ Strategija za trajnostno in pametno mobilnost; COM(2021) 789.

Vpliv ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani s komunalnimi odpadki, gradbenimi odpadki, rudarskimi odpadki, nevarnimi odpadki in z biološko obdelavo odpadkov, je pozitiven za zagotavljanje odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb (ocena vpliva A).

Vpliv ukrepov, povezanih z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti, v okviru *Programa ravnanja z odpadki* nima neposrednega vpliva na zagotavljanje odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb (ocena vpliva A).

Vplivi ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani s sanacijo tal, so za zagotavljanje odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb ocenjeni kot nebitni pod pogoji (ocena C). Ukrepe *Programa ravnanja z odpadki*, ki naslavlja sanacijo degradiranih območij zaradi odloženih ali nezakonito odvrženih odpadnih materialov, je potrebno v skladu s cilji *Strategije EU za tla do leta 2030* dopolniti s predlogom priprave zakonodajnih ukrepov za:

- (i) opredelitev onesnaženih območij,
- (ii) vzpostavitev evidence in registra teh območij ter
- (iii) izvedbo sanacije onesnaženih območij, ki pomenijo veliko nevarnost za zdravje ljudi in okolje.

8.1.7.4 Program preprečevanja odpadkov

Vpliv na zagotavljanje odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb bodo imeli vsi ukrepi v okviru Programa preprečevanja odpadkov:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* na zagotavljanje odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb je pozitiven (ocena vpliva A).

8.1.8 Poplavna ogroženost

Okoljski cilj 13 (OC 13): Ohranjati razlívne površine visokih voda ter zmanjšati tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb.

8.1.8.1 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na ohranjanje razlívnihi površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb, bodo imeli predvsem naslednji ukrepi v okviru Programa ravnanja z odpadki:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki, in
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov Programa ravnanja z odpadki: poplavna ogroženost predstavlja težavo pri načrtovanju pri razvoju infrastrukturnih projektov (vključno z infrastrukturo za odpadke), tako z vidika možnosti poplavljanja same infrastrukture v fazi izgradnje in obratovanja, kot tudi glede sprememb poplavne ogroženosti, ki so posledica infrastrukture, kot je povečan odtok.

Veliko tveganje za nastanek poplav povzročata smetenje v vodnem okolju in odmetavanje oziroma zasipanje odpadnih materialov na vodnih, priobalnih in poplavnih zemljiščih.

V zvezi z okoljskim ciljem 13 je treba poudariti, da je Komisija v svojem poročilu o izvajanju Krovne vodne direktive (2000/60/EC) in Direktive o poplavah (2007/60/EC) za Slovenijo³² med priporočili za izboljšanje programov ukrepov za doseganje ciljev obeh navedenih direktiv zapisala:

»Slovenija bi morala še naprej razmišljati o obnovi rek in dajati prednost uporabi zelene infrastrukture in/ali naravnih ukrepov za zadrževanje vode, ki zagotavljajo vrsto okoljskih (izboljšanje kakovosti vode, povečanje infiltracije vode in s tem obnavljanje vodonosnika, varstvo pred poplavami, ohranjanje habitatov itd.), družbene in gospodarske koristi, ki so lahko v mnogih primerih stroškovno učinkovitejše od grajene infrastrukture.«.

Podoben zapis, ki je pomemben za oblikovanje oziroma ocenjevanje ukrepov za doseganje okoljskega cilja 13, se nahaja tudi v nekoliko kasneje objavljeni (december 2021) oceni Programa ukrepov Slovenije iz drugega ciklusa načrtovanja ukrepov za doseganje ciljev Krovne vodne direktive (2000/60/EC), ki je bila izdelana po naročilu Komisije³³. Ta ocena v zvezi z razlivnimi območji in zmanjšanjem tveganja zaradi poplav za Slovenijo ugotavlja:

»V slovenskem Programu ukrepov ni posebnih ukrepov, ki bi vključevali sanacijo onesnaženih območij, ni ukrepov za nadzor onesnaževanja voda, ki ga povzroča sektor gozdarstva, ni ukrepov za izvajanje naravnega zadrževanja vode in ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam. Vsi ti ukrepi so vključeni v različne ukrepe le implicitno.«.

Pri presoji vplivov ukrepov Programa ravnanja z odpadki na ohranjanje razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb, so bili ocenjeni odgovori na naslednja vprašanja:

- ali bodo navedeni ukrepi pomagali preprečiti razvoj na območjih s poplavno ogroženostjo in, kjer je mogoče, zmanjšati tveganje poplav,
- ali bodo navedeni ukrepi vplivali na odpornost infrastrukture, krajev, skupnosti ter habitatov in vrst na prihodnje poplave,
- ali bodo navedeni ukrepi pomagali preprečiti razvoj poplavne ogroženosti zaradi smetenja, odmetavanja in zasipanja odpadkov na območjih vodnega okolja ter na območjih, ki so glede namenske rabe prostora predvidena za razlivne površine visokih voda?

Vpliv ukrepov iz Programa ravnanja z odpadki, ki so povezani s komunalnimi odpadki, gradbenimi odpadki, rudarskimi odpadki, nevarnimi odpadki in z biološko obdelavo odpadkov, je pozitiven za ohranjanje razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb (ocena vpliva A).

Vpliv ukrepov, povezanih z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti, v okviru Programa ravnanja z odpadki nima neposrednega vpliva na ohranjanje razlivnih površin visokih voda

³² Report from the Commission on the implementation of the Water Framework Directive (2000/60/EC) and the Floods Directive (2007/60/EC); Slovenia - Second River Basin Management Plans and First Flood Risk Management Plans; SWD(2019) 55 final.

³³ Assessment of Member States' progress in Programmes of Measures during the second planning cycle of the WFD; Member State: Slovenia; December 2021; Luxembourg: Publications Office of the European Union.

ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb. (ocena vpliva A).

Vplivi ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani s sanacijo tal, so za ohranjanje razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb, ocenjeni kot nebitveni pod pogoji (ocena C). Ukrepe *Programa ravnanja z odpadki*, ki naslavljajo sanacijo degradiranih območij zaradi odloženih ali nezakonito odvrženih odpadnih materialov, je potrebno v skladu s cilji *Strategije EU za tla do leta 2030* dopolniti s predlogom priprave zakonodajnih ukrepov za:

- (i) opredelitev onesnaženih območij,
- (ii) vzpostavitev evidence in registra teh območij ter
- (iii) izvedbo sanacije onesnaženih območij, ki pomenijo veliko nevarnost za zdravje ljudi in okolje.

8.1.8.2 Program preprečevanja odpadkov

Neposreden pozitiven vpliv na ohranjanje razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb, bodo imeli vsi ukrepi v okviru *Programa preprečevanja odpadkov*:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* na ohranjanje razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb, je pozitiven (ocena vpliva A).

8.1.9 Opadki in naravni viri

Okoljski cilj 14 (OC 14): Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih **dobrin.**

8.1.9.1 Program ravnanja z odpadki

Vpliv na zagotavljanje podpore ukrepom krožnega gospodarstva, to je čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin, bodo imeli predvsem naslednji ukrepi v okviru *Programa ravnanja z odpadki*:

- ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki,
- ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki,
- ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki,
- ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov,
- ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti,
- ukrepi, povezani s sanacijo tal.

Opis vplivov navedenih ukrepov *Programa ravnanja z odpadki*: ocenjeni so vplivi ukrepov na doseganje ciljev, ki so opredeljeni v vseh strateških dokumentih, sprejetih na podlagi usmeritev iz Evropskega zelenega programa, pri čemer pa so v zvezi z doseganjem okoljskega cilja 14 (OC 14: »podpirati ukrepe krožnega gospodarstva«) predvsem pomembni cilji iz novega *Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo*³⁴ ter cilji iz *Akcijskega načrta EU: naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal*³⁵.

Cilji iz novega *Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo* so pospešiti preobrazbene spremembe, zahtevane v *Evropskem zelenem dogovoru*, pri tem pa graditi na ukrepih krožnega gospodarstva, ki se izvajajo že od leta 2015. *Akcijski načrt za krožno gospodarstvo* bo zagotovil, da bo zakonodajni okvir racionaliziran in primeren za trajnostno prihodnost, da bodo nove prilagoditve, ki jih prinaša prehod, čim bolj izkoriščene, obenem pa bo breme za ljudi in podjetja čim manjše.

V *Akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo* so predstavljene pobude za vzpostavitev okvira politike za izdelke, ki bo zagotovil, da bodo trajnostni izdelki, storitve in poslovni modeli postali pravilo in da se bodo vzorci potrošnje spremenili tako, da odpadki sploh ne bodo nastajali. Ta okvir politike se bo začel postopoma izvajati, prednostno pa bodo obravnavane naslednje verige izdelkov:

- električna in elektronska oprema,
- baterije in vozila,
- embalaža,
- plastika,
- tekstilni izdelki,
- gradbeništvo in stavbe, ter
- hrana, voda in hranilne snovi.

Novi *Akcijski načrt za krožno gospodarstvo* napoveduje sprejem ukrepov za zmanjšanje količine odpadkov in zagotovitev, da ima EU dobro delujoč notranji trg za visoko kakovostne sekundarne surovine. Napovedana je revizija ciljev za snovno predelavo za gradbene odpadke in odpadke iz rušenja objektov ter aktivnosti v zvezi s spodbujanjem zmanjšanja pozidave tal, rehabilitacijo opuščenih ali kontaminiranih degradiranih območij ter povečanja varne, trajnostne in krožne uporabe izkopanih tal.

Akcijski načrt EU: naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal usmerja EU proti viziji zdravega planeta za vse do leta 2050. V njem so določeni ključni cilji za leto 2030 za pospešitev zmanjševanja onesnaževanja. Ta akcijski načrt navaja, da mora EU v skladu s pravom EU, cilji *Evropskega zelenega dogovora* in v sinergiji z drugimi pobudami do leta 2030:

1. zmanjšati vplive onesnaženosti zraka na zdravje (prezgodnje smrti) za več kot 55 %;
2. zmanjšati delež ljudi, ki se redno spopadajo s težavami zaradi prometnega hrupa, za 30 %;
3. zmanjšati delež ekosistemov EU, v katerih onesnaževanje zraka ogroža biotsko raznovrstnost, za 25 %;
4. zmanjšati izgube hranil, uporabo in tveganja kemičnih pesticidov, uporabo nevarnejših kemičnih pesticidov ter prodajo antimikrobikov za rejne živali in živali iz akvakulture za 50 %;
5. zmanjšati količino plastičnih odpadkov v morjih za 50 % in mikroplastike, ki se spušča v okolje, za 30 %;
6. znatno zmanjšati skupno nastajanje odpadkov in zmanjšati količino ostankov ponovne uporabe in recikliranja komunalnih odpadkov za 50 %.

Pri presoji vplivov ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* na zagotavljanje podpore ukrepom krožnega gospodarstva, to je zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin, so bili ocenjeni odgovori na naslednja vprašanja:

³⁴ novi Akcijski načrt za krožno gospodarstvo; COM(2020) 98.

³⁵ Akcijskega načrta EU: naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal; COM(2021) 400.

- ali ukrepi vplivajo na uporabo omejenih naravnih virov,
- ali ukrepi zahtevajo dodatno infrastrukturo in sredstva,
- ali bodo ukrepi kar najbolj izkoristili obstoječo infrastrukturo in vire,
- ali bodo ukrepi pomagali doseči državne cilje za zmanjšanje nastajanja, ponovno uporabo in recikliranje odpadkov,
- ali bodo ukrepi vplivali na prakse in vedenje prebivalcev in podjetij pri ravnanju z odpadki,
- ali bodo ukrepi vplivali na slovenske zmogljivosti za ponovno uporabo, recikliranje in predelavo materialov,
- ali bodo ukrepi podpirali krožno gospodarstvo?

Ukrepi iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani s komunalnimi odpadki, gradbenimi odpadki, rudarskimi odpadki, nevarnimi odpadki, biološko obdelavo odpadkov in z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti pozitivno vplivajo na zagotavljanje podpore ukrepom krožnega gospodarstva, to je čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin (ocena vpliva A).

Vplivi ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki*, ki so povezani s sanacijo tal, so za zagotavljanje podpore ukrepom krožnega gospodarstva ocenjeni kot nebitveni (ocena B). Morebitna neučinkovitost izvedbe ukrepov *Programa ravnanja z odpadki*, ki naslavlja sanacijo degradiranih območij zaradi odloženih ali nezakonito odvrženi odpadnih materialov, bi nebitveno vplivala na zagotavljanje podpore ukrepom krožnega gospodarstva, to je čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin.

8.1.9.2 Program preprečevanja odpadkov

Neposreden pozitiven vpliv na zagotavljanje podpore ukrepom krožnega gospodarstva, to je čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin, bodo imeli vsi ukrepi v okviru *Programa preprečevanja odpadkov*:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

Vpliv ukrepov v okviru *Programa preprečevanja odpadkov* na zagotavljanje podpore ukrepom krožnega gospodarstva, to je čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin, je pozitiven (ocena vpliva A).

8.1.10 Kulturna dediščina

Okoljski cilj 15 (OC 15): Zagotoviti celostno ohranjanje kulturne dediščine
--

8.1.10.1 Program ravnanja z odpadki

Ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki

Z ozaveščanjem prebivalcev in boljšim dostopom do infrastrukture za ločeno zbiranje frakcij komunalnih odpadkov bi dosegli, da bi se letna količina mešanih komunalnih odpadkov v Sloveniji zmanjšala za 10 odstotkov, povprečni delež mešanih komunalnih odpadkov glede na vse nastale komunalne odpadke pa bi se iz trenutnih 28,2 odstotka znižal na 24,5 odstotka, s čimer bi se zmanjšala obremenitev okolja z odpadki, kar bi posredno pozitivno vplivalo tudi na kulturno dediščino.

Zagotovitev, da občine izvedejo vpis javne infrastrukture v katastre javne infrastrukture lokalnega pomena za ravnanje z odpadki, ne bo imel neposrednega vpliva na enote kulturne dediščine. Posreden vpliv bi lahko bil le v primeru, da imajo občine, skladno z veljavno zakonodajo, premalo tovrstnih objektov, in bi bilo treba v prostor umestiti dodatne objekte. Na novo načrtovane naprave morajo biti v prostor umeščene z upoštevanjem pravnih režimov varstva kulturne dediščine. Lastnosti kulturne dediščine, zaradi katerih so bile enote registrirane, je treba ohranjati.

Zagotavljanje dodatnih zmogljivosti za doseg samozadostnosti za energetske predelavo goriva komunalnih odpadkov v Sloveniji posledično lahko pomeni izgradnjo novih objektov za energetske predelavo. Ker edina trenutno delujoča namenska naprava za termično obdelavo gorljivega nerekiclabilnega ostanka obdelave komunalnih odpadkov in blat čistilnih naprav s skupno zmogljivostjo 30.000 t/leto pokrije manj kot 17 % trenutnih potreb in posledično ne zagotavlja samozadostnosti Slovenije na tem področju, bo treba načrtovati dodatne naprave. Na novo načrtovane naprave morajo biti v prostor umeščene z upoštevanjem pravnih režimov varstva kulturne dediščine, lastnosti kulturne dediščine, zaradi katerih so bile enote registrirane, je treba ohranjati.

Ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki

Sistemska ureditev uporabe zemeljskih izkopov z določitvijo meril in kriterijev za kakovost recikliranih gradbenih odpadkov glede na namen in način njihove uporabe pomeni z vidika varstva kulturne dediščine pozitiven vpliv. S sistemsko ureditvijo bi se namreč količine zemeljskih izkopov, ki bi se jih predelalo ali ponovno uporabilo še povečale, kar pomeni manj potreb po obremenjevanju območij kulturne dediščine z nelegalno skladiščenimi zemeljskimi izkopi. V Sloveniji namreč primanjkuje lokacij za vnos izkopov v tla po postopku R10 oz. odstranjevanje z odlaganjem na odlagališčih.

Ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki

Ureditev evidenc naprav, v katerih nastajajo odpadki iz rudarjenja in katerih upravljavci morajo pridobiti dovoljenje za ravnanje z odpadki iz rudarjenja v skladu s pogoji iz Direktive 2006/21/ES o ravnanju z odpadki iz rudarskih in drugih ekstraktivnih dejavnosti, ne bo imel vpliva na enote kulturne dediščine.

Ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki nimajo vpliva na enote kulturne dediščine.

Ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki

Ob upoštevanju zakonodajnih zahtev glede ravnanja z nevarnimi odpadki negativnih vplivov na kulturno dediščino ne pričakujemo.

Ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov

Ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov (mehanska obdelava, kompostarne, bioplinarne), ki so predvideni v okviru Programa (uskladitev predpisov RS s predpisi EU), ne bodo vplivali na kulturno dediščino.

Ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti

Ukrepi, ki so povezani z uveljavitvijo načela odgovornosti proizvajalca, nimajo vpliva na enote kulturne dediščine.

Ukrepi, povezani s sanacijo tal

Načrtovanje in izvajanje ukrepov na območjih čezmerne obremenitve pomenijo pozitiven vpliv na enote kulturne dediščine, saj posredno zmanjšujejo negativen vpliv na v preteklosti obremenjenih območjih kulturne dediščine. Predvsem se izboljšuje vizualne lastnosti ter onesnaženost zemljišč na enotah kulturne dediščine. Enak vpliv na enote kulturne dediščine ima tudi **ukrep 36**, ki rešuje problematiko nezakonitega odmetavanja odpadkov.

Sanacija v Mežiški dolini se bo predvidoma izvajala izven enot kulturne dediščine, zato vpliva na okoljski cilj ne pričakujemo.

Sklepna ocena

Ukrepi, predvideni s Programom, imajo večinoma pozitiven vpliv na enote kulturne dediščine, saj se z ukrepi ravnanja s posameznimi vrstami odpadkov zmanjšujejo količine odpadkov, ki jih je treba v končni hierarhiji ravnanja z odpadki odstraniti.

V primeru umeščanja novih objektov in naprav bo vpliv na enote kulturne dediščine v obliki:

- degradacije krajinskih oz. vidnih značilnosti okolice enot kulturne dediščine (posreden, ireverzibilen vpliv),
- zasedbe pripadajočih površin enot kulturne dediščine in s tem spremembo njihove prvotne namembnosti (neposreden, ne reverzibilen vpliv),
- poškodovanja objekta kulturne dediščine (neposreden, reverzibilen vpliv),
- uničenja arheoloških ostalin v času izgradnje objektov (neposreden, lokalni, ireverzibilen vpliv).

Ker je na ozemlju RS veliko število enot kulturne dediščine, obstaja relativno velika verjetnost, da bodo novogradnje posegale v območja kulturne dediščine, predvsem v kulturne krajine, zgodovinske krajine, območja naselbinske dediščine in njihova vplivna območja ter arheološka najdišča. Raba prostora v območjih bo z umestitvijo objektov in naprav trajno spremenjena, zato je potrebno izvesti ustrezne ukrepe za ohranjanje lastnosti območij kulturne dediščine. Poseg v prostor predstavlja s stališča ohranjanja arheoloških ostalin destruktiven akt (npr. izkopavanje). Potrebno bo izvesti tudi predhodne arheološke raziskave ter pri umeščanju upoštevati njihove rezultate ter izvesti ukrepe za varstvo arheoloških ostalin. Poleg trajnih neposrednih vplivov lahko izvajanje ukrepov vpliva na kulturno dediščino tudi s posrednimi vplivi: degradacijo krajinskih oz. vidnih značilnosti okolice enot kulturne dediščine

Za doseganje okoljskega cilja je treba upoštevati splošne usmeritve in omilitvene ukrepe, navedene v poglavju 9. Vpliv na okoljski cilj ocenjujemo kot nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C).

8.1.10.2 Program preprečevanja odpadkov

Na preprečevanje negativnih vplivov na kulturno dediščino bodo imeli vsi ukrepi v okviru *Programa preprečevanja odpadkov*:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

S Programom preprečevanja odpadkov se zmanjšujejo pritiski na enote kulturne dediščine zaradi zmanjšanja sprememb in posegov v prostor. Vpliv bo pozitiven (ocena A).

8.1.11 Krajina

Okoljski cilj 16 (OC 16): Zagotoviti ohranjanje izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter kakovostne krajinske slike

8.1.11.1 Program ravnanja z odpadki

Količine odpadkov

Načeloma vsi ukrepi za doseganje ciljev Programa za ravnanje z odpadki pripomorejo k preprečevanju negativnih vplivov na krajinsko sliko in območja izjemnih krajin ter krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni. Zaradi izvedbe ukrepov bo namreč izboljšán nadzor nad ravnanjem z odpadki in posledično manjši obseg smetenja in nezakonitega odmetavanja odpadkov, ki v obstoječem stanju povzroča degradacijo krajine in onesnaženje. V Programu je predvideno, da se pri ravnanju z odpadki delež predelanih in recikliranih odpadkov večá, zmanjšuje pa se delež odloženih odpadkov. Zaradi predvidenega zmanjševanja količine odloženih odpadkov je pričakovati posreden pozitiven vpliv na krajinsko sliko in območja izjemnih krajin ter krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni, saj se zmanjšuje možnost poseganja v naravno ohranjen prostor in območja varstva krajine z novimi območji za odlaganje odpadkov oz. omogoči zapiranje obstoječih. S Programom sicer niso predvidene nove lokacije objektov za obdelavo mešanih komunalnih odpadkov in odlaganja ostankov predelave ter odstranjevanje komunalnih odpadkov, saj ima Slovenija trenutno dovoljšne razpoložljive zmogljivosti.

Zaradi aktivnosti zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov obremenjena urbana območja in prometnice, ki so večinoma izven območij z večjo krajinsko pestrostjo. Ob uspešnem izvajanju ukrepov preprečevanja odpadkov je pričakovati le počasno rast količine odpadkov na prebivalca, zato se vplivi na krajinsko sliko in območja izjemnih krajin ter krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ne bodo bistveno povečali v primerjavi z obstoječim stanjem. Zaradi predvidenega zmanjševanja količine odloženih odpadkov vpliva ne bo oz. je pričakovati posreden pozitiven vpliv na okoljski cilj.

Naprave za snovno predelavo odpadkov

Glede na podatke ARSO (na podlagi izdanih okoljevarstvenih dovoljenj) zmogljivosti naprav za mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov pred njihovim odlaganjem zadoščajo za potrebe Slovenije za celotno obdobje tega programa. Vpliva ne bo.

Naprave za energetske predelavo odpadkov

S Programom je bil prepoznan deficit infrastrukture za energetske predelavo gorljivih frakcij komunalnih odpadkov glede na predvidene količine leta 2025 v Sloveniji. V primeru umeščanja naprav za termično obdelavo odpadkov na naravno ohranjena območja so možni negativni vplivi na krajino (vizualna degradacija prostora in kakovostne krajinske slike, sprememba krajinskih značilnosti in vedut). Vpliv je večji, v kolikor so te lokacije umeščene na območja izjemnih krajin in/ali krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni. Posredno lahko obratovanje infrastrukture za energetske predelavo komunalnih odpadkov vpliva na krajino zaradi emisij žveplovega dioksida in dušikovih oksidov, ki povzročajo nastanek kislega dežja, zaradi česar so opazni negativni daljinski vplivi na vegetacijo (npr. poškodbe gozdov). Ob upoštevanju veljavne zakonodaje pri morebitnem umeščanju novih naprav za termično obdelavo odpadkov v prostor negativnih vplivov ne pričakujemo oz. bo vpliv celo pozitiven, saj bo z zagotovitvijo infrastrukture za energetske predelavo odpadkov odložena manjša količina gorljivih odpadkov, s čimer se bo zmanjšala tudi morebitna potreba po odpiranju novih odlagališč. Kljub temu pa je smiselna dopolnitev Programa z določitvijo prednostnega umeščanja novih naprav za termično obdelavo odpadkov izven izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalnem nivoju oz. območij izjemnih krajinskih prvin.

Odlaganje odpadkov

Na območju krajine s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ali na območju izjemnih krajin se ne nahajajo komunalna ali industrijska odlagališča v fazi odlaganja. S Programom niso predvidene nove lokacije objektov za odlaganje odpadkov, poseganja v območja izjemnih krajin in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter vpliva na krajinsko sliko zato ni pričakovati. Zaprta odlagališča in odlagališča v fazi odlaganja zaradi obratovanja načeloma naj ne bi imela bistvenega vpliva na krajino, saj imajo pridobljene odločbe o zaprtju oz. okoljevarstvena dovoljenja za odlaganje in obratujejo v skladu z zakonodajo, prav tako ta odlagališča prostorsko ne pomenijo novih poseganj v prostor. Vplivi so posredne narave, ocenjujemo, da je vpliv na okoljski cilj nebiten.

Ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki

S Programom je predvidena nadgradnja evidenc o odpadkih, sistemska ureditev uporabe gradbenih odpadkov in zemeljskih izkopov ter dopolnitev predpisanih postopkov, povezanih z razvrščanjem in uporabo zemeljskega izkopa ter pripravo in uporabo umetno pripravljene zemljine. Vplivi so posredne narave, predvideni ukrepi ne bodo imeli vpliva na okoljski cilj oziroma bo ta pozitiven.

Z obdelavo gradbenih odpadkov in ponovno uporabo materialov iz gradbenih odpadkov se zmanjšuje potreba po izkoriščanju naravnih virov, posledično se zmanjšuje poseganje v naravno ohranjen prostor in območja izjemnih krajin ter krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni z novimi območji za izkoriščanje mineralnih surovin oz. omogoči zapiranje obstoječih. Pričakovan je pozitiven vpliv na okoljski cilj.

Lokacije za trajno odlaganje zemeljskih izkopov imajo lahko bistven vpliv na krajinsko sliko, v kolikor njihova umestitev ne upošteva krajinskih značilnosti (zgradbo reliefa, kulturne prvine, itd.). Vpliv je večji, v kolikor so te lokacije umeščene na območja izjemnih krajin in/ali krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni. S Programom je predvideno, da se viške zemeljskega izkopa uporabi ali predela, če to ni možno, pa prednostno odlaga zunaj varovanih območij in naravnih vrednot. Ocenjujemo, da bo vpliv na okoljski cilj 16 nebiten, kljub temu pa je smiselna dopolnitev Programa z določitvijo prednostnega umeščanja lokacij odlaganja izven izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalnem nivoju oz. območij izjemnih krajinskih prvin.

Ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki

S Programom je predviden popis naprav, v katerih nastajajo odpadki iz rudarjenja in usklajitev izdanih okoljevarstvenih dovoljenj za ravnanje z rudarskimi odpadki z zakonodajnimi zahtevami. Vpliva na izjemne krajine in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter kakovostno krajinsko sliko ne pričakujemo.

Ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki

S Programom je predvideno ozaveščanje prebivalstva o nevarnostih za zdravje in okolje, ki nastajajo pri ravnanju z nevarnimi odpadki ter ureditev evidenc in finančnih mehanizmov za ravnanje z nevarnimi odpadki. Ob upoštevanju zakonodajnih zahtev glede ravnanja z nevarnimi odpadki, negativnih vplivov na izjemne krajine in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter krajinsko sliko ne pričakujemo oziroma bo (posreden) vpliv pozitiven.

Ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov

Ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov (mehanska obdelava, kompostarne, bioplinarne), ki so predvideni v okviru Programa (uskladitev predpisov RS s predpisi EU) in ureditev ravnanja z blatom čistilnih naprav), ne bodo vplivali na izjemne krajine, krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni in krajinsko sliko oziroma bo (posreden) vpliv pozitiven.

Ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti

Ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti ne bodo imeli vplivov na izjemne krajine in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter krajinsko sliko.

Ukrepi, povezani s sanacijo tal

S Programom je predvidena sistemska ureditev uporabe gradbenih odpadkov in zemeljskih izkopov, določitev meril za odlaganje zemeljskih izkopov in pogojev za odlagališča zemeljskih izkopov ter dopolnitev predpisanih postopkov, povezanih z razvrščanjem in uporabo zemeljskega izkopa ter pripravo in uporabo umetno pripravljene zemljine. Vplivi so posredne narave, predvideni ukrepi ne bodo imeli vpliva na okoljski cilj oziroma bo ta pozitiven.

Program predvideva več ukrepov za izboljšanje stanja čezmerne obremenitve okolja na območjih zaradi nenadzorovanega odstranjevanja odpadkov oziroma posledic opuščenih ali zaprtih odlagališč odpadkov. Gre predvsem za območja odlagališč, ki večinoma niso imela urejenega tesnjenja dna odlagališča prav tako ne urejenega ustreznega zbiranja in čiščenja izcednih voda. Prostorski podatki o teh lokacijah niso del Programa, obstaja pa možnost, da se te lokacije pojavljajo tudi na območjih izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni. Sanacija teh območij z vidika krajine pomeni izboljšanje vidnih značilnosti prostora oziroma krajinske slike, predvsem na območju izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni.

Pozitiven vpliv na okoljski cilj bodo imeli ukrepi za sistemsko ureditev problematike odlagališč, ki čezmerno obremenjujejo okolje kljub izvajanju ukrepov za preprečevanje in zmanjšanje onesnaževanja okolja. Ukrepi med drugim predvidevajo uveljavitev standardov za revitalizacijo območij odlagališč (izkop odloženih odpadkov s ciljem odprave čezmernih vplivov na okolje), s čimer bi pridobili uporabni prostor ali dodatni odlagalni prostor, zaradi česar se zmanjšuje možnost poseganja v odprt prostor in izjemne krajine ter krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni z novimi odlagališči.

Program predvideva tudi ukrepe za reševanje problematike smetenja in nezakonitega odmetavanja odpadkov oz. puščanja odpadkov v okolju, ki vključujejo izdelavo ažurne evidence lokacij nezakonitega odmetavanja, načrte sanacije območij ter določitev lokacij s prednostno sanacijo. Smetenje in nezakonito odmetavanje odpadkov ima negativen vpliv na krajino, saj le to razvrednoti njene lastnosti in degradira krajinsko sliko, še posebej na območjih izjemnih krajin in krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni, zato bo vpliv ukrepov na okoljski cilj pozitiven.

Z identifikacijo onesnaženih območij, izdelavo načrtov sanacije in njihovo izvedbo ter potencialno revitalizacijo določenih območij odlagališč, bo vpliv na okoljski cilj 16 pozitiven, kljub temu pa je smiselna dopolnitev ukrepov Programa za določitev prioriteten območij sanacije, ki vključujejo tudi

lokacije na območju izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni.

Sklepna ocena

Načeloma vsi ukrepi za doseganje ciljev Programa za ravnanje z odpadki pripomorejo k preprečevanju negativnih vplivov na krajino oziroma nimajo vplivov nanjo. Zaradi izvedbe ukrepov bo namreč izboljššan nadzor nad ravnanjem z odpadki in posledično manjši obseg smetenja in nezakonitega odmetavanja odpadkov, ki v obstoječem stanju povzroča degradacijo krajine zaradi zasedbe prostora in onesnaženja. Prav tako je predvideno, da se pri ravnanju z odpadki delež predelanih in recikliranih odpadkov večja, zmanjšuje pa se delež odloženih odpadkov. Zaradi predvidenega zmanjševanja količine odloženih odpadkov je pričakovati posreden pozitiven vpliv na okoljski cilj. Pomemben posreden pozitiven učinek predstavljajo tudi ukrepi za povečanje predelave gradbenih odpadkov in njihove ponovne uporabe, saj se bo potreba po naravnih virih zmanjšala, zmanjšali pa se bodo tudi posegi v prostor z odpiranjem novih območij za izkoriščanje mineralnih surovin oz. bo omogočeno zapiranje obstoječih. Če je to na območjih izjemnih krajin in/ali krajinskih območjih s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni, je vpliv pozitiven.

Kljub vsemu se na podlagi presoje izkazuje, da je nekatere ukrepe Programa potrebno dopolniti ali konkretizirati (ocena C).

8.1.11.2 Program preprečevanja odpadkov

Vpliv na krajino bodo imeli vsi ukrepi v okviru Programa preprečevanja odpadkov:

- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v gospodinjstvih,
- ukrepi preprečevanja odpadkov v gospodinjstvih - plastične vrečke,
- ukrepi preprečevanja odpadne hrane,
- ukrepi ponovne uporabe EE-opreme in preprečevanja odpadne EE-opreme
- ukrepi preprečevanja nekaterih odpadkov iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in ukrepi preprečevanja smetenja,
- ukrepi preprečevanja kosovnih odpadkov,
- ukrepi preprečevanja tekstilnih odpadkov in odpadnih oblačil in
- ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov v javnem sektorju.

V splošnem imajo ukrepi Programa preprečevanja nastajanja odpadkov pozitiven vpliv na krajino, saj vodijo v zmanjševanje količin nastalih odpadkov, posledično bodo manjše obremenitve krajine zaradi zmanjšanih potreb po predelavi (in objektih za predelavo) ter odlaganju odpadkov (in odlagališčih). Izrazit pozitiven vpliv na okoljski cilj 16 ima izvedba svežnja ukrepov »Preprečevanje gradbenih odpadkov«. Z zmanjšanjem količin nastalih gradbenih odpadkov in uveljavitvijo njihove ponovne uporabe se zmanjšuje potreba po naravnih virih, s čimer se zmanjšuje poseganje v odprt prostor in izjemne krajine ter krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni z novimi območji za izkoriščanje mineralnih surovin. Obstoječa krajinska slika se tako ohranja oz. zagotavlja se ohranjanje izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni – vpliv na okoljski cilj 16 je pozitiven (ocena A).

8.1.12 Ocene vplivov

Izdelovalci okoljskega poročila ugotavljamo, da je Program ravnanja z odpadki sprejemljiv ob upoštevanju omilitvenih ukrepov. Program preprečevanja odpadkov predstavlja pozitivne vplive na doseganje okoljskih ciljev, omilitveni ukrepi niso potrebni.

Tabela 22: Zbirna tabela ocen vplivov Programa ravnanja z odpadki in Programa preprečevanja odpadkov na okolje

	Narava		Prebivalstvo	Zdravje ljudi			Raba zemljišč in raba tal	Vode		Zrak	Podnebni dejavniki		Popl-vna ogrož.	Odpadki in naravni viri	Kultur-na de-diščina	Krajina
Program /okoljski cilji	OC 1	OC 2	OC3	OC4	OC5	OC6	OC7	OC8	OC9	OC10	OC11	OC12	OC13	OC14	OC15	OC16
PROGRAM RAVNANJA Z ODPADKI																
Ukrepi, povezani s komunalnimi odpadki za doseganje 1. in 2. posebnega cilja	C	C	A	C	C	B	A	A	C	B	A	A	A	A	C	C
Ukrepi, povezani z gradbenimi odpadki za doseganje 3. posebnega cilja	B	A	A	A	A	B	A	A	A	B	A	A	A	A	C	C
Ukrepi, povezani z rudarskimi odpadki za doseganje 4. posebnega cilja	B	B	A	A	A	B	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A
Ukrepi, povezani z nevarnimi odpadki za doseganje 5. posebnega cilja	A	A	A	A	A	B	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A
Ukrepi, povezani z biološko obdelavo odpadkov za doseganje 6. posebnega cilja	A	A	A	A	C	B	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A

Ukrepi, povezani z uveljavitvijo načela proizvajalčeve razširjene odgovornosti za doseganje 7. posebnega cilja	A	A	A	A	A	B	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A
Ukrepi, povezani s sanacijo tal za doseganje 8. posebnega cilja	A	C	A	C	A	B	C	A	C	B	B	C	C	B	A	C
PROGRAM PREPREČEVANJA ODPADKOV																
1. podcilj: odpadki v gospodinjstvih	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
2. podcilj: odpadne plastične vrečke	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
3. podcilj: odpadna hrana	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
4. podcilj: ponovna uporaba EE-opreme	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
5. podcilj: odpadki iz plastike iz proizvodov za enkratno uporabo in smetenje	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
6. podcilj: kosovni odpadki	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
7. podcilj: tekstilni odpadki in odpadna oblačila	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
8. podcilj: odpadki v javnem sektorju	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A

Legenda:

A – skupina ukrepov za doseganje ciljev Programa nima vpliva na presojan okoljski cilj oz. je njegov vpliv pozitiven, B – vpliv skupine ukrepov za doseganje ciljev Programa je nebitven, C – vpliv skupine ukrepov za doseganje ciljev Programa je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov.

OC – okoljski cilj:

- OC 1: Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti.
- OC 2: Ohranitev celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana.
- OC 3: Zagotoviti močno, raznoliko in rastoče gospodarstvo z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo naravnih virov in količine odpadkov.
- OC 4: Preprečiti negative vplive na kakovost pitne vode in kopalnih voda.
- OC 5: Preprečiti izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku.
- OC 6: Preprečiti škodljive vplive na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom.
- OC 7: Ohraniti in izboljšati kakovost tal ter prispevati k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč.
- OC 8: Ohranjati oz. zagotavljati dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda.
- OC 9: Ohranjati oz. zagotavljati dobro kemijsko stanje podzemne vode.
- OC 10: Zagotoviti doseganje dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak.
- OC 11: Zmanjšati emisije TGP.
- OC 12: Zagotoviti odpornost na vse posledice podnebnih sprememb.
- OC 13: Ohranjati razlívne površine visokih voda ter zmanjšati tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb.
- OC 14: Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin.
- OC 15: Zagotoviti celostno ohranjanje kulturne dediščine.
- OC 16: Zagotoviti ohranjanje izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter kakovostne krajinske slike.

8.2 Kumulativni vplivi

Direktiva 2001/42/ES in predpisi, ki prenašajo določbe te direktive v slovenski pravni red, zahtevajo, da se sekundarni, kumulativni in sinergijski vplivi obravnavajo kot del celovite presoje vplivov na okolje. Zaradi naslednjih negotovosti pa so v tem okoljskem poročilu obravnavani le kumulativni vplivi ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov*:

- *Program ravnanja z odpadki* in *Program preprečevanja odpadkov* sta nacionalna načrta, ki nista specifično povezana z lokacijami tako, da raven podrobnosti pridobljenih podatkov, povezanih s posameznimi ukrepi, ne vključuje informacij o lokacijah izvajanja ukrepa. Posledično za izvedbo posameznega ukrepa obstaja v zvezi z lokacijo izvajanja ukrepa vrsta negotovosti, ki jih ni mogoče vključiti v ocenjevanje vplivov na okolje;
- zasnova, lokacija in časovna razporeditev nove infrastrukture za ravnanje z odpadki, predvsem infrastrukture za termično obdelavo ostankov priprave za ponovno uporabo in ostankov recikliranja komunalnih odpadkov, ki bo obratovala na podlagi zaključkov in v skladu z usmeritvami *Programa ravnanja z odpadki*, niso znani.
- glede na relativno dolgo življenjsko dobo infrastrukture za ravnanje z odpadki je težko tako podrobno napovedati prihodnji družbeni in gospodarski razvoj, da bi bilo mogoče dovolj zanesljivo oceniti sekundarne vplive in zlasti ni mogoče oceniti sinergijskih vplivov, ki jih bo povzročalo obratovanje v obravnavanem programu opredeljena infrastruktura za ravnanje z odpadki.

Pomembni kumulativni pozitivni vplivi

Ocena kumulativnih vplivov je, da bodo imeli vsi ukrepi iz *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* pozitivne vplive na doseganje večine okoljskih ciljev, ki so bili določeni v postopku celovite presoje vplivov na okolje za obravnavana programa. To na splošno odraža družbeno-ekonomske in okoljske koristi ukrepov iz obravnavanih programov, ki so povezani s trajnostnim ravnanjem z odpadki in premikanjem ravnanja z odpadki odpadkov navzgor po hierarhiji ravnanja z odpadki.

Ugotovljeni so bili kumulativni pomembni pozitivni vplivi v zvezi z biotsko raznovrstnostjo. To je v glavnem povezano z ukrepi za:

- preprečevanje nastajanja odpadkov,
- ponovno uporabo in recikliranje odpadkov,
- zmanjšanje smetenja (ki lahko škoduje tako kopenski kot morski ekologiji) ter
- zmanjšanje pridobivanja in predelave naravnih virov (kar lahko vpliva na habitate in vrste).

Ukrepi *Programa ravnanja z odpadki* prav tako pomembno kumulativno pozitivno vplivajo na rabo zemljišč, geologijo in tla zaradi ukrepov:

- zmanjšanja odlaganja odpadkov na odlagališča (s tem povezanim zmanjšanjem zemeljskega izkopa in preprečevanjem onesnaženja tal z izcednimi vodami),
- povečanega kompostiranja glede na trenutno izhodišče ter
- sanacije v preteklosti onesnaženih zemljišč zaradi odmetavanja odpadkov.

S podpiranjem ukrepov za pomikanje postopkov ravnanja z odpadki navzgor po hierarhiji ravnanja z odpadki bo izvajanje ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* pomagalo preprečiti/zmanjšati emisije toplogrednih plinov, povezanih s pridobivanjem surovin in proizvodnjo izdelkov. Zmanjšanje odlaganja odpadkov na odlagališčih s pomikom navzgor po hierarhiji odpadkov bo zmanjšalo tudi emisije, povezane z razgradnjo biološko razgradljivih odpadkov. Na splošno so vplivi ukrepov *Programa ravnanja z odpadki* ocenjeni kot pomembni kumulativni pozitivni vplivi na podnebne dejavnike.

Pomembni kumulativni negativni vplivi

Med ocenjevanjem ukrepov iz *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* niso bili ugotovljeni nobeni pomembni kumulativni negativni vplivi na okolje.

Gradnja in delovanje nove infrastrukture za ravnanje z odpadki ter povečanje izvajanja storitev zbiranja odpadkov, povezanih z zavezami in cilji iz Direktive 2008/98/ES, bi lahko imeli vrsto negativnih vplivov na okolje, med drugim, odvzem zemljišč, transport vozil, emisije v zrak ter vizualni vpliv na krajino in v tem kontekstu lahko tudi manjši negativni vpliv v zvezi z biotsko raznovrstnostjo. Vendar pa je verjetnost pojava škodljivih vplivov, njihov obseg in trajanje odvisni od vrste, obsega in lokacije infrastrukture, ki jo je treba še razviti, bližine občutljivih območij in predvsem načina izvajanja storitev zbiranja odpadkov.

Za umestitev novih objektov infrastrukture za ravnanje z odpadki v prostor, načrtovanih v *Programu ravnanja z odpadki* je treba pridobiti okoljevarstveno soglasje. Za obratovanje objektov infrastrukture za ravnanje z odpadki pa je treba pridobiti okoljevarstveno dovoljenje, medtem ko se lahko negativni vplivi, povezani z novimi storitvami zbiranja odpadkov (predvsem emisije v zrak in povečano gibanje vozil, povezanih z motnjami), v prihodnosti zmanjšajo s preходом na nizkoemisijska in električna vozila.

8.3 Čezmejni vplivi

Direktiva 2001/42/ES o celoviti presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje od držav članic zahteva, da opredelijo in se posvetujejo o čezmejnih učinkih načrtovanja planov in programov (tj. tistih, ki utegnejo vplivati na druge evropske države).

Obstoječe mehansko biološke naprave (MBO naprave), odlagališča komunalnih odpadkov ter naprave za energetsko predelavo gorljivih frakcij, izločenih v MBO napravah iz mešanih komunalnih odpadkov, so na lokacijah, ki so več kot 5 km zračne razdalje oddaljene od najbližje meje s sosednjimi državami. Na razdalji 5 km se koncentracija onesnaževal, ki nastajajo zaradi obratovanja odlagališč, MBO naprav in naprav za energetsko predelavo komunalnih odpadkov tako razredčijo, da ne povzročajo nobenega merljivega vpliva dodatnega onesnaževanja zunanjega zraka na območju sosednjih držav.

Izvedba Programa ne bo imela negativnih čezmejnih učinkov, saj se s tem Programom ne umešča v prostor novih naprav za obdelavo odpadkov razen naprav za termično obdelavo odpadkov, ki pa bodo predvidoma umeščene na območju mestnih občin z veliko potrebo po toploti za daljinsko ogrevanje stavb (Celje, Maribor, Ljubljana).

9. PRESOJA ALTERNATIV

Kot del postopka celovite presoje vplivov na okolje se od okoljskega poročila zahteva, da predstavi posebne informacije o razumnih alternativah načrtu ali programu, ki se ga celovito presoja. Člen 5(1) *Direktive 2001/42/ES o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje* zahteva, da se „pripravi okoljsko poročilo, v katerem so opredeljeni, opisani in ovrednoteni verjetni znatni vplivi izvajanja načrta ali programa na okolje in primerne druge možnosti, ki upoštevajo cilje in območje uporabe načrta ali programa.“. Informacije, ki jih je treba zagotoviti, vključujejo „oris razlogov za izbiro obravnavanih možnosti“ (Priloga I (h) k Direktivi 2001/42/ES).

Smernice Komisije o Direktivi 2001/42/ES³⁶ obravnavajo možne razlage ravnanja z „razumnimi alternativami“, kot zahteva člen 5(1) te Direktive. Smernice navajajo, da bi morale biti izbrane alternative realistične. Del razloga za preučevanje alternativ je iskanje načinov za zmanjšanje ali izogibanje pomembnim škodljivim učinkom predlaganega načrta ali programa, ki se celovito presoja. V skladu s tem je pričakovati, da se presojajo vplivi na okolje samo razumnih in realističnih alternativ, pri čemer je primerno, da so smernice dovolj različne, da omogočajo smiselne primerjave okoljskih posledic vsake od izbranih alternativ.

Običajne prakse, da se pri presoji vplivov na okolje pri ocenjevanju alternativnih rešitev predlaganemu načrtu vključi možnost »običajno poslovanje« ali alternativa »ne naredi nič«, se pri celoviti presoji vplivov na okolje *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* ne more uporabiti. Pri taki alternativni »ne naredi nič«, to pomeni pri alternativni »brez *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov*«, obravnavana programa ne bi bila pripravljena niti objavljena. Če pa teh dveh programov ne bi bilo, Slovenija v zvezi z ravnanjem z odpadki ne bi izpolnjevala politične zaveze, da v skladu z zahtevami Direktive 2008/98/ES kot država članica Skupnosti ta programa pripravi in o njunih vsebinah seznaniti Komisijo. Alternativa »ne naredi nič« tako ni »razumna alternativa«.

Kot razumna in realistična alternativa je opredeljena alternativa doseganja bolj ambicioznih ciljev, kot so zastavljeni v *Programu ravnanja z odpadki* in *Programu preprečevanja odpadkov*. Gre za naslednja cilja, ki sta opredeljena v *Programu ravnanja z odpadki*:

- za komunalne odpadke stopnja recikliranja 65 % do leta 2035;
- za odlaganje komunalnih odpadkov na odlagališčih, cilj 10 % ali manj do leta 2035.

V *Programu ravnanja z odpadki* sta za ravnanje s komunalnimi odpadki predvidena dva scenarija razvoja do leta 2035:

- **scenarij I (scenarij najmanjšega obsega priprave za ponovno uporabo in recikliranja komunalnih odpadkov)** prikazuje mejno ravnanje s komunalnimi odpadki, po katerem bi Slovenija še zagotovila doseganje ciljev recikliranja (več komunalnih odpadkov je usmerjenih v sežig) in
- **scenarij II (scenarij izvedljivega obsega priprave za ponovno uporabo in recikliranja komunalnih odpadkov)** je ciljni scenarij za Slovenijo in na podlagi podatkov izhodiščnega leta 2019 realno izvedljiv, s poudarkom na potencialu možnega recikliranja komunalnih odpadkov in določeno maksimalno količino sežiganja komunalnih odpadkov.

Oba scenarija ravnanja z odpadki ob upoštevanju ukrepov tega programa zagotavljata, da bo Slovenija dosegla vse EU okoljske cilje s področja ravnanja s komunalnimi odpadki.

Za spremljanje doseganja okoljskih ciljev ravnanja s komunalnimi odpadki (zbrani v okviru izvajanja javnih služb in zunaj njega) v Sloveniji so predvideni kazalniki, za katere so vrednosti za izhodiščno leto 2019 in za ciljna leta 2025, 2030 in 2035 (za scenarij I in scenarij II) prikazane v spodnji tabeli.

³⁶ European Commission (2001) Implementation of Directive 2001/42 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment.

Tabela 23: Kazalniki za vrednotenje doseganja okoljskih ciljev v zvezi z ravnanjem s komunalnimi odpadki (vir: ARSO, obdelava SURS-KO-Z, ODP-Z, ODP-P in MOP-model OP)

VRSTA ODPADKOV	2019	2025		2030		2035	
	Izhodiščno leto	Scenarij		Scenarij		Scenarij	
		I	II	I	II	I	II
Delež mešanih komunalnih odpadkov (%)	27	22	20	18	13	15	11
Delež vseh ločeno zbranih frakcij (%)	72	78	80	82	87	85	89
Delež ločeno zbranih bioloških odpadkov (%)	15	15	17	16	20	17	19
Delež zbranih komunalnih odpadkov, oddanih v predelavo (%)	71	75	78	80	85	82	86
Delež recikliranih komunalnih odpadkov (%)	55	60	63	64	70	67	73
Delež komunalnih odpadkov, predelanih v trdno gorivo (%)	13	11	11	9	8	8	6
Delež odloženih mešanih komunalnih odpadkov (%)	13	10	8	8	4	7	4
Nastajanje komunalnih odpadkov (kg/prebivalca)	509	528	528	544	544	561	561
Zbrani komunalni odpadki za predelavo (kg/prebivalca)	365	402	416	434	463	463	486
Priprava trdnega goriva iz mešanih komunalnih odpadkov (kg/prebivalca)	67	60	57	50	42	42	35
Priprava trdnega goriva iz ločeno zbranih frakcij (kg/prebivalca)	58	60	56	63	55	64	51
Odlaganje mešanih komunalnih odpadkov (kg/prebivalca)	65	53	40	43	21	37	21
Potrebna zmogljivost naprav za obdelavo ločeno zbranih bioloških odpadkov - aerobna in aerobna obdelava (t/leto)	155.211	168.392	189.918	180.343	224.834	193.271	225.961
Potrebna zmogljivost naprav za mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov (t/leto)	289.318	246.965	215.338	206.269	146.357	179.724	131.830
Potrebna zmogljivost naprav za energetsko predelavo gorljivih frakcij iz mešanih komunalnih odpadkov (MW)	62,45	55,26	50,64	44,08	33,91	33,51	23,79
Potrebna zmogljivost odlagališč za odlaganje mehansko biološko obdelanih mešanih komunalnih odpadkov v obdobju 2020-2025/2030/2035 (t)*	61.968	359.617	342.207	628.178	568.891	879.656	779.011

*količina vključuje tudi v MBO skladiščene mešane komunalne odpadke

Oba scenarija sta presojana kot alternativni. Za ostale snovne tokove odpadkov ni predvidenih alternativ in se njihove skladnosti z okoljskimi cilji v tem poglavju ne presoja.

V poglavju je izvedeno vrednotenje obeh scenarijev glede na skladnost z okoljskimi cilji, pri čemer so posamezne ocene o skladnosti prikazane po sledeči barvni lestvici:

Oznaka	Ocena vrednotenja	Obrazložitev vrednotenja
	zelo skladen	scenarij je zelo skladen z okoljskimi cilji
	delno skladen	scenarij je delno skladen z okoljskimi cilji
	pogojno skladen	povezava med scenarijem in okoljskimi cilji je nejasna, scenarij je pogojno skladen z okoljskimi cilji
	neskladen	scenarij je neskladen z okoljskimi cilji

9.1 Narava

Okoljski cilj 1: Varovanje in ohranjanje biotske raznovrstnosti in

Okoljski cilj 2: Ohranitev celovitosti območij z naravovarstvenim statusom z ohranitvijo lastnosti in procesov, zaradi katerih so varovana.

Delež odloženih komunalnih odpadkov se bo po obeh scenarijih zmanjševal, po scenariju II, ki je skladen s cilji krožnega gospodarstva, bodo odložene količine, zaradi uspešnejšega recikliranja, manjše. Oba scenarija sta skladna s ciljem ohranjanja narave, s tem da je v primeru udejanjenja scenarija II pričakovati večje uspehe pri doseganju okoljskih ciljev. Zaradi predvidenega večjega zmanjševanja količine odloženih odpadkov v okviru scenarija II, ocenjujemo, da bo imel scenarij II nekoliko večji posredni pozitivni vpliv na območja z visoko biotsko raznovrstnostjo in območja z naravovarstvenim statusom. Scenarija ocenjujemo kot delno skladna z okoljskima ciljema, saj obstaja

možnost umeščanja objektov za energetske predelavo komunalnih odpadkov na območja z visoko biotsko raznovrstnostjo in na območja z naravovarstvenim statusom.

9.2 Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast

Okoljski cilj 3: Zagotoviti močno, raznoliko in rastoče gospodarstvo z zagotavljanjem inovativnih in učinkovitih praks ravnanja z odpadki, ki zmanjšujejo uporabo virov in količine odpadkov.

V obeh obravnavanih scenarijih ravnanja s komunalnimi odpadki (scenarij I in scenarij II) je predpostavljeno, da za njuno izvedbo ni potrebe po novih napravah za obdelavo komunalnih odpadkov razen za termično predelavo gorljivih ostankov priprave za ponovno uporabo in recikliranja komunalnih odpadkov. Gre za infrastrukturo za ravnanje s komunalnimi odpadki, ki je potrebna zaradi zagotavljanja samozadostnosti Slovenije na področju ravnanja s komunalnimi odpadki. Ne glede na relativno majhne količine trdnega goriva iz odpadkov, ki so predvidene po obeh scenarijih za energetske predelavo v eni ali največ treh napravah za termično obdelavo ostankov recikliranja in priprave za ponovno uporabo komunalnih odpadkov, ima namreč sežig odpadkov kljub uporabi novih in okolju prijaznejših tehnik še vedno določen vpliv na razvrednotenje materialnih dobrin v neposredni okolici naprave za tovrstno obdelavo odpadkov. Ker je povezava med scenarijema in razvrednotenjem materialnih dobrin prebivalstva zaradi nepoznavanja podatkov o bodočih lokacijah za naprave za termično obdelavo odpadkov ni povsem jasna, sta oba v Programu obravnavana scenarija razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki (scenarij I in scenarij II) ocenjena kot pogojno skladna z okoljskim ciljem 3.

9.3 Zdravje ljudi

Okoljski cilj 4: Preprečiti negativne vplive na kakovost pitne vode in kopalnih voda

Odlagališča komunalnih odpadkov se ne nahajajo na vplivnem območju kopalnih voda, zato sta oba scenarija, s stališča vplivov na kopalne vode, enakovredna. Tako kot to velja za ohranjanje in izboljšanje kvalitete tal, je s stališča preprečevanja negativnih vplivov na kakovost pitne vode scenarij izvedljivega obsega (scenarij II) ugodnejša varianta za doseganje tega okoljskega cilja, kot je scenarij najmanjšega obsega (scenarij I). Po scenariju izvedljivega obsega (scenarij II) je vsako leto količina odloženih odpadkov manjša, kot je količina odloženih odpadkov po poteku scenarija najmanjšega obsega (scenarij I). Scenarij izvedljivega obsega (scenarij II) bolj pripomore k preprečevanju negativnih vplivov na kakovost pitne vode in je zato ocenjen kot zelo skladen z okoljskim ciljem 4, medtem ko je scenarij najmanjšega obsega (scenarij I) ocenjen za delno skladnega z navedenim okoljskim ciljem.

Okoljski cilj 5: Preprečiti izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku

Emisija prahu in drugih onesnaževal v zrak, ki bi nastajala v skladu z obema variantama razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki, je nebitvena glede na celotno letno količino izpustov snovi v zrak iz virov onesnaževanja na vseh območjih Slovenije, kjer je zunanji zrak že čezmerno onesnažen ali pa obstoji tveganje, da zrak zaradi dodanih emisij v zrak postane čezmerno onesnažen. Zaradi nebitvenega vpliva izpustov onesnaževal v zrak sta z vidika vplivov na zunanji zrak na območjih čezmerne onesnaženosti zunanjega zraka oba v Programu obravnavana scenarija razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki (scenarij I in scenarij II) ocenjena kot delno skladna z okoljskim ciljem 5.

Okoljski cilj 6: Preprečiti škodljive vplive na zdravje ljudi z vidika obremenitve s hrupom

Emisija hrupa, ki bi nastajala v skladu z obema variantama razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki, je nebitvena glede na celotno emisijo hrupa iz virov hrupa na tistih urbaniziranih območjih Slovenije, kjer so ljudje že izpostavljeni hrupu. Zaradi nebitvenega vpliva emisije hrupa iz naprav za obdelavo odpadkov sta z vidika preprečevanja škodljivih vplivov na zdravje ljudi z vidika obremenitve s

hrupom oba v Programu obravnavana scenarija razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki (scenarij I in scenarij II) ocenjena kot delno skladna z okoljskim ciljem 6.

9.4 Raba zemljišč in raba tal

Okoljski cilj 7: Ohraniti in izboljšati kakovost tal ter prispevati k trajnostni rabi zemljišč in ohranitvi kmetijskih in gozdnih zemljišč.

Tako kot to velja za doseganje okoljskega cilja OC4 »Preprečiti negative vplive na kakovost pitne vode in kopalnih voda«, je s stališča ohranjanja in izboljšanja kakovosti tal scenarij izvedljivega obsega (scenarij II) ugodnejša varianta za doseganje tega okoljskega cilja, kot je scenarij najmanjšega obsega (scenarij I). Po scenariju izvedljivega obsega (scenarij II) je vsako leto količina odloženih odpadkov manjša, kot je količina odloženih odpadkov po poteku scenarija najmanjšega obsega (scenarij I). Scenarij izvedljivega obsega (scenarij II) bolj pripomore k ohranjanju in izboljšanju kakovosti tal in je zato ocenjen kot zelo skladen z okoljskim ciljem 7, medtem ko je scenarij najmanjšega obsega (scenarij I) ocenjen za delno skladnega z navedenim okoljskim ciljem.

9.5 Vode

Okoljski cilj 8: Ohranjati oz. zagotavljati dobro kemijsko in ekološko stanje površinskih voda

Odvajanje odpadnih in izcednih vod v površinske vode, ki bi nastajalo v skladu z obema variantama razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki, ima nebitven vpliv na zagotavljanje dobrega kemijskega in dobrega ekološkega stanja površinskih voda. Zaradi nebitvenega vpliva odvajanja odpadnih in izcednih vod v površinske vode sta z vidika ohranjanja ali zagotavljanja dobrega kemijskega in dobrega ekološkega stanja površinskih voda oba v Programu obravnavana scenarija razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki (scenarij I in scenarij II) ocenjena kot zelo skladna z okoljskim ciljem 8.

Okoljski cilj 9: Ohranjati oz. zagotavljati dobro kemijsko stanje podzemne vode

Tako kot to velja za ohranjanje in izboljšanje kvalitete tal, je s stališča ohranjanja oziroma zagotavljanja dobrega kemijskega stanja podzemne vode scenarij izvedljivega obsega (scenarij II) ugodnejša varianta za doseganje tega okoljskega cilja, kot je scenarij najmanjšega obsega (scenarij I). Po scenariju izvedljivega obsega (scenarij II) je vsako leto količina odloženih odpadkov manjša, kot je količina odloženih odpadkov po poteku scenarija najmanjšega obsega (scenarij I). Scenarij izvedljivega obsega (scenarij II) bolj pripomore k dolgoročnemu ohranjanju oziroma zagotavljanju dobrega kemijskega stanja podzemne vode in je zato ocenjen kot zelo skladen z okoljskim ciljem 9, medtem ko je scenarij najmanjšega obsega (scenarij I) ocenjen za delno skladnega z navedenim okoljskim ciljem.

9.6 Zrak

Okoljski cilj 10: Zagotoviti doseganje dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal v zrak

Emisija onesnaževal v zrak, ki bi nastajala v skladu z obema variantama razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki, je nebitvena glede na celotno letno količino izpustov onesnaževal v zrak iz virov onesnaževanja na ozemlju Slovenije. Zaradi nebitvenega vpliva izpustov onesnaževal v zrak sta z vidika doseganja dolgoročnih ciljev za letne količine izpustov onesnaževal oba v Programu obravnavana scenarija razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki (scenarij I in scenarij II) ocenjena kot delno skladna z okoljskim ciljem 10.

9.7 Podnebni dejavniki

Okoljski cilj 11: Zmanjšati emisije TGP

S stališča zmanjšanja emisije TGP iz obdelave odpadkov je scenarij izvedljivega obsega (scenarij II) ugodnejša varianta za doseganje tega okoljskega cilja, kot je scenarij najmanjšega obsega (scenarij I). Glede na to, da so bile v letu 2018 s spremembo Direktive 2008/98/ES sprejete strožje zahteve in višji cilji v zvezi s ponovno uporabo in recikliranjem odpadkov za obdobje 2020-2030 in da parametri scenarija izvedljivega obsega (scenarij II) prepričljivo izpolnjujejo predvidene nove zahteve in cilje, je scenarij izvedljivega obsega (scenarij II) ocenjen za zelo skladnega in scenarij najmanjšega obsega (scenarij I) za delno skladnega z okoljskim ciljem zmanjšanja emisije TGP iz obdelave odpadkov.

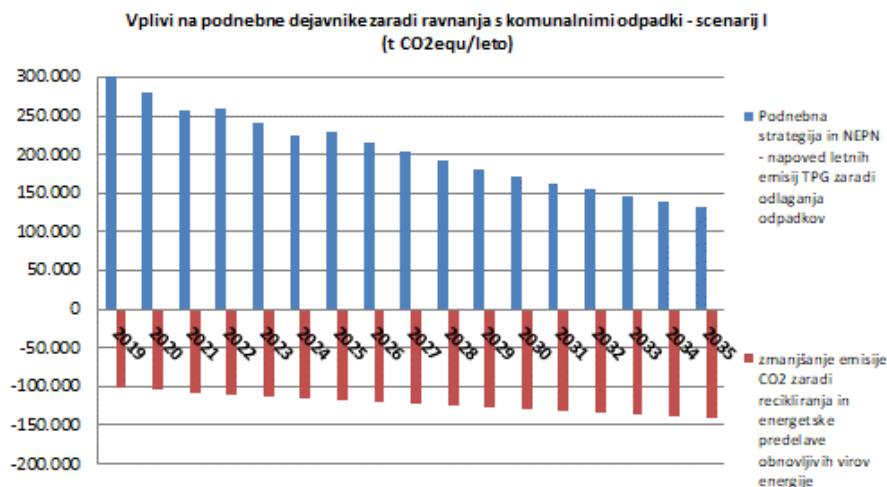
Pri vrednotenju emisije TGP po scenarijih, obravnavanih v Programu, so upoštevane vse emisije TGP, ki nastajajo:

- neposredno pri obdelavi odpadkov, tako v času obdelave kot v času po obdelavi (na primer emisije TGP iz odlagališč, ki nastajajo zaradi biološko neobdelanih odloženih komunalnih odpadkov),
- posredno zaradi recikliranja odpadkov in energetske predelave odpadkov biološkega izvora, ki se izražajo kot tako imenovane »izogibne« emisije TGP, to so emisije, ki smo se jim izognili, ker smo namesto izvornih naravnih surovin uporabili sekundarne surovine, pridobljene z recikliranjem odpadkov, oziroma ker smo namesto fosilnih goriv uporabili gorivo, proizvedeno iz odpadkov biološkega izvora.

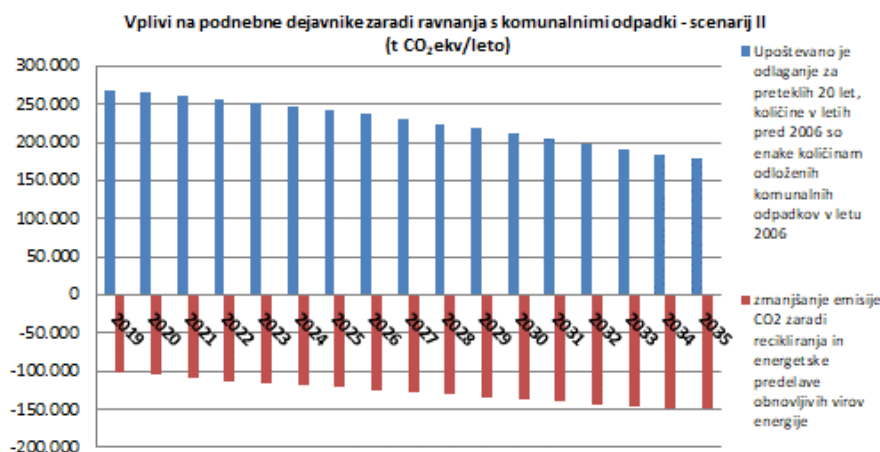
Tako imenovane »izogibne« emisije TGP zmanjšujejo emisijo TGP zaradi uporabe sekundarnih surovin in energetske rabe odpadkov biološkega izvora.

Ocene letnih količin emisije TGP zaradi postopkov odlaganja komunalnih odpadkov in letnih količin tako imenovanih »izogibnih« emisij TGP so za ravnanje s komunalnimi odpadki po scenariju najmanjšega obsega (scenarij I) in po scenariju izvedljivega obsega (scenarij II) prikazane na grafih spodnjih slik.

Iz grafov na spodnjih slikah je razvidno, da je emisija toplogrednih plinov zaradi odlaganja komunalnih odpadkov po scenariju II manjša od emisije TGP, ki nastaja pri ravnanju s komunalnimi odpadki po scenariju I. Prav tako je tako imenovana »izogibna« emisija TGP po scenariju II večja od »izogibne« emisije TGP po scenariju I.

Slika 34: Ocena letnih emisij TGP po scenariju najmanjšega obsega (scenarij I).

Slika 35: Ocena letnih emisij TGP po scenariju izvedljivega obsega (scenarij II).

Okoljski cilj 12: Zagotoviti odpornost na vse posledice podnebnih sprememb.

Ukrepi obeh scenarijev razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki (scenarij I in scenarij II) se neposredno ne nanašajo na zmanjšanje ranljivosti naprav za obdelavo odpadkov na podnebne spremembe. Ker so za ranljive na podnebne spremembe spoznana bolj ali manj le obstoječa odlagališča odpadkov in ker se po nobenem od scenarijev izrecno ne obravnavajo ukrepi preusmerjanja odlaganja odpadkov na odlagališča, ki so manj ranljiva na podnebne spremembe, sta oba scenarija razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki ocenjena kot pogojno skladna z okoljskim ciljem zagotavljanja odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb (okoljski cilj 12). Povezava med scenarijema in zagotavljanjem odpornosti na vse posledice podnebnih sprememb je namreč nejasna.

9.8 Poplavna ogroženost

Okoljski cilj 13: Ohranjati razlivne površine visokih voda ter zmanjšati tveganja zaradi poplav za ljudi, lastnino, skupnosti ter habitate in vrste, ob upoštevanju učinkov podnebnih sprememb.

Ukrepi obeh scenarijev razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki (scenarij I in scenarij II) se neposredno ne nanašajo na ohranjanje razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanje tveganja zaradi poplav. Oba scenarija razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki ocenjena kot pogojno skladna z okoljskim ciljem ohranjanja razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanja tveganja zaradi poplav (okoljski cilj 13). Povezava med scenarijema in ohranjanjem razlivnih površin visokih voda ter zmanjšanjem tveganja zaradi poplav je namreč nejasna.

9.9 Odpadki in naravni viri

Okoljski cilj 14: Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin.

S stališča trajnostne rabe naravnih virov je scenarij izvedljivega obsega (scenarij II) ugodnejša varianta za doseganje okoljskega cilja »Podpirati ukrepe krožnega gospodarstva, čim bolj zmanjšati nastajanje odpadkov, spodbujati ponovno uporabo, predelavo in recikliranje, zmanjšati vpliv odpadkov na okolje in družbo ter prispevati k trajnostni rabi naravnih in materialnih dobrin«, kot je scenarij najmanjšega obsega (scenarij I). Oba obravnavana scenarija ravnanja s komunalnimi odpadki sta sicer ocenjena za skladna z okoljskimi cilji, vendar je scenarij izvedljivega obsega (scenarij II) ocenjen za zelo skladnega in scenarij najmanjšega obsega (scenarij I) za delno skladnega, ker na koncu obdobja 2020-2035 komajda izpolnjuje cilje na področju ravnanja z odpadki, kot so opredeljeni z Direktivo 2008/98/ES.

9.10 Kulturna dediščina

Okoljski cilj 15: Zagotoviti celostno ohranjanje kulturne dediščine

Po obeh scenarijih v Programu se delež predelanih in recikliranih odpadkov večja, zmanjšuje pa se delež odloženih komunalnih odpadkov. Scenarija ocenjujemo kot enakovredna in delno skladna z okoljskim ciljem 15, saj obstaja možnost umeščanja objektov za energetske predelavo komunalnih odpadkov znotraj vplivnega območja enot kulturne dediščine.

9.11 Krajina

Okoljski cilj 16: Zagotoviti ohranjanje izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni ter kakovostne krajinske slike.

Po obeh scenarijih v Programu se delež predelanih in recikliranih odpadkov večja, zmanjšuje pa se delež odloženih komunalnih odpadkov. Scenarija sta enakovredna. Zaradi možnosti umeščanja novih objektov za energetske predelavo komunalnih odpadkov v prostor in potencialno v območja izjemnih krajin in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni, sta z vidika vplivov na krajino oba v Programu obravnavana scenarija razvoja ravnanja s komunalnimi odpadki (scenarij I in scenarij II) ocenjena kot delno skladna z okoljskim ciljem 16.

9.12 Zaključek

Po vrednostni lestvici smo primerjali skladnost scenarija najmanjšega obsega (scenarij I) in scenarija izvedljivega obsega (scenarij II) z okoljskimi cilji. V spodnji tabeli je prikazana primerjava obeh scenarijev.

Tabela 24: Primerjava dveh scenarijev ravnanja s komunalnimi odpadki glede na skladnost z okoljskimi cilji

Tabela 24: Primerjava dveh scenarijev in njihovih s komunalnimi odpadki glede na skladnost z okoljskimi cilji																
	Narava		Prebi- valstvo	Zdravje ljudi			Raba zemljišč in raba tal	Vode		Zrak	Podnebni dejavniki		Poplav. ogrož.	Odpadki in naravni viri	Kult. dedišč.	Krajina
Varianta / Okoljski cilji (OC)	OC 1	OC 2	OC 3	OC4	OC5	OC6	OC7	OC8	OC9	OC10	OC11	OC12	OC13	OC14	OC15	OC16
Scenarij I																
Scenarij II																

Legenda:

- zelo skladno
- delno skladno
- pogojno skladno
- neskladno

10. OMILITVENI UKREPI

Pripravljaivec *Programa ravnanja z odpadki* upošteva spodaj navedene omilitvene ukrepe tako, da na njihovi podlagi dopolni ukrepe za doseganje posameznih posebnih ciljev iz tega programa.

Predlagane dopolnitve ukrepov za doseganje posameznih posebnih ciljev *Programa ravnanja z odpadki* so opisane v nadaljevanju.

10.1 Narava – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskih ciljev 1 in 2

Dopolnitev ukrepov za doseganje 2. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- V kolikor se izkaže potreba po dodatnem umeščanju naprav za energetske predelavo ostankov obdelave komunalnih odpadkov v prostor, je za te naprave potrebna presoja vplivov na okolje na projektni ravni. Objekte naj se prednostno umešča izven varovanih območij in naravnih vrednot.

Dopolnitev ukrepov za doseganje 5. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- Sanacijski načrt za odpravo škodljivih vplivov na okolje in zdravje ljudi na območju zaprtih rudniških prostorov na območju Mežiške doline mora biti usklajen z Zavodom Republike Slovenije za varstvo narave.

Za zmanjšanje negativnih vplivov na okoljska cilja 1 in 2 naj se upošteva tudi omilitvene ukrepe, predvidene za zmanjšanje negativnih vplivov na zrak in vode.

10.2 Zdravje ljudi – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskih ciljev 4 in 5

Kakovost pitne vode – okoljski cilj 4

Dopolnitev ukrepov za doseganje 1. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- Dodati je treba ukrep o pripravi zakonodajne podlage za zaprtje obstoječega odlagališča komunalnih odpadkov takoj, ko se ugotovi:
 - na podlagi rezultatov obratovalnega monitoringa, da pronicanje izcedne vode iz telesa odlagališča pomeni tveganje za nedoseganje dobrega kemijskega stanja podzemne ali površinske vode; ali
 - tveganje za onesnaževanje površinskih voda, kjer so odlagališča umeščena na območju poplavne ali erozijske ogroženosti.

Dopolnitev ukrepov za doseganje 8. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- Dodati je treba ukrep o pripravi zakonodajne podlage za:
 - (i) opredelitev onesnaženih območij,
 - (ii) vzpostavitev evidence in registra teh območij ter
 - (iii) izvedbo sanacije onesnaženih območij, ki pomenijo veliko nevarnost za zdravje ljudi in okolje.

Izpostavljenost ljudi onesnaženemu zraku – okoljski cilj 5

Dopolnitev ukrepov za doseganje 1. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- Dodati je treba ukrep o pripravi slovenskega predpisa o izvajanju *Uredbe EU o pošiljkah odpadkov*, na podlagi katerega se bo zagotavljala javna objava informacij o priglasitvah pošiljk, za katere je pristojni organ izdal soglasja ali jim je ugovarjal, in o pošiljkah odpadkov, za katere veljajo splošne zahteve glede informacij, predvsem pa tistih pošiljk slovenskih odpadkov, pri katerih namembna država ni članica Unije ali ni OECD država.

Dopolnitev ukrepov za doseganje 2. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- Dodati je treba ukrep o uskladitvi slovenskih predpisov, ki urejajo emisije snovi v zrak in vode iz naprav za termično obdelavo odpadkov, z emisijskimi standardi za sežig odpadkov iz *Izvedbenega sklepa Komisije o (EU) 2019/2010*.

Dopolnitev ukrepov za doseganje 6. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- Dodati je treba ukrep o pripravi slovenskih predpisov o emisiji vonjav iz naprav za biološko obdelavo tekočih in trdnih odpadkov.

10.3 Raba tal – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskega cilja 7

Za doseganje okoljskega cilja 7 velja kot omilitveni ukrep za doseganje 8. posebnega cilja *Programa ravnanja z odpadki* enak omilitveni ukrep, kot je predlagan za dopolnitev ukrepov za doseganje tega posebnega cilja *Programa ravnanja z odpadki* v zvezi z doseganjem okoljskega cilja 4.

10.4 Podzemne vode – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskega cilja 9

Za doseganje okoljskega cilja 9 velja kot omilitveni ukrep za doseganje 1. posebnega cilja *Programa ravnanja z odpadki* enak omilitveni ukrep, kot je predlagan za dopolnitev ukrepov za doseganje tega posebnega cilja *Programa ravnanja z odpadki* v zvezi z doseganjem okoljskega cilja 4.

Za doseganje okoljskega cilja 9 velja kot omilitveni ukrep za doseganje 8. posebnega cilja *Programa ravnanja z odpadki* enak omilitveni ukrep, kot je predlagan za dopolnitev ukrepov za doseganje tega posebnega cilja *Programa ravnanja z odpadki* v zvezi z doseganjem okoljskega cilja 4.

10.5 Podnebni dejavniki – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskega cilja 12

Za doseganje okoljskega cilja 12 velja kot omilitveni ukrep za doseganje 8. posebnega cilja *Programa ravnanja z odpadki* enak omilitveni ukrep, kot je predlagan za dopolnitev ukrepov za doseganje tega posebnega cilja *Programa ravnanja z odpadki* v zvezi z doseganjem okoljskega cilja 4.

10.6 Poplavna ogroženost – omilitveni ukrepi za doseganje okoljskega cilja 13

Za doseganje okoljskega cilja 13 velja kot omilitveni ukrep za doseganje 8. posebnega cilja *Programa ravnanja z odpadki* enak omilitveni ukrep, kot je predlagan za dopolnitev ukrepov za doseganje tega posebnega cilja *Programa ravnanja z odpadki* v zvezi z doseganjem okoljskega cilja 4.

10.7 Kulturna dediščina

Dopolnitev ukrepov za doseganje 1. in 2. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- Objekti in naprave za predelavo in odstranjevanje odpadkov naj se prednostno umešča izven območij kulturne dediščine.

- Pri umeščanju objektov in naprav za predelavo in odstranjevanje odpadkov je treba varovati celovitost in lastnosti enot kulturne dediščine, predvsem kulturnih krajin, vplivnih območij naselbinske dediščine, stavbne dediščine ter arheoloških najdišč.
- Poseg v prostor predstavlja s stališča ohranjanja arheoloških ostalin destruktiven akt (npr. izkopavanje). Potrebno je izvesti predhodne arheološke raziskave ter pri umeščanju objektov in naprav za predelavo in odstranjevanje odpadkov upoštevati njihove rezultate ter izvesti ukrepe za varstvo arheoloških ostalin.

10.8 Krajina

Dopolnitev ukrepov za doseganje 1. in 2. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- Pri umeščanju naprav za termično obdelavo odpadkov v prostor je potrebna presoja vplivov na okolje na projektni ravni. Naprave za termično obdelavo komunalnih odpadkov naj se prednostno umeščajo izven izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni oz. območij izjemnih krajinskih prvin.

Dopolnitev ukrepov za doseganje 1. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- V kolikor odpadnega materiala ni možno uporabiti in ostane samo še možnost odlaganja, naj se lokacije odlaganja prednostno umeščajo izven izjemnih krajin in krajinskih območij s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalnem nivoju oz. območij izjemnih krajinskih prvin.

Dopolnitev ukrepov za doseganje 8. posebnega cilja Programa ravnanja z odpadki:

- Kot eno izmed meril za določitev prednostnih območij za sanacijo onesnaženih območij ter revitalizacijo določenih območij odlagališč odpadkov, naj bodo tudi izjemne krajine in krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni.

11. MONITORING

Okoljski kazalniki za spremljanje vplivov *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* na okolje so predlagani na podlagi izsledkov presoje vplivov na okolje. Prednostno so opredeljeni kazalniki, ki so merljivi in je hkrati v Sloveniji že vzpostavljeno spremljanje njihovega stanja. To so tisti kazalniki, za katere se rezultati na nivoju države sistematično zbirajo, obdelujejo in se o njih poroča.

Spremljanje stanja okolja zaradi vplivov na doseganje nekaterih okoljskih ciljev ni potrebno, saj bo okoljski cilj dosežen že z upoštevanjem usmeritev in omilitvenih ukrepov.

11.1 Narava

Spremljanje stanja v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* ni potrebno.

11.2 Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast

Spremljanje stanja v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* ni potrebno.

11.3 Zdravje ljudi

Obremenitev s hrupom in vpliv na zunanji zrak: spremljanje stanja v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* ni potrebno. Prav tako ni potrebno spremljanje vplivov na kopalne vode, komunalna odlagališča v obratovanju se namreč ne nahajajo na vplivnih območjih kopalnih voda.

Kazalnik: Rezultati meritev parametrov onesnaženosti podzemne vode z nevarnimi snovmi, ki se izvajajo v okviru obratovalnega monitoringa odlagališč.

Upravljalci odlagališč morajo za obratovanje odlagališča pridobiti okoljevarstveno dovoljenje (v nadaljevanju OVD). V OVD se določi obseg in vsebina obratovalnega monitoringa ter drugih oblik nadzora nad onesnaženjem okolja. Upravljalci odlagališč letno poročajo Agenciji RS za okolje o rezultatih obratovalnega monitoringa do 31.3. tekočega leta za preteklo koledarsko leto.

11.4 Raba zemljišč in raba tal

Spremljanje stanja v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* ni potrebno.

11.5 Vode

Kazalnik: Kemijsko in ekološko stanje vodnih teles površinskih voda na vplivnem območju odlagališč za nenevarne odpadke [na podlagi VD12]

Kazalec VD12 predstavlja kemijsko in ekološko stanje površinskih voda, kot ga je potrebno ocenjevati v skladu z vodno direktivo. Podatki se zbirajo skladno z letnimi programi monitoringa stanja površinskih voda (nadzorni in operativni monitoring), ocena kemijskega in ekološkega stanja pa se izvede enkrat v obdobju načrta upravljanja voda (praviloma šestletno obdobje).

Kazalnik: Kemijsko stanje podzemnih voda na vplivnem območju odlagališč za nenevarne odpadke [na podlagi VD11]

Kazalec »VD11 Kakovost podzemnih voda« podaja oceno kemijskega stanja podzemne vode v Sloveniji. Za vodno telo podzemne vode se letno ali za krajše časovno obdobje določa kemijsko stanje, za daljše časovno obdobje pa trende rasti ali zniževanja vsebnosti kemijskih parametrov.

11.6 Zrak

Spremljanje stanja v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* ni potrebno.

11.7 Podnebni dejavniki

Spremljanje stanja v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* ni potrebno.

11.8 Poplavna ogroženost

Spremljanje stanja v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* ni potrebno.

11.9 Odpadki in naravni viri

Za spremljanje stanja v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* se uporabljajo podatki in kazalniki iz poročila o ravnanju z odpadki v Sloveniji, ki ga mora organ, pristojen za odpadke, za vsako koledarsko leto v skladu z določbami 37. člena Direktive 2008/98/ES posredovati Komisiji v pregled.

Oblika podatkov za spremljanje stanja na področju ravnanja z odpadki v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* je enaka obliki, ki je z izvedbenimi akti Komisije določena za poročanje držav članic o ravnanju z odpadki v skladu z določbami 37. člena Direktive 2008/98/ES.

11.10 Kulturna dediščina

Spremljanje stanja v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* ni potrebno.

11.11 Krajina

Spremljanje stanja v okviru *Programa ravnanja z odpadki* in *Programa preprečevanja odpadkov* ni potrebno.

12. OPOZORILA O POTEKU IZDELAVE OKOLJSKEGA POROČILA

Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov sta strateška dokumenta, katerih cilj je na podlagi prikaza obstoječega stanja v Republiki Sloveniji na področju ravnanja z odpadki in analiz stanja ter ob upoštevanju ciljev evropske zakonodaje nakazati potrebne ukrepe za doseg nacionalnih ciljev na področju ravnanja z odpadki. ***Program ravnanja z odpadki in Program preprečevanja odpadkov*** predstavljata izhodišča za ravnanje z odpadki s postavitvijo prioritet in utemeljitvami ukrepov.

V Programu predvideni ukrepi so strateške narave in niso prostorsko umeščeni ali izdelani na projektnem nivoju. Celovita presoja sprejemljivosti za posamezne ukrepe (posege), ki bi lahko imeli pomembne vplive na varovana območja narave, se mora izvesti na ravni podrobnejšega plana ali posega v skladu s 25.a členom *Pravilnika o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na varovana območja*.

Zaradi preglednosti ocenjevanja vplivov so vplivi Programa ravnanja z odpadki opisani po smiselno oblikovanih sklopih. Posebej so presojani predvideni ukrepi za doseg ciljev Programa in ukrepi Programa preprečevanja odpadkov.

Glede na dejstvo, da so za vse lokacije MBO izdana okoljevarstvena dovoljenja, in da so te že bile celovito presojane v sklopu Okoljskega poročila za Operativni program ravnanja s komunalnimi odpadki (SIPPO in Aquarius 2011), so v predmetnem Okoljskem poročilu obravnavane na načelni ravni.

Dejavnost odlaganja odpadkov predstavlja večje tveganje za nastanek negativnih vplivov na okolje. Odlagališča so celovito presojana v sklopu Okoljskega poročila za Operativni program ravnanja s komunalnimi odpadki (SIPPO in Aquarius 2011). S Programom ni predvideno umeščanje novih odlagališč v okolje, zato natančnejša celovita presoja posameznih lokacij ni potrebna.

Grafična podlaga za lokacije industrijskih in komunalnih odlagališč je povzeta iz uradnih evidenc MOP ARSO (3. 2. 2022 posredovano po elektronski pošti iz MOP-ARSO). Geolocirane lokacije odlagališč smo uporabili za analizo umeščenosti odlagališč na območja s posebnimi režimi zaradi varstva okolja, narave in človekovega zdravja. Na slikah v besedilu so zaradi preglednosti prikazani centriodi lokacij odlagališč.

Okoljsko poročilo je izdelano na podlagi osnutka *Programa ravnanja z odpadki in Programa preprečevanja odpadkov* (marec 2022).

Zaradi izvajanja Programa pričakujemo pozitivne vplive na doseganje okoljskih ciljev za vsa obravnavana področja okolja. Na podlagi presoje v Okoljskem poročilu se izkazuje, da je nekatere skupine ukrepov Programa potrebno dopolniti, s čimer bo doseganje okoljskih ciljev uspešnejše. V Okoljskem poročilu so zato podani omilitveni ukrepi, ki jih je treba upoštevati pri dopolnitvi Programa.

13. ZAKLJUČEK OKOLJSKEGA POROČILA

V Okoljskem poročilu je izvedena celovita presoja vplivov na okolje za *Program ravnanja z odpadki* in *Program preprečevanja odpadkov*, ki so ju kot skupen dokument pripravili na Ministrstvu za okolje in prostor (marec 2022).

Program ravnanja z odpadki in *Program preprečevanja odpadkov* se uvrščata med programe, ki imajo lahko pomemben vpliv na okolje, zato je zanj izveden postopek celovite presoje vplivov na okolje in na varovana območja narave. Postopek je izveden v skladu z Direktivo 2001/42/ES o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje, s katero je določeno, da je pred sprejemom takšnega programa treba presoditi posledice vplivov v programu načrtovanih ukrepov na okolje in se opredeliti do tistih, ki so zaradi vplivov na okolje ter neskladnosti z okoljskimi cilji nesprejemljivi.

V okoljskem poročilu so skladno z *Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje* opredeljeni, opisani in ovrednoteni vplivi izvedbe Programa na okolje (naravni viri, zrak, vodo, podnebne dejavnike, naravo, kulturno dediščino, krajino, zdravje ljudi ter prebivalstvo in materialne dobrine).

Program ravnanja z odpadki ima tri splošne cilje in osem posebnih ciljev. V okoljskem poročilu je ocenjena skladnost ciljev programa z okoljskimi cilji, ugotovljeno je da:

- v splošnem so posebni cilji skladni z okoljskimi cilji, ki so opredeljeni na mednarodni ravni, ravni Skupnosti oziroma na ravni R Slovenije,
- noben od posebnih ciljev ni neskladen z nobenim od okoljskih ciljev Okoljskega poročila.

Program preprečevanja odpadkov ima en cilj. V okoljskem poročilu je ocenjena skladnost cilja programa z okoljskimi cilji, ugotovljeno je, da je cilj skladen z okoljskimi cilji, ki so opredeljeni na mednarodni ravni, ravni Skupnosti oziroma na ravni R Slovenije.

V postopku celovite presoje vplivov na okolje je ugotovljeno, da so vsi ukrepi iz Programa ocenjeni kot sprejemljivi.

Cilji presojanega programa so določeni v dveh scenarijih doseganja okoljskih ciljev Direktive 2008/98/ES. Oba scenarija sta bila v postopku CPVO presojana kot alternativni. Po obeh scenarijih se delež predelanih in recikliranih odpadkov večja, zmanjšuje pa se delež odloženih komunalnih odpadkov.

- **scenarij I (scenarij najmanjšega obsega priprave za ponovno uporabo in recikliranja komunalnih odpadkov)** prikazuje mejno ravnanje s komunalnimi odpadki, po katerem bi Slovenija še zagotovila doseganje ciljev recikliranja (več komunalnih odpadkov je usmerjenih v sežig) in
- **scenarij II (scenarij izvedljivega obsega priprave za ponovno uporabo in recikliranja komunalnih odpadkov)** je ciljni scenarij za Slovenijo in na podlagi podatkov izhodiščnega leta 2019 realno izvedljiv, s poudarkom na potencialu možnega recikliranja komunalnih odpadkov in določeno maksimalno količino sežiganja komunalnih odpadkov.

Ugotovljeno je bilo, da sta oba scenarija sprejemljiva.

Izdelovalci okoljskega poročila ugotavljamo, da je *Program ravnanja z odpadki* sprejemljiv ob upoštevanju omilitvenih ukrepov. *Program preprečevanja odpadkov* predstavlja pozitivne vplive na doseganje okoljskih ciljev, omilitveni ukrepi niso potrebni.

Po pridobitvi pozitivnega mnenja pristojnega ministrstva, ki vključuje tudi mnenja varstvenih resorjev, ki so glede na vsebino načrta pristojni za posamezne vidike varstva okolja, zdravja ljudi, kulturne dediščine in krajine ali za varstvo in rabo naravnih dobrin, se izvede javna razgrnitev okoljskega poročila. V času javne razgrnitve se izvede tudi javno predstavitev. V času javne razgrnitve se zberejo

pripombe in mnenja javnosti, ki jih je treba upoštevati pri dopolnitvi Programa in okoljskega poročila ali pa pripombe utemeljeno zavrnil.

14. VIRI

Narava

- ARSO, 2019. Naravne vrednote v številkah.
http://www.arso.gov.si/narava/naravne%20vrednote/v%20%c5%a1tevilkah/nar_vred_stev.pdf
(avgust 2020)
- ARSO, 2020o. Agencija RS za okolje, Kazalci okolja. Kazalec [NB12] Evropsko pomembni habitatni tipi. <http://kos.arso.gov.si/sl/content/evropsko-pomembni-habitatni-tipi-1> (avgust 2020)
- ARSO, 2020p. Agencija RS za okolje, Kazalci okolja. Kazalec [NB11] Evropsko pomembne vrste. <http://kos.arso.gov.si/sl/content/evropsko-pomembne-vrste-1> (avgust 2020)
- ARSO, 2020s. Zavarovana območja.
<http://www.arso.gov.si/narava/zavarovana%20obmo%C4%8Dja/> (avgust 2020)
- DOPPS, 2019. Monitoring populacij ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000 v letu 2019. Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije, 2019.
https://www.program-podezelja.si/images/SPLETNA_STRAN_PRP_NOVA/1_PRP_2014-2020/1_4_Spremljanje_in_vrednotenje/4_Monitoringi/ptice/Porocilo_monitoring_ptice_2019_corr.pdf (avgust 2020)
- Geološki zavod Slovenije, november 2021. Spremljanje zaprtih objektov za ravnanje z odpadki iz rudarskih in drugih dejavnosti izkoriščanja mineralnih surovin (2020–2021).
- Geoportal ARSO, 2020. <https://gis.arso.gov.si/geoportal/catalog/main/home.page>
- Govedič M. 2006. Potočni raki Slovenije: razširjenost, ekologija, varstvo. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju.
- Govedič M., Bedjanič M., Vrezec A., Šalamun A. 2011. Dodatne raziskave kvalifikacijskih vrst Natura 2000 ter vzpostavitev in izvajanje monitoringa ciljnih vrst rakov v letu 2010 in 2011. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju.
- Govedič M., M. Bedjanič, V. Grobelnik, A. Kapla, J. Kus Veenvliet, A. Šalamun, P. Veenvliet, A. Vrezec, 2007. Dodatne raziskave kvalifikacijskih vrst Natura 2000 s predlogom spremljanja stanja – raki. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju.
- Hlad B., Skoberne P. (ur.), 2001. Pregled stanja biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti v Sloveniji. Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje.
- Jogan N., junij 2007. Poročilo o stanju ogroženih rastlinskih vrst, stanju invazivnih vrst ter vrstnega bogastva s komentarji. ARSO, Ljubljana.
- Jogan N., Kaligarič M., Leskovač I., Seliškar A., Dobravec J., 2004. Habitatni tipi Slovenije HTS 2004, tipologija. Ljubljana, Agencija RS za okolje.
- KIS, 2020. Ekosistemske storitve tal v Alpah: uvod v ekosistemske storitve tal za odločevalce. Kmetijski inštitut Slovenije. Ljubljana, 2020. https://si.alpinesoils.eu/wp-content/uploads/2020/08/2020_08_19_SI_Soils-Ecosystem_210x270_low_WEB.pdf (november 2020)
- MIZŠ, 2020. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Urad za UNESCO.
<https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-izobrazevanje-znanost-in-sport/o-ministrstvu/urad-za-unesco/> (avgust 2020)
- MOP, 2010. Poročilo o stanju okolja v Sloveniji 2009, gradivo za javno razpravo objavljeno na spletni strani
<http://www.arso.gov.si/varstvo%20okolja/poro%C4%8Dila/poro%C4%8Dila%20o%20stanju%20o%20okolja%20v%20Sloveniji/>, datum izdelave poročila 9. 7.2010
- MOP, 2020. Naravne vrednote. <https://www.gov.si teme/naravne-vrednote/> (avgust 2020)
- Petkovšek, 2017. Slovensko omrežje Natura 2000 v številkah. Varstvo narave, 30 (2017) 99-126
https://zrsn-varstvonarave.si/wp-content/uploads/2019/07/Petkovsek_4946.pdf (avgust 2020)
- Povž, 2017. Sladkovodne ribe v Sloveniji. Zavod Umbra Ljubljana. September 2017.

<https://www.proteus.si/wp-content/uploads/2017/05/1-del-POV%C5%BD-Sladkovodne-ribe-v-Sloveniji-PROTEUS-2017.pdf>

- Program upravljanja rib v celinskih vodah Republike Slovenije za obdobje do leta 2021, sklep vlade RS, št. 34200-1/2015/5, 3. 12. 2015
- Ramsar, 2020. <http://www.ramsar.si/> (avgust 2020).
- ZRSVN, 2020. Poročanje po 17. členu Direktive o habitatih. Povzetek poročila za obdobje 2013 – 2018. <https://zrsvn-varstvonarave.si/informacije-za-uporabnike/katalog-informacij-javnega-znacaja/porocanje-po-17-clenu-direktive-o-habitatih/> (avgust 2020)
- ZRSVN, 2020b. Poročilo o stanju ohranjenosti ptic po 12. členu Direktive o pticah za poročevalsko obdobje 2013 –2018, Ministrstvo za okolje in prostor, Zavod RS za varstvo narave, 2020.

Prebivalstvo in trajnostna gospodarska rast

- SURS, 2020. Projekcije prebivalstva EUROPOP2019 za Slovenijo. Statistični urad RS, 6. 7. 2020. <https://www.stat.si/statweb/News/Index/8917> (januar 2022).
- SURS, 2022a. Prebivalstvo. Kako je država poseljena? Statistični urad RS. <https://www.stat.si/obcine/sl/Theme/Index/PrebivalstvoGostota> (januar 2022)
- SURS, 2022b. Prebivalstvo. Aktualni podatki. Statistični urad RS. <https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/17> (januar 2022)

Zdravje ljudi

Oskrba s pitno vodo

- ARSO, 2020a. Kazalec [VD15] Količinsko obnavljanje podzemne vode. Kazalci okolja, Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/kolicinsko-obnavljanje-podzemne-vode-5> (januar 2022)
- ARSO, 2020b. Kazalec [VD08] Kakovost pitne vode. Kazalci okolja, Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/kakovost-pitne-vode-5> (januar 2022)
- ARSO, 2021. Kazalec [VD16] Vodovarstvena območja. Kazalci okolja, Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/vodovarstvena-obmocja-1> (januar 2022)

Kopalne vode

- ARSO, 2021a. Kazalec [VD09] Kakovost celinskih kopalnih voda. Kazalci okolja, Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/kakovost-celinskih-kopalnih-voda-8> (januar 2022)
- ARSO, 2021b. Kazalec [MR05] Kakovost kopalnih voda obalnega morja. Kazalci okolja. Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/kakovost-kopalnih-voda-obalnega-morja-7> (januar 2022)

Kakovost zraka

- ARSO, 2021a. Kazalec [ZR07] Onesnaženost zraka z ozonom. Kazalci okolja, Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/onesnazenost-zraka-z-ozonom?tid=2> (januar, 2022)
- ARSO, 2021b. Kazalec [ZR08] Onesnaženost zraka z delci PM₁₀ in PM_{2.5}. Kazalci okolja, Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/onesnazenost-zraka-z-delci-pm10-pm25-7?tid=2> (januar 2022)
- ARSO SOER, 2022. SOER, Kakovost zraka. https://www.arso.gov.si/soer/kakovost_zraka.html (januar 2022)

Hrup

- ARSO, 2021. Kazalec [HR01] Izpostavljenost hrupu zaradi prometa. Kazalci okolja, Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/izpostavljenost-hrupu-zaradi-prometa-0> (januar 2022)
- MOP, 2022. Hrup v okolju. Spletna stran Ministrstva za okolje in prostor. <https://www.gov.si teme/hrup-v-okolju/> (januar 2022)
- NIJZ, 2021. Osnovne informacije o hrupu. Nacionalni inštitut za javno zdravje. 27. 4. 2021. <https://www.nijz.si/sl/osnovne-informacije-o-hrupu> (januar 2022)

Vode

- ARSO, 2021. Kazalec [VD12] Kemijsko in ekološko stanje površinskih voda. Kazalci okolja, Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/kemijsko-ekolosko-stanje-povrsinskih-voda-1> (januar 2022)
- DRSV, 2020a. Opozorilna karta poplav. Veljavnost podatkov 16. 12. 2020 in 12. 11. 2020. Vodni kataster, Direkcija RS za vode. <http://www.evode.gov.si/index.php?id=119>
- DRSV, 2020b. Kopalne vode. Veljavnost podatkov 12. 11. 2020. Vodni kataster, Direkcija RS za vode. <http://www.evode.gov.si/index.php?id=113>
- DRSV, 2021a. Integralna karta razredov poplavne nevarnosti (IKRPN). Veljavnost podatkov 17. 11. 2021. Vodni kataster, Direkcija RS za vode. <http://www.evode.gov.si/index.php?id=119>
- DRSV, 2021b. Vodovarstvena območja - državni in občinski nivo. Veljavnost podatkov 5. 1. 2021 in 22. 7. 2021. Vodni kataster, Direkcija RS za vode. <http://www.evode.gov.si/index.php?id=116>

Zrak

Podnebni dejavniki

Prilagajanje podnebnim spremembam

- ARSO, 2014. Podnebne spremembe v Sloveniji - Podnebne podlage za pripravo ocene tveganj in priložnosti, ki jih podnebne spremembe prinašajo za Slovenijo (1. poročilo, različica 2). Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje. 2014.
- ARSO, 2018. Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja. Sintezno poročilo – prvi del. Agencija RS za okolje, november 2018. https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/OPS21_Porocilo.pdf (januar 2022)
- ARSO, 2019. Ocena podnebnih sprememb v Sloveniji do konca 21. stoletja. Dopolnjen povzetek. Agencija RS za okolje, december 2019. https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/publications/OPS21_povzetek_poso_dobljeno.pdf (januar 2022)

Blaženje podnebnih sprememb

- ARSO, 2022. Kazalec [PB03] Izpusti toplogrednih plinov. Kazalci okolja, Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/izpusti-toplogrednih-plinov-9?tid=102> (januar 2022)

Poplavna ogroženost

- ARSO, 2013. Kazalec [ZD24] Delež prebivalcev, ki živijo na poplavno ogroženih območjih. Kazalci okolja, Agencija RS za okolje. <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/delez-prebivalcev-ki-zivijo-na-poplavno-ogrozenih-obmocjih> (januar 2022)
- Ciklon, 2018. Poplavna ogroženost Slovenije. Spletna stran Ciklon, 30. januar 2018. <https://ciklon.si/stran/?p=28441> (januar 2022)
- MOP, 2019. Predhodna ocena poplavne ogroženosti Republike Slovenije (2019). Ministrstvo za okolje in prostor, junij 2019. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NZPO/e56d7a6180/predhodna_ocena_poplavne_ogrozenosti_2019.pdf (januar 2022)

Odpadki in naravni viri

- MKGP, 2021. Grafični podatki dejanske rabe za celo Slovenijo; stanje na dan 31. 12. 2021. <https://rkg.gov.si/vstop/>
- GURS, 2015. Grafični prikaz območij enakih bonitet (GPOEB).
- ARSO, 2020a. Agencija RS za okolje, Kazalci okolja. Kazalec [TP02] Degradirana območja zaradi opuščene dejavnosti. URL: <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/degradirana-obmocja-zaradi-opuscene-dejavnosti> (citirano: 4. 1. 2022)
- ARSO, 2020b. Agencija RS za okolje, Kazalci okolja. Kazalec [TP02] Funkcionalno razvrednotena območja. URL: <http://kazalci.arso.gov.si/sl/content/funkcionalno-razvrednotena-obmocja-0>

(citirano: 4. 1. 2022)

- SURS, 2020. Spletni portal SiStat. Prikaz podatkov o nastajanju odpadkov v obdobju 2002-2020. <https://pxweb.stat.si/SiStat/sl> (januar 2022)
- SURS, 2021. Spletni portal SiStat. Količine vseh odpadkov, nastalih v 2020, manjše za skoraj 9 %. <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9851> (januar 2022)
- ZGS, 2020. Grafični prikaz varovalnih gozdov URL: http://www.zgs.si/gozdovi_slovenije/o_gozdovih_slovenije/varovalni_gozdovi/index.html
- ZGS, 2020. Grafični prikaz gozdnih rezervatov URL: http://www.zgs.si/gozdovi_slovenije/o_gozdovih_slovenije/gozdni_rezervati/index.html

Kulturna dediščina

- GURS, 2018. Grafični podatki gospodarske javne infrastrukture. Odpadki, območja in točke. <https://egp.gu.gov.si/egp/> (januar 2022)
- MK, 2018. Predlog Zakona o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi, osnutek. Ministrstvo za kulturo, september 2018. <http://www.asociacija.si/si/wp-content/uploads/2018/08/ZZSNNPK-predlog-april-2015.pdf> (januar 2022)
- MK, 2021. Register nepremične kulturne dediščine (eVRD). Stanje podatkov na dan 14. 6. 2021. Ministrstvo za kulturo.
- Register divjih odlagališč, 2018. <http://register.ocistimo.si/RegisterDivjihOdlagalisc/> (januar 2022)

Krajina

- Marušič, 1998. Regionalna razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje.
- MOP, 2008. Evropska konvencija o krajini – izvajanje v Sloveniji. Ministrstvo za okolje in prostor, november 2008. http://www.krajinskapolitika.si/wp-content/uploads/2018/10/ekk_izvajanje_v_sloveniji.pdf (januar 2022)
- MOP, 2022. Izjemne krajine. Prostorski podatek (digitalni sloj) za območja izjemnih krajin pridobljen na Ministrstvu za okolje in prostor.
- MOP, 2022. Krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni. Prostorski podatek (digitalni sloj) za krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi pridobljen na Ministrstvu za okolje in prostor.